

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်

အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ

ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

၂၀၁၅-၂၀၁၉

Myanmar Ministry of Commerce

International Trade Centre

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်းကဏ္ဍ

ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ

၂၀၁၅-၂၀၁၉

Myanmar Ministry of Commerce

မြန်မာနိုင်ငံစီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန

International
Trade
Centre

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန

မြန်မာနိုင်ငံ၏အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာသည် ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏ တရားဝင်အသိအမှတ်ပြု မဟာဗျူဟာစာတမ်းတစ်ခုဖြစ်သည်။

အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာနှင့်ပတ်သက်စုံစမ်းမေးမြန်းလိုလျှင်
အောက်ပါလိပ်စာသို့ ဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်နိုင်ပါသည်-
မြန်မာကုန်သွယ်မှုနှင့်တင်ရေးအဖွဲ့
စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန
ရုံးအမှတ် ၃၊ ဇေယျဌာနီလမ်း
နေပြည်တော်
တယ်လီဖုန်း +၉၅ ၆၇ ၄၀၈၄၉၅
ဖက်စ် +၉၅ ၆၇ ၄၀၈၄၂၄
အီးမေးလ်- nESmyanmar@gmail.com

ဤမဟာဗျူဟာအား တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဖြစ်စေ၊အားလုံးကိုဖြစ်စေ ပုံစံတစ်မျိုးမျိုးဖြင့်သို့မဟုတ် နည်းလမ်းတစ်ခုခုဖြင့် ပြန်လည်ထုတ်ဝေခြင်း၊ဖြန့်ချိခြင်းသို့မဟုတ် တစ်ဆင့်ပေးပို့လွှဲပြောင်းခြင်းကို ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော် စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ ခွင့်ပြုချက်မရရှိဘဲ ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိပါ။

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၏အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာကို နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန (ITC) ၏ လုပ်ငန်းစဉ်၊နည်းလမ်းနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာအကူအညီများအပေါ်တွင်အခြေခံ၍ပြုစုဖော်ထုတ်ထားခြင်းဖြစ်သည်။ဤ စာအုပ်တွင်ပါဝင်သော အမြင်အာဘော်များသည် ITC ၏တရားဝင် အယူအဆ၊ သုံးသပ်ချက်များကိုထင်ဟပ် ဖော်ပြ ထားခြင်းမရှိပါ။ဤစာတမ်းအား ITC မှတရားဝင်တည်းဖြတ်ပြင်ဆင်ထားခြင်းမဟုတ်ပါ။

အဆင်အပြင် - JESus AIES – www.sputnix.ES
ဓာတ်ပုံများ - © William Thatcher Dowell

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန(ITC)
သည်ကမ္ဘာ့ကုန်သွယ်မှုအဖွဲ့အစည်းနှင့်ကုလသမဂ္ဂတို့၏ပူးတွဲအေဂျင်စီဖြစ်သည်။
လိပ်စာ - ITC ၅၄-၆၅၊ rue de Montbrillant ၁၂၀၂ဂျီနီဗာ၊ဆွစ်ဇာလန်
စာတိုက်သေတ္တာ - ITC Palais dES Nations ၁၂၁၁ဂျီနီဗာ၊ဆွစ်ဇာလန်
တယ်လီဖုန်း - +၄၁-၂၂၇၃၀၀၁၁၁
ဖက်စ် - +၄၁-၂၂၇၃၃၄၄၃၉
အီးမေးလ် - itcreg@intracen.org
အင်တာနက် - <http://www.intracen.org>

အသိအမှတ်ပြုဖော်ပြချက်

အောက်ပါရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့်ပို့ကုန်ဆိုင်ရာမဟာဗျူဟာပုံစံများသည်မြန်မာနိုင်ငံအမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ (National Export Strategy- NES)တွင်အရေးပါသောအခန်း ကဏ္ဍတစ်ခုအနေဖြင့်ပါဝင်ဖွဲ့စည်းထားသည်။ NESသည်မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရ၏ပံ့ပိုးမှုစီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ဦးဆောင်မှု၊ ဂျာမန်ပြည်ထောင်စုအစိုးရစီးပွားရေးပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေးဝန်ကြီးဌာန (BMZ) ၏ ဂျာမန်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့အစည်း (GIZ) နှင့် ပူးပေါင်း၍ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာထောက်ပံ့ကူညီမှုနှင့်နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာန (International Trade Centre-ITC) တို့၏နည်းပညာပိုင်းဆိုင်ရာအကူအညီများဖြင့်ဖြစ်ပေါ်လာခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာန၏ပူးပေါင်းညှိနှိုင်းပံ့ပိုးပေးမှု

မြန်မာကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ရေးအဖွဲ့ -

- ဦးအောင်စိုး၊ညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ် (NESဦးဆောင်သူ)
- ဒေါက်တာမောင်အောင်၊ စီးပွားရေးပညာရှင်၊အကြံပေး၊ စီးပွား/ကူးသန်းဝန်ကြီးဌာန
- ဒေါ်နော်မူတာကပေါ၊ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူးချုပ်
- ဒေါ်သီတာဝင်းဌေး၊ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး
- ဒေါ်မြမြစိန်၊ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး

ကုန်သွယ်ရေးညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန

- ဒေါ်ရွှေစင်ကို၊ လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး

ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်းအဖွဲ့တာဝန်ခံညှိနှိုင်းရေးမှူး

- ဦးလှဝင်း၊အကြံပေး၊မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်

ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခဲ့သော ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာအဖွဲ့ဝင်များ

ဦးဖော်ဝင်း၊ FIQC, DOF	ဦးကျော်နိုင်၊ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ၊ MSFS
ဦးနေဆန်း၊ ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ စီးပွား/ကူးသန်း	ဒေါက်တာကျော်ထွန်းမြင့်၊ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ၊ MSA
ဦးကျော်သူ၊ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး၊ စီးပွား/ ကူးသန်း	ဦးစိုးတင့်၊ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ၊ MFFA
ဦးလင်းမောင်မောင်၊လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊စီးပွား/ ကူးသန်း	ဦးအောင်မြင့်၊ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ၊ AFS
ဦးတင့်ဝေ၊လက်ထောက်ညွှန်ကြားရေးမှူး၊ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန (DOF)	ဦးနှင်းဦး၊ ဒု-ဥက္ကဋ္ဌ၊ MFF
ဒေါ်မေသန္တာဝင်း၊ ဦးစီးအရာရှိ၊ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန(DOF)	ဒေါက်တာတိုးနန္ဒာတင်၊CEC / Treasurer, MFF, MPEA

ဦးစိုးထွန်း၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ MSA	ဦးလှဝင်း၊ အကြံပေး၊ MFF
ဦးအုန်းလွင်၊ ဥက္ကဋ္ဌ၊ MFFA	U Van Lian Cung Counsel, HRMR
ဦးမျိုးအောင်၊ J.S (1), MPEA	ဦးတင်လှ၊ Staff, MMP
ဦးဝင်းနိုင်၊ အတွင်းရေးမှူး၊ MSFS	ဦးကျော်ဆန်းလင်း၊ AA, Financial Sector
ဦးတင်ထွန်းဦး၊ J.S (2), MSA	ဒေါ်စန်းစန်းဝင်း၊ AGM, MITS
ဦးတင့်ဆွေ၊ မန်နေဂျာ၊ MMP	ဒေါ်ခင်မိုးမြင့်၊ Observer, TTI
ဦးမျိုးညွန့်၊ EC, MPEA	Ma Tha Tha

နိုင်ငံတကာကုန်သွယ်မှုဗဟိုဌာနမှ နည်းပညာပံ့ပိုးမှု

Mr. Robert Kafafian	နိုင်ငံတကာအတိုင်ပင်ခံ
Mr. CharLES Roberge	တွဲဘက်အကြံပေး၊ ပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ
Mr. Daniel Ramage	Intern
Ms. Marnie Mc Donald	အယ်ဒီတာ

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်	၆
နိဒါန်း	၁၁
ယခုကျွန်ုပ်တို့မည်သည့်နေရာတွင်ရောက်ရှိနေသနည်း	၁၃
<ul style="list-style-type: none"> -လက်ရှိအခြေအနေ -ထုတ်လုပ်ခြင်း -တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုကွင်းဆက် (Value chain) တွင် ဆောင်ရွက်နေမှု -ပြည်တွင်းသို့တင်သွင်းခြင်း -ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမြင်ရှုထောင့် -တင်ပို့မှုဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည် -အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အမြင်ရှုထောင့် -ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ စတင်ဆောင်ရွက်မှုများ -ဥပဒေရေးရာနှင့် ဥပဒေပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်မူဘောင် -ပို့ကုန်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုစွမ်းဆိုင်ရာပြဿနာရပ်များ 	
မည်သည့်နေရာသို့သွားလိုပါသလဲ	၇၇
<ul style="list-style-type: none"> -မျှော်မှန်းချက်ပန်းတိုင် -ဈေးကွက်ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခြင်း -တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင်ဖွဲ့စည်းတည်ဆောက်ပုံပိုင်းဆိုင်ရာ -တိုးတက်ဖော်ဆောင်မှုများ -တန်ဖိုးကွင်းဆက်အသစ်တစ်ခုဆီသို့ကူးပြောင်းရာတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု၏အခန်းကဏ္ဍ 	
မည်သို့ရောက်ရှိအောင်သွားရမည်နည်း	၁၀၄
<ul style="list-style-type: none"> -မဟာဗျူဟာရည်မှန်းချက်များ -ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုရှိသော အကောင်အထည်ဖော်မှု၏အရေးကြီးမှု 	
အသေးစိတ်လုပ်ငန်းစီမံချက်	၁၀၉
ကျမ်းကိုးစာရင်း	
နောက်ဆက်တွဲ	

လုပ်ငန်းစဉ်အကျဉ်းချုပ်

မြန်မာ့ငါးလုပ်ငန်းသည်အလုပ်အကိုင်အခွင့်အရေးများဖန်တီးခြင်း၊ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ်လုပ်မှုကိုအကျိုးပြုခြင်းနှင့် ပြည်ပပို့ကုန်အလားအလာကောင်းတစ်ခုဖြစ်ခြင်းတို့ဖြင့်အရေးပါသောကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင်နေ့စဉ်စားသုံးမှု တွင် အသားခါတ်နိုင်မှုနှင့်မြန်မာ့လူဦးရေ(၃. ၅)သန်းခန့်အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးအထောက်အကူပြုမှုတို့ကြောင့် နိုင်ငံတော်၏ မြန်မာ့ ငါးလုပ်ငန်းသည်အလုပ်အကိုင်အခွင့်အရေးများဖန်တီးခြင်း၊ စုစုပေါင်းပြည်တွင်းထုတ် လုပ်မှုကို အကျိုးပြုခြင်းနှင့်ပြည်ပပို့ကုန် အလားအလာကောင်းတစ်ခုဖြစ်ခြင်းတို့ဖြင့် အရေးပါသောကဏ္ဍတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းအပြင်နေ့စဉ်စားသုံးမှုတွင် အသားခါတ် နိုင်မှုနှင့်မြန်မာ့လူဦးရေ(၃. ၅)သန်းခန့်အလုပ်အကိုင်ရရှိရေးအထောက်အကူပြုမှုတို့ ကြောင့်နိုင်ငံတော်၏ လူမှုစီးပွားရေးနှင့် ရိက္ခာဖူလုံမှုကိုလည်းသိသိသာသာသက်ရောက်မှုရှိနေပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကြွယ်ဝကွဲပြားသောရေသယံဇာတနှင့် အမယ်စုံ သည့်ရေလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်အမျိုးအစားများကလည်း ပြည်ပပို့ကုန်လုပ်ငန်းများအားတိုးချဲ့စေရန်ဆွဲဆောင်နိုင်သည့် အခွင့် အလမ်းကောင်းများပင်ဖြစ်သည်။

လက်ရှိအခြေအနေ

မြန်မာနိုင်ငံ၏ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည်အဓိကအားဖြင့် မွေးမြူခြင်းနှင့်ငါးဖမ်းခြင်းတို့အပေါ်တွင် အဓိကမှီခိုလျက်ရှိပြီး ၎င်းလုပ်ငန်းနှစ်ခုစလုံးမှာပင် လုပ်ငန်းဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများအသီးသီးရှိကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းတွင် ကန်ဧရိယာ ၉၂၀၀၀ ဟက်တာမှာပုစွန်ကန်များဖြစ်၍ ၈၉၀၀၀ဟက်တာမှာငါးကန်များဖြစ်ကြပါသည်။ ပုစွန်မွေးမြူရေး ကန် များအားမြန်မာနိုင်ငံ၏အနောက်မြောက်နှင့်ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်အလယ်ပိုင်းတို့တွင် တွေ့ရှိရပြီးအများအားဖြင့်သမရိုးကျ မွေးမြူရေးစနစ်ဖြင့်တစ်ပိုင်တစ်နိုင် မိသားစုကန်များဖြစ်၍ ခေတ်မှီနည်းစနစ်ဖြင့် ထုတ်လုပ်ခြင်း လုပ်ငန်းကို စီးပွားဖြစ် လုပ်ကိုင်သောလုပ်ငန်းအချို့မှာသာလုပ်ကိုင်ကြသည်။ ရေချိုငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများကို ဧရာဝတီ၊ ရန်ကုန်နှင့်ပဲခူးတိုင်း ဒေသ ကြီးများတွင်တွေ့ရှိရပြီးလယ်သမားငယ်များမှာပြည်တွင်းဈေးကွက်များသို့ ဖြန့်ဖြူးရောင်းချကြပြီး၊ လယ်သမားများစုပေါင်း ဖွဲ့စည်းကာပြည်ပဈေးကွက်များသို့တင်ပို့ရန်မွေးမြူခြင်းလည်းရှိကြသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်၊ အစောပိုင်းမှစ၍ ခေတ်မှီ ငါးမွေးမြူရေး စနစ်များကိုကျင့်သုံးခဲ့ကြသော်လည်းနေရာသစ်များတိုးချဲ့ရန်အခြေအနေမပေးခြင်းနှင့်လုပ်ဆောင်နိုင်စွမ်းနည်းပါးခြင်းတို့ကငါး လုပ်ငန်း ကဏ္ဍတိုးချဲ့လုပ်ကိုင်ရန်စိန်ခေါ်မှုများအဖြစ်ရှိနေခဲ့ပြီးယင်းအချက်များက သမရိုးကျငါးကန် ကြီးများအားထုတ်လုပ်မှု မြင့်မားစေမည့် နည်းပညာအဆင့်မြင့်ကန်များအဖြစ်သို့ပြောင်းလဲရန်အဟန့်အတားဖြစ်နေပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံ၏ပင်မငါးထုတ်လုပ်မှုအားမိရိုးဖလာငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်ကမ်းဝေးပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများဖြင့် တွေ့မြင် နိုင်ပါသည်။ ငါးလုပ်ငန်းထုတ်လုပ်မှုအတွက် အရေးပါသောလုပ်ငန်းတစ်ခုဖြစ်သော်လည်း ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် စွမ်း ဆောင်ရည်နိမ့်ကျမှုများကထုတ်လုပ်မှုကို နှောင့်နှေးစေလျက်ရှိပါသည်။ မကြာသေးမီကာလအထိ ပင်လယ်ငါးဖမ်းသူများ သည်လုပ်ငန်း၌သင့်တော်သည့်ငါးဖမ်းရေယာဉ်ကြီးများ၊ ငါးဖမ်းကိရိယာများနှင့် နည်းပညာများမရှိသေးသောကြောင့် ပင်လယ် ကမ်းနီးငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများကိုသာ ဆောင်ရွက်နေကြရပါသည်။ ကမ်းနီးဒေသအတွင်းတွင် သဘာဝသက်ရှိများပေါကြွယ်ဝကာ ဖမ်းယူရရှိနေခြင်းကြောင့်လည်း ယင်းကဲ့သို့ဆက်လက်ဆောင်ရွက်နေကြခြင်းဖြစ်သည်။ ယခုအခါတွင် ပင်လယ်ပြင်ကမ်းဝေး ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကိုသာ တစ်စိုက်မတ်မတ်ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်နေကြရသောကြောင့် တန်ဖိုးမြင့်တူနာငါးနှင့်ငါးမဲလုံးများအား ပြည်ပငါးဖမ်းရေယာဉ်များကသာဖမ်းဆီးနေကြသည်။ ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင်မူ အင်းလုပ်ငန်းနှင့် ဘုံငါးဖမ်းလုပ်ငန်း များကနေရာယူလျက်ရှိပါသည်။ အင်းလုပ်ငန်းကိုစီးပွားဖြစ်လုပ်ကိုင်သူလုပ်ငန်းကြီးများကဦးဆောင်လျက်ရှိပြီး မြစ်များ၊ ချောင်း များ၊ ကန်များနှင့် ရေလှောင်ဆည်တို့တွင် ဘုံငါးဖမ်း လုပ်ငန်းများက နေရာယူလျက်ရှိပါသည်။

ပြည်ပပို့ကုန်လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုအခြေအနေ

ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်းငါးဈေးကွက်များတွင် ရေလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်များ (အရှင်၊အကောင်လိုက်၊ အကောင်လိုက်အအေးခဲ၊ အသားလွှာအအေးခဲဆားနယ်၊ ကျပ်တို့) နှင့်အခွဲမာရေသတ္တဝါမျိုးစုံ (ပုစွန်၊ဂဏန်းစသည်) အားရောင်းဝယ် ကုန်သွယ်နေကြပါသည်။ အဆိုပါကုန်သွယ်မှုမဟာဗျူဟာ ၂၀၀၈ခုနှစ်မှစ၍ တစ်နှစ်လျှင်၄% တိုးတက်နေပြီး တင်သွင်းမှု အများဆုံး နိုင်ငံမှာဂျပန် (စုစုပေါင်းသွင်းကုန်၏ ၁၃. ၆%)၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၁၀. ၈%နှင့် တရုတ် ၅. ၅% တို့ဖြစ်ကြပြီး တင်ပို့မှု အများဆုံးနိုင်ငံများမှာ နော်ဝေ ၁၃. ၃%၊တရုတ် ၁၂%၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ၅. ၅%ဖြစ်ပါသည်။ ပုစွန်ဈေး ကွက်များမှာအမေရိကန် ပြည်ထောင်စု ၂၆. ၂%၊ ဂျပန် ၁၅. ၃% နှင့် စပိန် ၆. ၁% ဖြစ်၍ အဓိကတင်ပို့ သူများမှာ ကနေဒါ ၉. ၉%၊ အိန္ဒိယ၉. ၁% နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ ၇. ၈% ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံမှ ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ပြည်ပသို့ ငါးနှင့်ပုစွန်စုစုပေါင်းတန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၇၉ သန်းတင်ပို့ခဲ့ပါသည်။ အဓိကဈေးကွက်မှာ ဂျပန် ၂၅. ၉%၊ တရုတ် ၂၀. ၃%၊ ထိုင်း ၁၆. ၄%နှင့် မလေးရှား ၁၃. ၈%တို့ ဖြစ်ပါသည်။ မြန်မာ၏အဓိကရေထွက်ကုန်များမှာ ငါးအအေးခဲ၊ ငါးကောင်လုံးနှင့်အသားလွှာများဖြစ်ကြပြီး ငါးအရှင်၊ ငါးဆားနယ်နှင့် ငါးကျပ်တို့များအနည်းငယ်ပါဝင်ပါသည်။ ပုစွန်အနေဖြင့် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၅၆ သန်းအား တင်ပို့ ခဲ့ပြီးပို့ကုန်၏ ၈၀%မှာ ဂျပန်၊ တရုတ်နှင့် မလေးရှားသို့ တင်ပို့ခြင်းဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာရေထွက်ကုန်များသည် ကမ္ဘာဈေးကွက်တွင် အတော်အသင့်အောင်မြင်မှုရသော်လည်း ၂၀၀၈ ခုနှစ်နှင့် ၂၀၁၂ခုနှစ်အတွင်းတွင်မူ တိုးတက်မှုမရှိသလောက်ပင်နည်းပါးခဲ့ပါသည်။ ပုစွန်တင်ပို့မှုလုပ်ငန်းတွင် ကမ္ဘာဈေးကွက်နှင့် အညီ ၆%ခန့် တိုးတက်သော်လည်းငါးတင်ပို့မှုမှာမူ အမျိုးအစားအားလုံးလိုပင်ကျဆင်းနေသည်။ အထူးသဖြင့်တရုတ်သို့ အများဆုံး ပို့နေရသည့် ငါးအရှင်ပို့မှုတွင် ၁၈%၊ ထိုင်းသို့ပို့နေရသည့်အကောင်လိုက်(အသေ)ပို့မှုတွင် ၁၂% နှစ်စဉ် လျော့ပါးနေသည်ကိုတွေ့ရသည်။မည်သို့ပင်ဖြစ်စေမြန်မာ့ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများကိုဝယ်ယူလိုသည့်နိုင်ငံများထွက်ပေါ်လာပါသည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ပုစွန်များအားပို့ခိုတင်ပို့လာနိုင်မှုသည် ငါးတင်ပို့မှုလျော့ပါးခြင်းကို ပြန်လည်ဖြည့် တင်းပေးပါသည်။ မကာအို (တရုတ်)၊ဟောင်ကောင်(တရုတ်)၊ဩစတေးလျနှင့်ဗြိတိန်အပါအဝင် အနောက်နိုင်ငံဈေးကွက်များမှလည်း ပုစွန်၊ငါးအသားလွှာ နှင့်အကောင်လိုက်အခဲများကိုဝယ်ယူရန်စိတ်ဝင်စားလျက်ရှိပြီး အရေးပါသောဈေးကွက်များဖြစ်လာပါသည်။ မလေးရှားသို့ တင်ပို့နေသည့်ရေလုပ်ငန်းပို့ကုန်အားလုံးလိုလိုပင်တိုးတက်နှုန်းကောင်းနေပါသည်။အဆိုပါအခြေအနေများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ တွင်ကျဆင်းနေသော ဈေးကွက်အားကျားကန်ရန်နှင့် တိုးတက်လာရန် ယခင်ကကုန်သွယ်ဘက်များနှင့် ပူးပေါင်းတိုးတက် ဆောင်ရွက်ရန် အလားအလာအခွင့်အလမ်းကောင်း များတည်ရှိနေပါသေးသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအနေနှင့် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် နေသည့် အာရှ၏မဟာဗျူဟာအချက်အချာနေရာတွင် တည်ရှိနေကာ၊ ပစ်မှတ်ထားသောငါးဈေးကွက်ကြီးအချို့နှင့်နယ်နမိတ် ထိစပ်မှုရှိနေခြင်းတို့သည်ထုတ်ကုန်များအားအရည်အသွေးနှင့် ပြုပြင်မွမ်းမံမှုအဆင့်ဆင့်တို့ဖြင့် အဆင့်မြင့်ထုတ်လုပ်ပြီးပေါ် ပေါက် လာသောအခွင့်အရေးကောင်းအား ထိထိရောက်ရောက် အသုံးချတတ်ရန် တွန်းအားပေးနေပါသည်။ ရေထွက် လုပ်ငန်းကဏ္ဍ ပြည်ပပို့ကုန်တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက်ရှိ အဓိကကျသောယှဉ်ပြိုင်နိုင်စွမ်းအခက်အခဲများ အောက်ပါ စိန်ခေါ်မှု များကိုတွေ့ရှိရပါသည်-

(က) ထုတ်လုပ်ရောင်းချမှုပိုင်းရှိစိန်ခေါ်မှုများ

- (၁) ပုံမှန်စွမ်းအင်မရရှိခြင်း၊
- (၂) လုပ်ငန်းခွင်ဖွံ့ဖြိုးမှု(သို့မဟုတ်)ပြောင်းလဲမှုများဖြင့်ထုတ်လုပ်မှုတိုးချဲ့ရန်စွမ်းရည်အားနည်း နေခြင်း
- (၃) အရင်းအနှီးများနည်းပါးနေသေးခြင်း၊
- (၄) အရည်အသွေးမြင့်အစာ၊ သားပေါက်နှင့်သားလောင်းများလုံလောက်စွာမရရှိခြင်း၊

- (၅) ကောင်းမွန်သော မွေးမြူရေးကျင့်စဉ်များ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန်ခက်ခဲနေခြင်း၊
- (၆) ကောင်းမွန်သော ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကျင့်စဉ်များလိုက်နာကျင့်သုံးရန် ခက်ခဲနေခြင်း၊
- (၇) ရှိရင်းစွဲပမာဏထက် မလျော့စေဘဲ ရေရှည်ထုတ်လုပ်နိုင်သည့် စီမံခန့်ခွဲမှုမလုံလောက်သေးခြင်း၊
- (၈) ထုတ်ကုန်များအား တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ရန် စွမ်းဆောင်နိုင်မှု အကန့်အသတ်ရှိနေသေးခြင်း၊

(ခ) စီးပွားရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်ဆိုင်ရာစိန်ခေါ်မှုများ

- (၁) အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကများ ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်ရန် မူဝါဒပိုင်း ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိခြင်း၊
- (၂) ငါးလုပ်ငန်းဥပဒေများအား လိုက်နာကျင့်သုံးရန်အားနည်းနေခြင်း၊
- (၃) ထုတ်လုပ်သူများမွမ်းမံသူများနှင့်ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအကြား တို့ရိုက်ကုန်သွယ်ရေးဆက်သွယ်ဆောင်ရွက်မှု အနည်းငယ်သာရှိသေးခြင်း၊
- (၄) ငါးလုပ်ငန်းများအတွက် တင်သွင်းလာသည့် သွင်းကုန်များပေါ်တွင် သွင်းကုန်အခွန်ခများ မြင့်မားနေခြင်း၊

(ဂ) ဈေးကွက်သို့ဝင်ရောက်ရာတွင် တွေ့ရသည့်စိန်ခေါ်မှုများ

- (၁) သယ်ယူပို့ဆောင်ဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများတွင်ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိသေးခြင်းနှင့် ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားနေခြင်း၊
- (၂) နိုင်ငံတကာစံချိန်၊ စံညွှန်းနှင့်အညီ ထုတ်လုပ်ရန် အခက်အခဲရှိနေသေးခြင်း၊
- (၃) မိမိတံဆိပ်ဖြင့် တင်ပို့ရန် အကန့်အသတ်ရှိနေခြင်း၊
- (၄) ပို့ကုန်ငွေကြေးထောက်ပံ့မှုလုပ်ငန်းများ ပြည့်စုံလုံလောက်မှုမရှိသေးခြင်း၊
- (၅) ကုန်သွယ်မှုသတင်းအချက်အလက်များနှင့် တိုးမြှင့်လုပ်ငန်းများတွင် အားနည်းနေသေးခြင်း၊

(ဃ) ဖွံ့ဖြိုးမှုအခြေခံလုပ်ငန်းများတွင် တွေ့ရသည့်စိန်ခေါ်မှုများ

- (၁) သယံဇာတများအား မလျော့ပါးစေဘဲ စဉ်ဆက်မပြတ် ထုတ်လုပ်နိုင်စေမည့် စီမံကွပ်ကဲမှုမူဝါဒနှင့် အကောင်အထည်ဖော်ကျင့်သုံးမှုများ မလုံလောက်သေးခြင်း၊
- (၂) ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာအဓိကဝန်ဆောင်မှုလုပ်ငန်းများနည်းပါးနေသေးခြင်း၊အနာဂတ်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် အလားအလာများ

ရေထွက်လုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းပြည်ပပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးမှုလုပ်ငန်းများ၌ လမ်းညွှန်အဖြစ်အသုံးပြုနိုင်ရန် အောက်ပါမျှော်မှန်းချက်အား ချမှတ်ထားပါသည်။

“မြန်မာနိုင်ငံလူမှုစီးပွားရေး စဉ်ဆက်မပြတ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် အရည်အသွေးမီတန်ဖိုးမြှင့် ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်တင်ပို့နိုင်သည့် ကဏ္ဍစုံနှင့်ဆက်နွယ်ပေါင်းစည်းပြီးတာဝန်ယူမှုရှိသောရေထွက်လုပ်ငန်း ကဏ္ဍ”

အထက်ပါမျှော်မှန်းချက်အားရရှိစေရန်ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ မဟာဗျူဟာသည် ကုန်သွယ်မှုပြိုင်ဆိုင်ခြင်းနှင့်အရင်းအနှီးစိုက်ထုတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများ၌ထိန်းချုပ်ထားသည့် အဟန့်အတားများကိုလျော့ပေါ့စေမည်ဖြစ်သည်။ မဟာဗျူဟာရေးဆွဲရာတွင် နောင်လာမည့် ငါးနှစ်ကာလရေထုတ်ရေရှည်အတွင်း မြန်မာ့ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များအတွက် အဓိကဈေး ကွက်များဖွံ့ဖြိုးစေရန်

နှင့်တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုဖြစ်စဉ်တစ်လျှောက်ထုတ်ကုန်များတန်ဖိုးမြင့်ရန်နှင့် ထုတ်လုပ်နိုင်မှုစွမ်းအားတိုးမြှင့်ရန်အတွက် လျင်မြန် ချောမွေ့စွာပြောင်းလဲလာရန်ရည်ရွယ်ထားပါသည်။

ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍမဟာဗျူဟာမျှော်မှန်းချက်ကို လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (Plan of Action) အား အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရရှိစေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်သည် မြန်မာငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် ကြုံတွေ့နေရသော စိန်ခေါ်မှုနှင့်အခွင့်အလမ်းအခြေအနေအရပ်ရပ်များအား သုံးသပ်တွေ့ထိဖြေရှင်းနိုင်ရန်အောက်ပါဦးတည်ချက် ငါးခုအား ချမှတ်ထားပါသည်-

- (က) အခြေခံအဆောက်အအုံများကို ခေတ်မီစေရန် ပြောင်းလဲပေးခြင်း၊ လုံလောက်သော ငွေကြေးအထောက်အပံ့ပေးခြင်းတိုးတက်ကောင်းမွန်သောထုတ်လုပ်မှုနှင့် ပြုပြင်မွမ်းမံမှုနည်းပညာများတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရေထွက်ကုန်ကဏ္ဍရေရှည်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းအားမြှင့်တင်သွားရန်၊
- (ခ) တန်ဖိုးကွင်းဆက်တစ်လျှောက် အရည်အသွေးစီမံခန့်ခွဲမှုစနစ် အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းနှင့် စွမ်းဆောင်ရည်တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ထွက်ကုန်များ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေးပြည့်ဝရေးကို တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်ရန်၊
- (ဂ) ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု၊ ပူးပေါင်းလက်တွဲမှုတိုးမြှင့်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်း၊ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးမှုအတွက် ရေလုပ်ငန်းအရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲရေးတွင်ထိရောက်သောမူဝါဒများအကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့်လည်းကောင်းရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ အဖွဲ့အစည်းတိုးတက်မြင့်မားလာစေရန်၊
- (ဃ) သုတေသနနှင့်ဖွံ့ဖြိုးရေးလုပ်ငန်းများတွင် ထိရောက်သောသိပ္ပံနည်းကျသုတေသနနှင့် သတင်းအချက်အလက်စုဆောင်းခြင်းနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြင့်ရေထွက်လုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးရေးနှင့် တီထွင်မှုစွမ်းရည်တိုးမြှင့်ရေးဆောင်ရွက်ရန်၊
- (င) နိုင်ငံတကာဈေးကွက်၌ အောင်မြင်စွာယှဉ် ပြိုင်နိုင်ရေးအတွက် ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်း ကုန်အမှတ်တံဆိပ်သတ်မှတ်ခြင်းနှင့် ထုတ်ကုန်စွမ်းဆောင်မှုတည်ဆောက်သွားရန်၊

ရေထွက်လုပ်ငန်းကဏ္ဍပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးလမ်းပြမြေပုံ

ဤမဟာဗျူဟာတွင် ဖော်ပြထားသည့် ဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများသည် မြန်မာပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များက ပိုမိုကျယ်ပြန့်သော ဈေးကွက်များချဲ့ထွင်ရာတွင် လိုအပ်သော ခွန်အားနှင့်စွမ်းဆောင်ရည်များ တည်ဆောက်နိုင်သည့်နယ်ပယ် များကို ထင်ဟပ်ညွှန်ပြထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်သို့ ထိတွေ့ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်းသည် ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းရှင် များအတွင်းပြိုင်ဆိုင်မှုတည်ဆောက်ခြင်းနှင့်တီထွင်နိုင်စွမ်းရှိမှု၊အကျိုးပြုစွမ်းရှိမှုတို့တွင်များစွာပါဝင်ကျသောကိစ္စပင်ဖြစ်ပါသည်။ငါးလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် ထားရှိသောရည်ရွယ်ချက်နှင့် လုပ်ငန်းစဉ်များသည်လည်း ကဏ္ဍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုလုပ်ငန်းများအား ဘက်စုံချောမွေ့စွာဖြင့်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်နှင့်နိုင်ငံ၏ စိုက်ပျိုးရေးကဏ္ဍနှင့် ကျယ်ပြန့်သောစီးပွားရေးလုပ်ငန်းများတစ်လျှောက်တိုးတက်မှုများဖြစ်စေရန်ညွှန်ပြနေပါသည်။ ရေထွက်လုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အကျိုးရှိစွမ်းဆောင်မှုများရရှိရန် တန်ဖိုးကွင်းဆက်တလျှောက်၌ အဓိကပြောင်းလဲဆောင်ရွက်ရာတွင် အောက်ပါလုပ်ငန်းများပါဝင်မည်ဖြစ်သည်-

- (က) ဓါတုပစ္စည်းမသုံးစွဲသည့်ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်း စတင်မိတ်ဆက်၍ တန်ဖိုးပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ခ) နေရောင်ခြည်စွမ်းအင်အသုံးပြု၍ ကျေးလက်ဒေသစွမ်းအင်လိုအပ်ချက်များကို ဆောင်ရွက်ပေးခြင်း၊
- (ဂ) ခရီးသွားလုပ်ငန်းနှင့် ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊
- (ဃ) ပဲအမျိုးမျိုးနှင့်ဆီထွက်သီးနှံကဏ္ဍနှင့်ပေါင်းစပ်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊

(င) စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲ၍ သုံးခြင်း၊

(စ) ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်နိုင်မှုအနည်းဆုံးစနစ်များသုံးစွဲ၍ ဂေဟဗေဒနှင့်ကုန်သွယ်မှုလုပ်ငန်းများကို ကကြွယ်ခြင်း၊

အကောင်အထည်ဖော်စီမံခန့်ခွဲမှု

အထက်ပါရည်ရွယ်ချက်များပြည့်မြောက်ရန်မှာ ရေထွက်လုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် ဆက်စပ်နေသော အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍ ရှိသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူတို့မှ စဉ်ဆက်မပြတ်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့်ငွေကြေးနှင့်နည်းပညာရှင်များ အလှူရှင်များနှင့် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံ လိုသူများ၏ ထောက်ပံ့ပေးမှုများလိုအပ်ပါသည်။ မဟာဗျူဟာအား အောင်မြင်စွာ ဖော်ဆောင်လုပ်ကိုင်နိုင်ရန်အတွက် ကဏ္ဍ၏လုပ်ငန်းအစီအစဉ်များအကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တာဝန်ယူဦးဆောင်ပေးမည့် အဖွဲ့အစည်းများနှင့်တာဝန်ယူဆောင်ရွက်ပေးရန်တို့ကိုသတ်မှတ်ထားရှိပါသည်။ ထိုအဖွဲ့အစည်းများကိုရေထွက်လုပ်ငန်းတွင်တက်ကြွ စွာဆောင်ရွက်နေသော အထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်းများမှကူညီဆောင်ရွက်ပေးမည်ဖြစ်ပါသည်။ ပို့ကုန်တိုးတက်မှုကို ထောက်ပံ့ပေးမည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုစီကို မဟာဗျူဟာ၏လုပ်ငန်းအစီအစဉ် (POA) တွင် ရှင်းလင်းစွာ အသေးစိတ် ဖော်ပြထားပါသည်။

၎င်းအပြင်မြန်မာကုန်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ(MTDC)ကိုလည်း အမျိုးသားပို့ကုန်မဟာဗျူဟာ (NES) အား ကျယ်ပြန့်စွာပူးပေါင်းအကောင်အထည်ဖော်ရာ၌အစိုးရ-ပုဂ္ဂလိကပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု၊ လွယ်ကူချောမွေ့စေရန် ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ အထူးသဖြင့် မြန်မာ့ကုန်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကော်မတီ(MTDC)သည် ကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ပတ်သက်နေသူများမှရင်းမြစ်များနှင့်ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများခွဲဝေချထားဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရာတွင် ထိရောက်၍အံဝင်ဂွင်ကျဖြစ်စေရေးညှိနှိုင်းပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ကာ တာဝန်ယူသွားမည်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလုပ်ငန်းမူဘောင်အတွင်း ရေထွက်ကုန်လုပ်ငန်းမဟာဗျူဟာအကောင်အထည်ဖော်မှုကိုမြန်မာ့ကုန်သွယ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ကော်မတီ(MTDC) ၏အကဲဖြတ်လေ့လာမှုဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ်နှင့် အနီးကပ်ပူးပေါင်း၍ ဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်ပါသည်။

နိဒါန်း

နောက်ခံအကြောင်းအရာများခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

ကီလိုမီတာ(၃၀၀၀)နီးပါးမျှရှည်လျားသောကမ်းရိုးတန်းနှင့် ပေါကြွယ်ဝလှသော ရေချိုအရင်းအမြစ်များကို ဂုဏ်ယူဖွယ်ရာ ပိုင်ဆိုင်ထားသည့်မြန်မာ့ပထဝီအနေအထားသည်သမိုင်းကြောင်းတလျှောက်လုံး၌ အမျိုးသားယဉ်ကျေးမှုကိုအဓိကကျသော နေရာမှပါဝင်ပုံဖော်ခဲ့သည်။^၁ ထိုရေအရင်းအမြစ်များမှငါးနှင့်ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများသည် မြန်မာ့ရိုးရာဟင်းလျာများ၏ အဓိကကျသောအစိတ်အပိုင်းများအနေဖြင့်ပါဝင်ကြပြီး ဆန်နှင့်အတူအရေးပါသည့် ပရိုတိန်း အရင်းအမြစ်များအဖြစ်လည်း ကိုယ်စားပြုပါဝင်သည်။^၂

ရိုးရာခလေ့ရေလုပ်ငန်းနည်းလမ်းများကို အားထားခဲ့ကြရာမှ ၁၉၅၀ခုနှစ်တွင် ခေတ်သစ် ရေနေမျိုးနွယ်စုများကို မွေးမြူပုံစံ (modern aquaculture) ကို မြန်မာနိုင်ငံတွင် စတင်ကြိုးပမ်းခဲ့သည်။ ကနဦးတွင်ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများတွင်သာ စူးစိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သော်လည်း၁၉၇၀ခုနှစ်အလယ်ပိုင်းတွင်ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံနယ်စပ်အနီးရှိနတ်မြစ်အတွင်းပုဇွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကိုကြိုးပမ်းခဲ့ရာတွင်မိတ်ဆက်ခဲ့ပါသည်။^၃ ထိုပုဇွန်မွေးမြူရေးစခန်းများတွင် ထောင်ချောက်များနှင့် ဖမ်းယူမွေးမြူခြင်းများကို ကုန်းတွင်းဒီရေတက်ဒေသများတွင်အကြမ်းဖျင်းဧက(၁၀၀၀၀)ခန့်လုပ်ဆောင်ခဲ့ပြီးနှစ်စဉ်တစ်ဟက်တာလျှင် (၁၀၀) ကီလိုဂရမ် ခန့်ထုတ်ပေးနိုင်ခဲ့သည်။၁၉၈၄-၁၉၈၅ခုနှစ်များအတွင်းတွင်လည်း အာရှဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဘဏ်(ADB) ၏ အကူအညီဖြင့် စွမ်းဆောင်နိုင်သည့်ပမာဏကိုမြှင့်တင်ခြင်းများလည်းပြုလုပ်ခဲ့သည်။ထိုစီမံကိန်းမှပညာရှင်များကိုနိုင်ငံရပ်ခြားတွင်သင်တန်းပေးခြင်း၊ သားဥဖောက်သည့်နေရာနှင့် ရေလုပ်ငန်းလုပ်ကွက်အသစ်များ ထူထောင်ပေးခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သော်လည်း ၁၉၈၀နှင့်၁၉၉၀ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းကာလများ၌ အစိုးရမူဝါဒအမျိုးမျိုးပြောင်းလဲမိတ်ဆက်သတ်မှတ်မှုများကြောင့် တိုးတက်မှုနှေးကွေးခဲ့သည်။

အစိုးရအနေဖြင့် ရေနေမျိုးနွယ်စုများပေါက်ဖွားကြီးပြင်းမှုဆိုင်ရာ ဥပဒေ(၁၉၈၉)၊ ပင်လယ်ထွက်ကုန်ဥပဒေ (၁၉၉၀)၊ ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဥပဒေ(၁၉၉၁)များဖြင့် နည်းဥပဒေဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်မူဘောင်များကို မိတ်ဆက်၍ ခေတ်မှီစေရန် ကြိုးပမ်းခဲ့သည့်နည်းတူနိုင်ငံအနှံ့သဘာဝရေပြင်နှင့်ပြုပြင်ဖန်တီးသည့်ရေပြင်များအတွင်းငါးဥများကိုထည့်သွင်းလွှတ်ပေးခြင်းဖြင့်လည်း ကဏ္ဍဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိစေရန်အတွက်တပြိုင်တည်းတို့တွန်းဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသည်။ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍများ မှလည်းအရှိန်မြှင့်အားထည့်လုပ်ဆောင်ရသည့်/တစိတ်တပိုင်းအားထည့်လုပ်ဆောင်ရသည့်မွေးမြူရေးဆိုင်ရာ အလေ့အကျင့်များအပေါ်တွင် တဖြည်းဖြည်းခြင်းရင်းနှီးမြှုပ်နှံလာကြခြင်းဖြင့်အစိုးရ၏ထောက်ပံ့လုပ်ဆောင်မှုများကိုတုံ့ပြန်လာကြပြီး အလှူရှင်အသိုင်းအဝိုင်းများလည်းစတင်ချိတ်ဆက်လာခဲ့ပါသည်။ ၁၉၉၀ ခုနှစ်နှောင်းပိုင်းများတွင် ကုလသမဂ္ဂစားနပ်ရိက္ခာနှင့် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်း(FAO)မှနိုင်ငံတကာနှင့်ဒေသတွင်းဆိုင်ရာ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့အစည်းများ၏ အကူအညီဖြင့် အသေးစားသားဥဖောက်လုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုအထောက်အကူဖြစ်စေမည့်ပုဇွန်ဆိတ်နှင့်ပုဇွန်ထုပ်များမွေးမြူခြင်းဆိုင်ရာ နည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေး အထောက်အကူပြုစီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး အထူးသဖြင့် ဧရာဝတီ

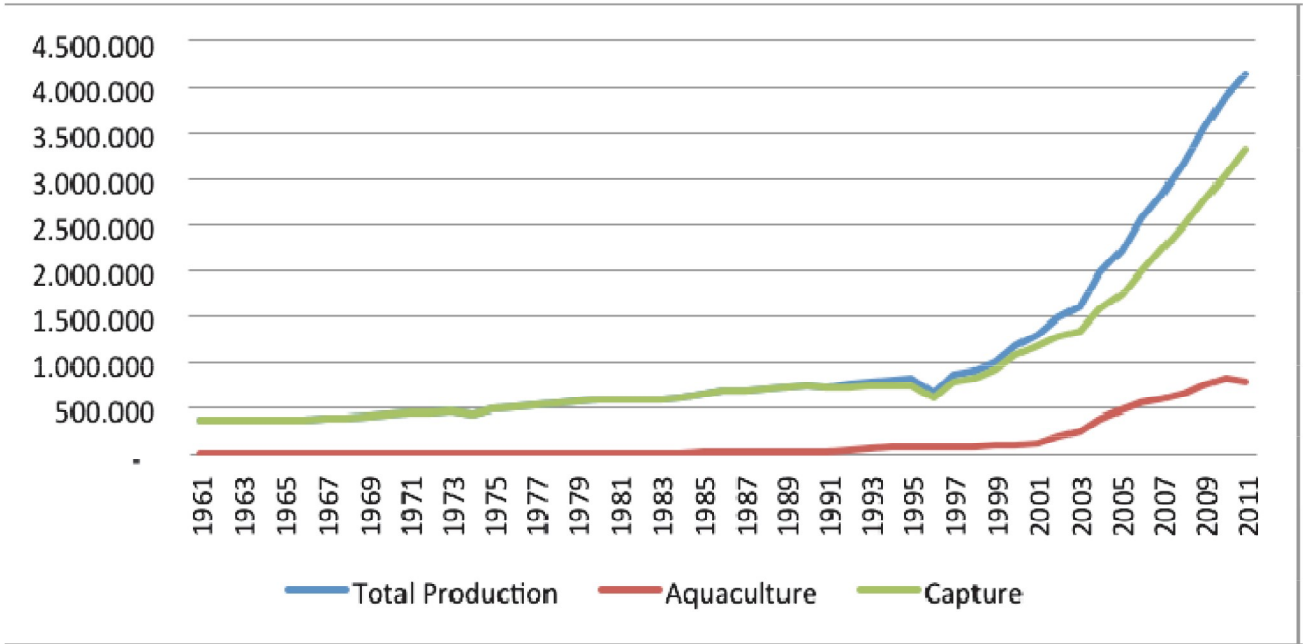
^၁ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်၊ဟိုတယ်နှင့်ခရီးသွားလာရေးဝန်ကြီးဌာန(၂၀၁၃)၊မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာခရီးသွားလာရေးဆိုင်ရာမဟာအစီအစဉ် ၂၀၁၃- ၂၀၂၀၊ အဆုံးသတ်အစီရင်ခံစာမူကြမ်း၊ စာမျက်နှာ ၃
^၂Moo,W.(၂၀၀၂). ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကုန်းတွင်းရေလုပ်ငန်း။ဟိမဝန္တာတောင်တန်းတစ်ကြောရှိနိုင်ငံများ၏ ရေအေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်း။T.Petr & S.B. Swar, eds, FAOငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာနည်းပညာစာတမ်း ၄၃၁၊ ရောမ၊FAO
^၃FAO(၂၀၀၃). မြန်မာနိုင်ငံ ကမ်းရိုးတန်းဒေသ ရေနေ မျိုးနွယ်စုများ၏ ကြီးပြင်းပေါက်ဖွားမှုပုံစံ အစီရင်ခံစာ။

မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ(UN)မှအသေးစားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းပမာဏအချို့ကိုလည်း ထူထောင်ပေးခဲ့ပါသည်။

ရေနေမျိုးနွယ်စုများမှ ထုတ်လုပ်ခြင်း ပမာဏသည် ၁၉၈၁-၁၉၈၂ ခုနှစ်များတွင် တန် (၃၀၀၀) ခန့်သာ ရှိခဲ့ရာမှ ၁၉၉၈-၁၉၉၉ ခုနှစ်များတွင်တန်ပေါင်း (၈၅၀၀၀) အထိတိုးတက်လာသည်ကိုတွေ့ရှိရခြင်းဖြင့် ရေထွက်လုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက်တို့တွန်းလှန်ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်များမှာအောင်မြင်ခဲ့ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။^၄ ထို့ကဲ့သို့သောအပြုသဘောဆောင်သည့်ရလဒ်များကြောင့် ဤကဏ္ဍသို့ ပံ့ပိုးမှုများ ပိုမိုတိုးတက်လာခဲ့ပြီး အစိုးရအနေဖြင့် ၁၉၉၉ နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ်များအတွင်း ပုဇွန်နှင့်ငါးမွေးမြူခြင်းလုပ်ငန်းများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် (၃)နှစ်စီမံကိန်းချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ခဲ့ပြီး နိုင်ငံ၏ ရေအရင်းအမြစ်များအတွင်းသို့ ငါးသန်နှင့်ငါးပေါက်များ ၁၈၈,၇၂၀,၀၀၀ခန့်လွှတ်ပေးခဲ့သည်။

နောက်ဆုံးဆယ်စုနှစ်၏ ကဏ္ဍတွင်းရလဒ်သက်သေအနေဖြင့် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ထုတ်လုပ်မှုတန်ပေါင်း ၄.၁ သန်းရှိခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေတန်ပေါင်း ၄.၅ သန်းခန့်အထိရှိခဲ့သည်။^၅ အများစုသော ထုတ်လုပ်မှုသည် ရိုးရာငါးဖမ်းပုံစံများအပေါ်တွင်သာအားထားနေရသေးသော်လည်းရေထွက်ကုန်များပြောင်းလဲမွေးမြူမှုပုံစံသည် အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍအနေဖြင့် တိုးတက်ဖြစ်ပေါ်နေဆဲပင်ဖြစ်ပါသည်။

ပုံ(၁)စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု(တန်ချိန်)၁၉၆၁- ၂၀၁၁

Source: FAO Fisheries and Aquaculture Information and Statistics Service.

^၄Moo,W.(၂၀၀၂). ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ကုန်းတွင်း ရေလုပ်ငန်း။ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းတစ်ကြောရှိ နိုင်ငံများ၏ ရေအေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်း။ T.Petr & S.B. Swar, eds, FAOငါးလုပ်ငန်းဆိုင်ရာနည်းပညာစာတမ်း ၄၃၁၊ ရောမ၊FAO
^၅ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံ၊မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ဝန်ကြီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန (၂၀၁၂)၊ ငါးလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာစာရင်းအင်း ၂၀၁၂၊ နေပြည်တော်။

ကျွန်ုပ်တို့မည်သည့်နေရာတွင်ရောက်ရှိနေပါသနည်း

လက်ရှိအခြေအနေ

မြန်မာ့လူဦးရေသည်ပင်လယ်ထွက်ကုန်နှင့်ရေချိုအရင်းအမြစ်များရရှိနိုင်ရန်အတွက် ငါးနှင့်အခွံမာရေထွက်ပစ္စည်းများဖမ်းဆီး၊ မွေးမြူမှုအပေါ်တွင်အမျိုးမျိုးကွဲပြားစွာ လွှမ်းမိုးမှုများဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပင်လယ်ရေထွက်ကုန်များတွင် ကြီးမားကျယ်ပြန့်သည့် ကမ်းရိုးတန်းရေမျက်နှာပြင်နှင့်ကမ်းရိုးတန်းလမုတောခွံညွှန်တောများအတွင်းမှ ကြီးမားသည့်ဧရိယာများပါဝင်သည်။ ပြည်တွင်း ရေလုပ်ငန်းတွင်မူအကြမ်းဖျင်း ၂၀၀၀ကီလိုမီတာခန့်ရှိပြီး၊မြစ်ချောင်းလက်တက်များ/သေးငယ်သည့် ရေစီးဆင်းမှုများ အပါအဝင် ၂၆၀၀ ကီလိုမီတာခန့်ရှိသောရေစီးဆင်းမှုစနစ်များရှိသည့်ဧရာဝတီ၊စစ်တောင်းနှင့်သံလွင်မြစ်တို့ပါဝင်သည်။^၆ မြန်မာနိုင်ငံ ကုန်းတွင်းငါးလုပ်ငန်းသည် ဟက်တာဂဏန်းခန့်ရှိသည့် ပြည်တွင်းရေပြင်များတွင် အဓိကအားထားလုပ်ဆောင်နေသော်လည်း မြစ်ကြောင်းဆိုင်ရာစနစ်များကို အရေအတွက်များပြားလှသော ကန်များနှင့် ဆည်ပေါင်း ၂၆၀ ပေါ်တွင်ပါ ဖြည့်စွက် လုပ်ဆောင်လျက်ရှိသည်။

ရေနေသတ္တဝါများ ပေါက်ဖွားမွေးမြူခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ငါးနှင့်အခွံမာရေနေသတ္တဝါများသားဖောက်ခြင်း၊ မွေးမြူခြင်းနှင့်ဖမ်းယူခြင်းများ အတွက် စုစုပေါင်း ဟတ်တာ (၁၈၁၀၀၀) ခန့် အသုံးပြုခဲ့ပါသည်။ ရေနေသတ္တဝါများမွေးမြူသည့် ကန်များစုစုပေါင်းမှ ဟတ်တာ (၉၂၀၀၀) ကို ပုဇွန်ဆိတ် မွေးမြူရန်အသုံးပြုပြီး ဟတ်တာ (၈၉၀၀၀) ကို ငါးမွေးမြူရန်အတွက် အသုံးပြုပါသည်။^၇

ပုဇွန်ဆိတ်မွေးမြူခြင်းကို နိုင်ငံ၏အနောက်မြောက်ပိုင်းနှင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသအလယ်ပိုင်းများတွင် အထူးလုပ်ကိုင်ကြပြီး ပုဇွန်ဆိတ်ကန်များကို ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် (၇၅%)၊ ဧရာဝတီတိုင်းတွင် (၂၀%)နှင့်ရန်ကုန်တွင်မူအရေအတွက် အနည်းငယ် (၅%)သာရှိသည်ကိုတွေ့ရသည်။^၈ ရခိုင်ဒေသလုပ်ငန်းများတွင်ပမာဏကြီးမားသည့်စီးပွားဖြစ်လုပ်ငန်းအချို့မှ အထောက်အပံ့ ပေးသော်ငြားလည်း တံငါသည်အငယ်စားအများစုသည် ရိုးရာထောင်ချောက်များဖြင့်ဖမ်းယူမွေးမြူခြင်းကို သာအားထား လုပ်ကိုင်ကြသည်။ မွေးမြူရေးသမားများသည်ရေလွှမ်းပြီးနောက်တွင် ကြီးမားသည့်ငါးဖမ်းပစ္စည်းများ၊ ပိုမိုအဆင့်မြင့်တင် ထားသည့် ပမာဏကြီးသောငါးဖမ်းပစ္စည်းများကိုအသုံးပြု၍ ဖမ်းဆီးရမိသည့်သတ္တဝါများကိုမွေးမြူထားကြပြီး မွေးမြူရေး လုပ်သူများသည်လည်း၎င်းတို့၏ထုတ်ကုန်တစ်ရပ်အနေဖြင့် ရံဖန်ရံခါကျားပုဇွန်နက်အကောင်ပေါက်များကို အပိုထပ်ဆောင်း မိတ်ဆက်ရောင်းချသည်။ ဂဏန်းနှင့် ကကတစ်မျိုးရင်းများအပါအဝင် အခြားမျိုးစိတ်များကိုမူ ဒုတိယထုတ်ကုန်အနေဖြင့် မွေးမြူကြသည်။

^၆ Moo, W. (2002). ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ကုန်းတွင်း ရေလုပ်ငန်း။ ဟိမဝန္တာတောင်တန်းတစ်ကြောရှိ နိုင်ငံများ၏ ရေအေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်း။ T.Petr & S.B. Swar, eds, FAO
^၇ CBI (2002). Myanmar Seafood Exports: Quick scan of the EU Market Potential. P. 9.
^၈ Ibid, p.9

ပုံစံ(၁) ငါးပုဇွန်မွေးမြူခြင်း စနစ်များ

သဘာဝအတိုင်းမွေးမြူသည့်လုပ်ငန်းတွင် ကြားဝင်ကူညီပံ့ပိုးမှု အနေအထားအပေါ်မူတည်ပြီး မွေးမြူထုတ်လုပ် သည့် အမျိုးအစားများ ကွဲပြားသွားသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ပမာဏများများလက်ကားမွေးမြူခြင်း(Extensive)နှင့် လက်လီစိတ်၍ ဂရုစိုက်ထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်း(Intensive)ဟူ၍ နှစ်မျိုးရှိပြီး အချိန်ကာလအပိုင်းအခြားအတွင်းထွက်ပေါ်လာသည့်အခြေအနေများမှာ ထိုအစွန်းနှစ်ဘက်အပေါ်တွင်သာ မူတည်သည်။ ပမာဏများများ လက်ကားမွေးမြူခြင်းသည် အခြေခံ အကျဆုံးပုံစံဖြစ်သည်။ ထိုမွေးမြူရေးကို သမုဒ္ဒရာအတွင်းပိတ်၍သော်လည်းကောင်း သဘာဝနှင့်လူလုပ်ကန်များတွင်လည်းကောင်း သို့မဟုတ် အခြားရေပြင်ရှိသည့်နေရာများတွင်လည်းကောင်း မွေးမြူ ကြပြီးအဓိကအားဖြင့် သဘာဝအစာရင်းမြစ်များ၊ ကောင်ပေါက်စအရွယ်နှင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် အခြေအနေများအပေါ်တွင် အမှီပြုမွေးမြူသည်။ လက်လီစိတ်၍ ဂရုစိုက်ထိန်းသိမ်း မွေးမြူခြင်းသည်ငါး၏အရည်အသွေးကျစ်လျစ်ကောင်းမွန်မှုနှင့်အထွက်နှုန်းတိုးရန်အတွက်နည်းပညာမြှင့်တင်မွေးမြူခြင်းမျိုးဖြစ်သည်။ ရေ၏အရည်အသွေး၊ အစာ၊ အပူချိန်နှင့်သိပ်သည်းဆပြောင်းလဲမှုများကို စီမံထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်းဖြင့်အထွက်နှုန်းတိုးခြင်း၊ ရောဂါထိန်းချုပ်နိုင်ခြင်းနှင့်သေဆုံးသည့်နှုန်းလျော့ချခြင်းများကို လုပ်ဆောင်နိုင်သည်။ သို့သော်ငှင်း၏ အတော်အသင့်ရှုပ်ထွေးသောကိစ္စရပ်များကြောင့် လက်လီစိတ်ဂရုစိုက်ထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်းတွင် ကြီးမားသည့်ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု၊ နည်းပညာနှင့် အလုပ်သမားအရင်းအမြစ်များ လိုအပ်သည်။

သတင်းရင်းမြစ်-Kenyonကောလိပ်သတ္တဗေဒဌာန။Aquaculture.
<http://biology.kenyon.edu/sturES/Compsnelson/Aquaculturepage.htm> ဩစတေးလျနိုင်ငံ၊ စိုက်ပျိုးရေးဌာန (၂၀၁၄)
<http://www.daff.gov.au/fisheriES/aquaculture>

ဒေသခံကုန်သည်များသည်မွေးမြူရေးအသေးစားလုပ်ကိုင်သူများထံမှ ပုဇွန်ဆိတ်များကို စုစည်းဝယ်ယူကြသည်။^၉ ခေါင်းမပါသည့် ပုဇွန်များကို ပိုမိုဝယ်ယူလိုသော ရခိုင်ပြည်နယ်ရှိကုန်သည်ကြီးများသည် ထိုဒေသခံကုန်သည်များထံမှသာမက ကြီးမားသောရေလုပ်ငန်းများထံမှလည်းဝယ်ယူကြသည်။ ထို့နောက်ထိုပုဇွန်များကိုအအေးခံပြီးပို့ဆောင်သည်။ အရွယ်အစားပိုမိုငယ်ရွယ်သည့် ပုဇွန်များ (၄၅၀ ဂရမ်ခေါင်းမပါပုဇွန် ၁၆ မှ ၅၀ကောင်) ကို ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ဈေးပြိုင်ပေးနိုင်သော ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ တင်ပို့ပြီးပိုကြီးသည့်အကောင်များ (၄၅၀ဂရမ်တွင်ခေါင်းမပါပုဇွန် ၂ ကောင်မှ ၅ ကောင်)ကိုရန်ကုန်သို့တင်ပို့သည်။(၂၈၀၀)ဟတ်တာခန့်ကိုလွှမ်းခြုံထားသည့် ဧရာဝတီနှင့်ရန်ကုန်ဒေသများရှိပုဇွန်ဆိတ်မွေးမြူသည့်နေရာများတွင်ထုတ်လုပ်မှုအကန့်အသတ်ရှိသောပစိဖိတ်ပုဇွန်ဖြူနှင့်အတူရေချိုပုဇွန်ထုပ်ကြီးများကိုအဓိကမွေးမြူကြသည်။^{၁၀} အစိုးရအနေဖြင့်ပစိဖိတ်ပုဇွန်ဖြူများကို လက်လီစိတ်ဂရုစိုက်ထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်း/ တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဂရုစိုက်ထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်းများကို ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် အကူအညီပေးခဲ့သော်လည်းအစက်အပြောက်အဖြူရောင်ပေါ်သည့်ရောဂါ၊ လောင်စာဆီဈေးနှုန်းမြင့်တက်ခြင်းနှင့် နည်းပါးသောဈေးကွက်ဈေးနှုန်းများကြောင့် တဖြည်းဖြည်းခြင်း ကျဆင်းသွားခဲ့ရသည်။^{၁၁} ရလဒ်အနေဖြင့်လက်လီစိတ်ဂရုစိုက်ထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်း/တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းဂရုစိုက် ထိန်းသိမ်းမွေးမြူခြင်းနည်းလမ်းများအသုံးပြု၍ မွေးမြူပြီး ပြည်တွင်း

⁹ Ibid. p. 10
¹⁰ Ibid. p. 11
¹¹ Ibid.

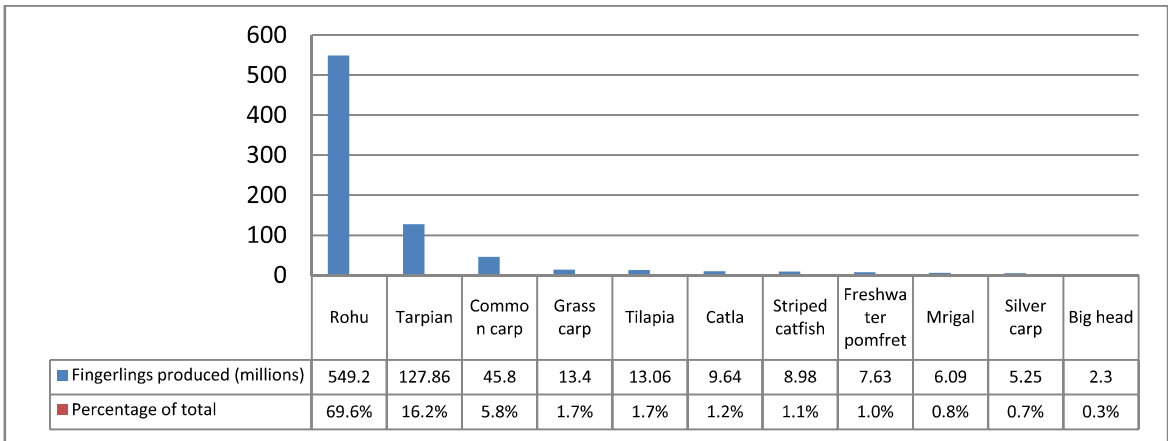
ဈေးကွက်များကိုသာ ဦးတည်ရောင်းချသည့် လုပ်ငန်းအနည်းငယ်သာ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်။ ထိုပုလွန်မွေးသူအနည်းငယ် အတွက် ပြည်တွင်းဈေးကွက်သည်လည်းနည်းပါးပြီး တနေ့လျှင် (၆) တန်သာရှိသည်။ ရေချိုပုလွန်ထုပ်ကြီးများသည် လက်ရှိတွင်မျိုးစုံ ရောနှောမွေးမြူခြင်း (polyculture system) စနစ်ဖြင့် မွေးမြူလျက်ရှိသည်။ ထိုစနစ်မျိုးမှာပုလွန်ကြီးများကိုငါးကြင်းငါးသိုင်း စသည့်အခြားသောရေချိုငါးမျိုးများဖြင့် ရောနှောမွေးမြူခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုပုလွန်များကိုလုပ်ငန်းခွင်သို့ အဓိကတင်ပို့မည့်သူများ မလိုအပ်သေးမီ ပြည်တွင်းကုန်သည်များထံသို့ ရောင်းချသည်။ သို့သော်လည်းအရေးကြီးမှတ်သားရန် အချက်မှာထိုမျိုးစိတ် များအတွက်တန်ဖိုးကြီးပစ္စည်းတစ်ခုအနေဖြင့် ပြည်တွင်းဈေးကွက်တောင်းဆိုမှုတက်လာနေသည်ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ အခြားသောအရေးပါသည့် အခွံမာရေနေသတ္တဝါမျိုးစိတ်တစ်မျိုးမှာ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ၊ ရခိုင်ပြည်နယ်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိလူမုတောများ၊ ဒီရေတောများတွင်အဓိကဖမ်းယူရရှိသည့်ရွှံ့ဂဏန်းများဖြစ်သည်။^{၁၂} ရွှံ့ဂဏန်းမွေးမြူရေး သည်လူမုတောများကိုဖျက်ဆီးရန်မလိုဘဲသမားရိုးကျကုန်ကျစရိတ်နည်းသောပစ္စည်းများအပေါ်တွင်သာ အားထားလုပ်ကိုင် ရသောကြောင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်ညီညွတ်သည်ဟုယူဆနိုင်သည်။^{၁၃} ဂဏန်းများကို မြစ်များ၊ တူးမြောင်းများအတွင်းတွင် ဝါးခြံသို့မဟုတ်လှောင်အိမ်များဖြင့်မွေးမြူကြပြီးငါးဖြတ်စများ၊ သေးနုတ်သောပုလွန်ဆိတ်များနှင့်လယ်ယာစိုက်ပျိုးရေးဘေးထွက် ပစ္စည်းများကိုကျွေးမွေးကာအထူးသဖြင့် စင်္ကာပူနှင့်တရုတ်နိုင်ငံများသို့တင်ပို့သည်။^{၁၄} ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးကွန်ယက် အထူး သဖြင့်တရုတ်နိုင်ငံသို့ကုန်းလမ်းမှတစ်ဆင့်တင်ပို့ရာတွင် ဂဏန်းများသည် ၎င်းတို့ကိုတင်ပို့ရာခရီးလမ်းဆုံးသို့ ရောက်ချိန်တွင် အသက်ရှင်နေဆဲဖြစ်အောင်ကောင်းစွာစီမံပြီးမှ တင်ပို့ရသည်။^{၁၅} သို့သော်လည်း အရည်အသွေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုလျော့နည်း ခြင်းနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှုများ၏ လိုအပ်ချက်များကြောင့်ဤကွန်ယက်ကိုအကျိုးရှိထိရောက်စွာ လုပ် ဆောင်နိုင်မှုကျဆင်းစေသည်။

ဂဏန်း၊ ပုလွန်ဆိတ်နှင့်ပုလွန်မွေးမြူရေးသည် ပင်လယ်ငါးမျိုးပေါင်းများစွာမွေးမြူခြင်း၏ ထပ်ဆောင်းဖြည့်စွက် မွေးမြူခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုငါးများကိုဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်၊ ရခိုင်နှင့် မြန်မာနိုင်ငံတောင်ပိုင်းရှိပင်လယ်ရေနှင့်ရေငန်ရှိသော နေရာများအနီး တွင်မွေးမြူကြသည်။^{၁၆} အဓိကကျသောငါးမျိုးများမှာကျောက်ငါး (Grouper) နှင့်ကကတစ်(Sea Bass)တို့ဖြစ်သည်။ ကျောက်ငါးကိုများသောအားဖြင့်အအေးခံ၍၊ ရေခဲရိုက်၍ သို့မဟုတ်အရှင်လတ်လတ် ဟောင်ကောင် (တရုတ်ပြည်) သို့တင်ပို့ သည်။ ကကတစ်ကိုမူရေကန်များ၊ လှောင်ကန်များဖြင့်မွေးမြူပြီးပြည်တွင်းဈေးကွက်တွင် အဓိကရောင်းချသည်။ သို့သော်လည်း ကကတစ်ပမာဏအနည်းငယ်ကိုဩစတေးလျနိုင်ငံသို့တင်ပို့သည်။ မှတ်သားသင့်သည့်အချက်မှာကမာ၊ ချင်း (စား၍ရသော ခုံးကောင်အသေးတစ်မျိုး) နှင့်ပုလွန်ထုပ်ကဲသို့သော အခြားပင်လယ်ရေနေသတ္တဝါများကို မွေးမြူထုတ်လုပ်သော်လည်း အရင်း အနှီး၊ သုတေသနနှင့်ကျွမ်းကျင်မှုများမရှိခြင်းတို့ကြောင့် အောင်မြင်မှုကိုအကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိသည်။ ရေချိုငါးထုတ်လုပ်မှုကို မြန်မာနိုင်ငံ၏ဒေသများတွင် ဧရာဝတီတိုင်း (၅၀%)၊ ရန်ကုန် (၂၈%) နှင့် ပဲခူးတွင် (၁၁%) ရှိကြောင်းအဓိကတွေ့ရှိရသည်။^{၁၇} ထုတ်လုပ်သူများမှာပြည်တွင်းဈေးကွက်ကို အဓိကရောင်းချသည့် အသေးစားရေလုပ်ငန်းလုပ်သူများနှင့် ပြည်ပတင်ပို့သူ အကြီးစားမွေးမြူသူများလည်းပါဝင်သည်။ အကြီးစားလုပ်ငန်းရှင်များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်ပိုင်သားဖောက်

¹² Ibid. pp. 13-14
¹³ FAO (2003). မြန်မာနိုင်ငံ - ကမ်းရိုးတန်းရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းအစီရင်ခံစာ။
¹⁴ CBI (2002). Myanmar Seafood Exports: Quick scan of the EU Market Potential. P. 14.
¹⁵ Ibid. p. 14.
¹⁶ Ibid. p. 13 - 14.
¹⁷ CBI (2002). Myanmar Seafood Exports: Quick scan of the EU Market Potential. P. 9.

ကန်များ၊ မွေးမြူရေးကန်များနှင့်လုပ်ငန်းသုံးပစ္စည်းများ၊ အချို့မှာကိုယ်ပိုင်အစာထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းများပင်ရှိကြသည်။ ငါးမြစ်ချင်း၊ ငါးခေါင်းပွ၊ ရိုးရိုးငါးကြင်း၊ မြက်စားငါးကြင်း၊ ငွေရောင်ငါးကြင်း၊ မွေးငါးကြင်း၊ တီလားပီးယား၊ ငါးဇင်ရိုင်းနှင့်ဖိလစ်ပိုင်ငါးဇင်ရိုင်းများအပါအဝင်မျိုးစိတ်ပေါင်းများစွာကိုမွေးမြူသည်။¹⁸ လက်ရှိအချိန်တွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ မျိုးစိတ်အသစ်များဖြစ်သည့် *piratus branchatus*, *notopterus chitala*နှင့် *osphronnemus gourami* တို့ကိုအောင်မြင်စွာမိတ်ဆက်ပြသနိုင်ခဲ့သည်။ ပို့ကုန်အသားပေးမွေးမြူထုတ်လုပ်ခြင်းတွင်ပြည်တွင်းမျိုးစိတ်များဖြစ်သော အိန္ဒိယငါးကြင်း၊ ငါးခေါင်းပွ၊ မွေးငါးကြင်း၊ ငါးခူကြီးမျိုး (*pangasius*) တီလားပီးယားတို့နှင့်အတူအရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင်းဈေးကွက်ကိုတင်ပို့နိုင်ရန်ရည်ရွယ်ဆောင်ရွက်နေခြင်းဖြစ်သည်။ အစိုးရအနေဖြင့်လည်း ရေချိုငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို သားဖောက်ရေးစီမံချက်များမှတစ်ဆင့် အထောက်အကူပေးသောအားဖြင့် ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ငါးသားလောင်း(၇၈၉) သန်းကိုလွှတ်ပေးခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း သားဖောက်ရေးစီမံချက်သည်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏လိုအပ်ချက်ကိုမပြည့်မီခဲ့ပါ။ အထူးသဖြင့်ခေတ်မှီထုတ်လုပ်ရေးနှင့် ဖမ်းယူသည့်နည်းလမ်းများမရှိခြင်းကြောင့်ပို့ကုန်တင်ပို့ရန် အဆင့်မမှီသည့်အနေအထားများအဖြစ်သာရလဒ်ထွက်ပေါ်ခဲ့သည်။ ထို့အပြင်ငါးဥများနှင့် မျိုးစိတ်အဖုံဖုံတို့ကိုတိုးမြှင့်ပံ့ပိုးခဲ့သော်လည်း နိုင်ငံတကာဝယ်လိုအားကိုသိရှိနိုင်မှုတွင်အကန့်အသတ် များရှိနေခဲ့ပြီးထုတ်လုပ်မှုနည်းပညာအသစ်များနှင့် မျိုးစိတ်များကိုရယူထုတ်လုပ်နိုင်ရန်အတွက်လည်း သုတေသနနှင့် ဖွံ့ဖြိုးရေး အပိုင်းမရှိခဲ့ပေ။

ပုံ (၂) အစိုးရ၏ မျိုးစိတ်အလိုက် ငါးသားဖောက်ထုတ်လုပ်ရေး အစီအစဉ် (၂၀၁၃)

	ငါးမြစ်ချင်း	ငါးခုံးမ	ရိုးရိုးငါးကြင်း	မြက်စားငါးကြင်း	တီလားပီးယား	ငါးခေါင်းပွ	ငါးဇင်ရိုင်း	ရေချိုငါးမုတ်	ငါးကြင်း	ငွေရောင်ငါးကြင်း	ငါးကြင်းခေါင်းကြီး
ထုတ်လုပ်ခဲ့သည့် ငါးသားလောင်း အကောင်ရေ (သန်းပေါင်း)	၅၄၉.၂	၁၂၇.၈၆	၄၅.၈	၁၃.၄	၁၃.၀၆	၉.၆၄	၈.၉၈	၇.၆၃	၆.၀၉	၅.၂၅	၂.၃
စုစုပေါင်း ရာခိုင်နှုန်း	၆၉.၆%	၁၆.၂%	၅.၈%	၁.၇%	၁.၇%	၁.၂%	၁.၁%	၁.၀%	၀.၈%	၀.၇%	၀.၃%

သတင်းရင်းမြစ် - ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန စာရင်းအင်းများ။

¹⁸Ibid. p. 14.

ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

ငါးပုတ်သင်အဖြူငါးတံခွန်၊ ပန်းရောင်ပုဇွန်၊ ပင်လယ်ငါးရှဉ့်၊ ငါးသားလောက်နှင့်ငါးမုတ်တို့အပါအဝင် မျိုးစိတ်အရေအတွက် များစွာကိုဖမ်းဆီးနေသည့် မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍထုတ်လုပ်ရေးသည် ကုန်တွင်းရေလုပ်ငန်းအသေးစားများနှင့် ပင်လယ် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှစ်ခုလုံးမှဆင်းသက်ပေါ်ပေါက်လာသည်။^{၁၉} ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှအချက်အလက်များအရ ၂၀၁၁ခုနှစ်အတွင်း မှတ်ပုံတင်ထားသည့်အသေးစားငါးဖမ်းလှေအရေအတွက် (၂၈၃၅၀) သာရှိပြီး ၄၇% သည်သာ စက်တပ်ဆင်အသုံးပြုသည်။ ထို့အပြင် မှတ်ပုံတင်ထားသည့် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလှေပေါင်း (၂၄၅၀) ရှိပြီး ၁၆% မှာနိုင်ငံခြားသားများမှ မှတ်ပုံတင်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ ထိုကမ်းဝေးငါးဖမ်းလှေများအသုံးများသည့် ငါးဖမ်းစနစ်များမှာ ပို့ဆွဲဖမ်းဖြင်း (၄၁%)၊ မျောပို့ချခြင်း (၃၂%) နှင့်ပို့ တားစုစည်းဖမ်းယူခြင်း (purse seine)တို့ဖြစ်သည်။ အခြားသောနိုင်ငံများသည် အဝါရောင်ဆူးတောင်ပါ တူနာငါးဖမ်း နှင့်ပင်လယ်ဖမ်းယူနိုင်သည့် အဆင့်မြင့်နည်းပညာများအသုံးပြုနေစဉ်တွင် မြန်မာငါးဖမ်းလှေများမှထိုသို့သောအဆင့်ကို မတက်လှမ်း နိုင်သေးပေ။ရလဒ်အနေဖြင့်ထိုကဲ့သို့သောတန်ဖိုးရှိသည့် မျိုးစိတ်များဖမ်းယူနိုင်ရန်အတွက်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှမြှုပ်နှံဆောင်ရွက် မှမပြုနိုင်ပေ။

ပုံစံ (၂) ပုဇွန်ဆိတ်ဖမ်းယူခြင်း

ပုဇွန်ဆိတ်မွေးသူများအဓိကကြုံတွေ့ရသည့်အခက်အခဲများဖြစ်သောရောဂါကျခြင်း၊ကုန်ကျစရိတ်မြင့်မားခြင်းနှင့် ဈေးနည်းခြင်းတို့ကြောင့် ပုဇွန်ဆိတ်မွေးမြူခြင်းအများစုကို ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများမှလုပ်ကိုင်ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ပုဇွန်ဆိတ်ဖမ်းယူမှုများမှာ အဓိကအားဖြင့် ပါးဟက်အလွှာသုံးခုပါသည့် ပို့ကွန်/လှောင်ချိုင့်များဖြင့် ဖမ်းယူကြသော်လည်း အချို့မှာပို့ဆွဲဖမ်းယူကြသည်။ထိုနည်းစနစ်တွင် ယေဘုယျအားဖြင့် ဖမ်းယူချိန်တွင် လူခွဲဖမ်းဆီးရန် လူသုံးဦးပါဝင်ရန်လိုပြီး လှေပိုင်ရှင်သည်လည်း ရံဖန်ရံခါထိုအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့် ပါဝင်ရသည်။သို့သော်လည်း ထိုရေလုပ်သားများဖမ်းဆီးရရှိသည့် နှုန်းမှာကျဆင်းလျက်ရှိသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံပြင်ပကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအဖွဲ့(JETRO)၏ ဖော်ပြချက်အရပုဇွန်ဆိတ်မျိုးကွဲများ အပေါ်မူတည်၍ထိုသို့ကျဆင်းသည့်နှုန်းသည်ငါးနှစ်တာကာလအတွင်း ၃၀%မှ၈၀%အတွင်း ရှိနိုင်သည်ဟုဆိုသည်။ ဝင်ငွေ လျော့ကျလာခြင်း၏ ရလဒ်အနေဖြင့်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းလျော့ကျလာပြီး ပို၍ဆွဲဆောင်အားကောင်းသည့် အခြားငါးအမျိုးအစား များကိုပြောင်းလဲဖမ်းယူလာကြသည်။အဆင်မသင့်သည်မှာ ၁၉၈၀ခုနှစ်ကတည်းကပြီးပြည့်စုံသောအရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာစစ်တမ်း ကောက်ယူမှုများမရှိခဲ့ဘဲငါးမျိုးစိတ်များဖမ်းယူခြင်းနှင့်ပတ်သက်၍ စနစ်ကျမှန်ကန်သောအချက်အလက်များ လည်းမရနိုင်ပေ။ ထို့ကြောင့်ပင်လယ်တွင်း၌ ပုဇွန်ဆိတ်အရင်းအမြစ်မည်မျှကျန်ရှိသည်ဟူသည့်အချက်မှာအတိအကျ သိရှိနိုင်ရန်ခက်ခဲသည်။ သို့သော်လည်းတံငါသည်များထံမှအကန့်အသတ်ဖြင့်သိရှိရသောအချက်အလက်များအရ အရင်းအမြစ်များ၏ အနေအထား ကျဆင်းလာမှုမှာလုံးဝထင်ရှားသည်။

၎င်းသည်(Hardin 1968)၏ “ဘုံအကျိုးစီးပွားအတွက်အဆုံးသတ်အဖြစ်ဆိုး”ဟူသည့်ကိစ္စရပ်နမူနာပင်ဖြစ်သည်။အတည်ပြုနိုင် သည့်အချက်မှာငါးလုပ်ငန်းကုန်စည် များကိုထိန်းချုပ်ခြင်းနှင့် စောင့်ကြည့်ကြပ်မတ်ခြင်းပြုနိုင်ရန်အတွက်MSYတွင် လိုအပ် သည်များကို ပြီးမြောက်အောင်ဆောင်ရွက်ရန်လိုမည်ဖြစ်သည်။

အရင်းအမြစ်-အိုကာမိုတို၊(၂၀၀၈)။The Shrimp Export Boom and Small-Scale Fishermen in Myanmar. IDEဆွေးနွေးမှုစာတမ်း နံပါတ် ၁၃၅။ ဂျပန်နိုင်ငံ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာအဖွဲ့အစည်း၊(IDE).

¹⁹ CBI (2002).Myanmar Seafood Exports: Quick scan of the EU Market Potential. P. 15.

ကဏ္ဍတွင်းထုတ်လုပ်မှုတွင် အရေးပါသော်လည်း မဖွံ့ဖြိုးသေးသည့်စွမ်းဆောင်ရည်များကြောင့် ကမ်းဝေးငါးဖမ်းလုပ်ငန်းတွင် အဟန့်အတားများစွာရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ယခုထိတိုင်အောင်ပင်ပင်လယ်ငါးဖမ်းရေလုပ်သားများသည် အရင်းအနှီးကန့်သတ်မှုနှင့်သင့်လျော်သည့်ငါးဖမ်းလှေ၊ ကိရိယာနှင့်နည်းပညာများကြောင့်ကမ်းအနီးအနားတွင်သာဖမ်းယူနေကြရဆဲဖြစ်သည်။ပင်လယ်ရေနက်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကိုချဲ့ထွင်လုပ်ကိုင်ကြသော်လည်းများသောအားဖြင့် ကမ်းရိုးတန်းနားတဝိုက်တွင်သာဖြစ်သည်။ ဇီဝမျိုးစိတ်ကွဲပြားမှုအနေအထားများ၏ဆွဲဆောင်မှုများနှင့်ကမ်းရိုးတန်းနီး ဖမ်းဆီးရရှိမှုနှုန်းမြင့်မားမှုများမှာမူ ရှိရင်းစွဲအတိုင်းသာဖြစ်သည်။ရလဒ်အနေဖြင့်ဆူးတောင်ဝါတူနာနှင့်skipjackတူနာငါးများကဲ့သို့တန်းဖိုးရှိသောထွက်ကုန်များကို နိုင်ငံခြားသင်္ဘောများကသာဖမ်းယူရရှိတော့သည်။ ထို့အပြင်နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများကို ကမ်းနီးသို့လာရောက်ဖမ်းဆီးခွင့် တားမြစ်ထားသော်လည်းကမ်းရိုးတန်းလုံခြုံရေးအဖွဲ့များ၏တရားဥပဒေအရအရေးယူမှုမှာ နည်းပါးသည်။ ထို့ကြောင့်ပြည်တွင်းရေလုပ်သားများမှ ထိုငါးဖမ်းလှေများသည် ပြည်တွင်းရေလုပ်ငန်းပိုင်နက်ဖြစ်သော ကမ်းနီးနေရာများ အတွင်းသို့တရားမဝင်ကျူးကျော်ဖမ်းဆီးကြကြောင်း တိုင်တန်းပြောဆိုကြသည်။^{၂၀}

ပုံစံ (၃) သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှု
စဉ်ဆက်မပြတ်ကြီးထွားလျက်ရှိသောကဏ္ဍသည် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုနှင့် ထိခိုက်မှုဘေးကိုလျော့ကျစေမည့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်နှင့်လိုက်လျောညီထွေရှိစွာ တိုးတက်မှုအတွက် ပဓာနကျသောကိစ္စရပ်တစ်ခုဖြစ်နေသည်။ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသောအရင်းအမြစ်များစီမံခန့်ခွဲမှုကိုရရှိစေရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရသည် အသိအမှတ်ပြုလုပ်ဆောင်ပြီး သက်ဆိုင်ရာမူဝါဒများကိုချမှတ်ခဲ့သော်လည်းထိုသို့ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အနေအထားများမှာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရန်လိုအပ်နေဆဲဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာထိန်းသိမ်းကြွယ်ရန် အဓိကအရင်းအမြစ်များထဲမှ ပဓာနကျသောဂေဟနယ်စပ်မှာ လမုတောများနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများဖြစ်သည်။မြန်မာနိုင်ငံရှိလမုတော (၂၉)မျိုးသည် ၎င်းတို့၏ကဏ္ဍဖြစ်သော ငါးမျိုးစိတ် ၂၉ မျိုး၊ ပုဇွန်ဆိတ်မျိုးစိတ် ၁၃ မျိုး၊ ဂဏန်း မျိုးစိတ် ၄ မျိုးနှင့်အခြားအခွံမာရေသတ္တဝါမျိုးစိတ် ၉ မျိုးတို့၏ မှီခိုရာအနေနှင့်သာမကအခြားသောလုပ်ငန်း တာဝန်များကိုလည်းဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ အစားအစာနှင့် အကာအကွယ်များအတွက် ကောင်းမွန်သောရင်းမြစ်တခုအဖြစ်သာမကသားပေါက်သည့်ကာလများနှင့် ရေနေသတ္တဝါများ ငယ်ရွယ်သေးသည့်ကာလများအတွက် လည်း လမုတောများမှာ အရေးကြီးသည်။ ထိုအရေးပါမှုကို လမုတောနှင့် နီးစပ်ရာဓရိယာများအတွင်း နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါကသားပေါက်အများအပြားကိုလမုတောများအတွင်း ပိုမိုတွေ့ရှိရခြင်းဖြင့် သိနိုင်သည်။ အနှောက်အယှက်များဖြစ်ပေါ်လာခြင်းဖြင့်တောရိုင်းသဘာဝယိုယွင်းခြင်းနှင့်အတူ သိပ်သည်းမှု၊ ဇီဝမျိုးကွဲစုံလင်မှုများ ကျဆင်းလာနိုင်သည်။ မြေပြင်မှထွက်လာသည့် အာဟာရများ၊ နိုက်ထရိုဂျင်နှင့် မီးစုန်းဓာတ် (ဖော့စဖရပ်) များကို စုပ်ယူနိုင်သည့် အစွမ်းရှိခြင်းကြောင့် လမုတောများသည် ပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းမှု လျော့ချပေးနိုင်သည့် အရာများလည်းဖြစ်ပြန်သည်။ ထို့အပြင်ရှုပ်ထွေးသည့် အမြစ်များကြောင့် လမုတောများသည် မြေပြင်အနည်ကျမှုများကို ဆွဲယူထားပြီး ရေအရင်းအမြစ်ကို အကာအကွယ်ပေးနိုင်သလိုရေလှိုင်းများကြောင့် ကမ်းရိုးတန်းတို့စားခြင်းများကိုလည်းကွယ်ပေးသည်။ လမုတောများအတွင်းပုဇွန်ဆိတ်များ တိုးမြှင့်မွေးမြူကြရခြင်းမှာ မွေးမြူရေးသမားများအနေဖြင့် စိုက်ပျိုးမြေများကိုမွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်ရန်နေရာအဖြစ် မပြောင်းလဲနိုင်ကြခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ထိုမြေများကိုဆင့်ပွားလမုတောများအတွင်းထားရှိမလုပ်ဆောင်မီသဘာဝပတ်ဝန်းကျင် သက်ရောက်မှုဆိုင်ရာခွဲခြမ်း လေ့လာမှုများပြုလုပ်ရန်အတွက် နည်းလမ်းအလွန်နည်းပါးသည်။မြန်မာနိုင်ငံရှိသန္တာကျောက်တန်းများသည်ယေဘုယျအားဖြင့် အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများထက်ပိုမိုလုံခြုံသည်ဆိုသော်ငြားလည်း ကမ္ဘာ့သန္တာကျောက်တန်းအရင်း

^{၂၀} မှတ်သားသင့်သည့်အချက်မှာ အချို့သောစာတမ်းများတွင် မြန်မာ့ငါးဖမ်းလှေများသည် ရေနက်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်ရန် ခွင့်မပြုဟု တင်ပြထားပြီး နိုင်ငံခြားသင်္ဘောများသည် ပင်လယ်ရေနက်ပိုင်း ဖမ်းဆီးပိုင်ခွင့်ရနေချိန်တွင် ၎င်းတို့မှာ ရေတိမ်တွင်သာ ဖမ်းနိုင်သည့် ဟူ၍ဖြစ်သည်။ MFJအရအကယ်၍ ပြည်တွင်းရေလုပ်သားများသည်၎င်းတို့၏ရေယာဉ်များကို အဆင့်မြှင့်ကိရိယာများ တပ်ဆင်ပြီးပါက ယိုနေရာများတွင် တရားမဝင်/ တရားမပင် ပင်ပောက်ဖမ်းဆီးနေသည့် နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများအနေဖြင့် ဖမ်းဆီးမှု ရပ်ဆိုင်းပေးရမည်ဟူ၍ဖြစ်သည်။

အမြစ်များထိခိုက်မှုဘေးလေ့လာမှုအဖွဲ့အစည်း၏ ထုတ်ပြန်ချက်အရ ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းခြင်း၊ ငါးများကိုသတ်ဖြတ်ဖမ်းဆီးခြင်းသို့မဟုတ် အခြားမနုဿဗေဒအချက်များကြောင့် ၁၆၈၆စတုရန်း ကီလိုမီတာခန့်ရှိသောသန္တာကျောက်တန်းများ၏(၅၆%) အထက်သည်အလယ်အလတ်သို့မဟုတ် အကြီးစားထိခိုက်မှုခံရဖွယ်ရှိနေကြောင်းသိရသည်။ အဓိကသက်ဆိုင်သည့်အချက်မှာ ကျောက်ငါးဥများစုဆောင်းဖမ်းယူမှုကျယ်ပြန့်လာခြင်းနှင့် သန္တာကျောက်တန်းများအတွင်းနေသောငါးများကို ဖမ်းယူမှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။အချို့သော စီမံခန့်ခွဲရေးအဖွဲ့များမှသန္တာကျောက်တန်းများထိန်းသိမ်းရေးကိုစတင်လုပ်ဆောင် နေကြသော်လည်း(ဥပမာအားဖြင့်အကာအကွယ်ပေးထားသောပင်လယ်ရေပြင်ဒေသသုံးခုဖော်ဆောင်ခြင်း)ထိုစီမံခန့်ခွဲရေးအတွက်သီးသန့်တာဝန်ယူလုပ်ဆောင်မှုများမရှိသလိုစီစဉ်ထားရှိမှုများမှာလည်းမရှင်းလင်းပေ။ထိုသို့သောကိစ္စရပ်များအတွက်သုတေသနနှင့်ပိုမိုကောင်းမွန်သော အမျိုးသားအဆင့်စီမံခန့်ခွဲမှုများလိုအပ်သည်။ ဆင့်ပွားတွဲဆက်လုပ်ဆောင်မည့်လမုတောများအတွက်ပြည့်စုံကျယ်ပြန့်သော ဂေဟဗေဒလေ့လာမှုများလုပ်ဆောင်ရန်လိုအပ်ပြီး ထိုပတ်ဝန်းကျင်အတွက် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမည့်ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်မှုလိုအပ်သည်။ ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည့်ဘေးအန္တရာယ်များအတွက် ပိုမိုသိရှိကြွယ်နိုင်စေရန်အတွက် သန္တာကျောက်တန်းများနှင့်ကမ်းရိုးတန်းနေရပ်ရွာလူထုများအကြားဆက်စပ်တည်ရှိမှုကိုလည်းစုံစမ်းထားသင့်ပါသည်။ အစိုးရအနေဖြင့်လည်းသဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကြွယ်ရေးနှင့် အရင်းအမြစ်ဆိုင်ရာများကိုထိရောက်စွာကြွယ်နိုင်ရန်အတွက် ခေတ်နှင့်လျော်ညီသော မူဝါဒများချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် စွမ်းဆောင်ရည်များပိုမိုအားကောင်းလာစေရန်ဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။

ဇယား (၁) မြန်မာနိုင်ငံ တိုင်းနှင့် ပြည်နယ်များအတွင်းမှ ရေခဲစက်ရုံများ

အမျိုးအစား	ရန်ကုန်တိုင်း	တနင်္သာရီတိုင်း	ရခိုင်ပြည်နယ်	ဧရာဝတီတိုင်း	မွန်ပြည်နယ်	မန္တလေးတိုင်း	ရှမ်းပြည်နယ်	စုစုပေါင်း
ပုဂ္ဂလိကပိုင်	၁၄၆	၃၈	၅၃	၇၇	၃၆	၇	၂	၃၅၉
ပြည်သူပိုင်	၄	၄	၈	၀	၁	၁	၁	၁၉
စုစုပေါင်း	၁၅၀	၄၂	၆၁	၇၇	၃၇	၈	၃	၃၇၈

ပြည်တွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အငှားချထားပေးခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာလုပ်ကိုင်နိုင်သည့် ရေလုပ်ငန်းများရှိသည်။^{၂၁} တဆင့်ခံငှားရမ်းသူများနှင့်ငါးအရောင်းအဝယ်လုပ်သူများအနေဖြင့်လည်း ဝင်ရောက်လုပ်ကိုင်နိုင်သော်လည်း အငှားချသည့် ရေလုပ်ငန်းများကို ကြီးမားသည့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းကြီးများမှလုပ်ကိုင်ကြသည်။ထိုလုပ်ငန်းများမှာ အစိုးရမှနှစ်စဉ် သို့မဟုတ်နှစ်ရှည်လုပ်ကိုင်ခွင့်ကို လေလံစနစ်ဖြင့်ချထားပေးသည့်ရေလွှမ်းသည့်နေရာများဖြစ်သည်။ ထိုအငှားချထားမှုများတွင်ငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သူမှာ မှီတင်းနေထိုင်သည့်သတ္တဝါများကိုထိန်းသိမ်းရေး၊ သတ္တဝါများပြန်လည်ဖြည့်တင်းရေးနှင့် ရေလမ်းကြောင်းများပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်ရေးစသည့်လိုက်နာလုပ်ဆောင်ရမည့် လိုအပ်ချက်များပါဝင်သည်။ ငှားရမ်းသူမှရကြီးရေလျှံပြီးနောက်ခွင့်ပြုထားသည့်နေရာတွင်ငါးမျိုးစေ့ချပြီးမွေးမြူကာ ငါးအားလုံးကိုဖမ်းယူခွင့်ရှိသည်။ လွတ်လပ်စွာဖမ်းယူခွင့်ပြုသည့်နေရာများတွင် မြစ်များ၊ချောင်းများ၊ကန်များနှင့်ဆည်များပါဝင်ပြီး ရိုးရာလေ့အတိုင်းတရားဝင်ဖမ်းယူနိုင်ကာ အသုံးပြုသည့်နည်းလမ်းနှင့်ကိရိယာများအပေါ်တွင်အခကြေးငွေကောက်ယူသည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအားလုံးကိုအစိုးရအနေဖြင့်တရားဝင်ခွင့်ပြုရန်လိုအပ်သော်လည်း လွတ်လပ်စွာဖမ်းယူနိုင်သည့်ရေလုပ်ငန်းမှ မဟာဏများပြားလှစွာသော ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို

²¹ CBI (2012). Myanmar Seafood Exports: Quick scan of the EU Market Potential. P. 15.

လက်တွေ့ကျကျစောင့်ကြည့်ထိန်းသိမ်းရန်အခက်အခဲရှိနေမှုကိုသိရှိလက်ခံထားသည်။နည်းလမ်းတကျငါးဖမ်းယူမှုမှတ်ပုံတင်ရန် ခက်ခဲခြင်းသည်လည်း ထိရောက်စွာစောင့်ကြည့်ထိန်းသိမ်းရန် အခက်အခဲတစ်ခု ဖြစ်သည်။

ဖမ်းယူပြီးနောက်ပိုင်းအခြေအနေ

ပင်လယ်ပြင်နှင့် ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းသည် အစိုးရမှစီစဉ်ဆောင်ရွက်သော ရေလုပ်ငန်းတင်ပို့မှု ကွန်ယက် အပေါ်တွင် အဓိကအားထားရသည်။²² သင်္ဘောဆိပ်များနှင့် အတင်အချပြုလုပ်သည့်နေရာများသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်း အရေးပါသည့် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှိရာနေရာများတွင် တည်ရှိသည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ လေလံစနစ်ကိုအသုံးပြု၍ ငါးဖမ်းလှေတစ်စီးလျှင် မှတ်ပုံတင်နံပါတ်တစ်ခုနှင့် ဖမ်းဆီးရမိသမျှကိုတင်ပို့ရောင်းချရမည့် နေရာအားသတ်မှတ်ပေးသည်။ မှတ်သားရန်အချက်မှာ ကျေးလက်ဒေသရှိ များပြားလှစွာသော တင်ပို့ရောင်းချရမည့်နေရာများမှာကုန်ပစ္စည်း၏ ဘေးကင်းလုံခြုံမှုနှင့် အရည်အသွေး ဆိုင်ရာဘေးဖြစ်စေနိုင်သည့်ဈေးကွက်များမှကွာဝေးခြင်း၊ လုပ်ကိုင်ရမည့် အထောက်အပံ့ကိရိယာ/နေရာများနှင့် လျှပ်စစ်မီး မရှိခြင်း၊ကျန်းမာသန့်ရှင်းရေးဆိုင်ရာအထောက်အပံ့များနှင့်ရေခဲထုတ်လုပ်ပေးနိုင်မှုမရှိခြင်း အစရှိသည့်နေရာများဖြစ်သည်။

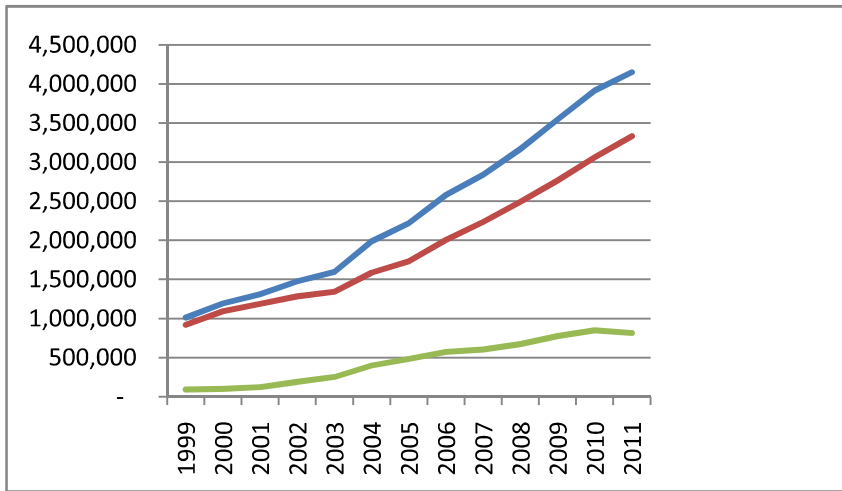
နိုင်ငံတစ်လျားတွင် လက်ကားငါးဈေးများတည်ရှိသော်လည်း အဓိကဈေးကွက်များမှာ ရန်ကုန်တွင်သာတွေ့ရသည်။ ၎င်း နေရာများမှာ စံပြုပုဇွန်တောင်၊ ညောင်တန်းနှင့်အဏ္ဏဝါစသည့်ငါးဈေးများပါဝင်သည်။ ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အအေးခန်း သို့လှောင်ရုံ (၁၂၅)ရုံနှင့် ရေခဲစက် (၃၇၈)ခု ပါရှိသည်။ ရေခဲစက်အများစုမှာ ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဖြစ်ပြီး ရန်ကုန်နှင့် ဧရာဝတီတိုင်း များတွင်တည်ရှိသည်။မြန်မာနိုင်ငံငါးထုတ်လုပ်မှု၏အကြမ်းဖျင်း(၈၀%)မှာ တို့ရိုက်စားသုံးမှုဖြစ်သည်။ စားသုံးမှုပုံစံအများစုမှာ လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်စားသုံးခြင်းသို့မဟုတ်အအေးခံပြီးမှစားသုံးခြင်း၊ အချို့ကိုရေခဲရိုက်အေးခဲပြီးမှ သို့မဟုတ်တာရှည်ခဲရန် စီမံထားပြီးမှစားသုံးခြင်းများဖြစ်သည်။ကျန်ရှိသည်များကို ငါးစာအတွက်လည်းကောင်းသို့မဟုတ်ငါးမှ အခြားထွက်ကုန်များ အဖြစ်လည်းကောင်းပြုလုပ်သည်။ ရန်ကုန်ရှိငါးထွက်ကုန်ထုတ်စက်ရုံများမှ ပုဇွန်ဆိတ်ထုပ်ရေခဲရိုက်များ၊ခေါင်းပါ/ခေါင်းမပါ ပုဇွန်ဆိတ်များ၊ အေးခဲထားသည့်ငါးများ၊ ငါးအသားလွှာများ၊ ငါးပိ၊ ငံပြာရည် စသည်တို့အပါအဝင်အမယ်ပေါင်းများစွာ ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။

ထုတ်လုပ်ခြင်း

ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍမှ ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ငါးနှင့်အခွံမာရေနေသတ္တဝါတန်ပေါင်း (၄,၁၅၀,၀၀၀) ထုတ်လုပ်ခဲ့ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ခန့်မှန်းခြေတန်ပေါင်း (၄. ၅) သန်းခန့်ထုတ်လုပ်ခဲ့သည်။²³ စုစုပေါင်းအားဖြင့် ဖမ်းယူသည့် ငါးလုပ်ငန်းမှအကြမ်းဖျင်း(၈၀%) ရရှိပြီးကျန်သည့် (၂၀%) ကိုမွေးမြူရေးမှရရှိသည်။အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများနှင့် စာလျှင်ထုတ်လုပ်မှုနှုန်းသည် ပိုမိုမြင့်မားနေရုံ သာမကဘဲ(ဥပမာအားဖြင့် ၂၀၁၂ခုနှစ်တွင် ထိုင်းနိုင်ငံ၌ တန်ပေါင်း ၄. ၂ သန်းသာရှိ) တစ်ဦးခြင်းစားသုံးမှုတွင်လည်း (၅၁ကီလိုဂရမ်)သည်ကမ္ဘာ့နှုန်းထား(၁၈. ၈ ကီလိုဂရမ်)ထက် များနေကြောင်းတွေ့ရသည်။အရေးအကြီးဆုံးသောထုတ်လုပ်ရေး မှာပင်လယ်တွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး စုစုပေါင်းငါးတန်ချိန် (၂,၁၇၀,၀၀၀) သန်းရှိကာ စုစုပေါင်းဖမ်းဆီးရမိသည့်ပမာဏ၏ ၆၅% နှင့်ကဏ္ဍတွင်းစုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု၏ ၅၁% ရှိသည်။ပင်လယ်တွင်းဖမ်းဆီးရမိသည်များ၏၉၈% (၂,၁၂၀,၀၀၀)တန် နီးပါးသည် ငါးများဖြစ်ပြီးကျန် ၂% (၄၃,၀၀၀) တန်မှာအခွံမာရေနေသတ္တဝါ များဖြစ်သည်။ကျန်စုစုပေါင်းဖမ်းဆီးရမိသည့် ပမာဏ၏ ၃၅% နှင့် ကဏ္ဍတွင်းဖမ်းယူမှုစုစုပေါင်း ၂၈% မှာ ကုန်းတွင်းဖမ်းယူမှု (၁,၁၆၀,၀၀၀) တန် ဖြစ်သည်။

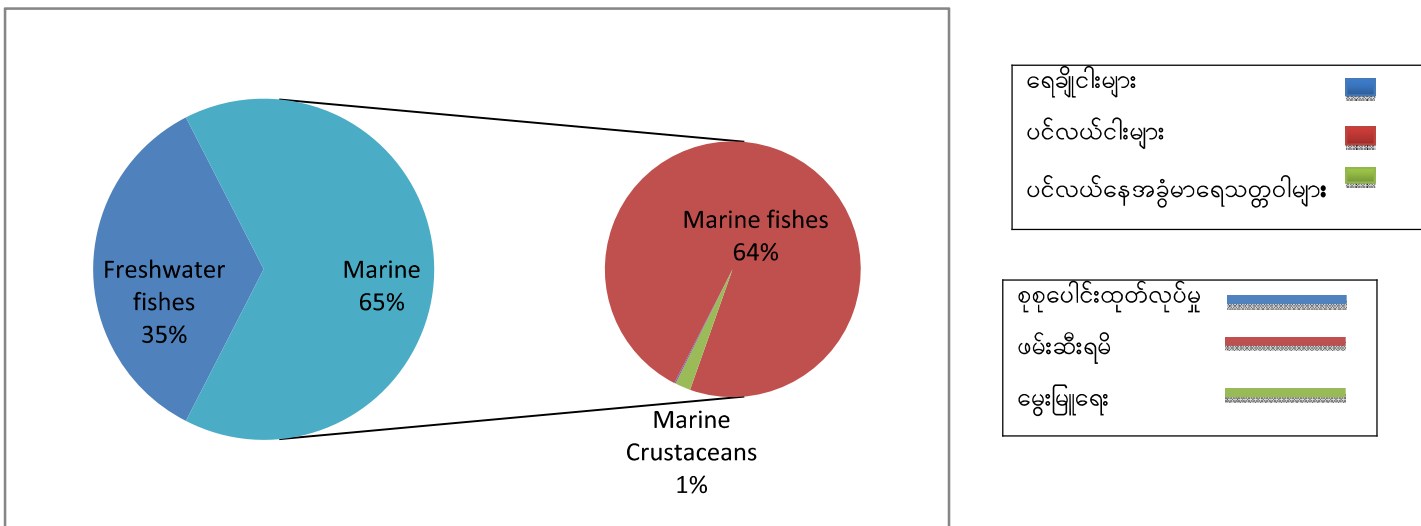
²²Ibid. P. 16.
²³Ibid. P. 9.

ပုံ(၃) - မြန်မာနိုင်ငံမှ ငါးလုပ်ငန်းစုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုတန်ပေါင်း (၁၉၉၉-၂၀၁၁)

အရင်းအမြစ်-ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာများဝန်ဆောင်မှု။

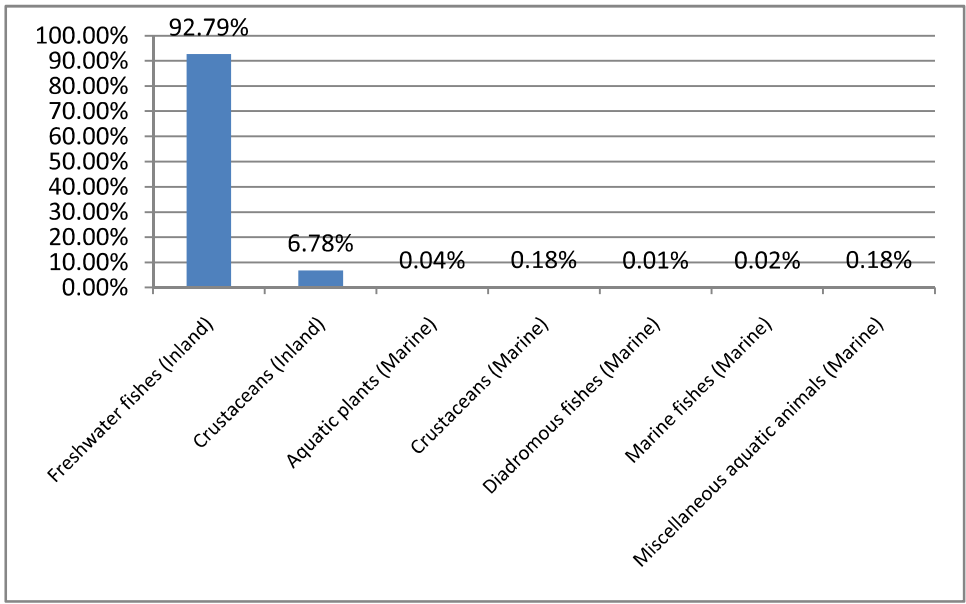
ပုံ (၄) ၂၀၁၁ခုနှစ် ဖမ်းဆီးရမိသောငါးလုပ်ငန်း

အရင်းအမြစ်- ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာများဝန်ဆောင်မှု။

ဖမ်းဆီးရမိသော/မွေးမြူရရှိသောပင်လယ်ရေပြင်နှင့် ကုန်းတွင်းအရင်းအမြစ်များမှ အခွံမာရေနေသတ္တဝါစုစုပေါင်း ၂.၄၁% ရရှိပြီး တန်ပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀နီးပါးရှိသည်။ ထိုမျိုးစိတ်များမှရရှိသည့်ကဏ္ဍတွင်းစုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုကို ပုံစံကွက် ၄ တွင် အကျဉ်းချုပ်ပြသထားသည်။

ပုံ ၅ မြန်မာနိုင်ငံ မွေးမြူရေး ရေလုပ်ငန်းထုတ်လုပ်မှု (၂၀၁၁)

Freshwater fishes (inland)-ရေချိုငါးများ (ကုန်းတွင်း)၊ Crustaceans (inland)-အခွံမာရေနေသတ္တဝါ (ကုန်းတွင်း)၊ Aquatic plants (Marine) - ရေနေအပင်များ (ပင်လယ်ထွက်)၊ Crustaceans (Marine) - အခွံမာရေနေသတ္တဝါ (ပင်လယ်ထွက်)၊ Diadromous fishes (Marine) - ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသည့်ငါးမျိုးများ (ပင်လယ်ထွက်)၊ Marine fishes (Marine)-ပင်လယ်ငါးများ (ပင်လယ်ထွက်)၊ Miscellaneous aquatic animals (Marine) - အမျိုးမျိုးသောရေနေသတ္တဝါများ (ပင်လယ်ထွက်)

အရင်းအမြစ်၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာများဝန်ဆောင်မှု။

ပုံစံ(၄) မျိုးစိတ်များနှင့် နည်းလမ်းများအလိုက် စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှုတွင် ပါဝင်မှု

မျိုးစိတ်များ	စုစုပေါင်း %
ပင်လယ်ငါးများ (ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း)	၅၁.၁၆
ရေချိုငါးများ (ကုန်တွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်း)	၂၈.၀၃
ရေချိုငါးများ (ကုန်းတွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၁၈.၂၇
ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ (ကုန်းတွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၁.၃၄
ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ (ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း)	၁.၀၄
အမျိုးမျိုးသောရေနေသတ္တဝါများ (ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း)	၀.၀၈
ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ (ပင်လယ်တွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၀.၀၄
အမျိုးမျိုးသောရေနေသတ္တဝါများ (ပင်လယ်တွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၀.၀၃
ရေနေအပင်အမျိုးမျိုး (ပင်လယ်တွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၀.၀၁
ပင်လယ်ငါးများ (ပင်လယ်တွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၀.၀၀
ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသည့်ငါးများ (ပင်လယ်တွင်းမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း)	၀.၀၀

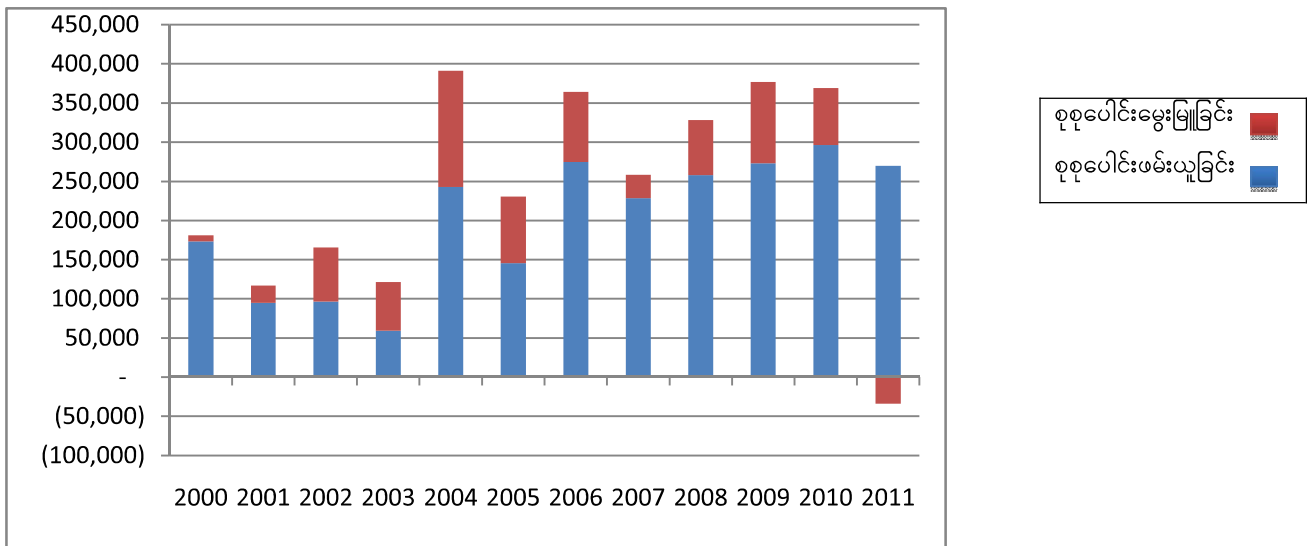
အရင်းအမြစ်၊ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာများဝန်ဆောင်မှု။

ကဏ္ဍတွင်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာ အားရဖွယ်ကောင်းပြီး ပြီးခဲ့သည့် (၁၂) နှစ်အတွင်းမှ (၁၀) နှစ်၏ ကြီးထွားမှုနှုန်းမှာ ၁၀% ထက်ကျော်လွန်ကြောင်းသိရသည်။ ၂၀၁၁ခုနှစ်တွင် ကဏ္ဍသည် ၆% သို့မဟုတ် ၂၃၆,၉၂၃ တန် တိုးတက်လာခဲ့သည်။

၎င်းသည် ဖမ်းဆီးရမိသည့်နှုန်း ၉% (၂၆၉,၇၆၉)တန်ရှိပြီး မွေးမြူရေးတွင်မူ ၄% (-၃၃,၈၄၆) တန်ရှိသည်ဟူသော ရလဒ် ဖြစ်သည်။

၂၀၁၁ခုနှစ်အတွင်းအဓိကကြီးထွားလာစေရန်မောင်းနှင်သည့်အရာများမှာ ရေချိုနှင့် ပင်လယ်ငါးဖမ်းနှုန်း (၂၀၁၀ မှ ၂၀၁၁ အတွင်းတွင် ၁၆% နှင့် ၅% အသီးသီးရှိ) ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၁ခုနှစ် တိုးတက်လာမှုစုစုပေါင်းတွင် ၆၈% နှင့် ၄၅% အသီးသီးရှိကြသည်။ ကဏ္ဍတစ်ခုလုံးလွှမ်းခြုံကြည့်ပါက နည်းပါးသော်လည်း အရေးပါသည့် ကြီးထွားတိုးတက်မှုနှုန်း တစ်ခုမှာ ပင်လယ်ထွက်အခွဲမာရေနေသတ္တဝါများမွေးမြူရေးပင်ဖြစ်သည်။ အရေးကြီးမှတ်သားရန်အချက်မှာ ထိုမွေးမြူရေးပိုင်းတွင်အဆို သဘောဆောင်လာသည့်အနေအထားပင်ဖြစ်ပြီးရေချိုငါးများနှင့်ရေနေတိရစ္ဆာန်အမျိုးမျိုးလျော့နည်းလာမှု၏ရလဒ်အဖြစ်ထွက် ပေါ်လာသည့်၂၀၁၁ခုနှစ်အတွင်း ၄%သာထွက်ရှိနိုင်ခြင်းဖြစ်သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် မွေးမြူရေးအပိုင်းတွင်း ကဏ္ဍတစ်ရပ်လုံး ၏ -၁၄.၃% ကိုသာ ရရှိခဲ့သည်။

ပုံ (၆) ကဏ္ဍကြီးထွားလာမှုတွင် နည်းလမ်းများအရပါဝင်ရရှိမှု (၂၀၀၀- ၂၀၁၁)၊ (တန်ပေါင်း)

အရင်းအမြစ်ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာများဝန်ဆောင်မှု။

ဇယား (၂) ထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်းအရတိုးတက်ကြီးထွားမှု (၂၀၁၁ခုနှစ်)

		တိုးတက်မှု (တန်)	တိုးတက်မှု (%)	ကဏ္ဍတွင်း တိုးတက်မှု တွင်ပါဝင်မှုနှုန်း
ငါးဖမ်းဆီးရရှိမှု	ကုန်းတွင်း ရေချိုငါးများ	၁၆၀ ၇၂၉	၁၆.၀%	၆၈.၁%
	စုစုပေါင်းကုန်းတွင်းဖမ်းဆီးရရှိမှု	၁၆၀ ၇၂၉	၁၆.၀%	၆၈.၁%
ပင်လယ်	ပင်လယ်ထွက်ငါးများ	၁၀၆ ၇၂၀	၅.၃%	၄၅.၂%
	ရေနေအခွဲမာသတ္တဝါများ	၂ ၀၀၀	၄.၉%	၀.၈%
	အမျိုးမျိုးသောရေနေသတ္တဝါများ	၃၂၀	၁၀.၁%	၀.၁%
	စုစုပေါင်းပင်လယ်တွင်းဖမ်းဆီးရရှိမှု	၁၀၉ ၀၄၀	၅.၃%	၄၆.၂%

		ဖင်းဆီးရရှိမှုမှထုတ်လုပ်မှုစုစုပေါင်း	၂၆၉ ၇၆၉	၈. ၈%	၁၁၄. ၃%
မွေးမြူရေး	ကုန်းတွင်း	ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ	၆ ၄၅၄	၁၃. ၂%	၂. ၇%
		ရေချိုငါးများ	(၁၄ ၄၁၅)	-၁. ၉%	-၆. ၁%
		ကုန်းတွင်းမွေးမြူမှုစုစုပေါင်း	(၇ ၉၆၁)	-၁. ၀%	-၃. ၄%
ပင်လယ်		ရေနေအပင်များ	၃၀	၁၁. ၆%	၀. ၀%
		ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ	-	၀. ၀%	၀. ၀%
		ရွှေ့ပြောင်းသွားလာသည့်ငါးများ	-	၀. ၀%	၀. ၀%
		ပင်လယ်ထွက်ငါးများ	(၅)	-၃. ၄%	၀. ၀%
		အမျိုးမျိုးသောရေနေသတ္တဝါများ	(၂၅ ၉၁၁)	-၉၄. ၇%	-၁၁. ၀%
		စုစုပေါင်းပင်လယ်တွင်းမွေးမြူရေး	(၂၅ ၈၈၆)	-၈၈. ၂%	-၁၁. ၀%
		မွေးမြူရေးမှ ထုတ်လုပ်မှုစုစုပေါင်း	(၃၃ ၈၄၇)	-၄. ၀%	-၁၄. ၃%
စုစုပေါင်းထုတ်လုပ်မှု			၂၃၅ ၉၂၂	၆. ၀%	၁၀၀. ၀%

အရင်းအမြစ်ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၊ ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ငါးမွေးမြူရေးဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များနှင့် စာရင်းအင်းဆိုင်ရာများဝန်ဆောင်မှု။

ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာပြ မြေပုံ

မြန်မာနိုင်ငံတွင်လက်ရှိ ငါးနှင့် ရေနေအခွံမာသတ္တဝါအမျိုးမျိုးတို့ကို ထုတ်လုပ်လျက်ရှိသည်။ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများမှ လည်း ငါးကိုလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်သော်လည်းကောင်း၊ ရေခဲရိုက်/မရိုက်၍သော်လည်းကောင်း ရောင်းချသည်။ ရေခဲရိုက်အေးခဲထား သည့်ငါးများကိုအကောင်လိုက်သော်လည်းကောင်း၊ အသားလွှာ၍သော်လည်းကောင်း ရောင်းချပြီး အေးခဲထားသည့်ငါးများ ကိုငါးကြိတ်သား (surimi)အဖြစ်ရောင်းချသည်။ အချို့သောထုတ်ကုန်များမှာ စည်သွပ်ငါးဘူးများနှင့်ပေါင်မုန့်ဖြင့်မံထားသော အသင့်ချက်ရန်ငါးအထုပ်များဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့်လုပ်ငန်းများသည် တာရှည်ခံရန်စီမံထားသောငါးများကို ပြင်ဆင် ရောင်းချကြသည်။ ထိုထုတ်ကုန်များတွင်ကျပ်တင်ထားသော၊ ဆားနယ်ထားသော၊ အချဉ်ဖောက်(သနပ်တည်)ထားသည့်ပစ္စည်း များပါဝင်သည်။ ငါးမှဆီထုတ်သည့်လုပ်ငန်းကိုမူတစ်စိတ်တစ်ပိုင်းသာပါဝင်သည်။ နောက်ဆုံးတစ်ခုအနေဖြင့်ငါးစာထုတ်လုပ်မှုကို လုပ်ကိုင်ကြပြီး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပြန်လည်အသုံးပြုမှုကို မလုပ်ကြပေ။

ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများနှင့်ခရုများကိုအရှင်လတ်လတ်၊ ချက်ပြုတ်ပြီး၊ အေးခဲပြီး သို့မဟုတ် အစိမ်းရောင်းချသည်။ အသင့်စား ထုတ်ကုန်များတွင် ပုဇွန်ချဉ်နှင့်ပုဇွန်ခြောက်တို့ပါဝင်သည်။ အေးခဲထားသည့်စားသောက်ကုန်အချို့ကို လည်းထုတ်လုပ်ပြီး ကြိုတင်ချက်ထားသော၊ ချက်ထားပြီး၊ အေးခဲထားသည့် အခွံပျော့သတ္တဝါများ၊ ပေါင်မုန့်အစာသွပ်ထားသောထုတ်ကုန်များ ပါဝင်သည်။ သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်အဓိကကွာဟနေသည့်အချက်မှာစည်သွပ်ထုတ်ကုန်များမရှိခြင်းဖြစ်သည်။ လုပ်ငန်း ကြီးများအနေဖြင့် ကဏ္ဍတွင်းဘက်မညီမှုနှင့်လျော့နည်းမှုကို ချိန်ညှိပေးနိုင်ရန် လည်းကောင်း၊ တိုးတက်လာစေရန်လည်းကောင်း ထိုကဏ္ဍတွင်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံသင့်သည်။

လူမှုရေးသက်ရောက်မှု

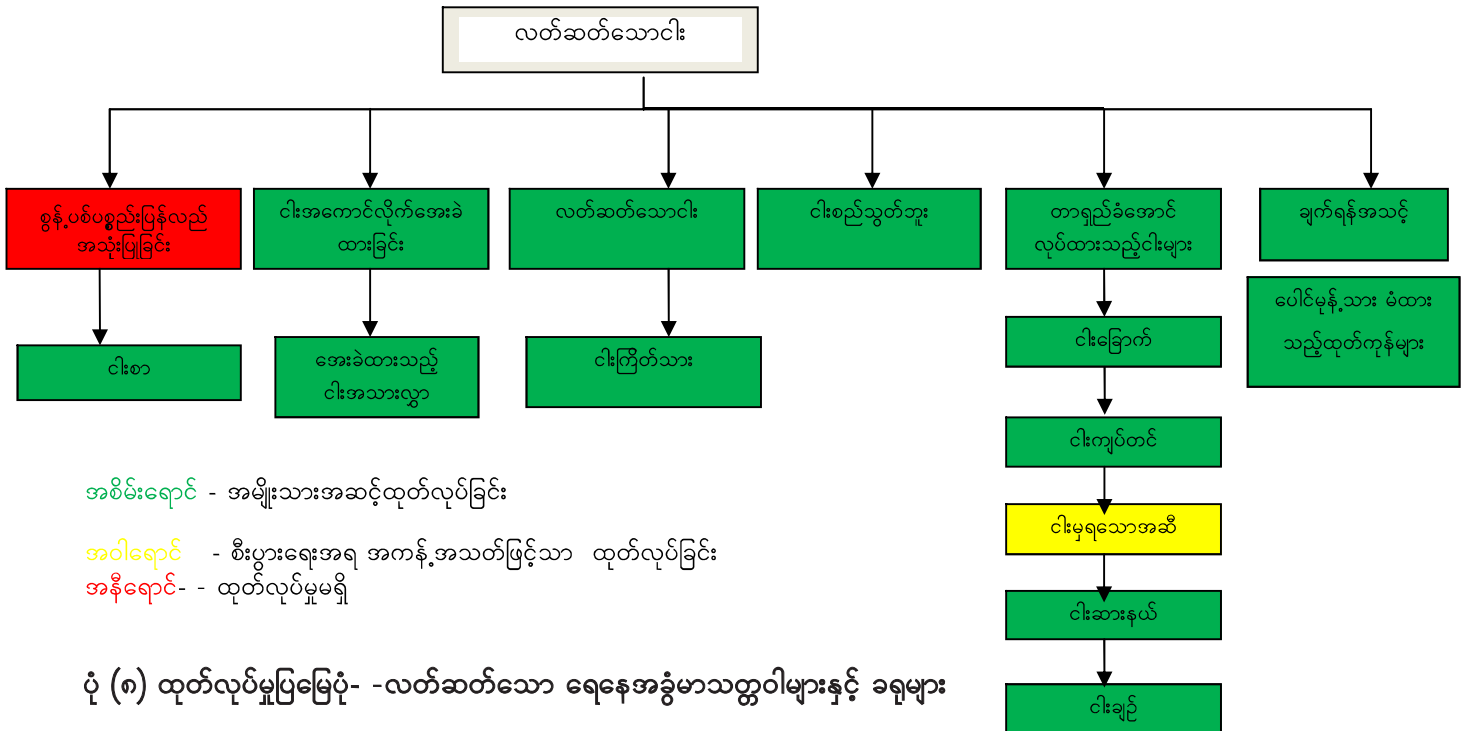
တိရစ္ဆာန်များ၏ ပရိတိန်းဓာတ်အဓိကရရှိသော ရင်းမြစ်တစ်ခုအနေနှင့်လည်းကောင်း၊ အရေးကြီးသည့် အမျိုးသား အဆင့် အလုပ်အကိုင်ပေးနိုင်မှု၏ တွန်းအားတရပ်အနေဖြင့်လည်းကောင်း ရေလုပ်ငန်းသည် မြန်မာ့လူဦးရေ၏ လူမှုစီးပွားကိစ္စရပ် များတွင်အဓိကကျသောနေရာမှ ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ အမှန်တကယ်ပင် ရေနှင့်နီးသောနေရာများတွင် နေထိုင်ကြသူအများစု

သည် ဤကဏ္ဍတွင်တိုက်ရိုက် သို့မဟုတ် သွယ်ဝိုက်ပါဝင်ပတ်သက်နေလေ့ရှိကြသည်။^{၂၄} ၎င်းတို့သည် ငါးမွေးကြခြင်း သို့မဟုတ် ငါးရစ်ငါးသန်ဖမ်းခြင်း၊ ဂဏန်းနှင့် ကျောက်ငါးသားပေါက်များ ကောက်ခြင်း၊ ရွှံ့ဂဏန်းများအတွက် အစာပြုလုပ်ခြင်း စသဖြင့် ကမ်းရိုးတန်းနေအိမ်ထောင်စုများသည် ၎င်းတို့ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်းနှင့် အစားအစာတို့အတွက် ရေလုပ်ငန်းတွင် တစ်နည်းတစ်ဖုံပါဝင်နေကြသည်။^{၂၅}

^{၂၅} AOမှခန့်မှန်းသည်မှာ ၂၀၀၀- ၂၀၀၁ခုနှစ်များအတွင်းတံငါသည်ပေါင်း ၁,၃၉၈,၄၁၀ခန့်သည် ကုန်းတွင်းရေလုပ်ငန်းများတွင် လုပ်ကိုင်လျက်ရှိပြီး ၁,၂၇၈,၀၀၀ခန့်သည်ပင်လယ်ရေပြင်အတွင်းလုပ်ကိုင်နေကြသည်ဟုဖော်ပြသည်။^{၂၆} ငါးနှင့် ရေနေအခွံမာ သတ္တဝါများမွေးမြူကြသူများမှာခန့်မှန်းခြေ ၆၁၂,၀၀၀ (၁၇၅,၀၀၀အချိန်ပြည့်လုပ်သား၊ ၁၉၉၈)ခန့်ရှိသည်။^{၂၇} လက်ရှိအချက် အလက်များအရယနေ့ကဏ္ဍတွင်းအလုပ်လုပ်နေကြသူပေါင်း၃သန်းမှ၄သန်း အကြားတွင်ရှိသည်။^{၂၈}

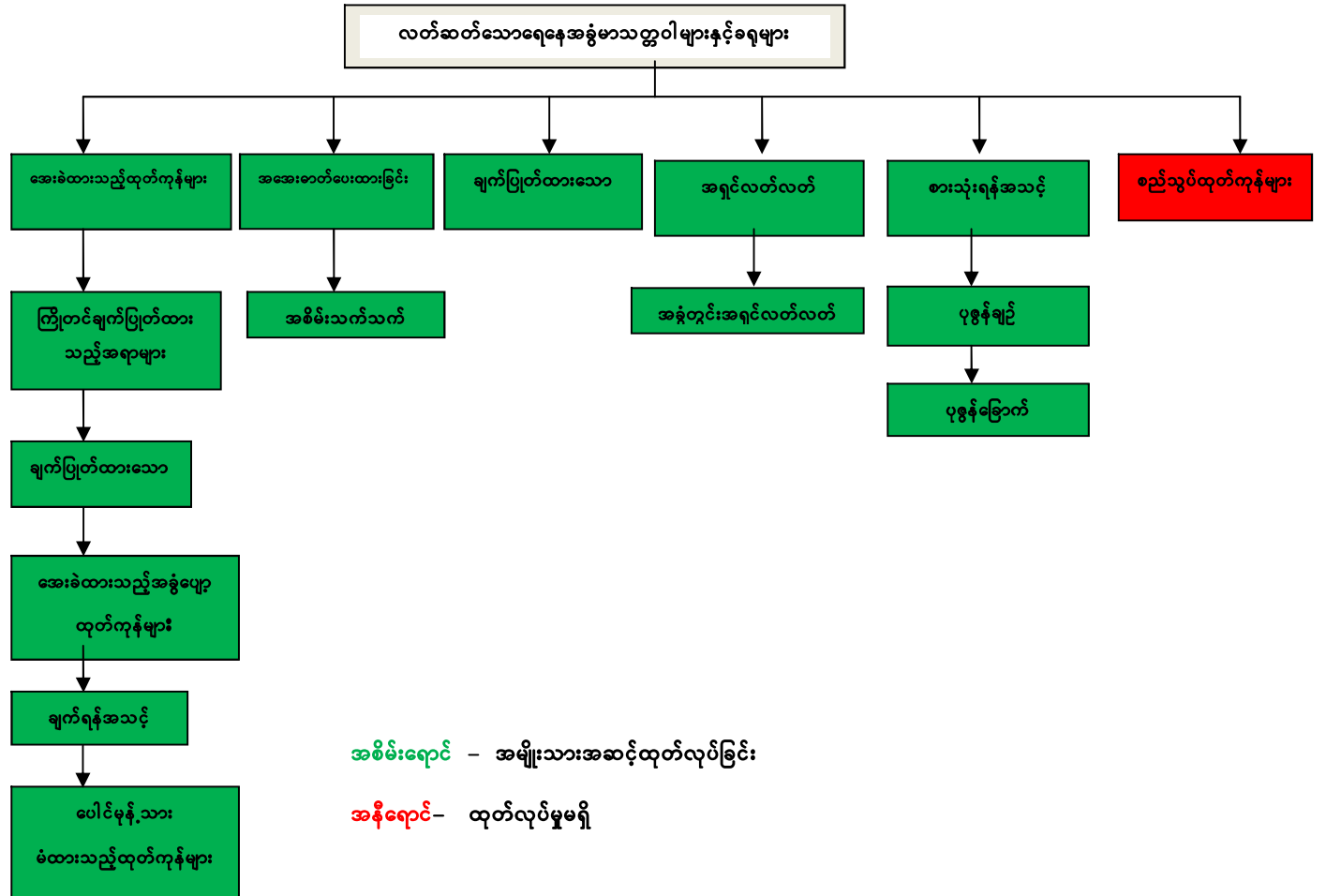
²⁴ FAO (2003). မြန်မာနိုင်ငံ -- ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်အစီရင်ခံစာ။
²⁵ FAO (2003). မြန်မာနိုင်ငံ -- ကမ်းရိုးတန်းငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်အစီရင်ခံစာ။
²⁶ FAO (2003). မြန်မာနိုင်ငံ -- ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်အစီရင်ခံစာ။
²⁷ Ibid.
²⁸ CBI (2012). Myanmar Seafood Exports: Quick scan of the EU Market Potential. P. 6.

ပုံ ၇. ထုတ်လုပ်မှုပြ မြေပုံ - လတ်ဆတ်သောငါး

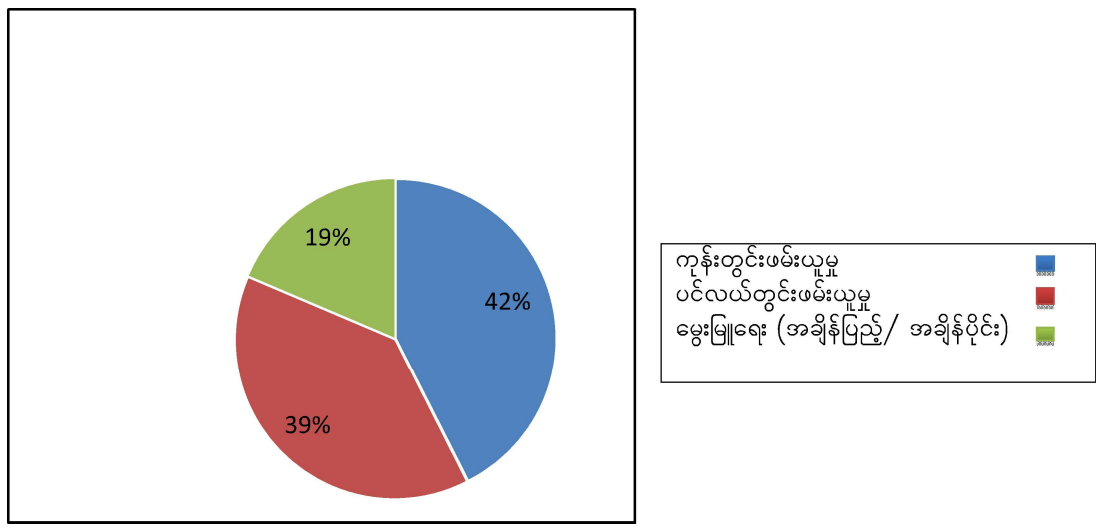
အစိမ်းရောင် - အမျိုးသားအဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း
 အဝါရောင် - စီးပွားရေးအရ အကန့်အသတ်ဖြင့်သာ ထုတ်လုပ်ခြင်း
 အနီရောင် - ထုတ်လုပ်မှုမရှိ

ပုံ (၈) ထုတ်လုပ်မှုပြမြေပုံ- လတ်ဆတ်သော ရေနံအခွံမာသတ္တဝါများနှင့် ခရုများ

အစိမ်းရောင် - အမျိုးသားအဆင့်ထုတ်လုပ်ခြင်း
 အနီရောင် - ထုတ်လုပ်မှုမရှိ

ပုံ (၉) လုပ်ငန်းအလိုက် ကဏ္ဍတွင်းအလုပ်လုပ်ကိုင်မှု

အရင်းအမြစ် -FAO (၂၀၀၃). မြန်မာနိုင်ငံ -- ငါးမွေးမြူရေးနှင့် ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းယူမှုလုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်အစီရင်ခံစာ။^၈

မှတ်သားထားသင့်သည့်အချက်မှာအလုပ်အကိုင်များအပေါ်တွင် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏သက်ရောက်မှုကို ဤပုံများက လျော့ပေါ့တွက်ချက်ထားဟန်တူသည်ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။ ဤအချက်အလက်များသည် အစိုးရထံတွင်တရားဝင် မှတ်ပုံတင်လိုက်စင်လျှောက်ထားသည်များအပေါ်တွင်သာအခြေခံပြီး တရားမဝင်သို့မဟုတ်အခြေအနေအရသာ လုပ်ကိုင်သည့်လုပ်ငန်းများ၏ ပမာဏများကိုထည့်သွင်းမတွက်ချက်ထားပါ။ သို့မဟုတ်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး၊ ရောင်းချရေး၊ ဆောက်လုပ်ရေးနှင့် ထုတ်လုပ်စီမံခြင်းကိစ္စရပ်များတွင် သွယ်ဝိုက်လုပ်ကိုင်နေသည့် လျှို့ဝှက်သက်ရောက်မှု (spillover effect)ကိုထည့်သွင်းတွက်ချက် ထားခြင်းမရှိပေ။

တန်ဖိုးပြောင်းလဲမှုကွင်းဆက် (Value chain) တွင် ဆောင်ရွက်နေမှု

ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ တန်ဖိုးကွင်းဆက်တွင် အမျိုးသားအဆင့်နှင့် နိုင်ငံတကာမှကိုယ်စားလှယ်များ ကျယ်ပြန့်စွာ ချိတ်ဆက်ပါဝင်သည်။ ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ စုဆောင်းခြင်း၊ စီမံပြုလုပ်ခြင်း၊ ရောင်းချခြင်းနှင့်ဖြန့်ဝေခြင်းလုပ်ငန်းအားလုံးတွင် လုပ်ငန်းရှင်တစ်ဦးချင်းစီမှအစကြီးမားသည့်လက်ကားရောင်းဝယ်သူများ၊ နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ရောင်းချသူများစသည်ဖြင့်အကျိုးသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများစွာပါဝင်သည်။ ထိုပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးကို ပုဂ္ဂလိက/အစိုးရကဏ္ဍပိုင်းဆိုင်ရာ အထောက်အကူပြုအဖွဲ့များကကူညီပေးလျက်ရှိသည်။ ထိုသူတစ်ဦးချင်းစီ၏လည်ပတ်မှုကွင်းဆက်အတွင်း ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဈေးကွက်တင်ပို့မှုအခန်းကဏ္ဍကို ဖော်ညွှန်းရာ၌ ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာအထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်းများကို အသေးစိတ်ခွဲခြမ်းလေ့လာမှုနှင့်လေ့လာဆန်းစစ်မှုနည်းလမ်း(၄) ခုကို ဤနည်းဗျူဟာစာတမ်းတွင်ဖော်ပြထားသည်။

ငါး

ငါးလုပ်ငန်းအတွက် တန်ဖိုးချိတ်ဆက်လည်ပတ်မှုသည် ထုတ်လုပ်မှုစနစ် (၄) ခုအပေါ်တွင် အားထားဆောင်ရွက်ရပြီး ငါးမွေးမြူရေး၊ ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းယူမှု၊ ကုန်းတွင်းအသေးစားငါးဖမ်းယူမှု၊ ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်းယူမှုနှင့် အကြီးစားကမ်းရိုးတန်းရေလုပ်ငန်းတို့ပါဝင်သည်။ ငါးမွေးမြူသူများအနေဖြင့်သားဖောက်ရာတွင်အသုံးပြုသော တစ်အုပ်တစ်မသားဖောက်

^၈လက်ရှိအနေအထား၏အချက်အလက်များမရရှိသေးပါ။

ခြင်းနှင့်ငါးလောင်းများ/သားပေါက်များထည့်သွင်းခြင်းကို အသုံးပြုကြသည်။ မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းစဉ် အတွင်း အစာအာဟာရ အတွက် သွင်းအားစုများထည့်သွင်းကြသည်။တစ်ကြိမ်ဖမ်းယူလျှင်ငါးများကိုပုတ်ပြတ် သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းစားသုံးရန်အတွက် ဒေသခံဈေးများတွင် ခုတ်ပိုင်းရောင်းချခြင်း၊ သို့မဟုတ်ပါက တန်ဖိုးချိတ်ဆက် လည်ပတ်မှုကွင်းဆက်အတွင်း ကိုင်တွယ်စီမံရန် ရောင်းချလေ့ရှိသည်။

အမျိုးမျိုးသော သွင်းအားစုများသည်လည်း ကမ်းနီး၊ကုန်းတွင်းနှင့်ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများအတွက် လိုအပ်ပြီး ၎င်းတို့ မှာလူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်၊ သက်သေခံလက်မှတ်များနှင့် ခွင့်ပြုချက်များ၊ ငါးဖမ်းလှေနှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာများ၊ ပို့ကွန်၊ရေခဲ၊ ရေခဲစက်နှင့်အခြားသော ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများအစရှိသည်တို့ဖြစ်သည်။ ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအတွက် ငါးသားပေါက်များနှင့်ငါး လောင်းများကိုလည်းအားထားရသည်။ကမ်းနီးအသေးစားငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့်ကမ်းရိုးတန်းငါးဖမ်း လုပ်ငန်းများ၊ ကုန်းတွင်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများနှင့် အကြီးစားကမ်းရိုးတန်း ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများ အားလုံးသည် ဤသွင်းအားစု အားလုံးကို ငါးဖမ်းရာတွင် အသုံးပြုကြရသည် ထို့နောက် ကမ်းပေါ်တွင် အဆင့်ခွဲခြား၊ မှတ်ပုံတင်ခြင်း၊ သက်သေခံချက် များပြုလုပ်ခြင်းပြီးနောက် အအေးခန်းသိုလှောင်ရုံများသို့ ပေးပို့သည်။ ထို့နောက်ငါးများကိုနိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့မည့်သူများ၊ ပြည်တွင်းဈေးကွက်နှင့် ငါးများ ကိုစီမံပြုပြင်သည့် လုပ်ငန်းများမှ ကိုယ်စားလှယ်များထံသို့ လေလံစနစ်ဖြင့် ရောင်းချသည်။

Figure 10: Current value chain – fish

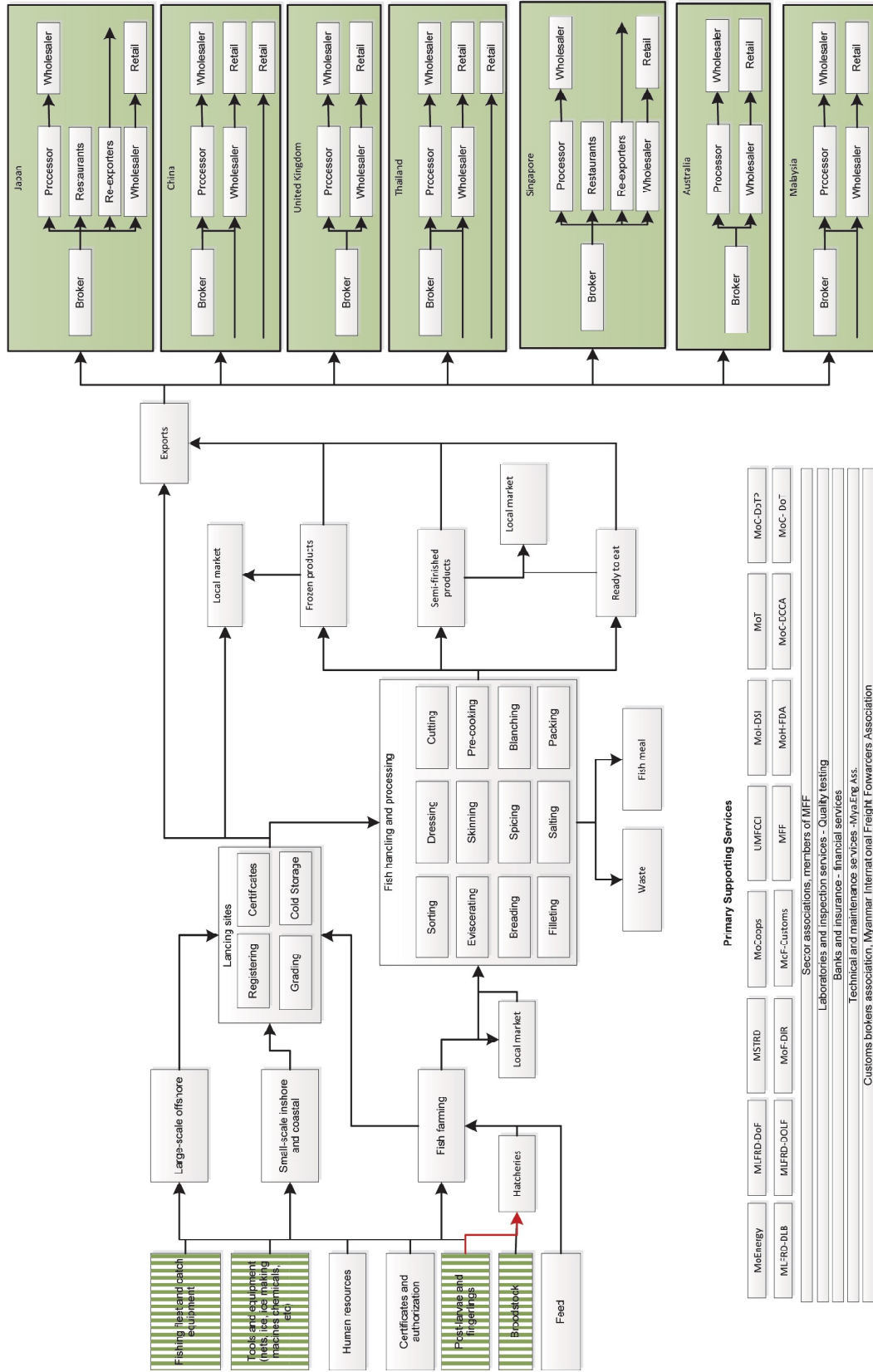
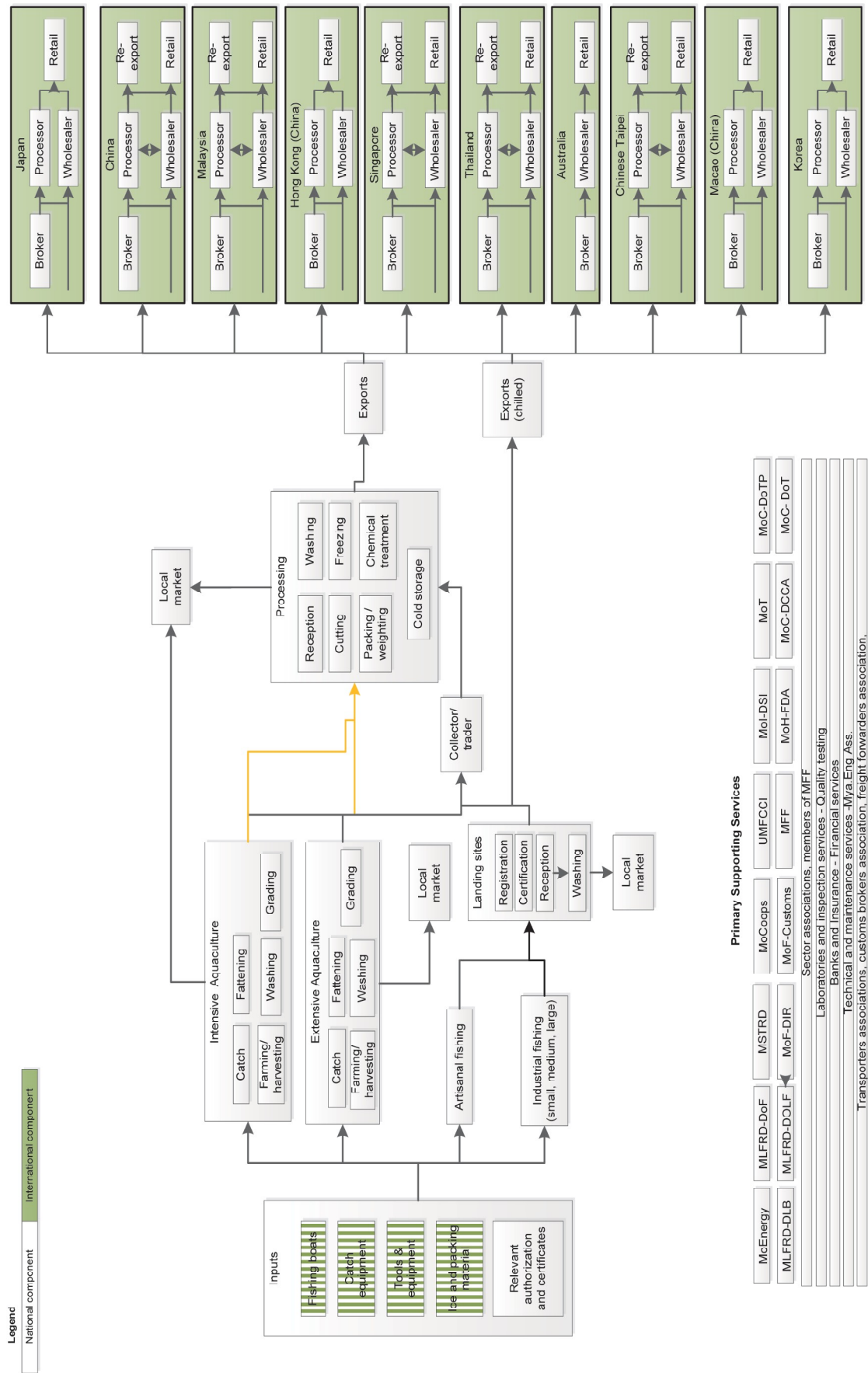

Figure 11: Current value chain - crustaceans

မြို့ပြရှိပိုမိုကြီးမားသောကုန်သည်များနှင့် ချိတ်ဆက်ထားကြသည်။မှတ်သားထားသင့်သည့်အချက်မှာ အချို့သောမွေးမြူသူများသည် တန်ဖိုးမြင့်စီမံရောင်းချသည့် လုပ်ငန်းများထံသို့တို့ရိုက်ရောင်းချကြသည် ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။

တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်ချိတ်ဆက်လည်ပတ်မှုတွင်ငါးသားပေါက်ဒိုင်များ၊ကုန်လှောင်ရုံများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များသည် အရေးကြီးသောကဏ္ဍမှပါဝင်လျက်ရှိသည်။ငါးသားပေါက်များထားရှိသည်ရုံများသည် ယေဘုယျအားဖြင့်ပုဇွန်/ပုဇွန်ဆိတ်သားပေါက်ရုံအများအပြားရှိသည့် ကမ်းရိုးတန်းတစ်လျှောက်ရှိကျေးရွာများတွင် တည်ရှိသည်။ ထရုံများသည်၎င်းတို့အတွက် ပုဇွန်များကို သားပေါက်သည့်အချိန်များတွင်ဖမ်းယူထားသည့် ပုဇွန်/ပုဇွန်ဆိတ်အရိုင်း ဖမ်းသူဒိုင်များထံမှ ဝယ်ယူရသည်။ ထို့အပြင်အချို့သောအိမ်ထောင်စုများသည်သားပေါက်များကိုမွေးမြူထားကြပြီး ကိုယ်စားလှယ်များ၊ မွေးမြူသူများထံ ပြန်လည်ရောင်းချကြသည်လည်းရှိတတ်သည်။ ပုဇွန်/ပုဇွန်ဆိတ်အရိုင်းဝယ်သူ ကိုယ်စားလှယ်များသည် သားပေါက်များကို ထိုမွေးမြူရေးရုံများမှ ပြန်ဝယ်ကြပြီး မွေးမြူသူများထံ လက်လီခွဲပြန် ရောင်းကြသည်။

လက်သုံး/စက်သုံးရေလုပ်သားများသည် ၎င်းတို့ပိုင်ဆိုင်သည့်အရင်းအမြစ်များသုံး၍အခွဲမာသတ္တဝါများကို ဖမ်းယူပြီး နောက်ငါးကောက်ကွက်နေရာသို့ ပြန်လည်သယ်ယူလာကြသည်။ ရောက်ရှိပါက စာရင်းသွင်း၊ လက်မှတ်ထုတ်ပြီး ဆေးကြောသည်။ ထို့နောက် ပြည်တွင်းဈေးကွက်သို့ရောင်းချခြင်း၊ အအေးခံ၍ ပြုပြင်စီမံပြီး နိုင်ငံခြားသို့တင်ပို့ခြင်း သို့မဟုတ် ပြည်တွင်းဒိုင်များ၊ ကုန်သည်များသို့ရောင်းချခြင်းများ ပြုလုပ်ကြသည်။

ထို့နောက်ဒိုင်များ၊ကုန်သည်များသည်တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်လုပ်ငန်းများထံသို့ ပြန်လည်ရောင်းချသည်။ဖြတ်တောက် ဆေးကြောပြီးနောက်အခွဲမာသတ္တဝါများသည်အေးခဲခြင်း၊ထုပ်ပိုးခြင်းနှင့် အလေးချိန်ခြင်းမပြုမီသင့်လျော်သည့် စီမံပြုစုမှုများလိုအပ်သည်။ အဆင်သင့်ဖြစ်ပါကအအေးခန်းထဲတွင်သို့မိုး၍ ပြည်တွင်းဈေးကွက် သို့မဟုတ် ပြည်ပဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ရောင်းချသည်။ ကုန်သည်များနှင့် တင်ပို့သူများသည် အသေးစားလုပ်ငန်းရှင်များဖြစ်လေ့ရှိကြသည်။ အချို့သည်ရန်ကုန်သို့မဟုတ် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သို့တိုက်ရိုက်တင်ပို့ရောင်းချကြပြီးအချို့ကပိုမိုကြီးမားသည့်ကုန်သည်ကြီးများ၊တင်ပို့သူများထံသို့ရောင်းချသည်။ ၎င်းတို့ကုမ္ပဏီများအတွက် ပုဇွန်ရောင်းဝယ်ရေးအပြင် တင်ပို့ကုန်လိုင်စင်ကိုင်သူအချို့သည် ရံဖန်ရံခါ ကူးသန်းတင်ပို့ရေး ဝန်ဆောင်မှုပေးသူများအဖြစ်လည်း လုပ်ကိုင်ကြပြီး တင်ပို့သည့် သေတ္တာတစ်လုံးစီကို အခကြေးငွေရယူကြသည်။

ပြည်တွင်းသို့တင်သွင်းခြင်း

များပြားစုံလင်လှသော ပြည်တွင်းလုပ်ငန်းများနှင့် ကဏ္ဍခွဲများပါဝင်မှုရှိနေသော်လည်း ရေလုပ်ငန်းထုတ်ကုန် လည်ပတ်မှုကွင်းဆက်သည်တင်သွင်းလာသည့် သွင်းအားစုများအတွက် အထောက်အပံ့မဖြစ်စေဘဲ အားရဖွယ်မရှိလှပေ။ တင်သွင်းလာမှုများတွင်အဓိကကျသည်မှာ ငါးသားပေါက်များပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရပ်ခြား အထူးသဖြင့် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံတွင် ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်၏ဆွဲဆောင်မှုသည်ငါးသားပေါက်များတင်သွင်းသည့် ဈေးကွက်ကိုတိုးပွားလာစေသည်။ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန၏ခန့်မှန်းချက်အရငါးသားပေါက်အကောင်ရေသန်း(၂၀)ခန့်ကိုနှစ်စဉ်တရားဝင်တင်သွင်းကြသော်လည်း မွေးမြူသူများသည် မကြာခဏတရားမဝင်တင်သွင်းနေကြဆဲဖြစ်သည်။ ငါးသားပေါက်တင်သွင်းသူများအတွက် ရောဂါဘယများစီမံခန့်ခွဲရေး၊ အထူးသဖြင့် အဖြူပြောက်ရောဂါသည် အရေးအကြီးဆုံး စိန်ခေါ်မှုပင်ဖြစ်သည်။ တင်သွင်းသူများသည် နိုင်ငံရပ်ခြားမှသားဖောက်သူများ၊ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့်တို့ရိုက်ချိတ်ဆက်ဝယ်ယူကြပြီး ပြည်တွင်းတင်ပို့သည့် လုပ်ငန်းလုပ်သူများက ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုအတွက် အခကြေးငွေယူဆောင်ရွက်ပေးသည်။

အခြားတင်သွင်းမှုများမှာ အမျိုးမျိုးသော ကိရိယာ၊ တန်ဆာပလာများဖြစ်သလို အစားအသုံးပစ္စည်းများပါဝင်သည်။^{၃၀} ပြည်တွင်းတွင် ထုတ်လုပ်သည့်အစားအသုံးရရှိနိုင်သော်လည်း အချို့ကြီးမားသည့်မွေးမြူရေးစခန်းများက တင်သွင်းပါသည်။ ရှည်ကြာသည့် တင်ပို့ခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကြောင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာရလဒ် ပြဿနာများ အပါအဝင်တင်သွင်းလာသည့် အစားအသုံးအတွက် ပြဿနာများရှိပါသည်။

ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ အမြင်ရှုထောင့်

ဤကဏ္ဍအတွက်ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ ဈေးကွက်တွင်ငါးအရှင်၊ လတ်ဆတ်သောငါးအကောင်လိုက်၊ရေခဲထားသည့် ငါးအကောင် လိုက်၊အအေးခံသိုမှီးထားသည့်သို့မဟုတ်ခဲထားသည့် ငါးအသာလွှာများ၊တာရှည်ခံ သို့မဟုတ် ကျပ်တင်ထားသည့်ငါးများ၊ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများပါဝင်သည်။စုစုပေါင်းအားဖြင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ် တင်သွင်းကုန်အားလုံးအတွက်တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန် ဒေါ်လာ (၈၇) ဘီလီယံရှိပြီး (ငါးထွက်ကုန်များအတွက် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၆၇ ဘီလီယံရှိပြီး ရေနေအခွံမာသတ္တဝါ များ အတွက်အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလီယံ) ၂၀၀၈ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကြားတစ်နှစ်လျှင် ၄% တိုးတက်မှုရှိသည်။ အကြီးဆုံး တင်သွင်းသည့်ဈေးကွက်များမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (၁၄. ၄%)၊ဂျပန်နိုင်ငံ (၁၄. ၀%)နှင့်တရုတ်နိုင်ငံ(၅. ၅%)တို့ဖြစ် ကာ တင်ပို့သည့်ဈေးကွက်ကို အကြီးဆုံးလွှမ်းမိုးထားသူများမှာတရုတ်နိုင်ငံ(၁၀. ၉%)၊နော်ဝေ(၁၀. ၂%)နှင့် အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု(၅. ၃%)တို့ဖြစ်သည်။မှတ်သားဖွယ်ရာထူးခြားသည့်အချက်မှာတရုတ်နိုင်ငံ၏ တိုးတက်လာမှုဖြစ်ပြီး တင်သွင်းသူ အဖြစ် (တစ်နှစ်လျှင် ၁၁%) တင်ပို့သူအဖြစ် (တစ်နှစ်လျှင် ၁၉%) ရှိသည်။

ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများဖြစ်သည့်(HS 0301, 0302, 0303, 0304, 0305) တို့မပါဝင်ဘဲ ငါးလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်များ နှင့်စပ်လျဉ်း၍ တင်သွင်းသည့်ပမာဏကြီးထွားမှုသည် အားလုံးခြုံငုံကြည့်ရှုပါက အရေးကြီးသည့် ဈေးကွက် သုံးခုဖြစ်သော ဂျပန် (တစ်နှစ်လျှင်တိုးတက်မှုနှုန်း ၄%၊ စုစုပေါင်းတင်သွင်းမှု ၁၃. ၆%)၊ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု (တစ်နှစ် လျှင် တိုးတက်မှုနှုန်း ၆%၊ စုစုပေါင်း ၁၀. ၈%)နှင့် တရုတ်နိုင်ငံ (တစ်နှစ်လျှင်တိုးတက်မှုနှုန်း ၆%၊ ၅. ၅% စုစုပေါင်း ထူးခြား များပြားသည့်ပမာဏများဖြင့်ဦးဆောင်သည်။ ထို့အပြင် ဈေးကွက်များတွင် မှတ်သားရန်စိတ်ဝင်စားဖွယ်အချက်မှာ ဆွီဒင်နိုင်ငံ နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံသည် ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကတည်းက တင်သွင်းမှုဆိုင်ရာများတွင် ကောင်းစွာအတွေ့အကြုံရှိပြီးဖြစ်သည်။ လက်ရှိတင်ပို့ ခြင်းများကိုနော်ဝေ (၁၃. ၃%)၊ တရုတ် (၁၂%)နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (၅. ၅%) တို့ဖြင့် ဦးဆောင်လျက်ရှိသည်။ ထိပ်ပိုင်းတင်ပို့သူများထဲတွင် အထင်ကြီးဖွယ်ရာ ကြီးထွားတိုးတက်လာကြသူများမှာ တရုတ်နိုင်ငံ (တစ်နှစ်လျှင် ၁၆%)၊ ဆွီဒင် (တစ်နှစ်လျှင် ၁၂%) နှင့် ရုရှားနိုင်ငံ (တစ်နှစ်လျှင် ၅၀%)တို့ဖြစ်သည်။

³⁰FAO (2003), မြန်မာနိုင်ငံ -- ကမ်းရိုးတန်းငါးမွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများဆိုင်ရာ စီမံချက်အစီရင်ခံစာ။

ဇယား (၃) ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (ထုတ်ကုန်အားလုံး: HS 0301၊ 0302၊ 0303၊ 0304၊ 0305၊ 0306)

အဆင့်	တင်ပို့သူ	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်းတင်ပို့ ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု နှုန်းတွင် ဝေရာ (%)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈-၂၀၁၂ (%)
	ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း	၈၃၅၄၆၇၈၄	၁၀၀.၀%	၇%
၁	တရုတ်	၉၁၀၈၇၈၆	၁၀.၉%	၁၉%
၂	ဧရာဝတီ	၈၅၆၂၂၄၆	၁၀.၂%	၇%
၃	အမေရိကန်	၄၄၃၃၆၄၈	၅.၃%	၆%
၄	ဗီယက်နမ်	၃ ၇၀၉ ၈၁၃	၄.၄%	၂%
၅	ကနေဒါ	၃ ၃၄၇ ၅၄၇	၄.၀%	၃%
၆	ချီလီ	၃ ၂၈၂ ၂၇၅	၃.၉%	၄%
၇	အိန္ဒိယ	၂ ၇၃၈ ၂၅၁	၃.၃%	၂၅%
၈	ဆွီဒင်	၂ ၆၈၅ ၃၈၅	၃.၂%	၁၂%
၉	နယ်သာလန်	၂ ၆၃၄ ၃၇၅	၃.၂%	၅%
၁၀	အင်ဒိုနီးရှား	၂ ၅၄၂ ၈၂၀	၃.၀%	၈%

အဆင့်	တင်သွင်းသူ	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်းတင်သွင်းခဲ့ သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	ကမ္ဘာ့ တင်သွင်းမှု နှုန်းတွင် ဝေရာ (%)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈-၂၀၁၂ (%)
	ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း	၈၇ ၀၃၈ ၃၂၆	၁၀၀.၀%	၄%
၁	အမေရိကန်	၁၂ ၅၀၆ ၄၂၀	၁၄.၄%	၄%
၂	ဂျပန်	၁၂ ၁၈၈ ၂၈၅	၁၄.၀%	၄%
၃	တရုတ်	၄ ၇၇၉ ၀၀၁	၅.၅%	၁၁%
၄	ပြင်သစ်	၄ ၀၉၆ ၁၂၄	၄.၇%	၁%
၅	စပိန်	၃ ၉၇၁ ၆၃၄	၄.၆%	-၆%
၆	ဂျာမနီ	၃ ၆၅၉ ၄၈၉	၄.၂%	၄%
၇	ဆွီဒင်	၃ ၂၃၀ ၉၇၁	၃.၇%	၈%
၈	အီတလီ	၃ ၀၀၃ ၅၅၉	၃.၅%	-၁%
၉	တောင်ကိုရီးယား	၂ ၆၅၁ ၉၅၁	၃.၀%	၅%
၁၀	ထိုင်း	၂ ၆၄၇ ၃၁၇	၃.၀%	၅%

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtrade အရင်းအမြစ်များပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC မှ တွက်ချက်ထားခြင်း။

ဇယား (၄) ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများမပါဘဲ ငါးထုတ်ကုန်များချည်းသတ်သတ် : HS 0301၊ 0302၊ 0303၊ 0304၊ 0305)

အဆင့်	တင်ပို့သူ	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်းတင်ပို့ ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု နှုန်းတွင် ဝေရာ (%)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈-၂၀၁၂ (%)
	ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း	၆၃ ၈၀၂ ၃၅၉	၁၀၀.၀%	၇%
၁	ဧရာဝတီ	၈ ၅၁၁ ၁၀၂	၁၃.၃%	၇%
၂	တရုတ်	၇ ၆၄၃ ၂၃၃	၁၂.၀%	၁၆%
၃	အမေရိကန်	၃ ၅၃၃ ၉၅၉	၅.၅%	၆%
၄	ချီလီ	၃ ၂၃၄ ၄၁၄	၅.၁%	၄%
၅	ဆွီဒင်	၂ ၆၇၁ ၆၉၀	၄.၂%	၁၂%
၆	ဗီယက်နမ်	၂ ၃၀၅ ၆၈၆	၃.၆%	၃%
၇	ရုရှား	၂ ၁၆၁ ၈၀၆	၃.၄%	၅၀%
၈	နယ်သာလန်	၂ ၀၃၈ ၈၅၆	၃.၂%	၄%
၉	စပိန်	၁ ၉၇၈ ၇၀၅	၃.၁%	၂%
၁၀	တရုတ် (ထိုင်ပေ)	၁ ၈၃၉ ၆၄၄	၂.၉%	၉%

အဆင့်	တင်သွင်းသူ	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်းတင်သွင်းခဲ့ သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	ကမ္ဘာ့ တင်သွင်းမှု နှုန်းတွင် ဝေရာ (%)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈-၂၀၁၂ (%)
	ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း	၆၇ ၀၁၉ ၈၅၃	၁၀၀.၀%	၅%
၁	ဂျပန်	၉ ၁၁၇ ၀၅၈	၁၃.၆%	၄%
၂	အမေရိကန်	၇ ၂၆၆ ၄၁၀	၁၀.၈%	၆%
၃	တရုတ်	၃ ၆၅၃ ၈၁၁	၅.၅%	၆%
၄	ဂျာမနီ	၃ ၂၄၂ ၃၇၃	၄.၈%	၃%
၅	ဆွီဒင်	၃ ၀၇၈ ၈၀၅	၄.၆%	၈%
၆	ပြင်သစ်	၃ ၀၂၅ ၃၆၉	၄.၅%	၁%
၇	စပိန်	၂ ၇၄၄ ၇၄၂	၄.၁%	-၅%
၈	ထိုင်း	၂ ၅၅၅ ၄၄၇	၃.၈%	၅%
၉	အီတလီ	၂ ၃၀၄ ၃၃၆	၃.၄%	၀%
၁၀	တောင်ကိုရီးယား	၂ ၀၈၄ ၉၀၃	၃.၁%	၅%

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITCမှတွက်ချက်ထားခြင်း။

ဇယား (၅) ငါးအရင်များအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (HS 0301)

တင်ပို့သူ	ကမ္ဘာတစ်ဝန်း	၂၀၁၂ခုနှစ်	၂၀၁၂ခုနှစ်	နှစ်စဉ်	ကမ္ဘာ
		အတွင်းတင်ပို့ ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	အတွင်း တင်ပို့ခဲ့ သည့်အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈- ၂၀၁၂ (%)	
		၁ ၈၉၈ ၄၈၄	-	၇	၁၀၀
၁ တရုတ်		၅၁၅ ၇၈၇	၈၀ ၂၂၁	၄	၂၇.၂
၂ တရုတ် (ထိုင်ပေ)		၂၂၉ ၇၁၁	၁၇ ၀၇၅	၂၅	၁၂.၁
၃ တောင်ကိုရီးယား		၈၁ ၄၉၇	၅ ၇၂၀	၆	၄.၃
၄ အမေရိကန်		၆၉ ၂၂၃		၁၃	၃.၆
၅ ပြင်သစ်		၆၈ ၄၁၇	၅ ၄၄၄	-၅	၃.၆
၆ မလေးရှား		၆၇ ၃၉၆	၁၂ ၈၈၇	၁	၃.၅
၇ စင်ကာပူ		၆၆ ၃၃၄		-၁	၃.၅
၈ ဂျပန်		၆၅ ၉၅၈	၂ ၅၇၄	-၃	၃.၅
၉ အင်ဒိုနီးရှား		၆၀ ၅၅၅	၁၁ ၀၅၆	၁၄	၃.၂
၁၀ စပိန်		၆၀ ၅၀၃	၁၀ ၉၁၉	၆	၃.၂

တင်သွင်းသူ	ကမ္ဘာတစ်ဝန်း	၂၀၁၂ခုနှစ်	၂၀၁၂ခုနှစ်	နှစ်စဉ်	ကမ္ဘာ
		အတွင်းတင်သွင်း ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	အတွင်း တင်သွင်း ခဲ့သည့် အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈- ၂၀၁၂ (%)	
		၁ ၈၆၈ ၁၇၃	-	၃	၁၀၀
၁ ဂျပန်		၅၃၆ ၉၄၂	၁၄၀၃၇	၈	၂၈.၇
၂ ဟောင်ကောင် (တရုတ်)		၃၃၄ ၃၂၈		၈	၁၇.၉
၃ တောင် ကိုရီးယား		၂၅၁ ၈၃၇	၂၃၅၉၂	၂	၁၃.၅
၄ အမေရိကန်		၇၂ ၆၃၇		၀	၃.၉
၅ ဂျာမနီ		၆၁ ၉၄၀	၇၆၉၇	၁	၃.၃
၆ စင်ကာပူ		၄၉ ၂၉၀		၃	၂.၆
၇ တရုတ်		၄၅ ၃၆၃	၁၁၀၉၂	၂၅	၂.၄
၈ မော်လ်တာ		၄၂ ၇၅၆	၂၁၈၉	၃	၂.၃
၉ နယ်သာလန်		၃၇ ၀၀၃	၁၈၉၇	-၄	၂
၁၀ ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း		၃၁ ၅၈၉	၁၇၇၈	-၆	၁.၇

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITCမှတွက်ချက်ထားခြင်း။

ဇယား (၆) လတ်ဆတ်သောငါးအကောင်လိုက်များအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (HS 0302)

တင်ပို့သူ	ကမ္ဘာတစ်ဝန်း	၂၀၁၂ခုနှစ်	၂၀၁၂ခုနှစ်	နှစ်စဉ်	ကမ္ဘာ
		အတွင်းတင်ပို့ ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	အတွင်း တင်ပို့ခဲ့ သည့်အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈- ၂၀၁၂ (%)	
		၁၄၃၄၃၉၆၃	-	၇	၁၀၀
၁ နော်ဝေ		၄ ၄၇၁ ၃၂၄	၁ ၁၀၁ ၂၇၀	၁၂	၃၁.၂
၂ ဆွီဒင်		၁ ၉၀၅ ၁၇၉		၁၅	၁၃.၃
၃ ကနေဒါ		၆၅၁ ၂၉၃	၁၂၀ ၅၂၇	၂	၄.၅
၄ ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း		၆၂၄ ၁၆၇	၁၁၁ ၂၁၁	၁၂	၄.၄
၅ ဂရိ		၅၉၉ ၁၆၇	၉၄ ၄၄၅	၆	၄.၂

တင်သွင်းသူ	ကမ္ဘာတစ်ဝန်း	၂၀၁၂ခုနှစ်	၂၀၁၂ခုနှစ်	နှစ်စဉ်	ကမ္ဘာ
		အတွင်းတင်သွင်း ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	အတွင်း တင်သွင်း ခဲ့သည့် အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈- ၂၀၁၂ (%)	
		၁၃၉၈၆၈၉၃	-	၆	၁၀၀
၁ ဆွီဒင်		၂ ၀၀၆ ၈၄၁		၁၂	၁၄.၃
၂ အမေရိကန်		၁ ၃၆၀ ၀၆၄	၁၉၅၃၃၃	၄	၉.၇
၃ ပြင်သစ်		၁ ၁၃၅ ၃၆၃	၂၁၆၁၄၀	၃	၈.၁
၄ စပိန်		၉၆၄ ၀၂၂	၂၁၆၃၄၀	-၄	၆.၉
၅ ရုရှား		၈၈၇ ၃၂၇	၁၈၀၆၃၈	၂၅	၆.၃

၆	ဒိန်းမတ်	၅၀၂ ၁၉၇	၂၁၁ ၉၀၃	၂	၃.၅
၇	ထပ်နီ	၄၇၅ ၈၅၆	၈၅ ၃၈၃	၀	၃.၃
၈	နယ်သာလန်	၃၇၇ ၉၇၂	၅၅ ၂၇၈	၁	၂.၆
၉	ပြင်သစ်	၃၅၈ ၉၂၂	၅၅ ၈၈၇	-၂	၂.၅
၁၀	ဖာရိုးကျွန်းများ	၃၄၄ ၁၂၈	၆၄ ၁၆၃	၁၃	၂.၄

၆	အိတလီ	၈၅၇ ၆၁၃	၁၃၁၇၁၅	၃	၆.၁
၇	ဂျပန်	၇၃၆ ၂၃၄	၇၂၅၇၂	၃	၅.၃
၈	ပိုလန်	၅၉၂ ၆၆၆	၁၃၂၄၅၉	၁၃	၄.၂
၉	ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း	၅၀၅ ၄၄၂	၁၅၀၇၇၈	-၂	၃.၆
၁၀	ဒိန်းမတ်	၄၇၀ ၀၀၃	၁၇၇၇၄၈	၂	၃.၄

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC မှ တွက်ချက်ထားခြင်း။

ဇယား (၆) အေးခဲထားသောငါးအကောင်လိုက်များအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (HS 0303)

တင်ပို့သူ	၂၀၁၂ ခုနှစ် အတွင်းတင်ပို့ ခဲ့သည့် တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	၂၀၁၂ ခုနှစ် အတွင်း တင်ပို့ခဲ့ သည့် အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈-၂၀၁၂ (%)	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု နှုန်းတွင် ဝေစု (%)	
၁	တရုတ်	၂ ၂၇၆ ၇၃၈	၉၆၆ ၂၇၈	၄၀	၁၀
၂	အမေရိကန်	၁ ၉၇၈ ၃၄၅	၆၉၀ ၀၇၁	၉	၈.၇
၃	ရုရှား	၁ ၉၄၇ ၅၇၆	၁ ၃၀၆၆၃၁	၄၈	၈.၆
၄	နော်ဝေ	၁ ၅၇၄ ၆၃၆	၈၁၅ ၈၇၆	၅	၆.၉
၅	ချီလီ	၁ ၂၉၃ ၁၃၉	၃၃၅ ၁၇၈	၁၀	၅.၇
၆	တရုတ် (ထိုင်ပေ)	၁ ၂၁၇ ၈၄၈	၅၄၁ ၅၅၉	၉	၅.၄
၇	ထပ်နီ	၁ ၀၃၀ ၅၈၂	၄၅၇ ၂၁၀	၅	၄.၅
၈	တောင်ကိုရီးယား	၉၅၁ ၂၇၆	၄၂၅ ၉၁၄	၁၈	၄.၂
၉	နယ်သာလန်	၈၂၀ ၄၁၈	၄၇၂ ၅၆၉	၁၄	၃.၆
၁၀	အိန္ဒိယ	၆၅၇ ၄၇၂	၃၄၁ ၂၂၇	၃၆	၂.၉

တင်သွင်းသူ	၂၀၁၂ ခုနှစ် အတွင်းတင်သွင်း ခဲ့သည့် တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	၂၀၁၂ ခုနှစ် အတွင်း တင်သွင်း ခဲ့သည့် အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈-၂၀၁၂ (%)	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု နှုန်းတွင် ဝေစု (%)	
၁	ဂျပန်	၄ ၂၂၃ ၇၈၅	၇၇၆၁၄၀	၅	၁၇.၄
၂	တရုတ်	၃ ၃၄၉ ၄၆၈	၁၉၅၀၅၁	၈	၁၃.၈
၃	ထိုင်း	၂ ၃၇၁ ၄၄၃		၈	၉.၈
၄	တောင် ကိုရီးယား	၁ ၃၂၃ ၃၆၅	၆၂၅၀၀၉	၁၁	၅.၅
၅	နိုင်းဂျီးရီးယား	၁ ၂၃၀ ၉၉၀	၄၂၃၁၀၄	၃၂	၅.၁
၆	ဗီယက်နမ်	၉၁၀ ၅၇၃	-	၇၄	၃.၈
၇	စပိန်	၈၁၅ ၁၃၈	၂၈၃၈၉၆	၀	၃.၄
၈	ရုရှား	၇၃၁ ၆၈၅	၄၃၃၆၆၇	၀	၃
၉	အမေရိကန်	၅၆၂ ၃၀၉	၁၄၀၅၅၃	၁	၂.၃
၁၀	နယ်သာလန်	၅၀၈ ၂၉၂	၄၃၅၁၅၃	၂၃	၂.၁

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC မှ တွက်ချက်ထားခြင်း။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် ငါးအရှင်လတ်လတ်တင်ပို့ခြင်းတန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁.၈၆ ဘီလီယံ ရှိခဲ့သည်။ ကမ္ဘာ့အများဆုံး တင်သွင်းသည့် နိုင်ငံများမှာ ဂျပန် (တင်သွင်းမှုစုစုပေါင်း၏ ၂၈.၇%)၊ ဟောင်ကောင် (တရုတ်) (၁၇.၉%) နှင့် တောင်ကိုရီးယား သမ္မတနိုင်ငံ (၁၃.၅%) တို့ဖြစ်ကြပြီး အကြီးဆုံးတင်ပို့သူများမှာ တရုတ် (၂၇.၂%)၊ တရုတ် (ထိုင်ပေ) (၁၂.၁%) နှင့် တောင်ကိုရီးယား သမ္မတနိုင်ငံ (၄.၃%) တို့ဖြစ်သည်။ အာရှတိုင်းဒေသကြီး ငါးအရှင်လတ်လတ်တင်သွင်းခြင်းဈေးကွက်ကို ဦးဆောင်ထားသည်။

လက်ရှိငါးအကောင်လိုက်လတ်ဆတ်ဆတ်တင်သွင်းခြင်းမှာ ထူးထူးခြားခြားပို၍ကြီးထွားလာသည်။ တင်သွင်းမှုပမာဏ စုစုပေါင်း အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁၃. ၉ ဘီလီယံရှိသည့်အနက် ဆွီဒင် (၁၄. ၃%)၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (၉. ၇%) နှင့် ပြင်သစ် (၈. ၁%) တို့မှာ အရေးအကြီးဆုံးတင်သွင်းမှု ဈေးကွက်များဖြစ်သည်။ နော်ဝေသည် အကြီးဆုံးဈေးကွက်ဝေစု ကိုပိုင်ဆိုင်ထားပြီး ငါးလတ်ဆတ်ဆတ်တင်ပို့ခြင်း (၃၁. ၂%) ကို ပိုင်ဆိုင်ထားကာ ဆွီဒင် (၁၃. ၃%) နှင့် ကနေဒါ (၄. ၅%) တို့မှနောက်တွင် အစဉ်လိုက်တည်ရှိနေသည်။

ဤကဏ္ဍ၏အကြီးဆုံးဈေးကွက်မှာ တစ်ကမ္ဘာလုံးတွင် တင်သွင်းမှုပမာဏ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၄ ဘီလီယံကျော်ရှိသည့် အေးခဲထားသည့်ငါးအကောင်လိုက်တင်သွင်းခြင်းဖြစ်သည်။ ဂျပန်နိုင်ငံမှ တင်သွင်းမှု (၁၇. ၄%) ရှိပြီး တရုတ် (၁၃. ၈%) နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံ (၉. ၈%)တို့မှာ အစဉ်လိုက်ရှိသည်။ အေးခဲထားသည့်ငါးအကောင်လိုက်ကို ကမ္ဘာ့အဆင့် ထိပ်တန်းတင်သွင်း သူများမှာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် နီးကပ်မှုရှိသည့် အာရှစီးပွားရေးနိုင်ငံများဖြစ်သည်။ ထိပ်တန်းတင်ပို့သူများမှာ တရုတ် (၁၀%)၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (၈. ၇%) နှင့်ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်း (၈. ၆%) တို့ဖြစ်သည်။

ငါးအသားလွှာဈေးကွက်တွင်လက်ရှိ၌ တန်ဖိုးအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂၁. ၃၃) ဘီလီယံရှိသည်။အကြီးဆုံး တင်သွင်းသူများမှာ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု (၂၃. ၄%)၊ ဂျပန် (၁၅. ၆%) နှင့် ဂျာမနီ (၈. ၃%) တို့ဖြစ်ပြီး အကြီးဆုံးတင်ပို့သူများမှာ တရုတ် (၂၁. ၇%)၊ ဗီယက်နမ် (၁၀. ၁%) နှင့် ချီလီ (၈%) တို့ဖြစ်သည်။

တာရှည်ခံရန်ပြုလုပ်ထားသည့်ငါးနှင့် ကျပ်တင်ထားသည့်ငါးတို့၏ တင်သွင်းမှုဈေးကွက်တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅. ၆၁ ဘီလီယံရှိသည်။ ထိုထုတ်ကုန်များအတွက် အရေးအပါဆုံး ဈေးကွက်များမှာ ဂျာမနီ (၁၃. ၉%)၊ ဟောင်ကောင် (တရုတ်) (၇. ၈%)နှင့် ပေါ်တူဂီ (၇. ၂%) တို့ဖြစ်သည်။ တင်ပို့မှုဈေးကွက်တွင် နော်ဝေမှ အဓိက ဦးဆောင်နေပြီး စုစုပေါင်း တင်ပို့မှု၏ (၁၇. ၆%) ရှိကာ ပိုလန် (၁၀. ၃%)နှင့် တရုတ် (၈. ၂%) တို့မှ ကပ်လျက်တည်ရှိသည်။

ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများအတွက်ဈေးကွက်တန်ဖိုးမှာ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၀ ဘီလီယံကျော်ရှိသည်။ ထိုဈေးကွက်သည် အမေရိကန်နိုင်ငံနှင့် ဂျပန်နိုင်ငံတို့တွင် အကြီးမားဆုံးတည်ရှိပြီး ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ တင်သွင်းဝယ်ယူမှုအားလုံး၏ (၂၆. ၂%) နှင့် (၁၅. ၃%)အသီးသီးရှိကြသည်။ ထိုအနေအထားခန့်မကြီးမားသည့် တင်ပို့မှုအပိုင်းကိုမူ ကနေဒါနိုင်ငံ (၉. ၉%) ဖြင့်ဦးဆောင်ပြီး အိန္ဒိယနိုင်ငံ (၉. ၁%) နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံ (၇. ၈%) တို့ အသီးသီး ရှိကြသည်။

ဇယား (၈) အေးခဲထားသော/အရေခဲရိုက်ထားသောငါး၊ ငါးလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်၊ ငါးအသားလွှာနှင့် အပိုင်းအစများအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှု (HS 0304)

တင်ပို့သူ	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်းတင်ပို့ ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်း တင်ပို့ခဲ့ သည့်အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈- ၂၀၁၂ (%)	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု နှုန်းတွင် ဝေစု (%)
	ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း			
၁ တရုတ်	၄ ၂၁၈ ၈၂၆	-	၇	၁၀၀
		၁ ၀၁၄ ၄၀၂	၁၄	၂၁.၇

တင်သွင်းသူ	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်းတင်သွင်း ခဲ့သည့်တန်ဖိုး (အမေရိကန် ဒေါ်လာ ထောင်ပေါင်း)	၂၀၁၂ခုနှစ် အတွင်း တင်သွင်း ခဲ့သည့် အရေ အတွက် (တန်ပေါင်း)	နှစ်စဉ် တိုးတက် ကြီးထွားမှု တန်ဖိုး ၂၀၀၈- ၂၀၁၂ (%)	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု နှုန်းတွင် ဝေစု (%)
	ကမ္ဘာတစ်ဝှမ်း			
၁ အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု	၄ ၉၈၄ ၁၇၆	-	၅	၁၀၀
		၇၅၂ ၃၃၄	၈	၂၃.၄

၂	ဗီယက်နမ်	၁ ၉၅၉ ၅၈၆	၇၀၆ ၀၉၉	၇	၁၀.၁
၃	ရီယို	၁ ၅၄၇ ၆၅၆	၂၁၃ ၉၅၂	၂	၈
၄	နော်ဝေ	၁ ၅၀၀ ၅၆၀	၂၈၇ ၅၀၂	၁၁	၇.၇
၅	အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု	၁ ၁၂၀ ၈၄၉	၃၃၄ ၂၅၁	၉	၅.၈
၆	အိုက်စလန်	၈၁၄ ၈၀၇	၁၆၂ ၄၈၁	၅	၄.၂
၇	နယ်သာလန်	၆၆၉ ၇၀၉	၁၀၂ ၀၅၅	၂	၃.၄
၈	ဂျာမနီ	၅၃၈ ၂၆၉	၁၀၇ ၂၂၂	၃	၂.၈
၉	ဒိန်းမတ်	၄၉၃ ၈၉၃	၇၂ ၈၁၃	-၃	၂.၅
၁၀	အင်ဒိုနီးရှား	၄၂၃ ၂၁၃	၉၀ ၆၇၇	၂၀	၂.၂

၂	ဂျပန်	၃ ၃၁၈ ၂၀၇	၅၀၃ ၂၆၆	၈	၁၅.၆
၃	ဂျာမနီ	၁ ၇၇၄ ၀၀၇	၄၂၄ ၇၅၅	၁	၈.၃
၄	ပင်သစ်	၁ ၄၁၅ ၁၄၀	၂၅၄ ၈၁၃	၃	၆.၆
၅	ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း	၁ ၂၀၄ ၇၁၃	၂၀၃ ၁၇၀	၁	၅.၆
၆	စပိန်	၇၂၂ ၄၄၀	၁၈၀ ၂၃၀	-၂	၃.၄
၇	ဆွီဒင်	၆၉၆ ၃၂၄		၁၂	၃.၃
၈	အီတလီ	၆၆၃ ၂၁၀	-	၂	၃.၁
၉	နယ်သာလန်	၆၅၄ ၂၇၂	၁၂၄ ၁၂၆	၂	၃.၁
၁၀	ကနေဒါ	၅၄၁ ၆၈၉	၈၂ ၆၉၇	၁၀	၂.၅

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC မှ တွက်ချက်ထားခြင်း။

၂၀၀၈ မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း နှစ်စဉ် တင်သွင်းမှုနှုန်း ၃% တိုးတက်ခဲ့သော ငါးအရှင်လိုက်တင်ပို့ခြင်းကို ချွင်းချက်အဖြစ် ထားရှိ၍ အခြားသောထုတ်ကုန်များတင်ပို့မှုနှုန်းမှာ နှစ်စဉ်ပျမ်းမျှ ၅% မှ ၉% အတွင်းရှိသည်။ အမြန်ဆန်ဆုံးတိုးတက် လာသည့် ပစ္စည်းများမှာ အေးခဲထားသည့် ငါးအကောင်လိုက်၊ ငါးလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်အကောင်လိုက်နှင့် ရေနေအခွံမာ သတ္တဝါများဖြစ်သည်။ ဤကာလများအတွင်းထူးခြားစွာကြီးထွားလာသည့် ဦးတည်ဈေးကွက်အချို့မှာ တစ်နှစ်လျှင်ရေနေ အခွံမာသတ္တဝါတင်သွင်းမှုနှုန်း (၄၂%) အထိတိုးလာသည့် တရုတ်နိုင်ငံ၊ တာရှည်ခံစီမံထားသည့်ငါးများနှင့် ကျပ်တင်ထား သည့်ငါးများတစ်နှစ်လျှင်တင်သွင်းမှုနှုန်း (၁၅%) အထိတိုးလာသည့် ဂျာမနီနိုင်ငံ၊ အေးခဲထားသည့် ငါးများအကောင်လိုက် တင်သွင်းမှုတစ်နှစ်လျှင် (၇၄%) အထိတိုးလာသည့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံနှင့် ငါးလတ်လတ်ဆတ်ဆတ် အကောင်လိုက်တင်သွင်းမှု နှုန်းတစ်နှစ် လျှင် (၁၂%) အထိတိုးလာသည့် ဆွီဒင်နိုင်ငံတို့ဖြစ်သည်။ မှတ်သားရန်မှာ ရေနေအခွံမာ သတ္တဝါနှင့် ငါးလတ် လတ်ဆတ်ဆတ် အကောင်လိုက် တင်သွင်းမှုနှုန်းကျဆင်းလာသည့် စပိန်ဈေးကွက်ဖြစ်ပြီး ၂၀၀၈ ခုနှစ်ကတည်းက နှစ်စဉ် (၄%) ခန့် ကျဆင်းခဲ့သည်။

ဈေးကွက်သည် တင်ပို့ကုန်များကို အဓိကထုတ်လုပ်သူများနှင့်လည်း သက်ဆိုင်ပတ်သက်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသည် ၎င်း၏ ကဏ္ဍခွဲအားလုံးနီးပါးမှ တင်ပို့ကုန်များကိုတိုးမြှင့်ခဲ့ပြီး ထောက်ပံ့တင်သွင်းနေသည့် ဈေးကွက်တွင် အများဆုံး ပါဝင်လုပ်ကိုင်သူ ဖြစ်လာခဲ့သည်။ ၎င်း၏ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါတင်ပို့မှုနှင့် ငါးအကောင်လိုက်တင်ပို့မှုသည် အံ့အားသင့်ဖွယ်ရာ တစ်နှစ်လျှင် (၃၅%) နှင့် (၄၀%) အသီးသီး မြင့်တက်လာခဲ့ပြီး တာရှည်ခံငါး၊ ငါးကျပ်တင်နှင့် ငါးအသားလွှာ တင်ပို့မှုသည် (၁၄%) အထိရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ အခြားသောစိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာတိုးတက်မှုများမှာ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါတင်ပို့မှု တစ်နှစ်လျှင် (၂၇%) ရှိလာသည့် အိန္ဒိယနိုင်ငံ၊ အေးခဲထားသည့် ငါးအကောင်လိုက် တင်ပို့မှုနှုန်းတစ်နှစ်လျှင် (၄၈%) ရှိလာသည့် ရုရှားဖက်ဒရေးရှင်း၊ ငါးအကောင်လိုက်လတ်လတ်ဆတ်ဆတ်တင်သွင်းမှုနှုန်းတစ်နှစ်လျှင် (၁၂%၊ ၁၅% နှင့် ၁၂%) အသီးသီးရှိကြ သည့်နော်ဝေ၊ ဆွီဒင်နှင့် ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်းနိုင်ငံများ၊ ငါးအရှင်လိုက်တင်သွင်းမှုနှုန်း တစ်နှစ်လျှင် (၂၅%၊ ၁၃%) အသီးသီးတိုးတက်လာသည့် တရုတ် (ထိုင်ပေ) နှင့် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတို့ဖြစ်ကြသည်။

တင်ပို့မှုဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်

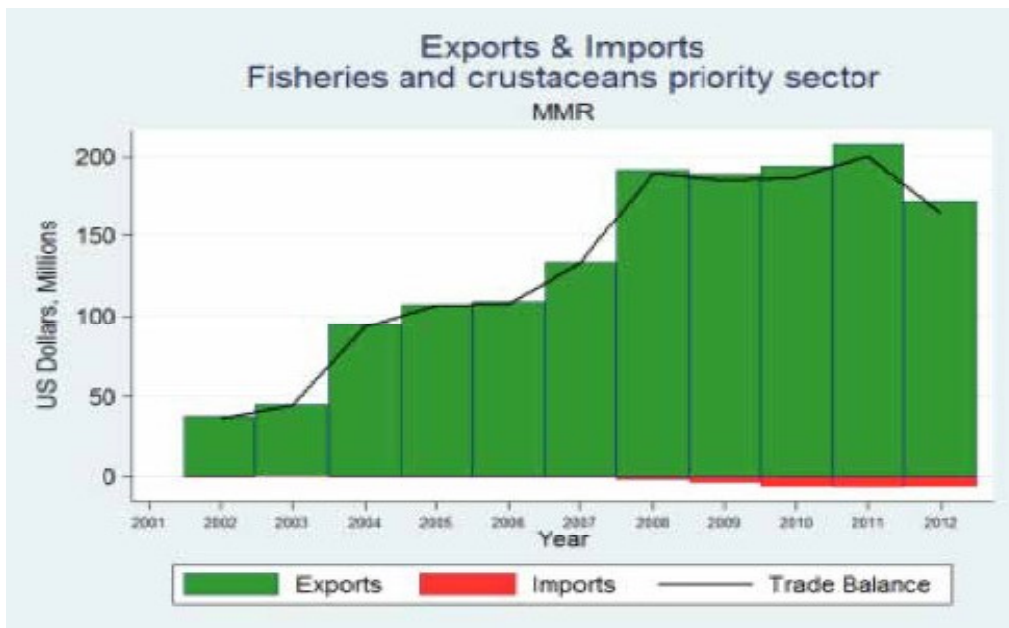
မြန်မာနိုင်ငံ၏ဈေးကွက်ထိုးဖောက်နိုင်ရန်အတွက်ပို့ကုန်တိုးမြှင့်ရေးကြိုးပမ်းမှုသည် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွင်း ထူးခြားသည့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးပိုမိုလာသည့်ရလဒ်ကိုရရှိခဲ့သည်။ ပုံ (၁၂) တွင်ပြသထားသကဲ့သို့ ပြီးခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်အတွင်း၌ ကဏ္ဍတွင်းပို့ကုန်တင်ပို့မှုသည်အမေရိကန်ဒေါ်လာသန်း(၁၀၀)ကျော်ရှိခဲ့သည်ကိုတွေ့ရသည်။သွင်းကုန်ပမာဏသည် ၂၀၀၇မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း တိုးတက်လာခဲ့သော်လည်း စုစုပေါင်း တင်ပို့သည့်ပမာဏနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် မပြောပလောက်ပေ။

ပုံ (၁၃)တွင်ပြထားသကဲ့သို့ ၂၀၀၂ မှ ၂၀၁၂ ခုနှစ်အတွင်း တိုးတက်လာသည်များမှ (၉၃%) သည် လက်ရှိ ဈေးကွက်များသို့ လက်ရှိထုတ်ကုန်များဖြင့် ထိုးဖောက်ခဲ့သည်ဟုယူဆနိုင်ပြီး တိုးတက်မှု (၁၂%) မှာ လက်ရှိဈေးကွက်များအတွင်းသို့ ထုတ်ကုန် အသစ်များမိတ်ဆက်ရောင်းချခြင်းဖြင့် ကြီးထွားလာခြင်းဖြစ်သည်ဟု ယူဆရသည်။ အနည်းငယ်မျှသော မကောင်းသည့် အချက်မှာထုတ်ကုန်နည်းပါးခြင်းကြောင့် ဈေးကွက်ဟောင်းများအတွင်းသို့ ယခင်ထုတ်ကုန်အဟောင်းများ တင်ပို့ခြင်းလျော့ကျ သွားသည့်အချက်ဖြစ်သည်။ အထူးသဖြင့်မှတ်သားရန်မှာ ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကြိုးပမ်းအားထုတ်မှု မရှိခြင်းပင်ဖြစ် သည်။ပြီးခဲ့သည့်ဆယ်စုနှစ်တာကာလအတွင်း ထုတ်ကုန် အသစ်/အဟောင်းများကိုဈေးကွက်အသစ်များသို့မိတ်ဆက်ရာတွင် ကဏ္ဍတွင်း တိုးတက်မှုအတွက်မည်သည့်အကျိုးသက်ရောက်မှုမှမရှိခဲ့ပေ။ထို့ကြောင့် အနာဂတ်ကာလကဏ္ဍတွင်းကြီးထွား တိုးတက်ရန်အတွက် အခရာကျသောအချက်မှာနိုင်ငံအသစ်များထံသို့မတူကွဲပြားသည့် တင်ပို့ကုန်များတင်ပို့နိုင်စွမ်းကို ကြိုးစားမြှင့်တင်ရန်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအနေဖြင့်လည်း အရည်အသွေးတန်ဖိုးမြင့်မားစွာ ပါဝင်သည့် ထုတ်ကုန်အသစ်များကို ဖော်ဆောင်မိတ်ဆက်နိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏စွမ်းဆောင်ရည်များချဲ့ထွင်ရန် လိုအပ်ပေမည်။

လုပ်ငန်းများအနေဖြင့်တင်ပို့ကုန်တိုးတက်ရေးအနေအထားမျိုးရနိုင်ခဲ့မည်ဖြစ်သော်လည်း တင်ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ကူးလူးဆက်သွယ် ရေးကိုတည်ငြိမ်အောင်ထိန်းသိမ်းရန် အခက်အခဲများကြောင့်ကဏ္ဍတစ်ခုလုံး၏ အပြည့်အဝတိုးတက်လာနိုင်ချေကို အနှောင့် အယှက်ဖြစ်စေသည်။ ပုံ(၁၄)တွင်ပြသထားသည့်အတိုင်း ကဏ္ဍတွင်းတင်ပို့ကုန်ဆိုင်ရာအပြန်အလှန် ဆက်ဆံရေး၏ (၆၀%) သည် ပထမတစ်နှစ်သာခံပြီး (၄၀%) အောက်သည် ဒုတိယနှစ်အထိခံနိုင်သည်ကိုတွေ့ရသည်။ (၂၀%) အောက်သည်ငါးနှစ် အထိခံပြီး (၁၀%)အောက်သာ (၁၀)နှစ်အထိခံသည်ကိုတွေ့ရှိရသည်။ တင်ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုရှိစေရန် အတွက်နိုင်ငံခြားဝယ်ယူသူများနှင့်အပြန်အလှန်ဆက်ဆံရေးကို ထိန်းသိမ်းထားရန်လုပ်ငန်းများဘက်မှ ၎င်းတို့၏စွမ်းဆောင် ရည်များကိုမြှင့်တင်သွားရန် လိုအပ်ပေမည်။ အမျိုးသားအဆင့်ကိန်းဂဏန်းများအရ မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၁/၂၀၁၂ ခုနှစ် အတွင်းငါးနှင့်ရေနေအခွဲမာသတ္တဝါ စုစုပေါင်း ၃၈၆,၉၈၁ တန်ကျော်ကို တင်ပို့ခဲ့ပြီးတန်ဖိုးအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၆၅၃)သန်း ရှိခဲ့သည်။^{၃၁} အကြီးဆုံးတင်ပို့ခဲ့သည်မှာ ငါးဖြစ်ပြီးအမေရိကန်ဒေါ်လာ (၃၉၆)သန်းဖိုး၊ ၂၈၃,၆၈၈တန်ရှိခဲ့သည်။ ပုဇွန်ကို အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၈၆) သန်းဖိုးရောင်းချခဲ့ရ ပြီး၁၇,၉၉၅တန်ရှိသည်။ ကျန်အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၇၁) သန်းဖိုးမှာ အခြား သော မျိုးစိတ်အမျိုးမျိုးရောင်းချခြင်းဖြစ်ပြီး ရွှံ့ပုဇွန်နှင့်ပင်လယ်ငါးရှည်တို့ပါဝင်သည်။ ဤအချက်အလက်များသည် နိုင်ငံတကာကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးစံသတ်မှတ်ချက်များတွင် ဖော်ပြထားသည်ထက်ထူးကဲစွာပိုမိုများပြားနေခြင်းမှာဘင်္ဂလား ဒေ့ရှ်အိန္ဒိယ၊ထိုင်းနိုင်ငံနှင့်တရုတ်နိုင်ငံတို့အကြား နယ်စပ်ဖြတ်ကျော်ရောင်းဝယ်မှုတွင် တရားဝင်တင်ပြမှုမရှိဘဲပမာဏများပြား စွာ ရောင်းချခဲ့ခြင်းများကြောင့် ဖြစ်ဟန်ရှိသည်။

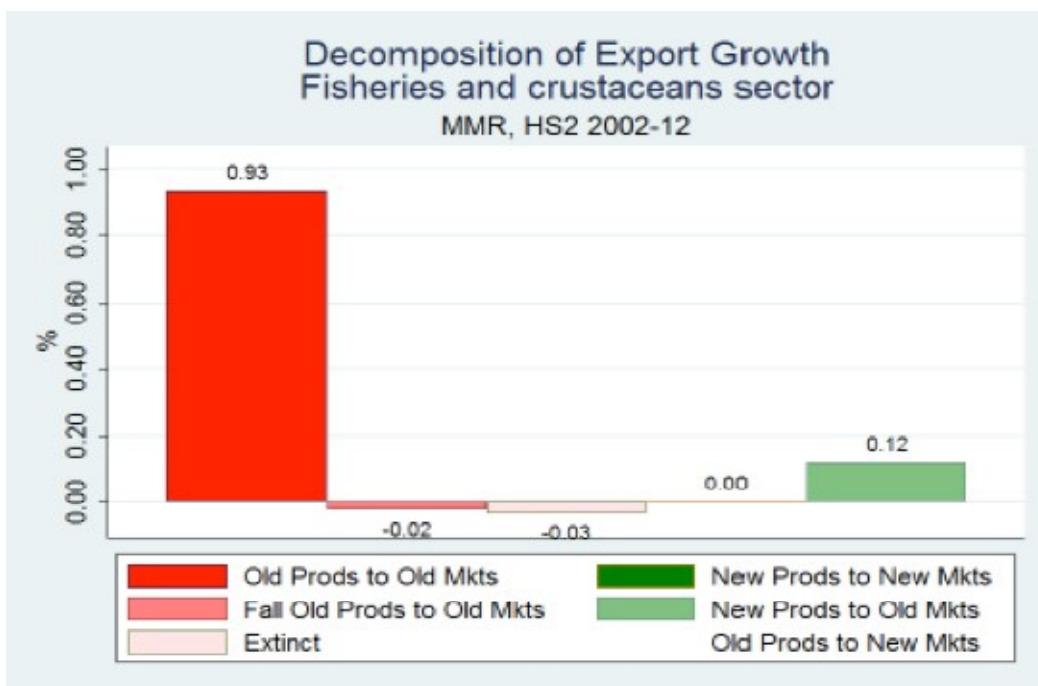
³¹CBI (2012).မြန်မာနိုင်ငံမှပင်လယ်စာတင်ပို့ခြင်း : EUဈေးကွက်ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်များကို လျှပ်တပြတ်ကြည့်ရှုခြင်း။

ပုံ(၁၂) ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကုန်သွယ်မှုအခြေအနေ(၂၀၀၁-၂၀၁၂)

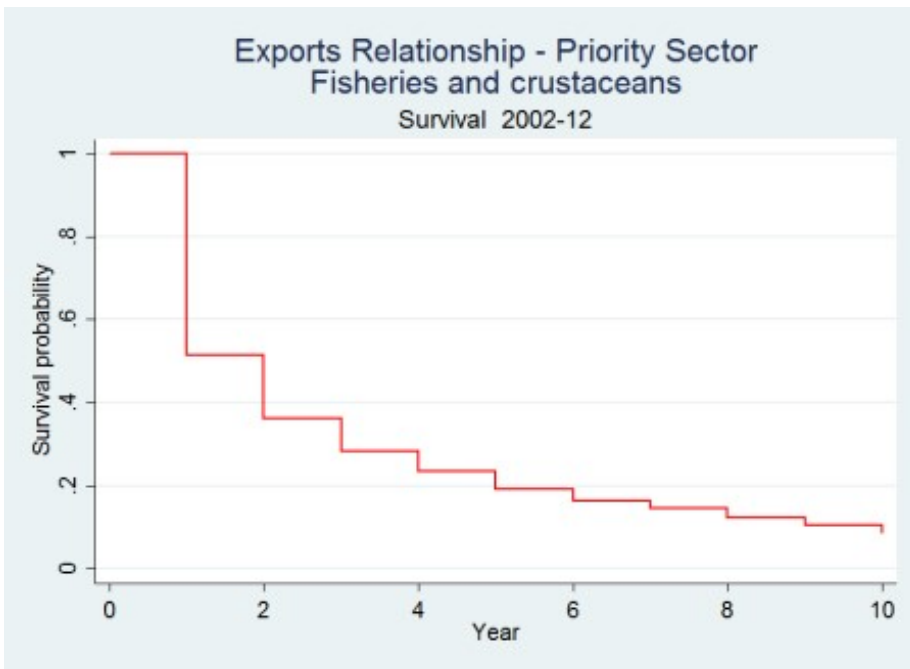
အရင်းအမြစ်၊ UN Comtradeစာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ITCမှတွက်ချက်ထားခြင်း။

ပုံ(၁၃) ပို့ကုန်တိုးတက်မှုနှုန်းခြားနားမှုအခြေအနေ

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtradeစာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ITCမှတွက်ချက်ထားခြင်း။

ပုံ (၁၄) ၂၀၀၂-၂၀၁၂ခုနှစ် ငါးလုပ်ငန်းတင်ပို့မှု၏ ရပ်တည်နိုင်မှုနှုန်း

အရင်းအမြစ်၊ UN Comtradeစာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ITCမှတွက်ချက်ထားခြင်း။

ဇယား (၁၁) ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍ တင်ပို့ခြင်းများ (DoFမှအချက်အလက်များ)၊ ၂၀၀၆-၂၀၀၇ မှ ၂၀၁၁- ၂၀၁၂

နှစ်	ငါး		ပုစွန်		အခြား		စုစုပေါင်း	
	အရေအတွက် (တန်)	တန်ဖိုး US\$ (သန်း)	အရေအတွက် (တန်)	တန်ဖိုး US\$ (သန်း)	အရေအတွက် (တန်)	တန်ဖိုး US\$ (သန်း)	အရေအတွက် (တန်)	တန်ဖိုး US\$ (သန်း)
၂၀၀၆ ၂၀၀၇	၂၃၅ ၅၅၈.၂၅	၂၄၀.၂	၂၅ ၃၆၉.၈၉	၁၂၀.၈၉	၈၂ ၁၉၈.၄၇	၁၀၇.၀၇	၃၄၃ ၄၂၆.၆၁	၄၆၈.၁၆
၂၀၀၇ ၂၀၀၈	၂၄၅ ၄၇၃.၁၅	၃၁၅.၄၆	၂၁ ၀၆၁.၃	၁၀၉.၇၄	၈၅ ၁၁၇.၆	၁၃၅.၈၂	၃၅၁ ၆၅၂.၀၅	၅၆၁.၀၂
၂၀၀၈ ၂၀၀၉	၂၃၄ ၀၆၀.၇၄	၂၇၃.၂၇	၁၈ ၃၈၂.၁	၈၈.၈၅	၇၂ ၂၆၇.၇	၁၂၁.၁၁	၃၂၄ ၇၁၀.၅၄	၄၈၃.၂၃
၂၀၀၉ ၂၀၁၀	၂၇၇ ၈၂၃.၇၄	၃၀၉.၈၅၇	၁၇ ၄၃၉.၃၁	၅၆.၃၂၉	၇၉ ၈၂၉.၃၈၄	၁၃၀.၄၀၄	၃၇၅ ၁၉၂.၄၃၄	၄၉၆.၅၉
၂၀၁၀ ၂၀၁၁	၂၇၃ ၀၄၃.၇၄	၃၄၂.၄၄၁	၁၉ ၁၄၂.၉၁	၆၈.၆၆၁	၈၁ ၇၀၆.၀၆	၁၄၄.၄၁၃	၃၇၃ ၈၉၂.၇၁	၅၅၅.၅၁၅
၂၀၁၁ ၂၀၁၂	၂၈၃ ၆၈၈.၇၆	၃၉၆.၂၇၆	၁၇ ၉၉၅.၀၃	၈၆.၁၈၇	၈၅ ၂၉၇.၅၃	၁၇၁.၃၈၇	၃၈၆ ၉၈၁.၃၂	၆၅၃.၈၅

ရင်းမြစ် - CBI (၂၀၁၂). မြန်မာနိုင်ငံမှပင်လယ်စာတင်ပို့ခြင်း : EUဈေးကွက်ဖြစ်နိုင်ချေရှိသည်များကို လျှပ်တပြက်ကြည့်ရှုခြင်း။

Comtradeမှရသောအချက်အလက်များအရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ၂၀၁၂ခုနှစ် ငါးလုပ်ငန်းနှင့် ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ တင်ပို့မှု စုစုပေါင်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၂၇၉) သန်းကျော်ရှိသည်။ မြန်မာ့ထုတ်ကုန်များအတွက် အရေးအပါဆုံး ဈေးကွက်များမှာ ဂျပန် (၂၅. ၉%)၊ တရုတ် (၂၁. ၃%)၊ ထိုင်း (၁၆. ၄%) နှင့် မလေးရှား (၁၃. ၈%) တို့ ဖြစ်သည်။

ရေခဲရွက်ငါး၊ ငါးအကောင်လိုက်၊ ငါးအသားလွှာတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံမှတင်ပို့သည့် အရေးအကြီးဆုံး ငါးထုတ်ကုန်များဖြစ်ပြီး ငါးအရှင်လတ်လတ်နှင့် တာရှည်ခံ စိမ့်ထားသော သို့မဟုတ် ကျပ်တင်ထားသောငါးများသည် စုစုပေါင်းရောင်းဝယ်မှု၏

အသေးစားဝေစုသာဖြစ်ပါသည်။တရုတ်၊ထိုင်းနိုင်ငံ၊စင်ကာပူနှင့်မလေးရှားတို့သည် ထုတ်ကုန်အများစုအတွက် အဓိကတင်ပို့ရာနေရာများဖြစ်သော်လည်း အချို့သောအနောက်နိုင်ငံဈေးကွက်များသည်မြန်မာနိုင်ငံ၏ တင်ပို့ကုန်များကို အထူးတလည်လက်ခံသည်လည်းရှိပါသည်။ဥပမာအားဖြင့်ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံသည် မြန်မာနိုင်ငံမှ အေးခဲထားသည့်ငါးအကောင်လိုက်ကို ၂၇% ကျော်တင်သွင်းပြီး ဩစတေးလျသည်လည်းမြန်မာ့ငါးအသားလွှာများတင်ပို့ရာ ဒုတိယအကြီးဆုံးဈေးကွက် ဖြစ်သည်။

ဇယား (၁၃) ထုတ်ကုန်များအလိုက် ငါးတင်ပို့မှု

ထုတ်ကုန်	တင်သွင်းသူ	၂၀၁၂ တင်ပို့ခဲ့သည့် တန်ဖိုး (US\$ ထောင်ပေါင်း)	မြန်မာ့ တင်ပို့မှုတွင် ဝေရာ (%)	၂၀၁၂ တင်ပို့ခဲ့သည့်ပမာဏ (တန်)	၂၀၀၈-၂၀၁၂ (တင်ပို့မှု တိုးတက်လာသည့် တန်ဖိုး) တနှစ်လျှင် %	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု တွင် မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ အဆင့်	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု တွင် မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ ဝေရာ (%)	၂၀၀၈-၂၀၁၂ တွင် မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ တင်ပို့မှု တိုးတက်ခဲ့သည့်တန်ဖိုး စုစုပေါင်း တနှစ်လျှင် %	စည်းကြပ်ခွန် (ခန့်မှန်း) မြန်မာ့မှ ပေးဆောင်ရသော (%)
ငါးအရှင်လတ်လတ် (၀၃၀၁)	စုစုပေါင်း	၃ ၅၉၁	၁၀၀	၀	-၁၈		၁၀၀	၃	
၁	တရုတ်	၂ ၈၀၆	၇၈.၁	၆၉၀	-၂၅	၇	၂.၄	၂၅	၀
၂	ထိုင်း	၄၄၇	၁၂.၄	၂၆၂	၂၆	၃၅	၀.၂	၂၃	
၃	စင်ကာပူ	၂၈၃	၇.၉		၄	၆	၂.၆	၃	၀
၄	မလေးရှား	၃၉	၁.၁	၂၅	-၁၀	၁၆	၁.၃	၃	၀
လတ်ဆတ်စွာ ငါးအကောင်လိုက် (၀၃၀၂)	စုစုပေါင်း	၃၅ ၆၂၁	၁၀၀	၆၄ ၃၉၂	-၁၂		၁၀၀	၆	
၁	ထိုင်း	၃၄ ၇၄၉	၉၇.၆	၆၄ ၁၃၇	-၁၁	၂၇	၀.၅	-၃	၁၀.၅
၂	မလေးရှား	၅၄၃	၁.၅	၁၄၂	၁၃၉	၁၆	၁.၃	၁၄	၀
၃	စင်ကာပူ	၃၂၈	၀.၉	၁၁၃	၃၇	၂၄	၀.၉	၆	၀
၄	တရုတ်	၁	၀	၀	-၉၀	၂၁	၁.၁	၃၄	၀
အေးခဲထားသော ငါးအကောင်လိုက် (၀၃၀၃)	စုစုပေါင်း	၅၃ ၃၆၀	၁၀၀	၁၉ ၉၃၀	-၂		၁၀၀	၈	
၁	ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း	၁၄ ၇၇၅	၂၇.၇	၅ ၄၆၁	၃	၂၉	၀.၇	-၃	၁၀.၅
၂	မလေးရှား	၁၄ ၄၄၂	၂၇.၁	၅ ၅၉၄	၁၀	၁၇	၁.၁	၁၅	၀
၃	တရုတ်	၈ ၃၂၃	၁၅.၆	၁ ၆၄၆	-၂၀	၂	၁၄.၅	၈	၀
၄	စင်ကာပူ	၆ ၃၁၆	၁၁.၈	၂ ၉၅၁	-၇	၃၀	၀.၇	၁	၀
ငါးအသားလွှာ (၀၃၀၄)	စုစုပေါင်း	၁၁ ၂၈၃	၁၀၀	၃ ၇၃၄	-၆		၁၀၀	၅	
၁	ဂျပန်	၄ ၆၈၉	၄၁.၆	၁ ၅၀၇	-၉	၂	၁၅.၅	၈	၀.၆
၂	ဩစတေးလျ	၂ ၆၄၈	၂၃.၅	၅၁၁	-၁၁	၁၇	၁.၃	၈	၀
၃	မလေးရှား	၁ ၇၁၂	၁၅.၂	၃၁၉	၁၀	၃၀	၀.၄	၁၅	၀
၄	တရုတ်	၁ ၀၀၈	၈.၉	၉၇၉	၆၈	၂၇	၀.၄	၁၃	၀
တာရှည်ခံ/ကျပ်တင်ငါး (၀၃၀၅)	စုစုပေါင်း	၄ ၇၈၉	၁၀၀	၁ ၃၀၅	-၆		၁၀၀	၅	

၁	မလေးရှား	၂ ၁၀၂	၄၃၉	၉၇၆	၂၉	၂၈	၀.၅	၂၁	၂.၆
၂	ထိုင်း	၁ ၄၅၄	၃၀.၄	၁၇၃		၄၁	၀.၂	၁၄	
၃	ဂျပန်	၁ ၀၄၅	၂၁.၈	၁၀၅	၂၀	၇	၅.၃	၄	၄.၆
၄	စင်ကာပူ	၁၂၅	၂.၆	၄၂	၂၆	၁၆	၁.၄	၁၈	၀

အရင်းအမြစ် UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC မှ တွက်ချက်ထားခြင်း။

ဇယား (၁၄) ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများတင်ပို့ခြင်း (HS 0306)

တင်သွင်းသူ	ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု အညွှန်းကိန်းများ							စည်းကြပ်ခွန် (ခန့်မှန်း) မြန်မာမှ ပေးဆောင်ရသော (%)
	၂၀၁၂ တင်ပို့ ခဲ့သည့် တန်ဖိုး (လှူဒါန်းပေါင်း)	မြန်မာ တင်ပို့မှုတွင် ဝေစု (%)	၂၀၁၂ တင်ပို့ခဲ့ သည့်ပမာဏ (တန်)	၂၀၀၈-၂၀၁၂ (တင်ပို့မှု တိုးတက် လာသည့် တန်ဖိုး) တန်ဖိုးလျှင် %	ကမ္ဘာ့ တင်ပို့မှု တွင် မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ အဆင့်	ကမ္ဘာ့ တင်သွင်းမှု တွင် မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ၏ ဝေစု (%)	၂၀၀၈-၂၀၁၂ တွင် မိတ်ဖက် နိုင်ငံများ တင်သွင်းမှု တိုးတက်ခဲ့ သည့်တန်ဖိုး စုစုပေါင်း တန်ဖိုးလျှင် %	
စုစုပေါင်း	၁၅၆ ၅၈၃	၁၀၀	၂၂ ၆၀၂	၆		၁၀၀	၆	
၁ ဂျပန်	၆၁ ၁၂၆	၃၉	၆ ၄၆၆	၄	၂	၁၅.၃	၆	၀
၂ တရုတ်	၄၄ ၉၇၀	၂၈.၇	၅ ၈၃၀	၃၉	၄	၅.၆	၄၂	၀
၃ မလေးရှား	၁၆ ၄၀၆	၁၀.၅	၃ ၈၃၉	၀	၁၅	၁.၃	၂၄	၀
၄ ဟောင်ကောင် (တရုတ်)	၁၄ ၇၉၁	၉.၄	၁ ၉၆၀	၈	၇	၃.၅	၉	၀
၅ ထင်ရှား	၄ ၇၅၆	၃	၄၃၇	-၁၃	၂၁	၀.၉	၉	၀
၆ ထိုင်း	၄ ၃၇၃	၂.၈	၁ ၈၅၁	-၁၅	၂၆	၀.၅	-၅	
၇ ဩစတေးလျ	၃ ၆၂၉	၂.၃	၅၆၈	၁၄	၁၆	၁.၂	၂၀	၀
၈ တရုတ် (ထိုင်ပေ)	၃ ၂၃၈	၂.၁	၁ ၀၈၉	၆	၂၀	၀.၉	၁	၂၀.၁
၉ မကာအို (တရုတ်)	၁ ၉၅၁	၁.၂	၃၅၄	၅၉	၄၁	၀.၁	၃၅	၀
၁၀ ကိုရီးယား	၆၉၄	၀.၄	၆၅	-၂၉	၁၀	၂.၈	၇	၁၄.၈
၁၁ ယူနိုက်တက် ကင်းဒမ်း	၄၃၉	၀.၃	၁၀၀	၁၃	၁၂	၂.၁	၆	၁၃.၇
၁၂ အင်ဒိုနီးရှား	၁၇၉	၀.၁	၂၄	-၈	၂၉	၀.၃	၅၄	၀

အရင်းအမြစ် UN Comtrade စာရင်းအင်းများပေါ်တွင်အခြေခံ၍ ITC မှ တွက်ချက်ထားခြင်း။

မြန်မာနိုင်ငံသည် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ရေနေအခွံမာသတ္တဝါ တန်ပေါင်း ၂၂၀,၆၀၂ တန်၊ တန်ဖိုး အမေရိကန်ဒေါ်လာ (၁၅၆) သန်းကိုတင်ပို့ခဲ့သည်။ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများတင်ပို့ခြင်းတွင် အဓိကသုံးနေရာသို့တင်ပို့မှုသည် စုစုပေါင်းတင်ပို့မှု၏ (၈၀%) ခန့်ရှိသောကြောင့် အထူးအာရုံစိုက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။

အထက်ပါအချက်အလက်များအရကြီးထွားတိုးတက်မှုသည် ၂၀၀၈ နှင့် ၂၀၁၂ ခုနှစ်ကြားတွင်သာ တန်းနေခဲ့ကြောင်းတွေ့ရ မည်ဖြစ်သည်။ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများတင်ပို့မှု၏ နှစ်စဉ်ကြီးထွားနှုန်းမှာ ၆% ခန့်ရှိသော်လည်း ငါးတင်ပို့ခြင်းကဏ္ဍရှိ ထုတ်ကုန်အမျိုးအစားအားလုံးလိုလို ကျဆင်းခဲ့သည်။

အဓိကသက်ဆိုင်သောစဉ်းစားရမည့်အချက်မှာမြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းထွက်ကုန်များ တင်ပို့မှုကျဆင်းနေချိန်တွင် ထိုထုတ်ကုန် များသည် ကမ္ဘာတင်သွင်းမှုဈေးကွက်တွင် မြင့်တက်နေသည်ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံမှ ငါးအရှင် တင်ပို့မှုသည် တစ်နှစ်လျှင် ၁၈% ကျဆင်းနေချိန်တွင် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးမိတ်ဖက်များမှ တင်သွင်းမှု တစ်နှစ်လျှင်

၃%ခန့်တိုးမြှင့်နေချိန်ဖြစ်သည်။ တရုတ်နိုင်ငံ၏စုစုပေါင်းငါးအရှင်လိုက်တင်သွင်းမှုနှုန်းတစ်နှစ်လျှင် ၂၅% တိုးတက်လာသော်ငြားလည်း မြန်မာဘက်မှငါးအရှင်လိုက်တင်သွင်းမှုမှာ တစ်နှစ်လျှင် ၂၅% ခန့်ကျဆင်းနေသည်။ ဆိုလိုသည်မှာ ကုန်သွယ်မှုကျဆင်းခြင်းကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံသည် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းယှဉ်ပြိုင်မှု ကျဆင်းသည်သာမက ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဈေးကွက်ဝယ်လိုအားများလာသည့်အပေါ်တွင်လည်း အကျိုးမရှိခဲ့ပေ။ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးမိတ်ဖက်များမှ တင်သွင်းမှုကို လျှော့ချသည့်အချိန်တွင်ပင်မြန်မာနိုင်ငံဘက်မှတင်ပို့မှုများသည်ရံဖန်ရံခါအချိုးမညီစွာဖြင့်သက်ရောက်ခံခဲ့ကြရသည်။ ငါးလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်အကောင်လိုက်တင်ပို့မှု တစ်နှစ်လျှင် ၁၂% ကျဆင်းရာ၌ပင် ထိုင်းနိုင်ငံမှ မြန်မာ့ထုတ်ကုန်များတင်သွင်းမှု လျော့ကျခြင်း တစ်နှစ်လျှင် ၁၁ % ဖြင့် ဦးဆောင်နေခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း ထိုင်းနိုင်ငံ စုစုပေါင်း ငါးအကောင်လိုက်ကုန်သွယ်မှုတွင်မူ တစ်နှစ်လျှင် ၃% သာကျဆင်းသည်။

အမှန်တကယ်အားဖြင့်မြန်မာနိုင်ငံသည် အဓိကဈေးကွက်များအတွင်း ဈေးကွက်ဝေစုကျဆင်းနေခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ စင်ကာပူသည်မြန်မာနိုင်ငံမှ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများနှင့် အေးခဲထားသည့်ငါးအကောင်လိုက်များကို အနည်းငယ်သာ တင်သွင်းချိန်တွင်ထိုင်းနိုင်ငံမှလည်းအခွံမာသတ္တဝါနှင့် ငါးလတ်လတ်ဆတ်ဆတ်အကောင်လိုက်ကို အနည်းငယ်သာ တင်သွင်းနေခဲ့သည်။ ရလဒ်အနေဖြင့် ၂၀၀၈မှ ၂၀၁၂ခုနှစ်အတွင်းထိုင်းနိုင်ငံသို့ကဏ္ဍတစ်ခုလုံးစုစုပေါင်းတင်ပို့မှုသည် တစ်နှစ်လျှင် ၁၁%ခန့်ကျဆင်းနေခဲ့ပြီးထိုကာလအတွင်းမှာပင် စင်ကာပူနိုင်ငံသို့တင်သွင်းမှုသည်လည်း ၉% ခန့်ကျဆင်းနေခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ ငါးလုပ်ငန်းထွက်ကုန်များတင်ပို့မှုသည်လည်း ထိုနည်းတူပင်ဖြစ်ပြီး ငါးအရှင်နှင့်အေးခဲထားသောငါးအကောင်လိုက် တင်ပို့ခြင်း ကျဆင်းမှုမှာတစ်နှစ်လျှင် ၂၅% နှင့် ၂၀% အသီးသီးရှိနေခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း မြန်မာ့ငါးနှင့် ရေနေအခွံမာသတ္တဝါထွက်ကုန်များ တင်သွင်းမည့် နိုင်ငံအချို့ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ တရုတ်နိုင်ငံသို့ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများတင်ပို့ခြင်း ထူးခြားစွာတိုးတက်လာခြင်းသည် ကျဆင်းနေသည့် ငါးတင်ပို့မှုကိုထေမိစေခဲ့သည်။မကာအို(တရုတ်)၊ ဟောင်ကောင် (တရုတ်)၊ ဩစတေးလျနှင့် ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံများမှာ ရေနေအခွံမာသတ္တဝါထွက်ကုန်များအကြီးအကျယ်တင်ပို့နိုင်သည့်နေရာများဖြစ်လာခဲ့ပြီး ဩစတေးလျ၊ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းအပါအဝင် အနောက်နိုင်ငံဈေးကွက်များသည်လည်း ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ၊ငါးအသားလွှာများနှင့် အေးခဲထားသည့် ငါးအကောင်လိုက်ကိုလည်းတင်ပို့နိုင်သည့်အရေးကြီးသောနေရာများဖြစ်လာခဲ့သည်။ထို့အပြင်ငါးလုပ်ငန်းထွက်ကုန်အားလုံးကို မလေးရှားနိုင်ငံသို့ တင်ပို့မှုသည်လည်းအားရဖွယ်ရာမြင့်တက်လာခဲ့သည်။ထိုဈေးကွက်များသည်မြန်မာနိုင်ငံ၏ သမားရိုးကျကုန်သွယ်ဖက်နိုင်ငံများနှင့်ဈေးကွက်ဝေစုကျဆင်းနေချိန်တွင်များစွာထေမိစေခဲ့သည်။ ထိုအခွင့်အရေးများကိုအရယူနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံမှ စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများသည် ထိုအဆင့်မြင့်ရှုပ်ထွေးသည့်ဝယ်ယူသူများ၏ တောင်းဆိုချက်အတိုင်း တန်ဖိုးမြင့်ဖြည့်စွက်ကုန်စည်များ ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်ရန်အတွက် ၎င်းတို့၏ စွမ်းဆောင်ရည်ကို မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်ပြီး တစ်ချိန်တည်းမှာပင် သမားရိုးကျဈေးကွက်များအတွင်း အလုံးအရင်းနှင့် ဆုံးရှုံးခဲ့သည်များကို ဆယ်ယူနိုင်ရန်အတွက် နှစ်ဆအားထုတ်ကြိုးစားသင့်ပါသည်။

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ အမြင်ရှုထောင့်

ကူးသန်းရောင်းဝယ်မှု အထောက်အကူပြုအဖွဲ့အစည်းများ (TSIs)သည် ကဏ္ဍတွင်းတင်ပို့မှုလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး နှင့် စပ်လျဉ်းသည်များကို စိတ်ဝင်တစားဆောင်ရွက်သည့်အဖွဲ့များဖြစ်သည်။အကျယ်အားဖြင့်ဆိုလျှင် TSIs များသည်အောက်ပါ

ခွဲခြားဖော်ပြထားသည့် အထောက်အကူပြုနေရာများတွင် မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းအတွက် အရေးကြီးသည့် ဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးအပ်နေပါသည်။

- မူဝါဒရေးရာအထောက်အကူပြုကွန်ယက်
- ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကွန်ယက်
- စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုကွန်ယက်
- အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာကွန်ယက်

ဇယား (၁၅) မှ (၁၈) အတွင်း မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို ဝန်ဆောင်မှုများပေးအပ်နေသည့် အဓိက TSIs များကို ဖော်ပြထားပါသည်။ TSIs များ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုပြုရာတွင်ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု၊ လူစွမ်းအားအရင်းအနှီး၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုထောက်ခံအားပေးမှုစသည့်ပဓာနကျသောအမြင်ရှုထောင့်လေးခုဖြင့်ဆောင်ရွက်ပါသည်။ ထို TSIs တစ်ခုခြင်းစီကိုမြင့်/လယ်/နိမ့်အဆင့်ခွဲရာတွင်ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာသက်ဆိုင်ပတ်သက်သူများကို ပံ့ပိုးပေးနိုင်သည့်ဝန်ဆောင်မှုအနေအထားအပေါ်တွင်ရွေးချယ်သတ်မှတ်ပါသည်။ အခြားနည်းဖြင့်ဆိုရသော် ငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍအပေါ် မည်မျှအနေအထားအထိကောင်းစွာဆောင်ရွက်ပေးခဲ့သည်ဟူသည့်အချက်ကိုထို TSIs တစ်ဖွဲ့ခြင်းစီရှိသက်ဆိုင်သူများ၏အကဲဖြတ်ချက်များအပေါ်၌ ဆန်းစစ်လေ့လာမှုပြုလုပ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

မူဝါဒရေးရာအထောက်အကူပြုကွန်ယက်

ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် အမျိုးသားအဆင့် မူဝါဒများချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် တာဝန်ယူဆောင်ရွက်မည့် ဝန်ကြီးဌာနများနှင့် တရားဝင်အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို ကိုယ်စားပြုပါသည်။

ဇယား ၁၅ မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် မူဝါဒရေးရာ အထောက်အကူပြုကွန်ယက်

အဖွဲ့အစည်းအမည်	TSI အမည်နှင့် လုပ်ငန်း	ကဏ္ဍနှင့်သက်ဆိုင်သည့် TSI အကြောင်းဖော်ပြချက်	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်	ထောက်ခံကူညီခြင်း/ဆက်သွယ်ခြင်း
မွေးမြူရေး၊ ရေလုပ်ငန်းနှင့် ကျေးလက်ဒေသ ဖွံ့ဖြိုးရေး ဝန်ကြီးဌာန (MLFRD)	DoF	<ul style="list-style-type: none"> • နည်းပညာအထောက်အပံ့ • စုံစမ်းစစ်ဆေးခြင်း • ရေလုပ်ငန်းဥပဒေများကိုပြဋ္ဌာန်း လိုက်နာစေခြင်း • ကြီးကြပ်ကွပ်ကဲခြင်း (အစိုးရလုပ်ငန်းများ) • သန့်ရှင်းရေးနှင့် အရည်အသွေး စစ်ဆေးခြင်း • သက်သေခံလက်မှတ်ပေးအပ်ခြင်းနှင့် ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်စစ်ဆေးမှု • ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲရေး • နိုင်ငံတကာစံသတ်မှတ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေခြင်း • စောင့်ကြည့်လေ့လာခြင်း (အရှေ့တောင် အာရှအာဆီယံနိုင်ငံများ၏ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှု/သတ်မှတ်ချက်စနစ်များအတိုင်း ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မှန်ကန်သည့် စိုက်ပျိုး 	M	L	L	M

		<p>မွေးမြူသည့်အလေ့အထများ၊ စက်ရုံများ၏ GMPနှင့် ဘေးအန္တရာယ်ခွဲခြမ်းလေ့လာ ရေးနှင့် အရေးပါသည့်နေရာများကို ထိန်းချုပ်စောင့်ကြည့်ခြင်းစနစ် (HACCP)ဖြင့်ဆောင်ရွက်ခြင်း)</p> <ul style="list-style-type: none"> • MSYစောင့်ကြည့်လေ့လာရေး (မလုပ်ဆောင်ရသေးပါ) • သုတေသန/ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ဆက်စပ်ဆောင်ရွက်မှုများ • အခွန်ဘဏ္ဍာ 				
	တိရစ္ဆာန် မွေးမြူရေးနှင့် ကာကွယ် ကုသရေး ဦးစီးဌာန	တိရစ္ဆာန်ကုသသည့်ဆေးများမှတ်ပုံတင်ခြင်း	L	L	L	L
	မွေးမြူရေးနှင့် ရေလုပ်ငန်း ညွှန်ကြားမှုဦးစီးဌာန	ရေလုပ်ငန်းမူဝါဒများ	M	M	L	L
စီးပွားရေးနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ကြီးဌာန (MoC)	ကူးသန်းရောင်းဝယ် မှုမြှင်တင်ရေးဌာန (DoTP)	<ul style="list-style-type: none"> • ဈေးကွက်ဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက် (ဈေးနှုန်းဆိုင်ရာများမဟုတ်) • စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအချင်းချင်း အစည်းအဝေးများ • ကုန်စည်ပြပွဲများ 	L	L	L	M
	ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန (DoT)	လက်မှတ်ထုတ်ပေးခြင်း (ပုံစံ-Aစနစ်ကို ဆောင်ရွက်ခြင်း)	M	L	L	M
	ကုန်သွယ်ရေးနှင့် စားသုံးသူများ ရေးရာဌာန	<ul style="list-style-type: none"> • သွင်းကုန်လိုင်စင်များထုတ်ပေးခြင်း • နယ်စပ်ကုန်သွယ်ရေး (နယ်စပ်အဝင် ပေါက်များ၊ လိုင်စင်များ) (အနာဂတ်တွင် ကုန်သွယ်ပေါက်တစ်ခုတည်းထားရှိသည့် single windowစနစ်ကို သုံးမည်) 	L	M	L	M
စက်မှုလက်မှု ဝန်ကြီးဌာန	စက်မှုလုပ်ငန်း များကြီးကြပ် စစ်ဆေးရေးဌာန	စက်မှုလုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများကို လိုင်စင် ချထားပေးခြင်းနှင့် စာရင်းသွင်းမှတ်ပုံတင်ခြင်း (ရေခဲစက်ရုံမှတ်ပုံတင်ခြင်းနှင့် အစာထုတ်လုပ်မှု အတွက် ရေဓနွေးငွေ့အိုင်ရာလက်မှတ် ထုတ်ပေးရန်သာဖြစ်သည်။)	M	M	M	M
အလုပ်သမား၊ အလုပ်အကိုင် နှင့် လူမှု ဖူလုံရေးဝန်ကြီး ဌာန	အလုပ်အကိုင် နှင့် လူမှုဖူလုံရေး	<ul style="list-style-type: none"> • အလုပ်သမားဥပဒေနှင့်ကိုက်ညီစေရန် • အလုပ်ရှင်နှင့် အလုပ်သမားများအကြား ညှိနှိုင်းပေးခြင်း • အလုပ်သမားသမဂ္ဂများဖွဲ့စည်းရန် တို့တွန်းအားပေးခြင်း 	M	L	M	M
ကျန်းမာရေး ဝန်ကြီးဌာန	အစားအသောက် နှင့်ဆေးဝါးဌာန	<ul style="list-style-type: none"> • ရေအရည်အသွေးစစ်ဆေးခြင်း • တင်သွင်းကုန်များအတွင်း ပါရှိပစ္စည်းများ ကိုစစ်ဆေးခြင်း 	M	M	M	M

အမျိုးသား စီမံကိန်းနှင့် စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှု ဝန်ကြီးဌာန	ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှု နှင့်ကုမ္ပဏီ မှတ်ပုံတင်ခြင်း ဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားမှုဦးစီး ဌာန	<ul style="list-style-type: none"> ကုမ္ပဏီမှတ်ပုံတင်ခြင်း အစုစပ်လုပ်ငန်း ဝန်ဆောင်မှုများ ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ခြင်းနှင့် စည်းမျဉ်း ဥပဒေချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း (ငါးလုပ်ငန်းအတွက်သီးသန့်လုပ်ငန်းမရှိပါ)	M	L	n.a.	M
ဘဏ္ဍာရေးနှင့် အခွန် ဝန်ကြီးဌာန (MoFR)	ပြည်တွင်းအခွန် ဦးစီးဌာန	<ul style="list-style-type: none"> ဝင်ငွေခွန်ကောက်ခြင်း ကျသင့်အခွန်အပေါ်ပြန်လည်အမ်းထုတ်ပေးခြင်း 	L	M	L	L
	အကောက်ခွန် ဦးစီးဌာန	<ul style="list-style-type: none"> တင်သွင်းကုန်များအတွက်အခွန်ကောက် ခြင်း(ယာယီဝင်ခွင့်ပြုရန်အတွက် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းလျှောက်ထားခြင်း) တင်ပို့ကုန်ဆိုင်ရာ စာရွက်စာတမ်း အထောက်အထားများ 	M	L	L	L
ဗဟိုဘဏ်နှင့် စီးပွားရေး ဘဏ်များ	ငွေကြေးဆိုင်ရာ မူဝါဒ၊ စီမံကိန်း နှင့်ငွေကြေး၊ ဘဏ္ဍာရေး တည်ငြိမ်မှု	<ul style="list-style-type: none"> အတိုးနှုန်းစီမံခန့်ခွဲခြင်း ကြေးမီပမာဏ စီမံခန့်ခွဲရေး ဘဏ်လုပ်ငန်း ဘဏ္ဍာရေး 	L	L	L	L
သိပ္ပံနှင့် နည်းပညာ ဝန်ကြီးဌာန	မြန်မာနိုင်ငံသိပ္ပံ နှင့်နည်းပညာ ဆိုင်ရာ သုတေသနဌာန	<ul style="list-style-type: none"> အမျိုးသားအဆင့်စံနှုန်းများချမှတ်ခြင်း တိုင်းတာမှုဆိုင်ရာဘာသာဗေဒ 	M	L	L	L
ပို့ဆောင်ရေး ဝန်ကြီးဌာန	မိုးလေဝသနှင့် ဇလဗေဒ ညွှန်ကြားမှု ဦးစီးဌာန	မိုးလေဝသခန့်မှန်းခြင်း	L	L	L	L
လျှပ်စစ်စွမ်းအား ဝန်ကြီးဌာန	လျှပ်စစ် ဓာတ်အားဖြန့်ဝေရေး နှင့်ရန်ကုန် မြို့တော် လျှပ်စစ် ဓာတ်အားဖြန့်ဝေရေး ဘုတ်အဖွဲ့	လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးဝေထောက်ပံ့ခြင်း	L	L	L	L
စွမ်းအင်ဝန်ကြီး ဌာန		လောင်စာဆီထောက်ပံ့ခြင်း	M	L	L	L

ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုကွန်ယက်

ထိုအဖွဲ့အစည်း/ အေဂျင်စီများသည် အစိုးရနှင့်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများအတွက် ကျယ်ပြန့်သည့် ကုန်သွယ်ရေးဝယ်ရေး ဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများပေးသည်။ ၎င်းတို့သည်ဖွံ့ဖြိုးဆဲနိုင်ငံများအတွက် ကဏ္ဍဆိုင်ရာထောက်ပံ့မြှင့်တင်ရေးနှင့် ကူးသန်း ရောင်းဝယ်ရေး/ ပို့ကုန်တင်ပို့ရေးဆိုင်ရာ ဖြေရှင်းမှုများ ပြုလုပ်ပေးသည်။

ဇယား (၁၆) မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုကွန်ယက်

TSIအမည်နှင့် လုပ်ငန်း	ကဏ္ဍနှင့်သက်ဆိုင်သည့် TSI အကြောင်း ဖော်ပြချက်	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်	ထောက်ခံကူညီခြင်း/ဆက်သွယ်ခြင်း
မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းအဖွဲ့ချုပ် (MFF)	<ul style="list-style-type: none"> • ကုန်သွယ်ရေးနှင့်နည်းပညာဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက် • အဆင့်မြင့်နည်းပညာများ မိတ်ဆက်ခြင်း • အလားအလာရှိသည့်ဈေးကွက်များရှာဖွေခြင်း • ကဏ္ဍကိုယ်စားပြုခြင်း • ဈေးကွက်စစ်တမ်းများ • တို့တွန်းထောက်ခံချက်များ • ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဖြင့်တင်ခြင်း • စီးပွားရေးဆိုင်ရာထောက်ပံ့မှုများနှင့် အခြေခံအဆောက်အအုံများ ဖြင့်တင်ခြင်း • လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး • တိုးချဲ့ခြင်းနှင့် ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခြင်း 	H	M	L	H
ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံ ကုန်သည်များနှင့် စက်မှုလက်မှုလုပ်ငန်းရှင်များအသင်းချုပ် (UMFCCI)	<ul style="list-style-type: none"> • ပြပွဲများ • သတင်းအချက်အလက် • ပူးတွဲဆောင်ရွက်ခြင်း 	M	M	L	H
မြန်မာနိုင်ငံရေထွက်ကုန် လုပ်ငန်းများနှင့် တင်ပို့သူများ အသင်း (MPEA)	<ul style="list-style-type: none"> • ထုတ်လုပ်ခြင်း • စုဆောင်းခြင်း • စီမံပြုပြင်ထုတ်လုပ်ခြင်း • စီမံထုတ်လုပ်ခြင်း • ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း • တင်ပို့ခြင်း • ရောင်းချခြင်း 	M	L	H	H
မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (MFFA)	<ul style="list-style-type: none"> • မွေးမြူခြင်း • ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံ ပင်လယ်ရေလုပ်ငန်းရှင်များ အသင်း	<ul style="list-style-type: none"> • ငါးဖမ်းခြင်း • ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	H	H	H	H
မြန်မာနိုင်ငံ ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းအသင်း	<ul style="list-style-type: none"> • ငါးဖမ်းခြင်း • ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	M	M	L	M
မြန်မာနိုင်ငံ ပုစွန်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း (MSA)	<ul style="list-style-type: none"> • မွေးမြူခြင်း • ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	M	L	L	M
မြန်မာနိုင်ငံ ရေလုပ်ငန်းအစာလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း	မွေးမြူရေး ရေလုပ်ငန်း လုပ်ကိုင်သူများထံသို့အစာများရောင်းချခြင်း	M	L	M	M
မြန်မာနိုင်ငံ ဂဏန်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း	<ul style="list-style-type: none"> • မွေးမြူခြင်း • ဖမ်းယူခြင်း • ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	M	M	L	M

ငါးရှဉ့်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း	<ul style="list-style-type: none"> ဖမ်းယူခြင်း မွေးမြူခြင်း ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	M	M	L	M
အလှမွေးငါးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း	<ul style="list-style-type: none"> မွေးမြူခြင်း စုဆောင်းခြင်း ကုန်သွယ်ရောင်းဝယ်ခြင်း 	L	L	L	L
မြန်မာနိုင်ငံ အင်ဂျင်နီယာအသင်း	<ul style="list-style-type: none"> အအေးခံခြင်းနှင့် အအေးခန်းတပ်ဆင်ခြင်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ 	L	L	L	L
အစိုးရအာမခံလုပ်ငန်း	<ul style="list-style-type: none"> မီးဘေး၊ ရေဘေးနှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးဆိုင်ရာအာမခံ ခိုးယူခံရခြင်းဆိုင်ရာအာမခံ 	M	M	H	M

ဇယား (၁၇) မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက်စီးပွားရေးလုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှု ကွန်ယက်

၎င်းတို့သည် နိုင်ငံတကာအဆင့်ဆက်ဆံရောင်းဝယ်ရာတွင် တင်ပို့သူများမှ အသုံးပြုသည့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများပေးသော အဖွဲ့များ သို့မဟုတ် အဓိကကိုယ်စားလှယ်တော်များ ဖြစ်သည်။

အမည်နှင့် လုပ်ငန်း	ကဏ္ဍနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်း ဖော်ပြချက်	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်	ထောက်ခံကူညီခြင်း/ဆက်သွယ်ခြင်း
ကမ္ဘာ့ရတနာဘဏ်	ရေလုပ်ငန်းအတွက်ချေးငွေပေးသည့် တစ်ခုတည်းသောဘဏ်ဖြစ်သည်။	L	H	H	M
သယ်ယူပို့ဆောင်ရေးအဖွဲ့များ (ကုန်တင်ယာဉ်နှင့် အဝေပြေးကုန်တင်ယာဉ်များအသင်း)	ထောက်ပံ့သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး	L	M	M	L
ပုဂ္ဂလိက အာမခံကုမ္ပဏီများ	<ul style="list-style-type: none"> လုပ်ငန်းကြီးများနှင့် တင်ပို့သူများအတွက် ချေးငွေပေးခြင်း စီမံထုတ်လုပ်သည့်လုပ်ငန်းရှင်များနှင့် တင်ပို့သူများအတွက် ချေးငွေပေးခြင်း 	M	M	H	M
စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးအေဂျင်စီများ	<ul style="list-style-type: none"> စစ်ဆေးခြင်း၊ အလေးချိန်၊ အရေအတွက်၊ အရည်အသွေး၊ ထုပ်ပိုးမှု၊ အခိုးအငွေနှင့် ဈေးကွက်စမ်းသပ်ခြင်း ဝယ်ယူသူတောင်းဆိုမှုသာ နိုင်ငံတကာစံနှုန်းသတ်မှတ်ချက်အဖွဲ့အစည်း (ISO) လက်မှတ် 	M	M	H	M
မြန်မာနိုင်ငံ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာအကျိုးတော်ဆောင်များအဖွဲ့	<ul style="list-style-type: none"> သွင်းကုန်/ထုတ်ကုန် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ အကောက်ခွန်ဆိုင်ရာရှင်းလင်းရေးအေးလျင့်များ 	H	M	M	M
မြန်မာနိုင်ငံ ပလတ်စတစ်နှင့် ထုပ်ပိုးမှုဆိုင်ရာ စက်မှုလုပ်ငန်း	ထုပ်ပိုးဆိုင်ရာပစ္စည်းများထုတ်လုပ်ခြင်း	H	H	H	H

• ဇယား (၁၈) မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာကွန်ယက်

ပညာရေး ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ	ကဏ္ဍနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အကြောင်း ဖော်ပြချက်	ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု	လူအင်အား	ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်	ထောက်ခံကူညီခြင်း/ဆက်သွယ်ခြင်း
တိရစ္ဆာန်ဆေးကုသိပ္ပံရေးရာတက္ကသိုလ်	<ul style="list-style-type: none"> • အချို့သောသင်တန်းဆိုင်ရာဝန်ဆောင်မှုများ မိတ်ဆက်သင်ကြားသည် • R & Dမရှိပါ 	M	M	L	M
ငါးလုပ်ငန်းနည်းပညာဆိုင်ရာတက္ကသိုလ်	<ul style="list-style-type: none"> • အချို့သောကန်သတ်သင်တန်းများ • R & Dအနည်းငယ် 	M	L	L	L
တက္ကသိုလ်များ	<ul style="list-style-type: none"> • ပင်လယ်ရေကြောင်းသိပ္ပံသင်ရိုးများ • သတ္တဗေဒဌာန 	M	L	L	L

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ ကွန်ယက်

ကုန်သွယ်မှုထောက်ကူမှုကွန်ယက်ကို ခွဲခြမ်းလေ့လာခြင်း

ထိုအဖွဲ့အစည်းများသည် ကဏ္ဍတွင်းကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများတွင် အလုံးစုံပါဝင်ခြင်းမဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း ကဏ္ဍတွင်း ပို့ကုန်တင်ပို့မှုအလားအလာများနှင့် လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိစ္စရပ်များတွင် အကျိုးရှိနိုင်မည့်အရာများအတွက် ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုကြသူများဖြစ်သည်။

TSIများအတွင်း ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုများသည် အထူးသဖြင့် ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေး ဝန်ဆောင်မှုကွန်ယက်များအတွင်း အလတ်စားမှ အမြင့်စားအရည်အသွေးများအတွက်ဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်းပိုမိုတိုးတက်လာစေရန် နေရာရှိပါသည်။ ကဏ္ဍတွင်းနည်းဗျူဟာအကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ ဦးဆောင်သူများ၏အခန်းကဏ္ဍကို အပြည့်အဝ ဖော်ဆောင်နိုင်ရန်အတွက် မူဝါဒရေးရာအထောက်အကူပြုကွန်ယက်၊ DoF၏ မွေးမြူရေးနှင့် တိရစ္ဆာန်ကုသရေး ဌာနနှင့်အမျိုးမျိုးသော MoCဌာနများသည် အကျိုးသက်ဆိုင်သူအသီးသီးနှင့် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှု တိုးမြှင့်ရန်လိုအပ်သည်။

အဓိကသက်ဆိုင်သည့်အချက်မှာ လူ့စွမ်းအားအရင်းအမြစ်၊ ဘဏ္ဍာရေးအရင်းအမြစ်နှင့် ထောက်ခံဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍဆိုင်ရာအသိပညာနှင့် နည်းဗျူဟာအကောင်အထည်ဖော်ရေးအတွက် TSIများတွင် အရည်အချင်းပြည့်ဝသောဝန်ထမ်းများနှင့်ရေရှည်ခိုင်မြဲသည့်ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာအရင်းအမြစ်များရှိရမည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်ကဏ္ဍတွင်းသက်ဆိုင်သူအားလုံးသည် ကိုယ်စားထောက်ခံဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် အထောက်အကူပြုကွန်ယက်အပေါ်တွင်အားထားနိုင်ရမည်ဖြစ်ပြီးသို့မှသာမကြာခဏပြောင်းလဲမှုရှိသော ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာကုန်သွယ်ရေးအသိုင်းအဝိုင်းတွင် အကောင်းဆုံးရင်ဆိုင် ပြီးမြုပ်နှံဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သောစွမ်းဆောင်နိုင်မှုမရှိခြင်းများသည် အထူးသဖြင့်ကဏ္ဍဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးများကို တိုက်ရိုက်ဆောင်ရွက်နေသည့် ဝန်ကြီးဌာနများအတွက် အဆင်မပြေမှုများဖြစ်စေသည်။

ဇယား (၁၉) မြန်မာနိုင်ငံ TSI များအပေါ် ရှုမြင်ယူဆချက်-လွှမ်းမိုးနိုင်မှုနှင့် စွမ်းဆောင်နိုင်ရည်

		ကဏ္ဍဆိုင်ရာလိုအပ်ချက်ကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် အဖွဲ့အစည်း၏ စွမ်းဆောင်ရည်	
		နိမ့်	မြင့်
ကဏ္ဍတွင်း လွှမ်းမိုးနိုင် သည့် အဆင့်	မြင့်	<ul style="list-style-type: none"> • MLFRD • MoC • DoF • MFF • MPEA • MFFA • မြန်မာ့ပင်လယ်ပြင်ရေထွက်လုပ်ငန်းဆိုင်ရာအသင်း • မြန်မာနိုင်ငံဂဏန်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း • MSA • မြန်မာနိုင်ငံ ငါးရှည်လုပ်ငန်းရှင်များအသင်း • ဘဏ်များ 	
	နိမ့်	<ul style="list-style-type: none"> • DoTP • အကောက်ခွန်ဌာန • အစိုးရဒေသဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များ • စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန • မြန်မာနိုင်ငံရေထွက်အစာလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း • မြန်မာနိုင်ငံရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း • အလှမွေးငါးလုပ်ငန်းရှင်များအသင်း • ပြည်တွင်းထောက်ပံ့ဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာအဖွဲ့များ 	

ဆန်းစစ်လေ့လာမှုများအရကဏ္ဍတွင်းအလွှမ်းမိုးနိုင်ဆုံးအဖွဲ့များမှာကဏ္ဍတွင်းလိုအပ်ချက်များကို တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်ရာတွင် စွမ်းရည်အနိမ့်ဆုံးအဖွဲ့များဖြစ်နေသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် လွှမ်းမိုးနိုင်မှုအရှိဆုံးများအတွက်စွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းသည်အရေးအကြီးဆုံးကိစ္စရပ်ဖြစ်နေပြီး သို့မှသာသင်းတို့အတွက်ကဏ္ဍတွင်းနည်းဗျူဟာအကောင်အထည်ဖော်ရေးကို အကောင်းဆုံးပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ စတင်ဆောင်ရွက်မှုများ

၁၉၈၀ ခုနှစ်အလယ်ပိုင်းတွင်း ပုဇွန်မွေးသူများကို ADB၏ကူညီမှုများအား ဖော်ပြထားရာတွင် ဝင်ငွေတိုးလုပ်ငန်းများနှင့် အလုပ်အကိုင်အခွင့်အလမ်းများကိုတိုးတက်လာစေခြင်းဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို မြှင့်တင်ရယူနိုင်သကဲ့သို့သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာများအပေါ်တွင်ဆိုးဝါးသည့်သက်ရောက်မှုများအား လျော့ချနိုင်ရန်အတွက် အလှူရှင်အဖွဲ့များသည် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်ရှည်ကြာစွာ ပါဝင်ကူညီနေခဲ့ဘူးသည်ကိုတွေ့ရမည်ဖြစ်သည်။

လူမှုဘဝအသက်မွေးမှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးရံပုံငွေအဖွဲ့ (Livelihoods and Food security Trust Fund-LIFT) သည်မြန်မာနိုင်ငံတွင် စားနပ်ရိက္ခာတိုးမြှင့်ရေးနှင့်အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းလုပ်ငန်း ခိုင်မာလုံခြုံစေရေးအတွက် အကူအညီများပေးသည့်အလှူရှင်များစွာပါရှိသောအဖွဲ့အစည်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။^{၃၂} ဩစတေးလျဒီဂျစ်မတီဥရောပသမဂ္ဂ(EU)၊ ပြင်သစ်

³² လူမှုဘဝအသက်မွေးမှုနှင့် စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးရံပုံငွေအဖွဲ့ (LIFT)(၂၀၁၂). Website.<http://lift-fund.org>

နယ်သာလန်၊ နယူးဇီလန်၊ ဆွီဒင်၊ဆွစ်ဇာလန်၊ ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနှင့် အမေရိကန်နိုင်ငံများက အထောက်အပံ့ပေးပြီး စီမံချက်ဆိုင်ရာ ဝန်ဆောင်မှုများအတွက် ကုလသမဂ္ဂနိုင်ငံများမှ စီမံအုပ်ချုပ်သည်။LIFTသည်လက်ရှိတွင် စိုက်ပျိုးရေးဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်မှုများ၊ စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံရေးနှင့် ကျေးလက်ဒေသဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများအတွက် အမျိုးမျိုးသောစီမံချက်များကို အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသည်။

ထိုကဲ့သို့သော စတင်ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုမှာ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်း အုပ်ချုပ်မှုဆိုင်ရာ စီမံကိန်း (၂၀၁၁-၂၀၁၄) ဖြစ်သည်။US\$၇၂,၀၀၀ အသုံးစရိတ်ဖြင့် မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်းရှိ ဒေးဒရဲနှင့် ဖျာပုံမြို့နယ်များအတွင်း ကဏ္ဍဆိုင်ရာ တိုးတက်မှုများရရှိရန်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ အထူးပြုဆောင်ရွက်ခဲ့သည်များမှာ ဒေသဆိုင်ရာငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနနှင့် ဒေသခံ တံငါသည်များအားချိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ရပ်ရွာတွင်းလှည့်ပတ်ရုံပွင့်ရရှိနိုင်ရန်လုပ်ဆောင်ပေးခြင်း၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ငါးရွေးသူ များ၏မိသားစုဝင်များအတွက် ဝင်ငွေတိုးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်ရန် ဆန်းစစ်လေ့လာခြင်းနှင့် မွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းအတွက် ကနဦး အသေးစားစီမံချက်များစတင်ခဲ့ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

LIFTမှအခြားသော မိတ်ဆက်စတင်ဆောင်ရွက်မှုမှာ ရခိုင်ပြည်နယ် ကမ်းရိုးတန်းဒေသ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်း များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပြန်လည်ထိန်းသိမ်းရေးစီမံချက် (၂၀၁၁-၂၀၁၄) ဖြစ်သည်။ ထိုလုပ်ငန်း၏ ပန်းတိုင်မှာ သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ကိုထိန်းသိမ်းရန် အရေးပါပုံအားရပ်ရွာလူထုကိုအသိပညာပေးမြှင့်တင်ခြင်း၊ ပညာပေးခြင်းဖြင့် သဘာဝ ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုဆောင်ရွက်ရန်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည်လစ်လပ်နေသောပြုန်းတီးသွားသော နေရာများတွင် လမုပင်ပေါက်များနှင့် စိုက်ခင်းများထူထောင်ခြင်းဖြင့်ကမ်းရိုးတန်းလမုတောများထိန်းသိမ်းခြင်း၊ လမုတောများပြန်လည် ပျိုးထောင်ခြင်းဖြင့်သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ဆိုင်ရာစာရင်းပြုစုခြင်းနှင့် ဆန်းစစ်လေ့လာမှုကို လုပ်ဆောင်မည်ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် ထိုစတင်ဆောင်ရွက်မှုသည် ရပ်ရွာလူထုသောက်သုံးရေပေးဝေမှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုလည်း အကူအညီဖြစ်စေမည်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့်စီမံကိန်းမှ ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာများကိုစိတ်ဝင်တစားဆောင်ရွက်သည့် အဖွဲ့များအားထောက်ပံ့ပေးသွား မည်ဖြစ်သည်။

အခြားသောLIFTစီမံကိန်းများသည် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို တို့ရိုက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမဟုတ်သော်လည်း သက်ရောက်မှု ရှိမည် သာဖြစ်သည်။၎င်းတို့မှာဘဏ္ဍာရေးနှင့်ဈေးနှုန်းဆိုင်ရာသတင်းအချက်အလက်လက်လှမ်းမှီမှုကိုတိုးတက်စေပြီး ဈေးကွက်ရှာဖွေ မှုစွမ်းရည်ကိုတိုးမြှင့်စေမည့် စီမံကိန်းများဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းတွင်လက်ရှိချိတ်ဆက်လုပ်ကိုင်နေသည့် အခြားသောအလှူရှင်မှာဂျပန်နိုင်ငံအပြည်ပြည်ဆိုင်ရာပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်ရေးအေဂျင်စီ (JICA)ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ကျေးလက်ဒေသ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများမြှင့်တင်ရေး အတွက် အသေးစားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတိုးချဲ့ရေးစီမံချက် (၂၀၀၇-၂၀၁၂)³³ ကို ဧရာဝတီ၊ ပဲခူးနှင့် ကရင်ပြည်နယ်တို့ရှိ မြို့နယ်(၅)ခုတွင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။³⁴ ဆောင်ရွက်နေသည်များမှာမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းရှင်များ၏စွမ်းရည် ကိုမြှင့်တင်ပေး ခြင်းဖြင့်အသေးစားမွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းများဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန်ဖြစ်သည်။ စတင်ဆောင်ရွက်မှုတစ်ခုမှာ ဧရာဝတီမြစ်ဝ

³³JICA website များအရ အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲဖြစ်သည်။

³⁴JICA (2009).ကျေးလက်ဒေသ အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း လုပ်ငန်းများမြှင့်တင်ရေးအတွက် အသေးစားမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများတိုးချဲ့ရေး စီမံချက်၊ စီမံကိန်းအကောင်အထည်ဖော်မှုပြဇယား။

ကျွန်းပေါ်ဒေသလမုတောများပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့်စီမံခန့်ခွဲရေးပူးပေါင်းစီမံချက်ဖြစ်သည်။^{၃၅} ဤစီမံကိန်း၏ပန်းတိုင်မှာ လမုတောအရင်းအမြစ်များစီမံခန့်ခွဲရန်အတွက် ဒေသဆိုင်ရာဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ဆောင်ရွက်ခြင်း များကိုဦးဆောင်စီစဉ် ပံ့ပိုးနိုင်ရန်ဖြစ်သည်။^{၃၆} အားထုတ်ကြိုးပမ်းမှုမှာလမုတောများရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးကို အာမခံနိုင်ရန်အတွက်သစ်တောများ ရေရှည်ထိန်းသိမ်းအသုံးပြုရေးနှင့် ဘေးအန္တရာယ်လျော့ချရေးဆိုင်ရာစွမ်းဆောင်ရည်များကို ဒေသခံများအားတိုးတက် မြှင့်တင်ပေးရန်ဖြစ်သည်။

ဂေဟစနစ်ချဉ်းကပ်လေ့လာမှုဖြစ်သည့် ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ခြေညှနည စီမံကိန်းသည် (ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးဆိုင်ရာနော်ဝေအေဂျင်စီFAOသည်လည်း မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်း၏MSY(၃၃) နှစ်ကြာပြီးနောက် MLFRDနှင့်အတူ ပြန်လည် ဆန်းစစ်လေ့လာရေးလုပ်ငန်းများဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ လက်ရှိတွင်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍစွမ်းဆောင်ချက်များတိုးတက်စေရန် ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့်ရေးဆွဲထားသောစီမံကိန်းအသစ်များလည်း ဖော်ဆောင်လျက်ရှိသည်။ထိုစီမံကိန်းများ၏ရည်ရွယ်ချက်များမှာ အမျိုးမျိုးကွဲပြားပြီးရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ အရေးပါသောနေရာများကို ရည်ရွယ်လုပ်ဆောင်ခြင်းဖြစ်သည်။ အရေးအကြီးဆုံး မှာချမှတ်သည့်နည်းဗျူဟာသည် ထိုအမျိုးမျိုးသောစီမံကိန်းများကိုကျစ်လျစ်သည့် ကန့်သတ်ချက်မူဘောင်အတွင်း ညှိနှိုင်း ဆောင်ရွက်ရန်အတွက် လမ်းညွှန်အနေဖြင့်အသုံးပြုနိုင်သည် ဟူသောအချက်ဖြစ်သည်။

ဥပဒေရေးရာနှင့် ဥပဒေပြုခြင်းဆိုင်ရာ ကန့်သတ်ချက်မူဘောင်

နိုင်ငံတော်အစိုးရသည်အမျိုးသားအဆင့်ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာမူဝါဒများကိုမြှင့်တင်နိုင်ရန်အတွက် ဥပဒေများကိုချမှတ် အကောင် အထည်ဖော်ခဲ့ပါသည်။ ထိုဘက်ပေါင်းစုံပါဝင်သည့် မူဝါဒများမှာ -

- ၁. ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးကိုမြှင့်တင်ရန်
- ၂. ပြည်တွင်းစားသုံးမှုအတွက် ငါးထုတ်လုပ်ခြင်းကို တိုးမြှင့်ရန်နှင့် ပိုလျှံသည်များကို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများသို့ တင်ပို့ရန်
- ၃. ပင်လယ်ထွက်နှင့် ရေချိုမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများချဲ့ထွင်ရန်အတွက် တို့တွန်းအားပေးရန်
- ၄. ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ ရပ်ရွာလူထုအသိုင်းအဝိုင်း၏ လူမှုစီးပွားအခြေအနေများကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန်နှင့်
- ၅. ရေလုပ်ငန်းအရင်းအမြစ်များနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ကို ထိန်းသိမ်းရန်ဖြစ်သည်။

ငါးဖမ်းဆီးခြင်းဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဥပဒေပြုရေးကန့်သတ်ချက်မူဘောင် သည် အဓိကဥပဒေသုံးရပ်အပေါ်တွင် အားပြုထားသည်။ ပထမဆုံးတစ်ခုမှာ ၁၉၈၉ ခုနှစ် နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများ၏အခွင့် အရေးဆိုင်ရာဥပဒေဖြစ်သည်။ထိုဥပဒေသည်မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနသို့လိုင်စင်ချထားပေးမှုဆိုင်ရာသတ်မှတ်ဆုံးဖြတ် ရန်အတွက်လုပ်ပိုင်ခွင့်ချထားပေးခြင်းဖြင့် မြန်မာ့ရေပိုင်နက်အတွင်း လာရောက်ဖမ်းဆီးလိုသော နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများ အတွက်ထိန်းသိမ်းပေးမည့်အက်ဥပဒေဖြစ်သည်။^{၃၇} ယခုလက်ရှိရှိတွင်၁၉၉၀ခုနှစ်ပင်လယ်ရေလုပ်ငန်းဥပဒေတွင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်း

³⁵ JICA websiteများအရ အကောင်အထည်ဖော်နေဆဲဖြစ်သည်။

³⁶ JICA (n.d).မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဆောင်ရွက်နေသည့် လုပ်ငန်းများ၊ ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသ လမုတောများပြန်လည်ထူထောင်ရေးနှင့် စီမံခန့်ခွဲရေးပူးပေါင်းစီမံချက်။<http://www.jica.go.jp/myanmar/english/activities/activity13.html>

³⁷ နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးကော်မတီ (၁၉၈၉)။နိုင်ငံခြားငါးဖမ်းသင်္ဘောများ၏ ငါးဖမ်းခွင့်အခွင့်အရေးဆိုင်ရာဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၁၁/ ၈၉)

၌တစ်ဦးချင်းဖြစ်စေ၊ လုပ်ငန်းဖြင့်ဖြစ်စေပါဝင်လုပ်ကိုင်လိုသူများအတွက် ဥပဒေဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်မူဘောင်ကို ချမှတ် ခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။^{၃၈} ၎င်းသည် ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများတွင် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှ ကြီးကြပ်မည်ဖြစ်ပြီး၊ ငါးဖမ်းငှက်များကို သတ်မှတ်ခွင့်ပြုခြင်းဆိုင်ရာအချက်များဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် ကုန်းတွင်းငါးဖမ်းလုပ်ငန်းကို ထိန်းသိမ်းနိုင်ရန်အတွက် ၁၉၉၁ခုနှစ်ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာဥပဒေကိုခွင့်ပြုပြဋ္ဌာန်းခဲ့သည်။^{၃၉} ထိုဖော်ပြခဲ့သည့်ဥပဒေများ၏ရည်ရွယ်ချက်မှာ-

- ၁. ရေလုပ်ငန်းပိုမိုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်
- ၂. ငါးဖမ်းမှုများသုံးပျောက်ကွယ်မှုကို ကာကွယ်ရန်
- ၃. ရေချိုငါးလုပ်ငန်းအတွက် ရေအရင်းအမြစ်များပျက်စီးခြင်းမှ ကာကွယ်စောင့်ရှောက်ရန်
- ၄. အခွန်နှင့် အခကြေးငွေများရရှိရန်
- ၅. ရေလုပ်ငန်းများကို စီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

ဥပဒေသည် ပြည်တွင်းရေအရင်းအမြစ်များအတွင်း ငါးဖမ်းလိုင်စင်ချထားခြင်းနှင့် ငါးဖမ်းခွင့်ပြုခြင်း၊ ရေလုပ်ငန်းဦးစီး ဌာန၏ စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးအာဏာကို ပြန်လည်တည်ဆောက်ပေးခြင်းများကို မိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ပေးခဲ့ပါသည်။

ရေနေသတ္တဝါများမွေးမြူခြင်းကိုထိန်းသိမ်းပေးမည့်အဓိကဥပဒေပြုခြင်းမှာ ၁၉၈၉ခုနှစ် ရေနေသတ္တဝါများမွေးမြူရေးလုပ်ငန်း ဆိုင်ရာဥပဒေဖြစ်သည်။^{၄၀} ဤဥပဒေသည် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနမှလက်ရှိမြေယာဥပဒေများနှင့်အညီ မွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းများ အတွက် မွေးမြူခြင်းနှင့် စွန့်ပစ်ခြင်းဆိုင်ရာနေရာချထားခြင်းများကို စည်းကမ်းချက်များထုတ်ပြန်ပေးနိုင်ရန်ဖြစ်ပြီး လိုင်စင်ချ ထားပေးခြင်းဆိုင်ရာအခြေခံအချက်များကိုလည်းပြဋ္ဌာန်းသည်။ ထိုခွင့်ပြုချက်များသည် လက်ရှိမြေယာဥပဒေများနှင့် ကိုက်ညီရ မည်ဖြစ်ပြီးငှားရမ်းလုပ်ကိုင်သူများသည်လည်း ငှားရမ်းသည့်မြေနေရာ၏ (၇၅%) ကိုရေကန်အဖြစ်ဖော်ဆောင်လုပ်ကိုင်ရန် လိုအပ်သည်။ ထိုဥပဒေသည် ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာနအနေဖြင့် အခြားသောငါးဖမ်းရေပြင်များကိုလည်း မွေးမြူရေးလုပ်ကိုင်ရန် အတွက်နေရာသတ်မှတ်ချထားပေးနိုင်ခွင့်ရှိသည်။ မှတ်သားသင့်သည့်အချက်မှာ ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဥပဒေနှင့် ရေချို ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဥပဒေနှစ်ခုလုံးသည် မွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းများအတွက် ရည်ညွှန်းသည်။ ယခင်ကငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဆိုင်ရာ အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် ငါးမွေးမြူခြင်းနှင့် သားဖောက်ခြင်းဆိုင်ရာများသာ ပါရှိခဲ့သော်လည်း နောက်ပိုင်းတွင် မွေးမြူရေး ရေလုပ်ငန်းဆိုင်ရာနှင့် သိုလှောင်ရောင်းချခြင်းဆိုင်ရာများအတွက် စည်းကမ်းထိန်းသိမ်းရေးများပါ ပါဝင်လာခဲ့သည်။ ထိုကဲ့သို့ပင် ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းများသည်လည်း ထိုဥပဒေနှစ်ရပ်အောက်ရှိ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများနှင့်အညီ လိုက်နာဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ယခုလက်ရှိတွင် မြန်မာနိုင်ငံအစားအစာထုတ်လုပ်မှုသည် ထုတ်လုပ်ခြင်း၊ တင်ပို့ ခြင်း၊ တင်သွင်းခြင်း၊ သိုလှောင်ခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်းနှင့် ရောင်းချခြင်းများအတွက် ကြပ်မတ်ထားသည့် ၁၉၉၇ ခုနှစ် အမျိုးသား စားသောက်ကုန်ဥပဒေအရ ထိန်းသိမ်းဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။^{၄၁}

^{၃၈} နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးကော်မတီ (၁၉၉၀)။ မြန်မာနိုင်ငံပင်လယ်ရေလုပ်ငန်းဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၉/၉၀)

^{၃၉} နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးကော်မတီ (၁၉၉၁)။ ရေချိုငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၁/၉၁)

^{၄၀} FAO ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဌာန (၂၀၁၄)။ အမျိုးသားအဆင့်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာဖြင့်သုံးသပ်ချက်- မြန်မာ။ http://www.fao.org/fishery/legalframework/nalo_myanmar/en

^{၄၁} နိုင်ငံတော်ငြိမ်ဝပ်ပိပြားမှုတည်ဆောက်ရေးကော်မတီ (၁၉၉၇)။ အမျိုးသားစားသောက်ကုန်ဥပဒေ (ဥပဒေအမှတ် ၅/၉၇)

အရည်အသွေးဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှု

ကဏ္ဍဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကိုစီမံအုပ်ချုပ်ရန်ဥပဒေပြုခြင်းအပြင် စားသောက်ကုန်များဘေးကင်းလုံခြုံရေးနှင့်အရည်အသွေးများ အတွက် ပင်လယ်ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းဥပဒေ၏ကန့်သတ်ချက်မူဘောင်အောက်တွင် ညွှန်ကြားချက်များကိုDoFမှထုတ်ပြန်ထား သည်။အချုပ်အားဖြင့်ဆိုလျှင်ထိုညွှန်ကြားချက်များမှာ ငါးနှင့်ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများထုတ်လုပ်မှုမှ ဆက်စပ်ဖြစ်ပေါ်လာနိုင် သည့်ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်မှုများကိုလျှော့ချနိုင်ရန်နှင့် လက်ခံနိုင်သည့်ထုတ်လုပ်မှုအရည်အသွေးကို အာမခံနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

ပုံစံ (၅) မွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းရှိ ဆေးဝါးများ

မွေးမြူရေးရေလုပ်ငန်းတွင် ဓာတုဗေဒပစ္စည်းများအသုံးပြုခြင်းဆိုင်ရာ အာဆီယံလမ်းညွှန်ချက်နှင့် DoFညွှန်ကြားချက် အမှတ် ၂/၂၀၁၄ တို့တွင်ငါးနှင့်ငါးထွက်ကုန်များတွင်မွေးမြူရေးဆိုင်ရာဆေးဝါးများအသုံးပြုခြင်းထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်ကို စောင့်ကြည့် လေ့လာခြင်းများနှင့်ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။ ငါးများအတွင်း၊ ၎င်းတို့၏ အညစ်အကြေးနှင့် ခန္ဓာကိုယ်မှ အရည်များ၊ ငါးထွက်ကုန်များနှင့် ကျွေးသောအစာတို့သောရေများတွင် ဆေးဝါးအကြွင်းအကျန်များနှင့်အရာဝတ္ထုများ တွေ့ရှိမည်ဖြစ်သည်။ တရားမဝင်သော မွေးမြူရေးဆေးဝါးများအသုံးပြုထားသည့်ထုတ်ကုန်များကို လူများစားသုံးရန်နှင့် ပြည်ပတင်ပို့ရန် လက်မခံပါ။

အရင်းအမြစ်-FAOငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဌာန (၂၀၁၄)။

အမျိုးသားအဆင့်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာမြှင့်သုံးသပ်ချက်-မြန်မာ။

http://www.fao.org/fishery/legalframework/nalo_myanmar/en

ငါးထွက်ကုန်များကို ပြည်ပတင်ပို့လိုသည့်လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ပထမဦးစွာDoF၏စုံစမ်းစစ်ဆေးရေး ခွင့်ပြုချက်ကို ဦးစွာ လျှောက်ထားရမည်ဖြစ်သည်^{၄၂} ထိုဌာနမှ သက်ဆိုင်ရာအထောက်အထားများနှင့် HACCPတို့အတွက်လမ်းညွှန်ချက်များပေး ပါသည်။ ထို့နောက်မြန်မာနိုင်ငံငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးစနစ်လိုအပ်ချက်များနှင့် လုပ်ငန်းများအနေအထား ကိုက်ညီမှုအပေါ်တွင်မူတည်၍ အဆင့်ခွဲပါသည်။

⁴²FAO ငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဌာန (၂၀၁၄)။
အမျိုးသားအဆင့်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာမြှင့်သုံးသပ်ချက်-
မြန်မာ။http://www.fao.org/fishery/legalframework/nalo_myanmar/en

ပုံစံ(၆) အစားအသောက်ဘေးကင်းလုံခြုံရေးဆိုင်ရာ ညွှန်ကြားချက်များ (ပြန်လည်သုံးသပ်နေဆဲဖြစ်သည်)

ညွှန်ကြားချက်	ရည်ရွယ်ချက်
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၇/၉၆	ဘေးကင်းလုံခြုံရေး၊အရည်အသွေးနှင့်သန့်ရှင်းရေးတို့အတွက်အဆောက်အဦများ၊ အစားအသောက်ကိုင်တွယ်သည့်နေရာများ၊အညစ်အကြေးစွန့်ပစ်သည့်နေရာများ ၊သောက်သုံးရေပေးဝေမှုတို့အတွက် လိုအပ်သည့်ဖွဲ့စည်းပုံဆိုင်ရာ ဖော်ပြမှုများ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၈/၉၆	စီမံပြုပြင်ခြင်းနှင့်ထုတ်လုပ်သည့်နေရာများအတွက်လမ်းညွှန်ချက်များအပါအဝင်ဘေးကင်း လုံခြုံရေး၊ အရည်အသွေးနှင့် သန့်ရှင်းရေးတို့အတွက် လုပ်ငန်းခွင်တွင်းလိုအပ်ချက်များ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၉/၉၆	ကြွင်းကျန်မှုအများဆုံးဖြစ်စေသည့်အရာများနှင့်၊အခြားညစ်ညမ်းစေသည့်အရာများအပါအဝင် ဖြည့်စွက်ပစ္စည်းများအကြောင်းဖော်ပြချက်။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၀/၉၆	စီမံပြုလုပ်ထားသော ငါးထွက်ကုန် နမူနာများဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၁/၉၆	စီမံပြုလုပ်ထားသောငါးထွက်ကုန်များကိုထုပ်ပိုးခြင်း၊တံဆိပ်ကပ်ခြင်းဆိုင်ရာစည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၂/၉၆	ချက်ပြုတ်ပြီးဖြစ်သော ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများတွင် အဏုဇီဝပါဝင်မှုဆိုင်ရာ အမျိုးအစားသတ်မှတ် ခွဲခြားခြင်းများ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၃/၉၆	ငါးနှင့်ငါးထွက်ကုန်များအတွက်လက်သင့်ခံနိုင်သောဖြည့်စွက်ပစ္စည်းများဆိုင်ရာအသေးစိတ် အချက်များ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၄/၉၆	ကဏ္ဍအတွက်အသုံးပြုရမည့် ရေအဆင့်အတန်း အကြောင်းဖော်ပြချက်။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၅/၉၆	ကပ်ပါးများပါမပါစစ်ဆေးရန်အတွက် စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၆/၉၆	အချို့သောငါးထွက်ကုန်များအတွက် ဟစ်စတာမင်းဒြပ်ပေါင်း (Histamine) နှင့် အငွေ့ပျံနိုင် သည့်အခြေခံနိမ့်ထရီဂျင်ဓာတ်ငွေ့ပမာဏစုစုပေါင်း ကန့်သတ်ချက်ဆိုင်ရာ ဖော်ပြချက်များ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၇/၉၆	ပုံစံကွက် (၅) တွင်ကြည့်ပါ။
ညွှန်ကြားချက်အမှတ် ၁၈/၉၆	ငါးများကို စီမံပြုပြင်ထုတ်လုပ်မည့် လုပ်ငန်းများအတွက် သဘောတူခွင့်ပြုပေးရမည့် မြန်မာနိုင်ငံ ငါးလုပ်ငန်းဦးစီးဌာန စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးစနစ်ထူထောင်ခြင်း။

အရင်းအမြစ်-FAOငါးဖမ်းလုပ်ငန်းနှင့်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဌာန(၂၀၁၄)။
အမျိုးသားအဆင့်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာခြုံငုံသုံးသပ်ချက်-မြန်မာ။
http://www.fao.org/fishery/legalframework/nalo_myanmar/en

ဥပဒေအရဆိုပါကDoF ၊အထူးသဖြင့် ငါးဖမ်းစစ်ဆေးရေးနှင့် အရည်အသွေးထိန်းချုပ်မှုဌာနခွဲသည် ငါးဖမ်း၏ အရည်အသွေး စောင့်ကြည့်လေ့လာရန်နှင့်စစ်ဆေးရန်တာဝန်ရှိသည်။^{၄၃} ထို့ကြောင့် ၎င်းသည် သက်ဆိုင်ရာအကူအညီနှင့် ဓာတုဗေဒခွဲခြမ်း

⁴³ စက်မှုလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဆိုင်ရာကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်း(မြန်မာနိုင်ငံစံနှုန်းဆိုင်ရာအဖွဲ့) (၂၀၁၃)။ မြန်မာနိုင်ငံ ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးအတွက် အမျိုးသားအဆင့် အရည်အသွေးဆိုင်ရာ အခြေခံအဆောက်အအုံများ နိုင်ငံအားကောင်းလာစေရေး (လုပ်ငန်းအစီရင်ခံစာ)

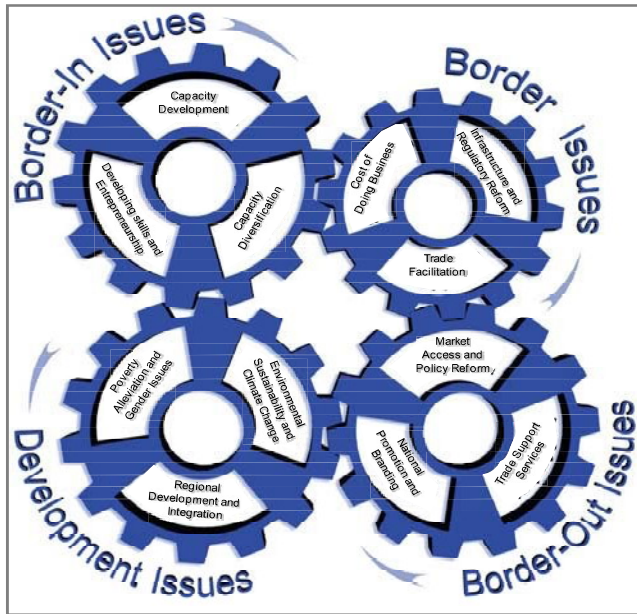
စိပ်ဖြာမှုများပြုလုပ်နိုင်ရန်အတွက် ISO ၁၇၀၂၅-၂၀၀၅ လက်မှတ်ရဓာတ်ခွဲခန်းဖြင့် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။ EU သည်ငါးများ ကိုင်တွယ်လုပ်ဆောင်ခြင်း၊ စီမံပြုလုပ်ခြင်းများ ယေဘုယျအားဖြင့် EU လိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီမှုရှိ မရှိကိုစောင့်ကြည့် လေ့လာနိုင်ရန်အတွက် ငါးများစစ်ဆေးရေးနှင့် အရည်အသွေး ထိန်းချုပ်မှုဌာနခွဲမှအသုံးပြုသည့် အဆင့်အတန်းကိုအသုံး ပြုရန်ဆုံးဖြတ်ခဲ့သည်။ သို့ရာတွင် ငါးနှင့်ရေများစီမံပြုလုပ်သုံးစွဲခြင်း၊ ငါးဖမ်းသင်္ဘောများသန့်ရှင်းရေးနှင့် အတင်အချပြသည့် နေရာများတွင် လိုက်လံစောင့်ကြည့်မှုအားနည်းသည်။ ထို့အပြင်ဌာနခွဲ၌ဝန်ထမ်းလုံလောက်မှုမရှိပေ။ စစ်ဆေးရေးမှူး (၁၆) ယောက်နှင့်လက်ထောက်နှစ်ယောက်သည် ပင်လယ်ထွက်ငါးထုတ်လုပ်ရေးအတွက် စောင့်ကြည့်လေ့လာရန် လုံလောက်သည် ဟုဆိုပါလျှင်၎င်းတို့အနေဖြင့် ကုန်းတွင်းနှင့်ရေကန်များတွင် ထုတ်လုပ်မှုကိုသင့်လျော်စွာစောင့်ကြည့် လေ့လာနိုင်မည် မဟုတ်ပေ။

ထုတ်ကုန်အရည်အသွေးဆိုင်ရာများနှင့်ပတ်သက်၍ပါဝင်ဆောင်ရွက်သည့် အခြားအဖွဲ့အစည်းများမှာ ဇီဝဗေဒနှင့် ဓာတုဗေဒ ခွဲခြမ်းလေ့လာမှုများပြုလုပ်နိုင်သည့် ဓာတ်ခွဲခန်းပိုင်ဆိုင်သည့်ကျန်းမာရေးဝန်ကြီးဌာန၊ စားသောက်ကုန် ထုတ်လုပ်သည့် လုပ်ငန်းများအတွက် လိုင်စင်ချထားပေးရန် အသုံးပြုသည့် အစားအသောက်ထိန်းချုပ်ရေးဆိုင်ရာ ဓာတ်ခွဲခန်း ပိုင်ဆိုင်သည့် စက်မှုလက်မှုဝန်ကြီးဌာနတို့ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံးတစ်ခုမှာ အစားအသောက်နှင့်ရေများအတွက် အရည်အသွေးနှင့် ဘေးကင်း လုံခြုံရေးဆိုင်ရာများလုပ်ဆောင်ပေးသော မြန်မာနိုင်ငံစားသောက်ကုန်ထုတ်လုပ်တင်ပို့ရောင်းချသူများအသင်း၏ စားသောက် ကုန်လုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအထောက်အကူပြုဓာတ်ခွဲခန်းဖြစ်သည်။

ပို့ကုန်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုစွမ်းဆိုင်ရာပြဿနာရပ်များ

ပို့ကုန်ဆိုင်ရာအဟန့်အတားများအားလေ့လာဆန်းစစ်ရာတွင်ပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်အဓိကအရေးထားရမည့်အရာများ အားဖော်ထုတ်ရန် အောက်ဖော်ပြပါ မောင်းနှင်အားလေးခုမူဘောင်ကို အသုံးပြုထားသည်-

- ကုန်ပစ္စည်းထောက်ပံ့ပေးသွင်းမှုအပိုင်း (ရောင်းလိုအားဘက်ခြမ်းရှိ) ကိစ္စရပ်များသည် ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်ပိုင်း တွင်သက်ရောက်မှုရှိသည်။ ၎င်းကိစ္စရပ်များတွင် အတတ်ပညာပိုင်းဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်မှုအရည်အသွေးများ ရရှိနိုင်မှု၊ မတူကွဲပြားမှုစွမ်းရည်များ၊ နည်းပညာနှင့် ကဏ္ဍထုတ်ကုန်များအတွက် အနိမ့်စားထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတိုးမြှင့်မှု Low Value Addition များ စသည့်နယ်ပယ်များ ပါဝင်သည်။
- စီးပွားရေးဝန်းကျင်၏ အရည်အသွေးဆိုင်ရာ ပြဿနာရပ်များတွင် ကြားခံကျခံရမှုစရိတ်များ (Transaction Cost) ဆိုင်ရာအဟန့်အတားများရှိနေသည်။ ၎င်းစရိတ်များတွင် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း၊ လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများ၏ ဝန်းကျင်၊ စီမံခန့်ခွဲမှုလုပ်ငန်းစဉ်များနှင့် မှတ်တမ်းထိန်းသိမ်းထားရှိမှုများ၊ အခြေခံအဆောက်အအုံများ၏ ကြန့်ကြာစေမှု၊ မှတ်ပုံ တင်စရိတ်များ၊ အင်တာနက်ရရှိမှုနှင့် ထောက်ပံ့ရေးဝန်ဆောင်မှုပေးသူများ၏ ကျခံရမှုများ စသည်တို့ပါဝင်နေသည်။
- ဈေးကွက်အတွင်းဝင်ရောက်နိုင်မှု ပြဿနာရပ်များသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် ပြင်ပအကြောင်းချင်းရာတစ်ရပ် အဖြစ် အရေးတကြီးရှိနေတတ်ပြီး(သို့သော်ပြင်ပတွင်သာမက အတွင်းပိုင်းတွင်လည်း ထင်ထင်ရှားရှားရှိနေတတ်ပြီး) ၎င်းပြဿနာရပ်များတွင် ဈေးကွက်လက်လှမ်းမီမှု၊ ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ဈေးကွက်စုံလင်ကွဲပြားစေမှု နှင့်ပို့ကုန် တိုးမြှင့်ခြင်း စသည်တို့ပါဝင်သည်။

ဤလေ့လာဆန်းစစ်မှုသည် လက်ရှိမြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင် အပြိုင်အဆိုင်ကုန်တင်ပို့မှုအတွက် အဓိက အဟန့်အတား ဖြစ်နေသောအရာများအားဖော်ပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်းပို့ကုန်လုပ်ငန်းမှလူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုလုံးသက်ရောက်ရရှိ စေမည့် လူမှုစီးပွားအကျိုးရလဒ်များကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည့် အရာများအားလည်း ထည့်သွင်းစဉ်းစားထားသည်။လူမှု ရေးနှင့်စီးပွားရေးကိစ္စရပ်များတွင် ဆင်းရဲနွမ်းပါးမှုလျော့ချရေး၊ကျား/မသာတူညီမျှရှိမှု၊လူငယ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ ပတ်ဝန်းကျင် ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးနှင့် ဒေသဆိုင်ရာပေါင်းစည်းမှုများ ပါဝင်သည်။

နယ်ပယ်ဘောင်အတွင်းမောင်းနှင်အား (ကုန်စည်ထောက်ပံ့ပေးသွင်းမှုဘက်ခြမ်း (Supply-Side))

ပုံစံ(၇) မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိကုန်စည်ထောက်ပံ့ပေးသွင်းမှုဘက်ခြမ်း(Supply-Side)ပြဿနာရပ်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်မှု

- လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (လျှပ်စစ်မီးနှင့် လောင်စာ) ပုံမှန်ရရှိမှုမရှိခြင်းမှ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်များအား မြင့်မားစေခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုပြဿနာရပ်များအား ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ပြိုင်ဆိုင်မှုကို လျော့ကျစေခြင်း
- ထုတ်လုပ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးကွက်အသစ်များဖော်ဆောင်နိုင်မှုနှင့်လက်ရှိမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအား အသွင်ပုံစံပြောင်းလဲနိုင်မှု စွမ်းရည်နည်းပါးခြင်း
- တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်းကွင်းဆက်အဆင့်ဆင့်တွင်မတည်ရင်းနှီးငွေ၊ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ္ဍာငွေနှင့် အာမခံကုန်စည်များ ရရှိမှုခက်ခဲခြင်းသည် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခြင်း
- ထုတ်လုပ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက်ငါးသားလောင်းများ၊ငါးသားပေါက်များနှင့်အရည်အသွေးမှီအစာများ အလုံအလောက်မရရှိခြင်း
- အရေးကြီးသောစိန်ခေါ်မှုများသည်GAPကို ထိထိရောက်ရောက် ကျင့်သုံးနိုင်ရန် အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခြင်း
- GMPနှင့်ကိုက်ညီမှုရရန် HACCPကဲ့သို့သောစနစ်တွင်အခက်အခဲရှိခြင်း
- MSYစီမံခန့်ခွဲမှုစိန်ခေါ်မှုသည် ငါးဖမ်းဆီးရရှိမှုကို လျော့ပါးစေခြင်း
- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေလုပ်ငန်းထွက်ကုန်များအား တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုစွမ်းရည် နည်းပါးခြင်း

လျှပ်စစ်ဓာတ်အား (လျှပ်စစ်မီးနှင့် လောင်စာ) ပုံမှန်ရရှိမှုမရှိခြင်းမှ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်များအား မြင့်မားစေခြင်း၊ ထုတ်လုပ်မှုပြဿရပ်များအား ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ ပြိုင်ဆိုင်မှုကို လျော့ကျစေခြင်း

NES၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအတွက် ဆွေးနွေးခဲ့ပြီးသော စီးပွားရေးလုပ်ငန်းအများစုသည် စွမ်းအင်ပုံမှန်ရရှိရန်ခက်ခဲမှု အား အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်အဖြစ်ဖော်ထုတ်ထားကြသည်။ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်လည်းအတူတူပင်ဖြစ်သည်။ စက်မှုဇုန်များ (နောင်လာမည့်အထူးစီးပွားရေးဇုန်များ)တွင်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပုံမှန်ရရှိမှုမရှိခြင်း၊စိတ်ချယုံကြည်ရမှုမရှိခြင်းသည် ပြောင်းလဲစီမံ ထုတ်လုပ်သူများ(ProcEsSors)များအတွက် ကုန်စည်အရည်အသွေးနှင့် ကုန်စည်ထောက်ပံ့ပေးသွင်းမှုသေချာစေမှုအား အခက်အခဲတစ်ရပ် ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ လျှပ်စစ်မီးမမှန်မှုကြောင့် လုပ်ငန်းများအနေဖြင့် မီးစက်များအသုံးပြုကြရပြီး ၎င်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ရသည့် စရိတ်စကအား မြင့်မားစေသည်။

ကျေးလက်ဒေသများအတွင်း လျှပ်စစ်မီးရရှိမှုမရှိခြင်းသည် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ကို ဖြစ်ပေါ် စေသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ငါးကောက်ကွက်များတွင် ရေခဲရိုက်ကုန်သိုလှောင်မှုကို ထိန်းသိမ်းထားရန် ခက်ခဲစေခြင်း၊ ရေခဲစက်ရုံများအတွက် လုံလောက်သောပုံမှန်ရေခဲထုတ်လုပ်မှုကိုခက်ခဲစေခြင်း စသည်တို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။ ADB ၏ထုတ်ပြန် ချက်အရ မြန်မာနိုင်ငံ၏ လျှပ်စစ်မီးရရှိမှု ရာခိုင်နှုန်းသည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်တွင် ၂၆%ဖြစ်ပြီး ၎င်းအနက် လျှပ်စစ် ဓာတ်အား အများဆုံးရရှိမှုကို ရန်ကုန်တွင် ၆၃%၊ နေပြည်တော် ၅၂%၊ ကယား ၃၇%၊ မန္တလေး ၂၉%နှင့် ကျေးလက်ဒေသ များတွင် ၁၆%အသီးသီးတွေ့ရသည်။⁴⁴ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအပါအဝင်မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကဏ္ဍအားလုံး၏ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် လျှပ်စစ်ဓာတ်အား အလုံအလောက်ရရှိမှု အပေါ်တွင်မူတည်သည်။ သို့သော်လည်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားထုတ်လုပ်မှု (အထူးသဖြင့်ရေအားလျှပ်စစ်)အတွက် ရည်မှန်းထားသောရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုသည်နောင်လာမည့် ၅ နှစ်တာကာလအတွင်း ၆၁၇ မီဂါဝပ် စွမ်းရည်သာရှိပြီး တစ်နှစ်လျှင် ကြီးထွားမှုနှုန်း ၅% အောက်တွင်သာရှိသည်။⁴⁵ ၎င်းမျှသော ထုတ်လုပ်မှုတိုးမြှင့်မှုသည် လိုအပ်ချက်ကိုပြည့်မီစေဦးမည်မဟုတ်ပေ။

နိုင်ငံတော်အဆင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပေးရေးစွမ်းရည်အား တည်ဆောက်နေစဉ်တွင် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအနေဖြင့် ၎င်းတို့လိုအပ် လျက်ရှိသောလျှပ်စစ်ဓာတ်အားတချို့တဝက်ကိုထုတ်လုပ်နိုင်သည်။ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍများအတွင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အားအဓိက လိုအပ်သည့် နေရာများမှာရေတင်ခြင်း၊ ရေခဲရိုက်ကုန်သိုလှောင်မှု၊ ရေခဲထုတ်လုပ်မှုနှင့် ကုန်စည်ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှု စသည် တို့တွင်ဖြစ်သည်။ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းများ၊ဝန်ကြီးဌာနများ (သိပ္ပံနှင့်နည်းပညာသုတေသနဦးစီးဌာန နှင့်စွမ်းအင်ဝန်ကြီးဌာန)တို့မှအခြားစွမ်းအင်ထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်းများအား စမ်းသပ်အကောင်အထည်ဖော်ရန် နည်းလမ်းများ စွာရှိသည်။ ၎င်းနည်းလမ်းများသည် ကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်မှုနှင့်အရည်အသွေးပြည့်ဝသော စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်များအား တိုးတက် လာစေမည်ဖြစ်သည်။ အခြားစွမ်းအင်ထုတ်လုပ်မှုနည်းလမ်းများအား တည်ထောင်နိုင်ရန်အတွက် ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် လုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်ကို သတ်သတ်မှတ်မှတ်ဖော်ထုတ်ရန် လိုအပ်သည်။

လျှပ်စစ်ဓာတ်အားရရှိရေးအတွက် စိန်ခေါ်မှုများအပြင် ဓာတ်ဆီနှင့် ဒီဇယ်ဈေးနှုန်းများကြီးမြင့်ခြင်းသည် ရေလုပ်သားများကို ပိုမိုစရိတ်စကကြီးမားစေသည်။ စက်မှုလုပ်ငန်းသုံးလောင်စာများအတွက် အစိုးရ၏မူဝါဒ (အထူးသဖြင့် အခွန်နှုန်းထား)သည် ကဏ္ဍအတွက် ကောင်းမွန်သောအနေအထားတစ်ရပ်တွင်မရှိပေ။ လက်ရှိလောင်စာအခွန်ကောက်ခံမှုမူဝါဒသည် ပြည်တွင်း

⁴⁴Asian Development Bank (2013).*Myanmar Off-Grid Renewable Energy Demonstration Project: Project Data Sheets.*
⁴⁵Dapice, D. (2012). *Electricity in Myanmar: The Missing Prerequisite for Development*, p. 6. Ash Center for Democratic Governance and Innovation at the John F. Kennedy School of Government, Harvard University.

သာမန် အသုံးပြုမှုနှင့်စက်မှုလုပ်ငန်းအသုံးပြုမှုကိုခွဲခြားထားခြင်းမရှိပေ။ ၎င်းအချက်သည် လုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်မှုစရိတ်မြင့်မားစေပြီး လုပ်ငန်းများအပေါ် ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုး သိသိသာသာ ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ထုတ်လုပ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်အတွက် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးကွက်အသစ်များ ဖော်ဆောင်နိုင်မှုနှင့် လက်ရှိ မွေးမြူရေး လုပ်ငန်းများအား အသွင်ပုံစံပြောင်းလဲနိုင်မှု စွမ်းရည်နည်းပါးခြင်း

လက်ရှိမြေယာအသုံးချမှု ဥပဒေများသည် စိုက်ပျိုးရေးကိုအဓိကထားသည်။ သို့သော် တောင်သူများအား ၎င်းတို့စိုက်ပျိုးမြေများကိုမွေးမြူရေးအတွက် ပြောင်းလဲအသုံးမချနိုင်ရန် သိသိသာသာပင်ကန့်သတ်ထားသည်။ ယခင်အခန်းများတွင် ဖော်ပြထားသည့်အတိုင်းမွေးမြူရေးအတွက် မြေယာခွဲဝေနေရာချထားရေးမှာ DoF၏ လုပ်ကိုင်နိုင်ခွင့်အတွင်းတွင် ရှိသည်။ သို့သော် DoF ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးနိုင်ရန် ပြည့်စုံသောမြေယာ (ရေလက်လှမ်းမှီမှု၊ ကောင်းမွန်သော ရေထိန်းသိမ်းမှုစွမ်းရည်)နှင့် ဝန်ဆောင်မှုများ(လမ်းများနှင့်လျှပ်စစ်ဓာတ်အား)မှာ လုံလုံလောက်လောက်မရှိပေ။ ၎င်းအပြင် လမ်းများ၏ အရည်အသွေး နိမ့်ပါးခြင်းသည် အလားအလာကောင်းသော ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနေရာများအား လက်လှမ်းမမှီစေရန်နှင့် ကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်မှု ချဲ့ထွင်နိုင်မှုတို့အားဟန့်တားလျက်ရှိသည်။ ၎င်းကုန်ထုတ်လုပ်မှုနေရာများတွင် ဥပမာ-တံတေးမှရန်ကုန်၊ ဖျာပုံ/ဗိုလ်ကလေးမှ ရန်ကုန်၊ လပွတ္တာမှ မြောင်းမြ၊ ဟိုင်းကြီးမှပုသိမ်၊ မအူပင်မှရန်ကုန်နှင့် မောင်းတော၊ ရသေ့တောင်နှင့် ဘူးသီးတောင်မှ စစ်တွေ(ရခိုင်ပြည်နယ်)စသည်တို့ပါဝင်သည်။ ၎င်းပြဿနာရပ်များသည် မူဝါဒပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများအတွက် ကိုယ်စားပြု အရေးဆိုပေးသော ပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြား ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှုများ မရှိခြင်းကြောင့် ပိုမိုရှုပ်ထွေးစေသည်။

အောက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ပြင်ပဘဏ္ဍာငွေရရှိမှုနည်းပါးခြင်းသည် မွေးမြူသူများအား Extensiveမွေးမြူခြင်းမှ Intensiveမွေးမြူခြင်းအဖြစ် ပြောင်းလဲနိုင်မှုစွမ်းရည်အား အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ Extensiveမွေးမြူခြင်းဆိုသည်မှာ မြေများများအပေါ်တွင်လုပ်သားနည်းနည်း၊ သွင်းအားစုနှင့် စက်ပစ္စည်းကိရိယာနည်းနည်းသုံးပြီး အထွက်နှုန်းနည်းနည်းရရှိသော ထုတ်လုပ်သောနည်းဖြစ်သည်။ Intensiveမွေးမြူခြင်းဆိုသည်မှာ နေရာနည်းနည်းအပေါ်တွင် လုပ်သားများများ၊ သွင်းအားစုနှင့်စက်ပစ္စည်းကိရိယာများများသုံးပြီးအထွက်နှုန်းများရရှိသော ထုတ်လုပ်သောနည်းဖြစ်သည်။ ခက်ခဲကြန့်ကြာသောမြေယာငှားရမ်းခွင့်လုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်သည် လုပ်ငန်းငယ်များအတွက် ဘဏ္ဍာငွေလက်လှမ်းမှီမှုအား အဟန့်အတားတစ်ရပ်ဖြစ်စေသည်။ ၎င်းလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ပုံများသည် ဘဏ္ဍာငွေအဖွဲ့အစည်းများသို့ အပေါင်ပစ္စည်းပြနိုင်ရန် အခက်အခဲဖြစ်စေသည်။ ဘဏ္ဍာရေးလက်လှမ်းမှီမှုနည်းပါးခြင်း၊ အပြုအမူကောင်းများအားဖြန့်ဝေမှုနည်းပါးခြင်းနှင့် နည်းပညာဖြန့်ဝေမှုနည်းပါးခြင်းများသည်ခေတ်မှီငါးပုစွန်မွေးမြူရေးနည်းပညာများအားရယူနိုင်မှုနည်းပါးစေသည်။ ထိုသို့နည်းပါးမှုသည် အထွက်နှုန်းနှင့်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအပေါ် ပြန်ရချက်အားနိမ့်ပါးစေသည်။ ၎င်းအချက်သည် လက်ရှိလုပ်ငန်းများ၏ ထုတ်လုပ်မှု စွမ်းရည်ကို နည်းပါးစေရုံသာမက လုပ်ငန်းအသစ်များပေါ်ထွန်းလာရန်အတွက် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုအားလည်း လျော့ကျစေသည်။

ထုတ်လုပ်မှုတိုးမြှင့်နိုင်စွမ်းမရှိပါက ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးကဏ္ဍကြီးထွားလာရန် မလွယ်ကူပေ။ မြေယာနှင့်ဝန်ဆောင်မှုများအား လွယ်လင့်တကူ လက်လှမ်းမှီလာစေရန် အထူးအားထုတ်ကြိုးပမ်းသင့်သည်။ အထွက်နှုန်းတိုးတက်လာစေရန် မွေးမြူသူများ၏အရည်အသွေးများအားမြှင့်တင်ပေးရမည်။ တချိန်တည်းတွင်လည်း Intensiveမွေးမြူရေးစနစ်များ တိုးတက်ထွန်းကားလာစေရန် လိုအပ်သော ဘဏ္ဍာရေးပစ္စည်းကိရိယာများနှင့် မက်လုံးပေးမှုစနစ်များအား အထောက်အပံ့ပေးရမည်ဖြစ်သည်။

တန်ဖိုးမြင့်ထုတ်ကုန်ထုတ်လုပ်ခြင်းကွင်းဆက်အဆင့်ဆင့်တွင် မတည်ရင်းနှီးငွေ၊ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု ဘဏ္ဍာငွေနှင့် အာမခံကုန်စည်များ ရရှိမှုခက်ခဲခြင်းသည် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကန့်အသတ် ဖြစ်စေခြင်း

မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍမှာ သိသိသာသာပင် ဖွံ့ဖြိုးမှုမရှိပေ။ ၎င်းသည် ကျေးလက်ဒေသအပိုင်းရှိ အကျုံးဝင်ပတ်သက်သူ များအတွက်ပြဿနာရပ်တစ်ခုလည်းဖြစ်သည်။ ၎င်းဒေသများတွင် ဘဏ်လုပ်ငန်းဝန်ဆောင်မှုများမှာ ပြည့်စုံလောက်လောက်မှု မရှိဘဲရွေ့လျားဘဏ္ဍာငွေ (Mobile Finance) သည်လည်း ပေါ်ထွန်းမလာသေးပေ။ ၎င်းအပြင် ကျေးလက်ဒေသ ဘဏ္ဍာငွေဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေရန် မည်သည့်မူဝါဒမှ မရှိသေးပေ။ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ခက်ခဲစေသော အချက်တစ်ချက် မှာကုန်သွယ်မှုဘဏ်အများစုသည် ကျေးလက်နှင့်လက်လှမ်းမီသောနေရာများတွင် မရှိဘဲ မြို့ပြဧရိယာများတွင်သာရှိခြင်းဖြစ် သည်။ ၎င်းအခြေအနေသည် ကျေးလက်တောင်သူများ၊ ရေလုပ်သားများနှင့်ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအတွက် ထုတ်လုပ်မှု တိုးမြှင့်ရန်လိုအပ်သောဘဏ္ဍာငွေအားလက်လှမ်းမီမရှိဖြစ်စေသည်။ ငွေရေးကြေးရေး ပိုမိုလက်လှမ်းမီလာစေခြင်းသည် လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်နေသူများကိုမတည်ရင်းနှီးငွေပိုမိုရရှိစေသည်။ ၎င်းရင်းနှီးငွေသည် ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော ဈေးကွက်အနေ အထားနှင့်အညီ ထုတ်လုပ်မှုအား မြှင့်တင်နိုင်ရန် အခွင့်အရေးပေးသည်။

လုပ်ငန်းများအတွက်ဘဏ်ဆီမှငွေကြေးရယူရာတွင် အဓိကအခက်အခဲတစ်ခုမှာအပေါင်ပစ္စည်းကို တင်းကြပ်စွာတောင်းခံခြင်း ကြောင့်ဖြစ်သည်။ အပေါင်ပစ္စည်းသာမကပြည့်စုံမှုမရှိသောဥပဒေများအရရွှေ့ပြောင်းနိုင်သောမတည်ပစ္စည်း(ရွှေ၊ ကျောက်မျက် ရတနာ၊ ကုန်လက်ကျန်၊ စက်ပစ္စည်း စသည်) Movable Assetsများကိုလည်း လက်မခံပေ။ ၎င်းအပြင် ငွေကြေးရယူရာ တွင်အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်သော မြေယာနှစ်ရှည်ငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့်(Leasehold Title)ပိုင်ဆိုင်မှုအားလည်း လက်ခံခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်မြေယာနှစ်ရှည်ငှားရမ်းအသုံးပြုခွင့်ဆိုင်ရာလုပ်ထုံးလုပ်နည်းအဆင့်ဆင့်နှင့်ဥပဒေစည်း မျဉ်းစည်းကမ်းများမှာ ရှုပ်ထွေးသောကြောင့်ဖြစ်သည်။ ခဲယဉ်းသော ဘဏ်လုပ်ငန်း စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် ကာလရှည် ချေးငွေအာမခံချက်စနစ်မရှိခြင်းတို့သည် အပေါင်ပစ္စည်းလိုအပ်မှု မြင့်မားမှုအား ပိုမိုလှုံ့ဆော်ပေးလျက်ရှိသည်။ ၎င်းအပြင် အပေါင်ပစ္စည်းအဖြစ်အသုံးပြုနိုင်သော ရွှေ့ပြောင်းနိုင်သော မတည်ပစ္စည်း (ဥပမာ-ကန်အတွင်းဖမ်းဆီးရရှိထား သောငါးပုစွန် များ၊ စက်ပစ္စည်းကိရိယာများ၊ ငါးဖမ်းလှေများနှင့်ငါးဖမ်းကိရိယာများစသည်) (Movable Assets)ဆိုင်ရာဥပဒေမရှိခြင်းသည် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအား ငွေကြေးလက်လှမ်းမီစေရန် ပိုမိုခဲယဉ်းစေသည်။

အထူးပြုဘဏ္ဍာငွေရရှိရာလမ်းကြောင်းများ၊ အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်းများ (သို့) ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဘဏ္ဍာငွေ စသည် တို့ကဲ့သို့သောအခြားငွေကြေးရရှိရာ အရင်းအမြစ်များမရှိခြင်းသည်ဘဏ်လုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွင်း လိုအပ်ချက်များအားပိုမို ခဲယဉ်းရှုပ်ထွေးစေသည်။ အသေးစားငွေချေးဝန်ဆောင်မှုများမှာလည်း အနည်းငယ်သာရှိသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာငွေကြေး ရန်ပုံငွေအဖွဲ့(IMF)၏ခန့်မှန်းချက်အရ စုစုပေါင်းအသေးစားငွေလိုအပ်မှုသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၁ ဘီလီယံနီးပါး ရှိသည်။ သို့ရာတွင် ရရှိသမျှဒေတာများနှင့်ခန့်မှန်းတွက်ချက်မှုအရ အသေးစားငွေချေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုစုစုပေါင်းသည် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၂၈၃ မီလီယံခန့်ရှိသည်။⁴⁶ ကျေးလက်ဒေသများအတွက် အသေးစားငွေချေးလုပ်ငန်းနှင့် ဘဏ္ဍာငွေ စနစ်တစ်ရပ်တီထွင်ကြံဆမှုသည်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်မြှင့်တင်မှုအားအထောက်အပံ့ပေးမည်ဖြစ်သည်။

⁴⁶ IFC Advisory Services in East Asia and the Pacific (2013). *Microfinance in Myanmar Sector Assessment*.

မှတ်သားရန်တစ်ခုမှာငါးမွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများသို့ တစ်ဧကလျှင်အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀ ထုတ်ချေးရန် Global Treasure Bank အား တွန်းအားပေးမည်ဖြစ်သည်။

ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်အဆင့်မြှင့်ရန်အတွက် လိုအပ်သောဘဏ္ဍာငွေ လောက်ငှအောင်မရရှိသည့်အပြင် ငွေကြေးရယူနိုင်မှု နည်းလမ်းများနည်းပါးခြင်းသည် စီးပွားရေးလုပ်ရာတွင်စွန့်စားရမှုအား ပိုမိုကြီးထွားစေသည်။ ယခင်တုန်းက အစိုးရစီမံခန့်ခွဲသော အာမခံစနစ်ကြောင့် အာမခံအသုံးပြုမှုနည်းပါးသည်။ အစိုးရအနေဖြင့်ပေါ်ပေါက်လာသော ပုဂ္ဂလိကအာမခံကုမ္ပဏီအသစ်များနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက်မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် အထူးပြုအာမခံများတည်ထောင်ရန်အကြံပေးပေးလိမ့်မည်။ ၎င်းအာမခံစနစ်များသည် ရေလုပ်ငန်းများအား သဘာဝဘေးအန္တရာယ်များ^{၄၇} နှင့် ကုန်စည်ယိုယွင်းပြုန်းတီးစေသည့် ရောဂါပိုးမွှားများမှ ကာကြယ်နိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။

ထုတ်လုပ်မှုဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် ငါးသားလောင်းများ၊ ငါးသားပေါက်များနှင့် အရည်အသွေးမီအစာများ အလုံအလောက်မရရှိခြင်း

ပုစွန်ဆိတ်/ပုစွန်ထုပ်သားပေါက်များထုတ်လုပ်မှုသည်အရည်အသွေးပိုင်းတွင်လည်းကောင်း၊ ရယူနိုင်မှုအပိုင်းတွင်လည်းကောင်း ပြဿနာရှိသည်။ ရေချိုသားဖောက်ရာနေရာများတွင်သားပေါက်များသေဆုံးမှုနှုန်းမြင့်မားသည်။ ၎င်းမှာ DoF ၏ သားဖောက်ရာနေရာများနှင့် ငါးပုစွန်မွေးမြူစခန်းများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုနှင့် ထိန်းချုပ်နိုင်မှုစွမ်းရည် လျော့နည်းခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိခြင်း၊ ဒေသဆိုင်ရာနည်းပညာပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု မိတ်ဖက်များအဖြစ် အရှေ့တောင်အာရှရေလုပ်ငန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးစင်တာ (Asian Fisheries Development Center (SEAFDEC))၊ အာရှပစိဖိတ်ဒေသတွင်ရှိငါးပုစွန်မွေးမြူရေးကွန်ယက်စင်တာ (Network of Aquaculture Centers (NACA)) စသည်တို့နှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမရှိခြင်းစသည်တို့သည်လည်း ထပ်လောင်းပြဿနာရပ်များဖြစ်စေသည်။ ငွေကြေးလက်လှမ်းမီမှုနည်းပါးခြင်းသည်ရောဂါပိုးမွှားများအားတိုက်ဖျက်ရာတွင်လိုအပ်သောဓာတုပစ္စည်းများနှင့် အောက်ခံဆေးများကဲ့သို့သော လိုအပ်သည့် သွင်းအားစုများဝယ်ယူနိုင်စွမ်းကို လျော့ကျစေသည်။

ပင်လယ်ပုစွန်ဆိတ်နှင့် ပုစွန်ထုပ် သားပေါက်ရာနေရာများ (အထူးသဖြင့် ရခိုင်ဒေသနှင့် ဧရာဝတီမြစ်ဝကျွန်းပေါ်) တွင် ထုတ်လုပ်မှုကျဆင်းခြင်းဒဏ်ခံနေရသည်။ ကဏ္ဍအတွက်အဓိကစိန်ခေါ်မှုမှာ ငါးသားလောင်းဈေးကွက်ကို ထိရောက်စွာ ထောက်ပံ့ ပေးနိုင်ရန်လုပ်သား၊ နည်းပညာစွမ်းရည်များနှင့်သိ၏ငါးသားဖောက်ရာနေရာများတွင်ရှိသည့် သွင်းအားစုများအကန့်အသတ်ဖြင့်သာရရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ထုတ်လုပ်မှုလိုအပ်ချက်ကြောင့် (DoF သားဖောက်စခန်းများမှ ၁၀ မီလီယံသာ ထုတ်လုပ်ပေးနိုင်ပြီး ဝယ်လိုအားသည် ၅၀၀ မီလီယံခန့်ရှိသည်) ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်ရှိသော နည်းဗျူဟာမြောက်ထုတ်လုပ်ရေးဇုန်သည် လိုအပ်ချက်ပြည့်မီစေရန်အတွက် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်မှ ငါးသားပေါက်များအား တင်သွင်းရန်လိုအပ်လာသည်။ ၎င်းတင်သွင်းငါးသားလောင်းများတွင်တွေ့ရသောရောဂါပိုးမွှားများမှာ သာမန်ရောဂါပိုးမွှားမဟုတ်ပေ။ အလားတူ အခြေအနေမျိုး မြစ်ဝ

⁴⁷ နာဂစ်မုန်တိုင်းပြီးဆုံးပြီးနောက်တွင် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍရှိလုပ်ငန်းအများစုသည် ပြန်လည်နုလုံထူရန် ခဲယဉ်းခဲ့သည်။ FAO အစီရင်ခံစာအရ မုန်တိုင်းသည် ငါးနှင့်ပုစွန်ကန်ပေါင်း ၇,၀၀၀ ကျော်၊ ပင်လည်ငါးဖမ်းယဉ်ပေါင်း ၁,၅၅၀၊ ကုန်းတွင်းပိုင်းငါးဖမ်းလှေပေါင်း ၁၀၀,၀၀၀ (၅၀%) နှင့် ငါးဖမ်းကိရိယာများ၏ ၇၀% အား ဖျက်ဆီးသွားခဲ့သည်။ မုန်တိုင်းဒဏ်ခံရသော တောင်သူများနှင့် ရေလုပ်သားအများစုမှာ ၎င်းဖျက်ဆီးမှုများအား ပြန်လည်ကောင်းမွန်အောင်ပြုလုပ်ရန် ငွေကြေးနှင့် အာမခံများ မရရှိခဲ့ပေ။

ကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်လည်းဖြစ်ပွားလျက်ရှိသည်။ မြစ်ဝကျွန်းပေါ်ဒေသတွင်ထုတ်လုပ်စွမ်းရည်ကန့်သတ်ချက်များအားအဖြေရှာရန် ပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်မှုများအား လက်ရှိတွင် အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသည်။

ငါးသားဖောက်ခြင်းသည် အခွံမာရေနေသတ္တဝါများသားဖောက်ခြင်းနှင့် မတူပေ။ အဓိကပြဿနာမှာ နည်းပညာမဟုတ်ပေ။ မြန်မာ့ငါးသားဖောက်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများသည် နည်းပညာသိရှိမှု၊အတွေ့အကြုံနှင့် လိုအပ်ပစ္စည်းကိရိယာများ အလုံအလောက်ရှိကြသည်။ငါးသားပေါက်ထုတ်လုပ်မှုအတွက်အဓိကအခက်အခဲမှာ ငါးမွေးမြူသူများဆီမှ ဝယ်လိုအားနည်းပါးခြင်းဖြစ်သည်။ထိုသို့ဝယ်လိုအားနည်းပါးခြင်းသည်ပြည်တွင်းနှင့်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဈေးကွက်(အထူးသဖြင့် အရှေ့အလယ်ပိုင်း) များ တန်ဖိုးခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဤကဏ္ဍတွင် အရည်အသွေးပြည့်မီသော တိရစ္ဆာန်အစာများ အလုံအလောက်ရရှိရန် ခဲယဉ်းလျက်ရှိသည်။ ပြည့်ဝသော ဂုံ့မှုန့်နှင့်အခြားအဓိကသွင်းအားစုများတင်သွင်းခြင်းအပေါ် သွင်းကုန်ကန့်သတ်ချက်များရှိခြင်းကြောင့် သားဖောက်သူများသည် ဆီထွက်သီးနှံကြိတ်ဖက်များအားမဖြစ်မနေ အစားထိုးအသုံးပြုရသည်။ သို့သော်လည်း ဆီထွက်သီးနှံကြိတ်ဖက် အများစုကိုမွေးမြူရေးကဏ္ဍမှဝယ်ယူထားခြင်းကြောင့် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက်အစာပြတ်လပ်မှုဖြစ်စေသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှ စပြီး ဆီထွက်သီးနှံကြိတ်ဖက်များ တင်သွင်းရန် ဖြစ်နိုင်ချေရှိလာခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း လက်ရှိပမာဏမှာ သားဖောက်လုပ်ငန်းကြီးထွားရန်အတွက်လုံလောက်မှုမရှိပေ။ နောက်ထပ်ပြဿနာရပ်တစ်ခုမှာ တင်သွင်းထားသော ဆီထွက်သီးနှံကြိတ်ဖက်များ၏အရည်အသွေးမသေချာခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ဆီထွက်သီးနှံကြိတ်ဖက်များတင်သွင်းမှုအပေါ် နယ်စပ်ထိန်းချုပ်မှုပြည့်ပြည့်ဝဝ မပြုလုပ်နိုင်ပေ။၎င်းမှာစစ်ဆေးရေးကိရိယာပိုင်းဆိုင်ရာပံ့ပိုးမှုများ၊ ကုန်စည်အကဲဖြတ်မှုစံနှုန်းများ အလုံအလောက်မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။သားပေါက်ထုတ်လုပ်မှုနှင့် အရည်အသွေးပြည့်မီသောအစာလိုအပ်မှုတို့အား လှုံ့ဆော်ရန်အစာအရည်အသွေးနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာရပ်များအား မွေးမြူရေးသမားများသို့ အသိပေးထားရန် အရေးကြီးသည်။

GAQPကို ထိထိရောက်ရောက်ကျင့်သုံးနိုင်ရန် အရေးကြီးသောစိန်ခေါ်မှုများကအကန့်အသတ်ဖြစ်စေခြင်း

GAQP တွင်တာဝန်သိသောစိုက်ပျိုးရေးအလေ့အထများ (Responsible Farming Practises)မှတစ်ဆင့် ထုတ်ကုန်အရည်အသွေး၊ဘေးကင်းမှု၊ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုစသည်တို့သေချာစေရန် ထိန်းသိမ်းလိုက်နာရမည့်လုပ်ထုံးနှင့်စနစ်များ၊ များစွာရှိသည်။^{၄၈} ၎င်းတို့တွင်ကိစ္စရပ်အများအပြားအားလိပ်မူထားပြီး မွေးမြူရေးပြုလုပ်သည့် နေရာ၊ ထုတ်လုပ်မှုစနစ်ဒီဇိုင်း၊ ဝင်ရောက်လာသောမျိုးစေ့ကုန်စည်များ၊ ဇီဝလုံခြုံစိတ်ချရမှုအဆောင်အယောင်၊ အစာကျွေးခြင်းဆိုင်ရာ စီမံခန့်ခွဲမှု၊ ဝယ်ယူမှုနှင့်သိုလှောင်မှု၊ ငါးများလတ်ဆတ်ကျန်းမာစေရန် ထုတ်လုပ်မှုနည်းပညာများ၊ ငါးဖော်ခြင်း၊ နောက်ဆုံးထွက်ကုန်၏ အရည်အသွေးနှင့်ဘေးကင်းစိတ်ချရမှုအတွက် ရေဆိုးစနစ်အခြေခံများ စသည်တို့ပါဝင်သည်။^{၄၉} GAQPအသုံးချနိုင်မှုသည် ကဏ္ဍ၏ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မှုနှင့်သွယ်ဝိုက်ပတ်သက်နေသည်။ ၎င်းသည်ကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝဘေးအန္တရာယ်ဆိုင်ရာ ဆိုးကျိုးများအားလျော့ချ လျက်အရည်အသွေးမြင့်မားသောထုတ်ကုန်များအား ထုတ်လုပ်နိုင်စေသည်။၎င်းအပြင်အဆင့်မီ စီမံခန့်ခွဲမှုစည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများသည် လုပ်ငန်းများအား ပိုပြီးလိုအပ်ချက်မြင့်မားသော ဈေးကွက်များအတွင်း ကုန်သွယ်မှုပြုနိုင်ရန် လမ်းခင်းပေးသည်။

⁴⁸Schwarz, M.H., Jahncke, M.L. & Lazur, A.M. (2010).*Overview of Good Aquaculture Practices*.Virginia: Virginia Cooperative Extension. Available from <http://pubs.ext.vt.edu/600/600-054/600-054.html>.
⁴⁹ Ibid.

မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် GAQP ထူထောင်ရန်ကြိုးပမ်းရာတွင် အကျပ်အတည်းများစွာနှင့်ရင်ဆိုင်နေရသည်။ ၎င်းတို့ထဲတွင် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းနယ်ပယ်များအတွင်းလုပ်ကိုင်နေသူများတွင် နည်းပညာအသိမရှိခြင်းသည် အချက်တစ်ချက် ဖြစ်သည်။ ရေလုပ်ငန်းနည်းပညာသိပ္ပံ(The Institute of Fisheries Technology)သည် အဖွဲ့အစည်းသေးခြင်း၊ ဘုံဘဏ္ဍာ ငွေနည်းခြင်းနှင့် အဆောင်အယောင်အလုံအလောက်မရှိခြင်း စသည်တို့ကြောင့် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးနည်းပညာများနှင့် နည်းပညာ သင်တန်းများအား အလုံအလောက်ထောက်ပံ့ပေးနိုင်စွမ်းမရှိပေ။ ၎င်းသင်တန်းပေးနိုင်မှုစွမ်းရည်လိုအပ်ချက် ကို DoF နှင့် MFF တို့မှ မဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်ချေ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် DoF နှင့် MFF တို့တွင် အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းများပေးနိုင်မှုစွမ်းရည်လုံလောက်လောက်မရှိပေ။ တိုးချဲ့ပညာပေးရေးဝန်ဆောင်မှုများနည်းခြင်းသည် ထုတ်လုပ်မှု နည်းပညာများအား ထိထိရောက်ရောက်ဖြန့်ဝေနိုင်မှုနှင့် မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအား စောင့်ကြည့်လေ့လာနိုင်မှုတို့အတွက် အကန့်အသတ်ဖြစ်စေသည်။ အထက်တွင်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ဒေသဆိုင်ရာ နည်းပညာမိတ်ဖက်အဖွဲ့များနှင့် ပူးပေါင်းဆောင် ရွက်မှုနည်းခြင်းသည် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏အမျိုးသားအဆင့် ကျွမ်းကျင်မှုနှင့်စွမ်းရည်များတည်ဆောက်ရာတွင် အကန့်အသတ် ဖြစ်စေသည်။ အထက်တွင်အသေးစိတ်ဖော်ပြထားသကဲ့သို့ ငွေကြေးလက်လှမ်းမီမှုမရှိခြင်းသည် GAQP အသုံးချမှုအတွက် အဟန့်အတားများစွာဖြစ်စေသည်။ ငါးနှင့်ပုစွန်ကန်အများစုတွင် မိရိုးဖလာအခြေခံအဆောက်အအုံများဖြင့်သာ မွေးမြူနေကြ ပြီး ၎င်းသည် Intensive မွေးမြူရေးပြုလုပ်ရန်အတွက် သင့်လျော်မှု မရှိပေ။ အခြေခံအဆောက်အအုံနှင့် နည်းပညာ များအဆင့်မြှင့်နိုင်ရန်အတွက် ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုအမြောက်အများလိုအပ်သည်။

GMP နှင့် ကိုက်ညီမှုရရှိစေရန် HACCP ကဲ့သို့သောစနစ်တွင်အခက်အခဲရှိခြင်း

GMP စနစ်များသည် ကုန်စည်များကိုသတ်သတ်မှတ်မှတ် အရည်အသွေးစံနှုန်းတစ်မျိုးဖြင့် တပြေးညီထုတ်လုပ်စေရန် ဒီဇိုင်းပြုလုပ်ထားသည်။ GMP စံနှုန်းများကိုထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ်အဆင့်ဆင့်တွင် အသုံးပြုခြင်းဖြင့်ထုတ်ကုန်အရည်အသွေး ပြည့်ဝမှုနှင့် ဘေးကင်းမှုအတွက် အာမခံချက်ပေးသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် GMP အသုံးချမှုနှင့် အရည်အသွေးမှီစီမံခန့်ခွဲမှုများ တိုးမြှင့်ရန်အတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုမှာ စက်ရုံများ၊ အစာစက်ရုံများ၊ ရေခဲစက်ရုံများနှင့် ငါးကောက်ကွက်များတွင် GMP လုပ်ငန်းစဉ်များအားထည့်သွင်းအသုံးပြုတတ်သည့်လေ့ကျင့် သင်ကြားပေးထားသော နည်းပညာရှင်များရှိမနေခြင်းဖြစ်သည်။ GMP အတွက် လက်ရှိပြည်သူ့အသက်မွေးဝမ်းကျောင်း သင်တန်းအစီအစဉ်များသည် ခေတ်မမှီတော့ဘဲ ၎င်းဘာသာရပ်နှင့်ပတ်သက်ပြီး တက္ကသိုလ်သင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင်လည်း ပြည့်ပြည့်စုံစုံမပါရှိပေ။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပုဂ္ဂလိကကြာ သင်တန်းတစ်ခုရှိပြီး ၎င်းနှင့်ပူးတွဲပါရှိသည့် ထုတ်လုပ်မှုလုပ်ငန်းစဉ် ထောက်ခံချက်ပေးခြင်းသည် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအတွက် အလွန်ဈေးကြီးသည်။

ငါးထုတ်ကုန်ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများ ရင်ဆိုင်နေရသော အဓိကအခက်အခဲတစ်ရပ်မှာ လူသားများသုံးစွဲရန်အတွက် သန့်ရှင်းသောရေရရှိခြင်း (သို့) အလုံအလောက်မရရှိခြင်း ဖြစ်သည်။ ငါးကောက်ကွက်များနှင့် ရေခဲစက်ရုံများတွင်ရှိသော ၎င်းပြဿနာသည် ငါးနှင့်အခွံမာရေနေသတ္တဝါများအတွက် ညစ်ညမ်းမှုကိုဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သောစက်ရုံများ တွင် သန့်ရှင်းသောရေရရှိမှုမရှိခြင်းသည် ရေမိလ္လာစနစ်၊ စက်ရုံပိုးမွှားရောဂါထိန်းချုပ်မှု တိုင်းတာသောစနစ် (Phytosanitary) တို့နှင့်ကိုက်ညီမှုမရှိဖြစ်စေပြီး ကုန်သွယ်မှုစံချိန်စံနှုန်းများအတွက် အဟန့်အတားများဖြစ်စေသည်။ ၎င်းကြောင့် ကိုက်ညီမှု

ရိုစေရန်ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများသည် ရေကိုကောင်းမွန်အောင်ပြုပြင်ပြောင်းလဲသည့် အစီအမံများအပေါ်တွင် များစွာ ရင်းနှီးမြုပ်နှံရန်လိုအပ်ပြီး ၎င်းသည်ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်ကို များစွာတိုးမြှင့်စေသည်။

ကဏ္ဍအောင်မြင်စွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည်အရည်အသွေးမီပြီးစံချိန်စံညွှန်းတသားတည်းဖြစ်သော ထုတ်ကုန်များအား ထုတ်လုပ် နိုင်မှုအပေါ်တွင်များစွာတည်မှီနေသည်။၎င်းကိုGMPစံနှုန်းနှင့်အတူမြှင့်တင်နိုင်ပါကကဏ္ဍအနေဖြင့် ၎င်း၏ကုန်အမှတ်တံဆိပ် နာမည်ကိုသော်လည်းကောင်း၊ဝယ်ယူသူများနှင့် ရေရှည်ဆက်ဆံရေးကိုသော်လည်းကောင်း လိုအပ်လျက်ရှိသောနိုင်ငံများသို့ ပို့ကုန်တင်ပို့မှုကိုသော်လည်းကောင်း၊ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသောဈေးကွက်အလားလာများနှင့်အညီ ထုတ်ကုန်အသစ်များ ထုတ်လုပ်မှုကိုသော်လည်းကောင်း အသီးသီး မြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

MSYစီမံခန့်ခွဲမှုစီမံခေါ်မှုသည် ငါးဖမ်းဆီးရရှိမှုကို လျော့ပါးစေခြင်း

အသစ်တဖန်ပြုလုပ်သုံးစွဲ၍ရသော အရင်းအမြစ်တစ်ခုသည် သဘာဝအလျောက်တိုးပွားမှု (သို့) ပြန်လည်ဖြည့်တင်းမှုမှတစ်ဆင့် ၎င်း၏ အသစ်တဖန်ပြုလုပ်သုံးစွဲမှုကို မထိခိုက်စေပဲရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲနိုင်သည်။MSYဆိုသည်မှာ၎င်းကို အစွမ်းကုန် သုံးစွဲရန်ရည်ညွှန်းခြင်းဖြစ်သည်။⁵⁰ MSYသည်နိုင်ငံတိုင်းအတွက် ၎င်းတို့၏ငါးသယံဇာတများအား ရေရှည်စီမံခန့်ခွဲရန် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သောနည်းလမ်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။မြန်မာနိုင်ငံအတွက်MSYကိုအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အခက်အခဲများစွာ ရှိသည်။

၎င်းတို့ထဲမှ အထင်ရှားဆုံးပြဿနာတစ်ရပ်မှာ အချက်အလက်စုဆောင်းမှုနှင့် စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်များ မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိဘောင်သည်ခေတ်မမှီတော့ဘဲMSYအစစ်အမှန်နှင့်ပတ်သက်သည့် သိရှိမှုအား ယုတ်လျော့စေသည်။ လက်ရှိငါးဖမ်း ဆီးရရှိမှုအဆင့်သည် ယခင်MSY(၁၉၇၉-၁၉၈၀) အထက်တွင်ရှိသော်လည်း စာရင်း အချက်အလက် မရှိခြင်းကြောင့် ခိုင်မာကြောင်းတို့ဆိုင်စစ်ဆေးရန်ခဲယဉ်းသည်။ ၎င်းအပြင်ငါးဖမ်းကွက်များနှင့် ငါးကောက်ကွက်များတွင် ဒေတာပုံမှန်ကောက် ယူမှုမရှိခြင်း၊ စာရင်းအချက်အလက် ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းများကြောင့် အမှန်တကယ်ငါးရရှိမှုအဆင့်အား ဖော်ထုတ်ရန် ခဲယဉ်း သည်။

MSYစာရင်းအချက်အလက်စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည် ပြည့်ဝခဲ့လျှင်ပင် အစိုးရအနေဖြင့် စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းဥပဒေများ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုအပိုင်းတွင် ပြဿနာများစွာရှိသည်။ဥပဒေနှင့်မညီသော၊ အစီရင်ခံပြန်ကြားမှုမရှိသော ငါးဖမ်းမှု များအားတို့ ဖျက်ရန်အာဏာပိုင်များတွင် အရင်းအမြစ်အနည်းငယ်သာရှိသည်။ ငါးဖမ်းရာသီမဟုတ်သောအချိန်များတွင်ပင် တရားမဝင်ငါးဖမ်းမှုအား ထိန်းချုပ်နိုင်ရန်နည်းလမ်းအနည်းငယ်သာရှိသည်။သဘာဝအလျောက်ဖမ်းဆီးခြင်းမှ ငါးပုစွန်မွေးမြူ ရေးအဖြစ် ပြောင်းလဲလိုက်ခြင်းသည် ငါးကောင်ရေလျော့ပါးမှုနှင့်ပတ်သက်သည့် ပြဿနာများအား ဖြေရှင်းနိုင်သော်လည်း ငါးဖမ်းငန်များအား ထိထိရောက်ရောက်ထိန်းချုပ်မှုမရှိပါက ငါးကောင်ရေကျဆင်းမှုမှာ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေဦးမည် ဖြစ် သည်။

⁵⁰Organisation for Economic Co-operation and Development (2001). Glossary of Statistical Terms: Maximum Sustainable Yield. Available from <http://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=3075>. Accessed 16 January 2014.

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့်၎င်းကိစ္စရပ်များနှင့်ပတ်သက်ပြီး ၎င်း၏ငါးသယံဇာတများကို တာဝန်သိသိစီမံခန့်ခွဲတတ်ရန် အထူးအရေးကြီးသည်။^{၅၀} အလွန်အကျွံငါးဖမ်းဆီးခြင်းသည် အနာဂတ်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ကြောက်မက်ဖွယ်အကျိုးဆက်များကို ဖြစ်ပေါ်စေရုံသာမက ရေလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်များအား စားသုံးနေကြသော လူသားအပေါင်းနှင့် ဂေဟစနစ်အတွက် ဆိုးကျိုးများစွာသက်ရောက်လျက်ရှိသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရေလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်များအား တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုစွမ်းရည် နည်းပါးခြင်း

ငါးလုပ်ငန်းပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအတွက် အဓိကစိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်မှာ ကုန်ကြမ်းပုံမှန်ရရှိမှုမရှိခြင်းနှင့် ကုန်ကြမ်းရရှိမှု နည်းခြင်းတို့ကြောင့် အရေအတွက်တိုးမြှင့်ထုတ်လုပ်ရန် ခက်ခဲခြင်းဖြစ်သည်။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများ ပုံမှန်မရရှိခြင်းကြောင့် ကုန်စည်များအား ဖောက်သည်များလိုအပ်သလောက် ကုန်ပမာဏ မပေးသွင်းနိုင်ပေ။ ယင်းအခက်အခဲကို ပို့ကုန် စာရင်းအချက်အလက်များတွင်တွေ့မြင်နိုင်သည်။ ၎င်းတွင် ကုန်တင်ပို့မှုဆက်ဆံရေး ဆက်လက်အခွင့်ရှည်နိုင်မှုနှုန်း နည်းပါးပြီး တရုတ်နှင့်ထိုင်းနိုင်ငံများကဲ့သို့သောအဓိကဈေးကွက်နေရာများတွင် ဈေးကွက်ရှယ်ယာ ကျဆင်းလျက်ရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။ ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများရရှိနိုင်မှုသည် ကဏ္ဍ၏ထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်နှင့်တို့ရိုက်ဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေကာမူ ပုစွန်ဆိတ်/ပုစွန်ထုပ်များကဲ့သို့ ထုတ်ကုန်များအား အချို့ကုန်ထုတ်လုပ်မှုဇုန်များမှ တင်ပို့နိုင်ရန်ပို့ဆောင်ရေးခက်ခဲခြင်းကြောင့် လက်ရှိကုန်ပေးသွင်းမှုသည်စက်ရုံများအထိမရောက်ရှိနိုင်ပေ။ ၎င်းအခြေအနေကြောင့် ကုန်ကြမ်းအတွက် ပရီမီယံအာမခံကြေးပေးသော ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင်ရှိ နိုင်ငံခြားသားပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများ၏ သွင်းကုန်မြှင့်တင်ရေးလုပ်ဆောင်ချက်များသည် အလွန်အရေးကြီးသည်။^{၅၁} ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှုပြုလုပ်လျက်ရှိသောစက်ရုံများအတွက် ကုန်ကြမ်းပစ္စည်းလုံလုံလောက်လောက်မရရှိခြင်းသည် (ကုန်သွယ်မှုချိန်ညှိခြင်းလေ့လာဆန်းစစ်ချက်တွင် ပြထားသကဲ့သို့) တင်သွင်းသွင်းအားစုများအပေါ် ပိုမိုမိုခိုမှုအား ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

ပေါင်းစည်းလယ်ယာ (မွေးမြူရေး)များမရှိမှုသည် ထုတ်ကုန်တန်ဖိုးတိုးမြှင့်နိုင်မှုစွမ်းရည်ကို အဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ Value Chainအဆင့်များအားလုံးတွင် ဆောင်ရွက်လုပ်ကိုင်နေသော လုပ်ငန်းဟူ၍ မည်သည့်လုပ်ငန်းမျှမရှိပေ။ ၎င်းအချက်သည်ကုန်စည်အရည်အသွေးနှင့်ကုန်စည်ပုံမှန်ပေးသွင်းမှုအာမခံချက်ကိုပျက်ပြားစေသည်။သို့သော်လည်းပေါင်းစည်းလယ်ယာများအား စီပွားရေးပိတ်ဆို့မှုရုတ်သိမ်းအပြီးတွင် ထူထောင်နိုင်သည်။

အရည်အချင်းပြည့်ဝသော စားသောက်ကုန် ပညာရှင်များမရှိခြင်းသည် လုပ်ငန်းများ၏ ကုန်ပစ္စည်းအသစ်ထုတ်လုပ်နိုင်မှုစွမ်းရည်အားလျော့ပါးစေသည်။ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်စားသောက်ကုန်ဓာတ်ခွဲခန်းဟူ၍ သတ်သတ်မှတ်မှတ်မရှိပေ။ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှုပြုလုပ်လျက်ရှိသောကုမ္ပဏီများ၏ ထုတ်ကုန်အလိုက်သင့်ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မှုသည် ၎င်းတို့၏ကိုယ်ပိုင်အသိအမြင်နှင့်ကျွမ်းကျင်မှုသက်သက်အပေါ် တွင်သာတည်မှီလျက်ရှိသည်။ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများနှင့်ပို့ကုန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူ

⁵¹ MSYစစ်တမ်းအသစ်ကိုFisheries-Nansen စီမံကိန်းအတွက် ဂေဟစနစ်ချဉ်းကပ်ပုံနည်းလမ်း Ecosystem Approach ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအစိုးရပင်လယ်သုတေသနအဖွဲ့အစည်း (Institute of Marine Research)၊ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့ Bay of Bengal Large Marine Ecosystem စီမံကိန်းတို့ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်လျက် ကောက်ယူလျက်ရှိသည်။ See: Institute of Marine Research (2013). Dr. Fridtjof Nansen surveying the waters of Myanmar. Available from http://www.imr.no/forskning/utviklingssamarbeid/surveys/myanmar_2013/dr._fridtjof_nansen_surveying_the_waters_of_myanmar/en.

⁵² ၎င်းအချက်ကို ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်အကျိုးပင်ပင်ပတ်သက်သူများမှ ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ ပရီမီယံကြေးကို ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်ရှိ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများမှ ပုစွန်ဆိတ်အတွက် ၁၅%နှင့် ငါးအတွက် ၈%၊ ထိုင်းနိုင်ငံရှိပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများမှ ရေလုပ်ငန်းထုတ်ကုန်များအားလုံးအတွက် ၃% ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ၎င်းပရီမီယံကြေးများကို နိုင်ငံအတွင်းရှိ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှုပြုလုပ်လျက်ရှိသော စက်ရုံများအတွက် အခွန်နှုန်းထားလျော့ချမှုမှတစ်ဆင့် ပေးစွမ်းနိုင်ချေရှိသည်။

များသည်ဆီလျော်၍စိတ်ချယုံကြည်ရသော ဈေးကွက်သတင်းအချက်အလက်များမရရှိခြင်း၊ကုန်စည် ပြပွဲများ(သို့)အခြား အသိဉာဏ်ပညာဆိုင်ရာတွေ့ဆုံပွဲများတွင် ပါဝင်မှုနည်းခြင်းစသည့်အခက်အခဲများရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ ၎င်းအခက်အခဲ များကြောင့်ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသည် တိုးတက်လျက်ရှိသော ဈေးကွက်အလားအလာများ၊လိုလားချက်များနှင့်အညီ မတည် ရင်းနှီးမှုပြုရန်မဖြစ်နိုင်ပေ။နောက်ဆုံးအချက်မှာဟင်းခတ်အမွှေးအကြိုင်များ၊ ရေရှည်ထိန်းသိမ်းထားရှိထားသော အစားအစာ များ(သို့)ပေါင်မုန့်အကြောင်းများစသည်တို့ကဲ့သို့သောအဓိကသွင်းအားစုများ ပြည့်ဝစွာရရှိမှုမရှိခြင်းသည် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ် သူများ၏ ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အတွင်း ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်နိုင်မှုအား ခဲယဉ်းစေသည်။

နယ်ပယ်ဒေသတွင်းကိစ္စရပ်များ (Border Issues)

(စီးပွားရေးဝန်းကျင်)

ပုံစံ (၈) မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ စီးပွားရေးဝန်းကျင်နှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာရပ်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်မှု

.....
.....
.....

- မူဝါဒရေးရာမူဘောင်ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းနှင့်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍကိုအထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် ပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍတို့အကြားချိတ်ဆက်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်မှုများထိရောက်မှုမရှိခြင်းတို့သည် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို လျော့ပါးစေခြင်း
- ရေလုပ်ငန်းဥပဒေများအား ပြည့်ပြည့်ဝဝအကောင်အထည်မဖော်နိုင်ခြင်းသည် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ဟန့်တား လျက်ရှိခြင်း
- ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအကြားတို့ ရိုက်ကုန်သွယ်မှုချိတ်ဆက်များနည်းပါးမှုသည် အရည် အသွေးနှင့်ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းမှု တစ်သမတ်တည်းဖြစ်စေမှုကိုခက်ခဲစေပြီး ကဏ္ဍချဲ့ထွင်မှုအခွင့်အလမ်းများအား လျော့ပါး စေခြင်း
- အဓိကသွင်းအားစုများ၏ သွင်းကုန်အခွန်(Import Duties)များမြင့်မားမှုသည်ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကို မြင့် တက်စေခြင်း

မူဝါဒရေးရာမူဘောင် ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းနှင့် ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍကို အထောက်အပံ့ပေးရန်အတွက် ပြည်သူ့ကဏ္ဍ နှင့်ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍတို့အကြားချိတ်ဆက်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်မှုများ ထိရောက်မှုမရှိခြင်းတို့သည် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုကို လျော့ပါးစေခြင်း ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည် တိုင်းပြည်စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံတော်စားသောက်ကုန်ထုတ်လုပ်မှုကွင်းဆက် နှစ်ရပ်စလုံးတွင် အရေးကြီး သော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်နေသော်လည်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အထောက်အပံ့ပေးသည့်လုပ်သားကိုင်သားရှိသည့် မူဝါဒများ မှာ ပြည့်ပြည့်စုံစုံမရှိပေ။ မြန်မာ့ပြည်သူ့ရေးရာမူဝါဒ၏ ထိရောက်မှုကို ဟန့်တားလျက်ရှိသော အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်မှာ Value Chain တလျှောက်လုံးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် မက်လုံးပေးသည့်အစီအစဉ်များ မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ လက်ရှိတွင်

မြေယာအသုံးချမှုပြောင်းလဲမှု(သို့)ပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုတို့အတွက် မည်သည့်မက်လုံးပေးသည့်အစီအစဉ် မှမရှိပေ။ ၎င်းအပြင် အပြုသဘောဆောင်သော ရင်းနှီးမြုပ်နှံမှုဆုံးဖြတ်ချက်များကိုအားပေးသည့် အခွန်အပေါ်ပြန်အမ်းငွေ(Tax Rebate) စနစ်များလည်းမရှိပေ။ MoFRမှဒီဇိုင်းဆွဲထားသောမူဝါဒများနှင့် လုပ်ငန်းများ၏လိုအပ်ချက်များ ကိုက်ညီစေရန်အတွက်မူဝါဒများအား ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့် ချိတ်ဆက်လျက်အကောင်အထည်ဖော်သင့်သည်။ တဆက်တည်းတွင် ပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိ အကျုံးဝင်ပတ်သက်သူများသည် ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အားပေးမည့်ထောက်ပံ့မှုများနှင့် မက်လုံးပေးစနစ်များအား အကောင်အထည်ဖော်ရမည်ဖြစ်သည်။

ပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအကြား တရားဝင်ချိတ်ဆက်ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်မှုများသည် မူဝါဒရေးရာမူဘောင်ကို အားကောင်းစေသော်လည်း ၎င်းဆွေးနွေးမှုများသည် အလုပ်ဖြစ်ရုံသာရှိပြီးပြည့်စုံခြင်းမရှိသေးပါ။ လက်ရှိတွင်ပုံမှန်နှင့်တရားဝင်ဖြစ်သောပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍအကြားချိတ်ဆက်ဆွေးနွေး ဆောင်ရွက်မှုများရှိမနေပါ။ ၎င်းမှာနိုင်ငံတော်အနေဖြင့် (အထူးသဖြင့်မြို့ပြဒေသများတွင်) ကဏ္ဍ၏အထူးအရေးကြီးသောကိစ္စရပ်များကို သိရှိနားလည်အရေးယူဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အခက်အခဲဖြစ်စေသည်။ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်များအတွင်း လှုပ်ရှားပြောင်းလဲလျက်ရှိသော ဈေးကွက်တစ်ခုဖြစ်ပေါ်လာစေရေးရည်မှန်းချက်နှင့်အညီ ပေါ်ပေါက်လျက်ရှိသော ပြဿနာရပ်များကို ထိထိရောက်ရောက် ဦးတည်ဖြေရှင်းရန်လိုအပ်လိမ့်မည်။ အချုပ်အားဖြင့်ပုံမှန်နှင့်တရားဝင်ဖြစ်သောပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့်ပုဂ္ဂလိက ကဏ္ဍအကြားချိတ်ဆက်ဆွေးနွေးဆောင်ရွက်မှုများတိုးမြှင့်လာရေးသည်အရေးအကြီးဆုံးအချက်တစ်ချက်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့တိုးမြှင့်လာစေရန် တိုင်းဒေသကြီးရုံးများအားတောင့်တင်းခိုင်မာအောင်ဆောင်ရွက်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။သို့သော်လည်းလက်ရှိတွင် တိုင်းဒေသကြီးရုံးများသို့ အခွင့်အာဏာ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် အပ်နှင်းထားခြင်းမရှိပေ။

ရေလုပ်ငန်းဥပဒေများအားပြည့်ပြည့်ဝဝအကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခြင်းသည်ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုဟန့်တားလျက်ရှိခြင်း

ခေတ်မှီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သောငါးပုစွန်မွေးမြူရေးနှင့်ရေလုပ်ငန်းစီမံခန့်ခွဲမှုကျင့်ထုံးများ၊ မူဝါဒများပေါ်ထွန်းလာစေရန် ခေတ်မမှီတော့သောဥပဒေများအပေါ် အခြေခံထားသည့် ဥပဒေမူဘောင်အား ပိုမိုကောင်းမွန်အောင် ပြုလုပ်ရမည်ဖြစ်သည်။ လက်ရှိဥပဒေများတွင်ငါးရောဂါပိုးမွှားထိန်းချုပ်မှု၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုလေ့လာဆန်းစစ်မှုများနှင့် ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလမ်းညွှန်မှုများနှင့် ကျင့်ဝတ်စည်းကမ်းများအား လိပ်မူထားခြင်းမရှိပေ။⁵³ အဓိကအချက်မှာ ၎င်းဥပဒေများတွင် သက်ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များသို့ လုပ်ပိုင်ခွင့်အခွင့်အာဏာ လွှဲအပ်ပေးထားခြင်းမရှိသည့် အချက်ဖြစ်သည်။ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုအပိုင်းတွင်လည်း အရင်းအမြစ်ပစ္စည်းများ၊ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုမူဘောင်နှင့် ပြစ်ဒဏ်စီရင်သည့်အစီအမံများမရှိခြင်း ကြောင့်ပိုမိုခက်ခဲစေသည်။ရလဒ်အားဖြင့် ဥပဒေရေးရာပိုင်းတွင်တောင်မှ ပြည့်ဝစွာအကောင်အထည်ဖော် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများမပြုလုပ်နိုင်ပေ။ ၎င်းသည် လိမ်လည်မှု၊ မရိုးသားမှုများအား ဖြစ်ပွားစေပြီး တရားဝင်ဘောင်အတွင်းမှ မဟုတ်သောဖြေရှင်းမှုများပြုလုပ်လာကြသည့်အခါ ဥပဒေနှင့် ပဋိပက္ခဖြစ်စေသည်။

⁵³FAO Fisheries and Aquaculture Department (2014).National aquaculture legislation overview – Myanmar.Available from http://www.fao.org/fishery/legalframework/nalo_myanmar/en.

ခြုံငုံပါဝင်မှုရှိသော၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသောနှင့် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုရှိသော ဥပဒေမူဘောင်တစ်ရပ်မရှိခြင်းသည် ရေလုပ်ငန်း ကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုများစွာအဟန့်အတားဖြစ်စေသည်။ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုသော်လည်းကောင်းပြစ်ဒဏ်စီရင်မှုသော် လည်းကောင်းရှိမည်၊မရှိမည်မသေချာခြင်းကြောင့် လုပ်ငန်းများသည် ၎င်းတို့၏ ဥပဒေရေးရာဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များအား ဖယ်ကြည့်ရန် ဆွဲဆောင်မှုများဖြင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ အကျိုးဆက်အနေဖြင့် ထုတ်ကုန်အမှတ်တံဆိပ်နာမည်ကောင်း၊ စားသုံးသူကျန်းမာရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ပျက်စီးမှု စသည်တို့တွင် ထိခိုက်မှုများဖြစ်စေပြီး ကုန်ပစ္စည်းနှင့်ပြောင်းလဲ ထုတ်လုပ်မှုဆိုင်ရာချို့ယွင်းချက်များအား ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ပေါ့လျော့သော ကြီးကြပ်မှုများ၏ ဘေးအန္တရာယ်များလည်း ရှိလာသည်။ အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများ တစ်သမတ်တည်းမရှိခြင်းကြောင့် အချို့သူများသည် ၎င်းတို့နှင့်ဆက်ဆံသည့် အာဏာပိုင်အပေါ်တည်မှီပြီးပြိုင်ဆိုင်မှုအကျိုးကျေးဇူးများကို ရယူကြသည်။ ထို့ကြောင့် ကဏ္ဍအနေဖြင့် တရားမျှတသော ပြိုင်ဆိုင်မှု၊ အရင်းအမြစ်များ ထိထိရောက်ရောက် ခွဲဝေဖြန့်ဖြူးမှုနှင့် ကျင့်ထုံးကောင်းများအတွက် ချီးမြှောက် ခြင်းစသည် တို့အတွက်အာမခံမှုပေးနိုင်တော့ပေ။ ၎င်းအပြင် စီးပွားရေးဝန်းကျင်အတွင်းမသေချာမရေရာမှုများသည် စီးပွားရေးလုပ်ရာ တွင်ထားရှိရသည့်စွန့်စားရမှုကို ပိုမိုမြင့်မားစေပြီး ပြည်တွင်းနှင့်ပြည်ပရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများအား လျော့ပါးစေသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ တွင် ဥပဒေအကောင်အထည်ဖော်ရာ၌ အဓိကအခက်အခဲတစ်ရပ်သည် ဥပဒေရေးရာအဖွဲ့အစည်းများအတွက် အရင်းအမြစ် လုံလုံလောက်လောက် မရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

ထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအကြား တိုက်ရိုက်ကုန်သွယ်မှုချိတ်ဆက်များ နည်းပါးမှုသည် အရည်အသွေးနှင့်ကုန်ပစ္စည်းပေးသွင်းမှုတစ်သမတ်တည်းဖြစ်စေမှုကို ခက်ခဲစေပြီးကဏ္ဍချဲ့ထွင်မှုအခွင့်အလမ်း များအား လျော့ပါးစေခြင်း

အချို့မွေးမြူသူများတွင်ကုန်စည်ဒိုင်များ၊ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများနှင့် သာမန်စီမံဆောင်ရွက်မှုများရှိသော်လည်း စာချုပ်ချုပ် စိုက်ပျိုးသောစနစ် (Contract Farming) မရှိပေ။ ၎င်းစနစ်မရှိခြင်းကြောင့် မွေးမြူသူအများစုသည် ၎င်းတို့ထုတ်ကုန်များ အားစွေးကွက်တွင်သာရောင်းချကြသည်။ ၎င်းသည်ပြည့်စုံသောဥပဒေနှင့် အငြင်းပွားမှုများအားဆုံးဖြတ်သည့် အနုညာတစီရင် ဆုံးဖြတ်သည့်ဝန်းကျင် (Arbitration Environment) မရှိခြင်းကြောင့်ဖြစ်သည်။ ချေးငှားသူအား ၎င်း၏ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှုများကို ပြန်ထေမိစေမည့်အာမခံအစီအမံများလိုအပ်နေခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် စာချုပ်ဖြင့်အလုပ်လုပ်သူများ အကြားအငြင်း ပွားမှုများအား MFF မှ ဖြေရှင်းပေးသည်။ သို့သော် စာချုပ်ပိုင်ရှင်များသည် MFF အသင်းဝင်များဖြစ်မှသာ ဖြေရှင်းပေးခြင်း ဖြစ်သည်။⁵⁴ World Bank Doing Business စစ်တမ်းတွင် စာချုပ်ဖြင့်အလုပ်လုပ်ရန် အခက်အခဲများအား ဖော်ပြထားသည်။ ၎င်းစစ်တမ်းတွင် မြန်မာနိုင်ငံအားစာချုပ်ဖြင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်မှုတွင် ဒုတိယအဆိုးဆုံး နိုင်ငံအဖြစ်သတ်မှတ်ထားသည်။⁵⁵ ခေတ်မီတော့သော မြန်မာ့ကုမ္ပဏီအက်ဥပဒေ(၁၉၁၄)၊ မြန်မာ့အနုညာတ စီရင်ဆုံးဖြတ် မှုအက်ဥပဒေ (၁၉၄၄)⁵⁶ (Myanmar Arbitration Art)နှင့် ဝယ်ယူနှင့်ရောင်းသူများအကြားရှိ တရားဝင်မဟုတ်သော သဘောတူဆောင်ရွက်မှုများသည် ရောင်းသူနှင့်ဝယ်ယူသူများအကြားငွေပေးချေရာတွင် မရှင်းမလင်းသည့်မူဝါဒများအား

⁵⁴ Myanmar Legal Services Ltd (2013). *Doing Business in Myanmar*.
⁵⁵ World Bank (2013). *Doing Business in Myanmar: Enforcing Contracts*. Available from www.doingbusiness.org/data/explore economies/myanmar#enforcing-contracts.
⁵⁶ Myanmar Legal Services Ltd (2013). *Doing Business in Myanmar*.

ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ စီးပွားရေးနှင့်ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးဝန်ကြီးဌာနမှ ထုတ်ပြန်ထားသောမြန်မာ့ပို့ကုန်/သွင်းကုန် စည်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအပေါ် အခြေခံ လျက်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှုများကို Myanmar Arbitration Act ဖြင့်ဖြေရှင်းရမည်ဖြစ်သည်။^{၅၇} သို့သော်၎င်းအောက်တွင်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာ အငြင်းပွားမှုများအား ဖြေရှင်း ထားသည့်မည်သည့်အမှုကိုမျှ မှတ်တမ်းတင်ထားခြင်းမရှိပေ။^{၅၈} ၎င်းအချက်သည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ Arbitration Awards များကိုဆောင်ရွက်ရန်ခုံရုံးစနစ် အသုံးချမှုအားနည်းခြင်းကို ဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် The New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral^{၅၉} (၁၅ ဇူလိုင် ၂၀၁၃)တွင် သဘောတူ လက်မှတ်ရေးထိုးထားသည့် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအဖြစ်ပါဝင်လာခြင်းအပြင်နိုင်ငံ၏ အသစ်ပြီးစီးထားသော Arbitration Act ကို အလျင်အမြန်ပြန်လည်ပြင်ဆင်မှုပြုလုပ်ရန်နှင့်အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရန်အရေးကြီးပေသည်။၎င်းသည် ရေလုပ်ငန်း ကဏ္ဍအတွက် Contract Farming စနစ်အား အထောက်အပံ့ပေးမည်ဖြစ်ပြီး ကုန်သွယ်မှုဆိုင်ရာအငြင်းပွားမှု ကိစ္စရပ် များအား ဖြေရှင်းပေးမည်ဖြစ်သည်။

မွေးမြူသူများနှင့် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအကြား တို့ရိုက်ချိတ်ဆက်မှုများမရှိခြင်းသည် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအတွက် သွင်းအားစုများအား အရည်အသွေးကောင်းကောင်း တစ်သမတ်တည်းပုံမှန်ရယူရန် အာမခံချက်မရှိ ဖြစ်စေသည်။ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများမှာ လိုအပ်သောကုန်ကြမ်းပစ္စည်းများရယူရန်အတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်သူများ/ကုန်စည်ပေးသွင်း သူများ/ကုန်သည်များ အစရှိသူတို့အပေါ်တွင် များစွာမှီခိုနေရသည်။ ၎င်းတို့လိုအပ်သော သွင်းအားစုများကို လိုသလောက် အရည်အသွေးနှင့်အရေအတွက်အတိုင်း ရရှိနိုင်ရန်မှာ ၎င်းတို့ဖန်တီးနိုင်သည့်အပိုင်းမဟုတ်ပေ။ စဉ်ဆက်မပြတ်ပြောင်းလဲ လျက်ရှိသော ဝယ်လိုအားနှင့်ရောင်းလိုအားအခြေအနေများတွင် စာချုပ်စနစ်ဖြင့်သဘောတူဆောင်ရွက်ထားခြင်းမရှိပါက ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများအတွက် ကုန်ထုတ်လုပ်မှုနှင့်ဝယ်ယူလိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးရန် မသေချာမရေရာမှု များအားဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကဏ္ဍ၏ ပြိုင်ဆိုင်နိုင်မှုအားမြှင့်တင်ရန် ဝယ်လိုအားမြင့်မားသောဈေးကွက်များအတွက် အရည် အသွေးမှီတစ်သမတ်တည်းဖြစ်သည့်ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ထားသော ကုန်စည်များအမြောက်အများထုတ်လုပ်ရန်လိုအပ်သည်။ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများနှင့်မွေးမြူရေးသမားများအကြား Contract Farming စနစ်အကောင်အထည်ဖော်ခြင်းဖြင့် ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည်ကိုများစွာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင် Contract Farming စနစ်မရှိခြင်းသည် စိုက်ပျိုးမွေးမြူသူများအတွက် ဝယ်လိုအားအလိုက် ထုတ်လုပ်မှု တိုးချဲ့ ရန်ငွေကြေးရယူနိုင်မှု အခွင့်အရေးအားဆုံးရှုံးစေသည်။ ၎င်းငွေကြေးမရယူနိုင်လျှင် ထုတ်လုပ်သူများသည် ၎င်းတို့တွင်ရှိသလောက်ငွေကြေးဖြင့်သာ ထုတ်လုပ်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် ထုတ်လုပ်သူများသည် ဝယ်လိုအားများများအတွက် ဖြည့်ဆည်းပေးနိုင်မည်မဟုတ်ဘဲ စီးပွားရေး အလားအလာအသစ်များအတွက်လည်း မတည်ရင်းနှီးနိုင်မည့် အခွင့်အရေးလည်း ရှိမည်မဟုတ်ပေ။

⁵⁷PricewaterhouseCoopers (2012).*Myanmar Business Guide*.
⁵⁸Myanmar Legal Services Ltd (2013). *Doing Business in Myanmar*.
⁵⁹Clifford Chance (July 2013). *Myanmar Update: New York Convention Enters Into Force*. Available from www.cliffordchance.com/publicationviews/publications/2013/07/myanmar_update_newyorkconventionentersint.html

အဓိကသွင်းအားစုများ၏ သွင်းကုန်အခွန် (Import Duties)များမြင့်မားမှုသည် ထုတ်လုပ်မှု ကုန်ကျစရိတ်ကို မြင့်တက်စေခြင်း

အဓိက Value Chainသွင်းအားစုများကို ပြည်တွင်း၌သာထုတ်လုပ်ပြီး အရေအတွက်အနည်းငယ်သာထုတ်လုပ်နိုင်သည်။ ၎င်းပမာဏသည် လုပ်ငန်းများပြည်ပနိုင်ငံများနှင့် အပြိုင်အဆိုင်ထုတ်လုပ်ရန် မလုံလောက်ပေ။ ၎င်းသွင်းအားစုများအတွက် သွင်းကုန်အခွန်စည်းကြပ်မှု၏ ရလဒ်အားဖြင့် အရည်အသွေးမြင့်မားသောသွင်းအားစုများအား တင်သွင်းသုံးစွဲသောထုတ်လုပ်သူများမှာစရိတ်ကြီးမြင့်မှုဒဏ်ကို ပိုခံကြရသည်။ ထုတ်လုပ်မှုစရိတ်ကြီးမြင့်မှုသည် အမြတ်ကိုနည်းစေပြီး ဈေးနှုန်းပြိုင်ဆိုင်မှုကိုလည်းလျော့ကျစေသည်။

ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍ (အထူးသဖြင့် MFF) သည်ကဏ္ဍလိုအပ်ချက်များအတွက် အကောက်အခွန်အာဏာပိုင်များနှင့် ထိထိရောက်ရောက် ချိတ်ဆက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမရှိသေးပေ။ နိုင်ငံတော်အဆင့်ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှုစွမ်းရည် မြင့်မားတိုးတက်ရေးအတွက် ကဏ္ဍ၏ကုန်တင်သွင်းမှုဆိုင်ရာအသေးစိတ်လိုအပ်ချက်များကို တင်ပြလာခြင်းမရှိသေးပေ။ ၎င်းကို MFFမှ သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်များသို့တင်ပြနိုင်မည်ဆိုပါက အချို့သောကုန်စည်များအတွက် ပို့ကုန်အခွန်များ (Tariff) လျော့ကျသွားနိုင်သည်။ ထုတ်လုပ်သူများသည် အမြင့်ဆုံးအရည်အသွေးရှိသောသွင်းအားစုများအား ပြိုင်နိုင်သည့်ဈေးနှုန်းဖြင့် ရရှိရန် အလွန်အရေးကြီးသည်။

နယ်ပယ်ဒေသပြင်ပရိုမောင်းနှင်အား;(Border-out Gear)

(ဈေးကွက်အတွင်းဝင်ရောက်ခြင်း)

ပုံစံ(၉) မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ဈေးကွက်အတွင်းဝင်ရောက်နိုင်မှုနှင့်စပ်လျဉ်းသည့် ပြဿနာရပ်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်မှု
.....
.....
.....

- မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ စရိတ်စကကြီးခြင်းနှင့် ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းသည် ပြန်ရချက်များအား လျော့ပါးစေခြင်း
- နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့် ကိုက်ညီအောင်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်းကြောင့် ဂျူတီအခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်(Duty-free) ၊ ကိုတာကင်းလွတ်ခွင့်(Quota-free)အစီအမံများအား လက်လှမ်းမမီဖြစ်စေခြင်း
- ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဖောက်နိုင်မှုအားနည်းခြင်းသည် ကဏ္ဍချဲ့ထွင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်း
- ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာငွေရယူမှုအစီအမံများအားနည်းခြင်းသည် ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခြင်း
- ကုန်သွယ်မှုသတင်းအချက်အလက်များနှင့်ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်မှုအစီအမံများနည်းပါးခြင်းသည် ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထိခိုက်စေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပို့ဆောင်ရေးဝန်ဆောင်မှုများ စရိတ်စကကြီးခြင်းနှင့် ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းသည် ပြန်ရချက်များ အား လျော့ပါးစေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများမှာ ပို့ဆောင်ရေးစရိတ်များ ကြီးမြင့်မှုနှင့်ရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ သဘောတရားအရ ရန်ကုန်အတွင်းရှိကုန်လှောင်ရုံတစ်ခုမှ ဆိပ်ကမ်းသို့အရောက် သယ်ယူမှုစရိတ်(တစ်တန်လျှင် ၁၂ ဒေါ်လာ) သည် ဆိပ်ကမ်းမှာသက်ဆိုင်ရာနေရာသို့အရောက်ပို့ဆောင်ရသည့် ကုန်ကျစရိတ် (တစ်တန်လျှင် ၂ဒေါ်လာ) ထက် ပိုမိုမြင့်မားသည်။ ၎င်းမှာကုန်စည်ပို့ဆောင်မှုကုမ္ပဏီများ၏ စွမ်းရည်ပြည့်ဝစွာဆောင်ရွက်နိုင်မှုကို ဟန့်တားလျက်ရှိသော အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် ထောက်ပံ့ပို့ဆောင်ရေးပိုင်းရှိကြန့်ကြာမှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးပိုင်းရှိအဓိကပြဿနာရပ်များတွင် အကောက်အခွန်လုပ်ငန်းစဉ်များစွမ်းရည်မပြည့်ဝခြင်းနှင့်ရုံးဖွင့်ချိန်၊ ပိတ်ရက်များကြောင့် တစ်ခါတစ်ရံဆိပ်ကမ်းတွင် အပိုကြေးပေးဆောင်ရခြင်းတို့ပါဝင်သည်။

လမ်းတံတားကြေးများကြီးမြင့်ခြင်းသည် ဂိုထောင်မှဆိပ်ကမ်းသို့အရောက်ပို့ရသော ပို့ဆောင်ရေးစရိတ်ကိုပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ ပို့ဆောင်ရေးစရိတ်၏အဓိကအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုမှာယဉ်ကြောပိတ်ဆို့မှုကြောင့်ဖြစ်သည်။ ကုန်ကားများအနေဖြင့်တစ်နာရီကြာသင့်သောခရီးကို၄နာရီကြာမောင်းနှင်နေရသည်။ အသုံးပြုပြီးသားကုန်ကားများကိုသာမှီခိုနေရခြင်းကြောင့် မကြာခဏပြင်ဆင်စရိတ်များကုန်ကျလျက်ရှိပြီး လောင်စာနှင့် လုပ်သားခများမှာလည်းကြီးမြင့်လျက်ရှိသည်။ မည်သည့်ကြန့်ကြာမှုမဆိုကုန်ပို့ဆောင်မှုစရိတ်ကို မြင့်မားစေပြီးအဆုံးတွင် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းလုပ်ကိုင်သူများ၏ စီးပွားရေးလုပ်ဆောင်ရသည့် စရိတ်စကကိုမြင့်တက်စေသည်။ ၎င်းအပြင်ဂိုထောင်မှဆိပ်ကမ်း အထိသဘောတရားရန် ပို့ဆောင်သော ကုန်ပစ္စည်းများအတွက်အာမခံစနစ်မရှိပေ။ ထိုသို့မရှိခြင်းကြောင့် ဆုံးရှုံးမှုပျက်စီးမှုများအတွက် မမျှော်လင့်သောအကြွေး လျှော်ပစ်ရခြင်းများကိုလည်း တိုးပွားစေသည်။ စာချုပ်ပေါ်တွင်ဖော်ပြထားပါက သဘောတရားသည်ဆိပ်ကမ်းတွင်ကုန်တင်ကုန်ချခြင်းနှင့်သက်ဆိုင်သည့်အခွန်အခများအား ပေးရန်တာဝန်ရှိပြီး၊ ကုန်လက်ခံမည့်သူသည် ၎င်းဘက်အခြမ်းတွင်ရှိသောအခွန် အခများအားပေးရန်တာဝန်ရှိသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကုန်သိုလှောင်မှုနှင့် သဘောတရား မှုဆိုင်ရာစီမံခန့်ခွဲမှု ကျင့်ထုံးများပြည့်စုံမှုမရှိခြင်းကြောင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသည် မမျှော်လင့်သော အပိုကြေးများအား ပေးဆောင်ကြရသည်။ ၎င်းအပြင်ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များသည် သဘောတရားစာရွက်စာတမ်းများထိန်းသိမ်းထားရှိမှုတွင် သိရှိမှုနည်းခြင်းကြောင့် ဆိပ်ကမ်းတွင် ကုန်ချရာတွင်ကုန်ကျ သည့်စရိတ်များအားရောင်းသူကကျခံကြရသည်။ ထိုသို့ကျခံရမှုကြောင့် ကုန်တင်ပို့မှုစရိတ်ကိုပိုမိုမြင့်မားစေသည်။ မှတ်တမ်းထိန်းသိမ်းထားသည့်အားနည်းခြင်းကြောင့်ရောင်းသူနှင့် ဝယ်သူများအကြား အငြင်းပွားမှုများအားဖြေရှင်းရန်ခက်ခဲစေသည်။ စရိတ်စကပိနေခြင်းကြောင့်မြန်မာ့ပို့ကုန်တင်ပို့မှုသည် EU စည်းမျဉ်းစည်းကမ်း ဟောင်း(၂၄၉/၂၀၀၁)နှင့် ပြဿနာဖြစ်နေတုန်းဖြစ်သည်။ ပဋိပက္ခဆေးစစ်ဆေးမှုအတွက် ကုန်သေတ္တာများကို EU ဆိပ်ကမ်းများတွင် ၁၄ရက်ကြာထားရှိရသည်။ စစ်ဆေးမှုနှင့် ကုန်သေတ္တာထားရှိမှုစရိတ်နှစ်မျိုးစလုံးကို ကုန်တင်ပို့သူများမှ ပြန်လည်ကျခံရသည်။

ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ (အထူးသဖြင့် Agro-Processing ကဏ္ဍ) တွင် သဘောတရားပိတ်မိလမ်းခွလတ်တွင် ကုန်ပစ္စည်းထားသိုရန် အအေးခန်းကုန်လှောင်သေတ္တာ Container များမရှိခြင်းသည် အဓိကအခက်အခဲတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ခေတ်မမှီတော့သော ကုန်ကားများတွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်အားသွယ်ထားခြင်းမရှိပေ။ လမ်းတံတားစည်းမျဉ်းများအရ ကုန်ကားများတွင် မီးစက်တပ်ဆင် အသုံးပြုခြင်းအားတားမြစ်ထားသည်။ အကျိုးဆက်အားဖြင့် အအေးခန်းကုန်သေတ္တာများမှာ ကုန်စည်သယ်ယူသွားစဉ်တွင် လျှပ်စစ်ဓာတ်ပြတ်တောက်နေသည်။ အခြားနည်းလမ်းအနေဖြင့်ရေခဲတုံးများကိုအသုံးပြုပြီးအေးခဲစေပါကလည်း မြန်မာနိုင်ငံ

ကဲ့သို့ တခါတရံတွင်အပူချိန်၄၅°Cခန့်ရှိသောနိုင်ငံတစ်နိုင်ငံအတွက် Cold Chain Managementကို အကြီးအကျယ်ဖောက်ဖျက်ရာကျသည်။ထို့ကြောင့် Containerများ၏ လေးပုံသုံးပုံကိုသာကုန်ထည့်ပြီးတစ်ပုံကို ရေခဲထည့်လျက်တင်ပို့ကြရသည်။ ၎င်းသည်သင်္ဘောတစ်စင်းစီ၏ ကုန်တင်နိုင်စွမ်းရည်ကို လျော့ကျစေသည့်အပြင် ကျန်းမာရေးနှင့် ဘေးကင်းစိတ်ချရမှုကိုပါ သက်ရောက်စေသည်။၎င်းအပြင်ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှု၊ ပျောက်ပျက်မှု၊သန့်ရှင်းမှုပြဿနာရပ်များကိုပါ ဆင့်ပွားဖြစ်ပွားစေပြီးဂုဏ်သတင်း နှင့် အမြတ်ရရှိမှုကိုပါ ထိခိုက်စေနိုင်သည်။

အအေးပေးကုန်တင်ပို့မှုအဆင့်မရှိခြင်းနှင့် စပ်လျဉ်းသည့်ဘေးအန္တရာယ်များနှင့် စရိတ်စကားများအား အသေအချာဂရုပြုသင့်သည်။ငါးတင်ပို့မှုအတွက်လျာထားသုံးစွဲပြီးဖြစ်သော Containerများမှလွဲ၍မြန်မာနိုင်ငံသို့ရောက်ရှိလာသော အအေးပေး Containerအနည်းငယ်သာရှိသည်။ ၎င်းအတွက်ကြောင့်သင်္ဘောကုန်တင်ပို့သောကုမ္ပဏီများမှကောက်ခံသော အပိုကြေးများကိုပေးဆောင် နေကြရသည်။၎င်းအပြင်လျှပ်စစ်ဓာတ်အားပုံမှန်ရရှိမှုမရှိခြင်းကြောင့် Containerများပြင်ဆင်သို့လှောင်ရာတွင် ခက်ခဲစေပြီး ကုန်သို့လှောင်မှုကြန့်ကြာမှုများ၊ ချို့ယွင်းမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းများနှင့်ကိုက်ညီအောင်ထုတ်လုပ်နိုင်စွမ်းမရှိခြင်းကြောင့်

ဂျူတီအခွန်ကင်းလွတ်ခွင့်(Duty-free)ကိုတာကင်းလွတ်ခွင့်(Quota-free)အစီအမံများအား

လက်လှမ်းမမီဖြစ်စေခြင်း

ဖွံ့ဖြိုးလျက်ရှိသောဈေးကွက်များDuty-freeESifhQuota-freeအစီအမံများအားလက်လှမ်းမီလာစေရန် ဦးစားပေးဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့်ဈေးကွက်ချဲ့ထွင်မှုတွင် ခြေကုတ်ယူနိုင်ရန် ရည်ရွယ်သည်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ပင်လယ်ထွက်ကုန်များ တင်ပို့နိုင်ရန် ရေလုပ်သားများအနေဖြင့် ပင်လယ်လိပ်ဖယ်ထုတ်သောကိရိယာTurtle Exclusion DeviceS(TEDs) များအသုံးပြုရန်လိုအပ်သည်။ လက်ရှိတွင်TEDသုံးစွဲမှုကို စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုမရှိဘဲ ရေလုပ်သားအနည်းငယ်တွင်သာ၎င်း TEDအသုံးပြုသည့်အလေ့အထရှိကြသည်။ ပင်လယ်ငါးဖမ်းခြင်းတွင်TEDအသုံးမပြုမချင်း အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုသို့ ကုန်တင်ပို့မှုမှာ ဟန့်တားခြင်းခံနေရမည်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံသည် နိုင်ငံတကာစံချိန်စံညွှန်းလိုအပ်ချက်များနှင့် ကိုက်ညီစေရန်ဆောင်ရွက်မှုတွင်လည်း အဟန့်အတားများစွာရှိသည်။စစ်ဆေးရေးပညာရှင်များ၊ ဓာတ်ခွဲခန်းပညာရှင်များ၊ ထုတ်လုပ်သူများ၊ ပြောင်းလဲထုတ်လုပ်သူများနှင့် ပို့ကုန်တင်ပို့သူများအပါအဝင် Value Chainတလျှောက်တွင် အရည်အသွေးပြည့်ဝသော စီမံခန့်ခွဲမှုစွမ်းရည်မရှိခြင်းသည် အဓိကအချက်တစ်ခုဖြစ်သည်။မြန်မာနိုင်ငံတွင်DOF၏ဓာတ်ခွဲခန်းသည့်၂၀၁၅ သာအသိအမှတ်ပြုထားပြီး ဓာတ်ခွဲခန်း များများပိုမိုအသိအမှတ်ပြုမှုရရှိလာစေရန်ချဲ့ထွင်သင့်သည်။၎င်းအပြင်အရည်အသွေးစီမံခန့်ခွဲမှုအခြေခံအဆောက်အအုံများတည်ဆောက်မှုတွင်လူတစ်ဦးချင်းကိုသင်တန်းပေးခြင်းနှင့် ဓာတ်ခွဲခန်းများအဆင့်မြှင့်တင်မှုတို့အပေါ် သိသိသာသာရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန် လိုအပ်သည်။ အထူးသဖြင့် EU၏ လိုအပ်ချက်ဖြစ်သော ဓာတုဓာတ်ကြွင်းများ၊ ရေအရည်အသွေးနှင့် အရန်သင့်စားသုံးနိုင်သည့် စားသောက်ကုန်များ၊ သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်ညစ်ညမ်းစေမှုများနှင့် ဟော်မုန်းဓာတ်များအတွက် စစ်ဆေးမှုပြုလုပ်နိုင်ရန် ဓာတ်ခွဲခန်းကိရိယာများ ပြည့်ပြည့်စုံစုံမရှိပေ။ ရေဆိုးစနစ်နှင့် စက်ရုံပိုးမွှားပေါက်ဖွားမှုစစ်ဆေးမှု (Phytosanitary)စနစ်များ အရအမျိုးသားအဆင့်ဆေးဝါးဓာတ်ကြွင်း စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုစီမံချက်အား အကောင်အထည်ဖော်ရန်အခက်အခဲရှိသည်။

ထိုသို့ခဲယဉ်းခြင်းမှာ နည်းပညာအသိအားနည်းခြင်း၊ လိုအပ်သောအဆောင်အယောင်များနှင့် ပညာပေးရေးအစီအစဉ် များမရှိခြင်းတို့ကြောင့်ဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် အခွင့်အလမ်းပိုမိုပွင့်လန်းလာစေရန် အထက်ပါဦးစားပေးကိစ္စရပ်များကို လက်လှမ်းမှီလာစေမှုအား အားစိုက်ကြိုးပမ်းရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည်ဈေးကွက်အသစ်များဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေမှုကို တိုက်ရိုက်အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။ ထိုမျှမက စီမံခန့်ခွဲမှုစံနှုန်းများနှင့် အရည်အသွေးများတိုးတက်လာမှု၏ အကျိုးကျေးဇူးများကို အခြားကဏ္ဍများမှလည်း ခံစားရမည်ဖြစ်ပြီး အမျိုးသားအဆင့် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ထိုးဖောက်ခြင်းကြိုးပမ်းမှုကိုလည်း အထောက်အကူပြုမည်ဖြစ်သည်။

ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဖောက်နိုင်မှုအားနည်းခြင်းသည် ကဏ္ဍချဲ့ထွင်မှုကို အဟန့်အတားဖြစ်စေခြင်း

ကုန်သွယ်မှုအရေးယူပိတ်ဆို့မှုများကြောင့် ဈေးကွက်နှင့်ထိတွေ့မှု အားနည်းသည့်အားလျော်စွာ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဖောက်သည့်နည်းဗျူဟာများကိုထိထိရောက်ရောက် ဒီဇိုင်းထုတ်အကောင်အထောင်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်သောအသိ ပညာများကိုရရှိခြင်းမရှိပေ။ ဒီဇိုင်းထုတ်နိုင်မှုနှင့်ထုပ်ပိုးမှုစွမ်းရည်သည်လည်း အကန့်အသတ်နှင့်သာရှိသည်။ ၎င်းအပြင် (ဦးတည်ထားသည့်) ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဖောက်ခြင်း လုပ်ငန်းစဉ်အား ထဲထဲဝင်ဝင် ဝင်ရောက်ဆောင်ရွက်ခြင်းမပြုမီတွင် ကဏ္ဍ၏ လုပ်ကိုင်နိုင်စွမ်းနှင့်ဈေးကွက်လိုအပ်ချက် ကိုက်ညီစေရန်အရည်အသွေးနှင့် ဈေးကွက်သုတေသနများပြုလုပ်ရန် အထူးလိုအပ်လှသည်။

အဓိကအရည်အသွေးစီမံခန့်ခွဲမှုပြဿနာရပ်များအားဖြေရှင်းနိုင်ပြီဆိုသည်နှင့် ကုန်အမှတ်တံဆိပ်ဖောက်ခြင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံအတွက်အဓိကအခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လာမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် ကွဲပြားခြားနားသောကုန်စည်များအား ထုတ်လုပ်နိုင်စေရန်လည်းကောင်း၊ ပို၍လိုအပ်ချက်များသော၊ ခေတ်မှီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ဈေးကွက်များအတွင်း ကုန်သွယ်နိုင်စေရန်လည်းကောင်း အခွင့်အရေးပေးမည်ဖြစ်သည်။ ကုန်အမှတ်တံဆိပ်မြင့်သော ထုတ်ကုန်များသည် စံချိန်စံညွှန်းပြည့်မီခြင်း ကြောင့် ဈေးနှုန်းအာမခံကြေးတိုးမြှင့်တောင်းနိုင်ပြီး အမြတ်ရရှိမှုနှင့် Value Chain ကိုမြှင့်တင်နိုင်မည်ဖြစ်သည်။

ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာငွေရယူမှုအစီအမံများအားနည်းခြင်းသည်ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို

အကန့်အသတ်ဖြစ်စေခြင်း

ယခင်အပိုင်းများတွင် ဖော်ပြခဲ့သကဲ့သို့ မြန်မာ့ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍသည် ဖွံ့ဖြိုးမှုအလွန်နိမ့်ပါးလျက်သည်။ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍ၏ ချို့ယွင်းချက်များသည် Value Chain အဆင့်များအားလုံးအတွက် အဟန့်အတားများစွာကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ ကုန်သွယ်မှုဘဏ္ဍာငွေရယူမှုနည်းလမ်းများ နည်းပါးခြင်းသည် ဈေးကွက်လက်လှမ်းမှီမှုအား အနှောင့်အယှက်ဖြစ်စေသည်။

ကုန်တင်ပို့မှုကို ခွင့်ပြုချက်မပေးမီတွင် နိုင်ငံတော်ပို့ကုန်စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများကို အကောက်အခွန်အာဏာပိုင်များမှ စည်းကြပ်ကြသည်။ ပို့ကုန်တင်ပို့သူများသည် ပို့ကုန်ကင်းရှင်းကြောင်းမထုတ်ပေးမီတွင်ကုန်စည်များအတွက် ငွေအကြေရပြီးကြောင်း အကောက်အခွန်သို့တင်ပြရသည်။ ထို့ကြောင့်လုပ်ငန်းများသည် ဆိပ်ကမ်းမှသင်္ဘောမထွက်ခွာမီတွင် ငွေအကြေရရှိထားပြီးဖြစ်ရသည်။ Telegraphic Transfer (TT)(ငွေကိုအရင်ချေပြီးမှကုန်ပို့စနစ်) အား အသုံးပြုလျက်ငွေအကြေရပြီးကြောင်း စစ်သည်။ (TT)စနစ်သည် Letter of Credit (LC)(ရက်ပေါင်း ၉၀ အကြွေးစနစ်) နှင့် ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်သည်။ (LC)စနစ်သည်ကုန်ပို့ပြီးပါကငွေပေးချေမှုအာမခံချက်အား နိုင်ငံခြားဘဏ်များမှ တာဝန်ခံပေးသော စနစ်ဖြစ်သည်။ (TT)စနစ်တွင်

Documents of Title ၊ အာမခံပေါ်လစီများ၊ ကုန်ပို့လွှာများနှင့် စည်းကမ်းပိုင်းဆိုင်ရာစာရွက်စာတမ်းများ စသည်တို့အား တင်ပြရသည်။⁶⁰

(TT)စနစ်သည် ပို့ကုန်တင်ပို့သူများအား ၎င်းတို့တင်ပို့သောကုန်ပစ္စည်းများအတွက် ငွေရရှိမှုသေချာစေရန် ကကြွယ်ပေးထား ပြီးစီးပွားရေးပိတ်ဆို့ထားသောကာလများအတွင်းတွင် အလွန်အသုံးဝင်ခဲ့သည်။ ယခုအချိန်တွင် ၎င်းစနစ်ကို ပြန်လည်မွမ်းမံ ရန်လိုအပ်လျက်ရှိသည်။နိုင်ငံတကာကုန်ဝယ်ယူသူများသည် LC စနစ်ကိုပိုသဘောကျကြသောကြောင့် ပို့ကုန်တင်ပို့သူများမှာ ဝယ်လက်များ ဆုံးရှုံးကြရသည်ဟူသော လမ်းညွှန်မှုအသစ်များ ထွက်ပေါ်လာခဲ့သည်။ ၎င်းအပြင်ကုန်တင်ပို့သူများသည် အကောက်အခွန်နှင့်ကိုက်ညီစေရန်အတွက်မိမိတို့စာရင်းတစ်ခုထဲတွင် မိမိတို့ဘာသာငွေသွင်းထားခြင်းဖြင့် (TT)စနစ်ကိုရှောင် တိမ်းကြသည်။ ထိုသို့လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် ကုန်စည်များသင်္ဘောတင်မှုကိုသေချာစေသည့်အပြင် ကုန်ဝယ်ယူဘက်မှလည်း ကုန်လက်ခံရရှိမှုအတွက်အမှန်တကယ်ငွေချေရန်အချိန်ပိုရစေသည်။ ထို့သို့ပြုမှုဆောင်ရွက်လျက်ရှိခြင်းသည် ကုန်တင်ပို့သူများ အတွက် အန္တရာယ်များခြင်းကြောင့် ကြိုတင်ငွေအကြေချေစနစ်အား ဖျက်သိမ်းသင့်သည်။

LC စနစ်တည်ထောင်မှုအပြင် မြန်မာနိုင်ငံအနေဖြင့် ပို့ကုန်လုပ်ငန်းရှင်များ လုပ်ငန်းလုပ်ရာတွင် လွယ်ကူမှုပိုမိုရှိလာစေရန် ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာငွေအစီအစဉ်များအားချမှတ်အကောင်အထည်ဖော်ရန် အရေးကြီးလိုအပ်လျက်ရှိသည်။ပုဂ္ဂလိကဘဏ်များအား နိုင်ငံတကာဘဏ်လုပ်ငန်းများတည်ထောင်ခွင့်ပြုလိုက်ခြင်းသည်ကောင်းသောပြောင်းလဲမှုတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ ပုဂ္ဂလိကဘဏ် ၁၁ ခုသည်နိုင်ငံတကာငွေလွှဲလုပ်ငန်းများအား ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် Worldwide Interbank Financial Telecommunication (SWIFT)⁶⁰ စနစ်အား စတင်အကောင်အထည်ဖော်လျက်ရှိသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ဘဏ္ဍာရေးကဏ္ဍတွင် ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာငွေအစီအမံများမပါရှိပေ။ ဘဏ္ဍာရေးအဖွဲ့အစည်းများအကြားတွင် ဗဟိုဘဏ်နှင့် ကုန်သွယ်မှုဘဏ္ဍာငွေများအား အထောက်အပံ့ပေးနိုင်သည့် လမ်းညွှန်မှုနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများ ရှိမနေပေ။Documentary collections,Open Accounts, ပို့ကုန်အာမခံစသည့်ပို့ကုန်ဘဏ္ဍာငွေအစီအမံများအား နိုင်ငံတော်အဆင့်တွင် ထူထောင်ရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။

လုံလောက်သောအာမခံအစီအမံများမရှိခြင်းသည် ကုန်သွယ်မှုအတွက်အန္တရာယ်ပိုများစေသည်။ဈေးကွက်တွင် ကုန်ကားများ နှင့် သင်္ဘောတင်ကုန်များအတွက် မည်သည့် Service Liabilityအာမခံများနှင့် Liability အာမခံများများ မရှိပေ။ ဈေးကွက်ထဲတွင် စံကုန်သွယ်မှုအခြေအနေများအားဖြင့် အကာအကွယ်ပေးထားသော၊ ကုန်ပို့ဆောင်မှုကုန်ကျစရိတ်၏ ၁၀ ဆအဖြစ် သတ်မှတ်ပေးထားသော ကာကွယ်မှုတစ်ရပ်သာရှိသည်။

ကုန်သွယ်မှုသတင်းအချက်အလက်များနှင့်ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်မှုအစီအမံများနည်းပါးခြင်းသည် ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကို ထိခိုက်စေခြင်း

ကုန်သွယ်မှုသတင်းအချက်အလက်များနှင့် ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်မှုအစီအမံများ အလုံအလောက်မရှိခြင်းသည် ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုး တိုးတက်မှုအတွက် အဓိကအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်နေသည်။ ကုန်သွယ်မှုသတင်းအချက်အလက်များသည် လုပ်ငန်းများအား

⁶⁰ Export Finance Navigator (2013). Documentary credit.Available from www.exportfinance.gov.au/Pages/Documentarycredit.aspx#content.
⁶⁰ IFC Advisory Services in East Asia and the Pacific (2013).Microfinance in Myanmar Sector Assessment.
⁶¹ IFC Advisory Services in East Asia and the Pacific (2013).Microfinance in Myanmar Sector Assessment.

ချိန်ရွယ်ထားသောထုတ်ကုန်ဒီဇိုင်းများနှင့် ဈေးကွက်မြှင့်တင်ခြင်းများမှတစ်ဆင့် စားသုံးသူများ၏ ပြောင်းလဲလျက်ရှိသော လိုအပ်ချက်များအား ဖြည့်ဆည်းပေးရန်အထောက်အကူပြုလျက်ရှိသည်။ ၎င်းအပြင်ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်ခြင်းသည် ရှိရင်းစွဲနှင့် ဈေးကွက်အသစ်များအားထိုးဖောက်မှုအတွက်အခြေခံအုတ်မြစ်တစ်ချပ်ဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍ၏ ကုန်သွယ်မှု သတင်းအချက်အလက်နှင့် ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်မှုဝန်းကျင်သည် အသိအမြင်နှင့် စွမ်းရည်နည်းပါးသော အနေအထားတွင် ရှိနေသည်။

နောက်ထပ်တစ်ခုမှာ ကုန်သွယ်မှုမြှင့်တင်မှုဆောင်ရွက်ချက်များ မရှိခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းကို ကုန်စည်ပြပွဲများတွင် ပါဝင်မှု နှုန်းနည်းပါးမှုမှပြသနေသည်။ အလားအလာရှိသောဝယ်လက်များနှင့်တွေ့ဆုံနိုင်သောအခွင့်အရေးများအားလက်လွှတ်မခံသည့် အပြင်ကုန်စည်ပြပွဲများတွင်ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ဈေးကွက်အသစ်လမ်းကြောင်းများအား မြင်လာစေသည့်အပြင် ကုန်စည်သတင်း အချက်အလက်များအားလည်း ပိုမိုစုစည်းနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းအပြင်ကဏ္ဍသည်အသစ်ခန့်အပ်ထားသော စီးပွားရေးသံမှူး များအားမည်သို့မျှ အသုံးပြုခြင်းမရှိပေ။ ၎င်းအရင်းအမြစ်များသည် နိုင်ငံတကာဖောက်သည်များနှင့် ချိတ်ဆက်ရာတွင် လည်းကောင်း၊ အသိပညာရယူရာတွင်လည်းကောင်း ကဏ္ဍအကျိုးစီးပွားအတွက် အထောက်အကူပေးနိုင်သည်။

ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမောင်းနှင်အား

ပုံစံ(၁၀) မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍနှင့် စပ်လျဉ်းလျက်ရှိသည့် ဖွံ့ဖြိုးရေးပြဿနာရပ်များအား ခြုံငုံသုံးသပ်မှု

.....

.....

.....

- ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုမူဝါဒနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုအစီအမံများ ပြည့်စုံမှုမရှိခြင်း သည်ဂေဟစနစ်၊ သက်ရှိများ၊ ငါးသယံဇာတများ၊ **Biodiversity** ကျန်းမာရေးစသည်တို့ကိုကျရောက်နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ် များအား တိုးပွားစေခြင်း
- ပဓာနကျသော ဝန်ဆောင်မှုများအား လက်လှမ်းမီနိုင်မှုနည်းခြင်းသည် ကျေးလက်နေ ရေလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်နေသူ များ၏ လူမှုစီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အဟန့်အတားများစွာဖြစ်စေခြင်း

ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲသော အရင်းအမြစ်စီမံခန့်ခွဲမှုမူဝါဒနှင့် အကောင်အထည်ဖော်မှုအစီအမံများ ပြည့်စုံမှု မရှိခြင်းသည်ဂေဟစနစ်၊ သက်ရှိများ၊ ငါးသယံဇာတများ၊ **Biodiversity** ကျန်းမာရေးစသည်တို့ကိုကျရောက် နိုင်သော ဘေးအန္တရာယ်များအား တိုးပွားစေခြင်း

မြန်မာနိုင်ငံသည် တောင်ကျရေခဲမြစ်ချောင်းများ၊ အရေးကြီးသောမြစ်များ၊ မြေမြန်လွင်ပြင်များ၊ သန္တာကျောက်တန်းများနှင့် ဒီရေတောများ ကဲ့သို့သော အရေးကြီးသည့် ဂေဟစနစ်များပါဝင်သည့် ကြွယ်ဝသော သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်တစ်ရပ်အား ပိုင်ဆိုင်ထားသည်။ ၎င်းအရင်းအမြစ်များသည်အမျိုးမျိုးသောမျိုးစိတ်များရှိသည့် အရေးပါသော သက်ရှိများအား ပေါက်ဖွား စေသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင်လည်း ဒီရေတောများ၊ အညစ်အကြေးအနည်ကျမှုများနှင့် နှုန်းနှစ်ခွက်များ (Sediment traps) အတွက်အရေးကြီးသောအခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်လျက်ရှိသည်။ သို့ရာတွင်မြန်မာနိုင်ငံသည် ၎င်းအရင်းအမြစ်များ၏ အရေးကြီး

မှုနှင့်ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအပေါ်သက်ရောက်မှုကိုအပြည့်အဝအသိအမှတ်မပြုနိုင်သေးပေ။ စည်းကမ်းမရှိသော ငါးဖမ်းမှုများသည် သန္တာကျောက်တန်းများတည်မြဲမှုကို အဓိကခြိမ်းခြောက်လျက်ရှိပြီး ကမ်းရိုးတန်းဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု၊ နန်းတင်အနည်ကျမှုနှင့် ပင်လယ်ညစ်ညမ်းမှုများသည် ၎င်းတည်မြဲမှုကိုအနည်းငယ်သက်ရောက်လျက်ရှိသည်။ ဒုတိယအနေဖြင့် ဒီရေတောများ ပြုန်းတီးခြင်းသည်ငါးပုစွန်မွေးမြူရေးလုပ်ငန်းများအပါအဝင် ဒေသတွင်းလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်သူများမှ ထုတ်လုပ်ရန်နေရာသစ် များ ရှာဖွေလာမှုများကြောင့်ဖြစ်သည်။

အချို့မျိုးစိတ်များကိုကြိုက်နှစ်သက်စေသည့် ငါးပုစွန်အစာများသည် အစားအသောက်ကွင်းဆက်အတွင်း မညီမျှမှုများကို ဖြစ်ပေါ်စေသည်။ တစ်ဆက်တည်းတွင် ဓာတုဗေဒပြုပြင်ဖန်တီးမှု (Chemical Treatments)များ၊ ဖြည့်စွက်အစာများနှင့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများသည် ဒေသရေနေသက်ရှိများနှင့် ရေသန့်ရှင်းမှုအား ဆိုးကျိုးသက်ရောက်စေသည်။ ၎င်းအပြင် အစာတွင် ပါဝင်သော မြင့်မားသောအာဟာရဓာတ်များနှင့် အညစ်အကြေးစွန့်ခြင်းများသည် ရေထဲတွင်အာဟာရဓာတ်လွန်ကဲခြင်း (Eutrophication)၊အောက်ဆီဂျင်လျော့ကျစေခြင်းနှင့်အဆိပ်အတောက်များထွက်စေခြင်းတို့အား ဆင့်ပွားဖြစ်ပေါ်စေသည်။

အကျိုးဆက်အားဖြင့်Biodiversity ကိုထိခိုက်စေပြီး အရင်းအမြစ်ညစ်ညမ်းမှုအား ဖြစ်ပွားစေသည်။

ဂေဟစနစ်၊သက်ရှိများနှင့် စီးပွားရေးနှင့်ပတ်ဝန်းကျင်ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲရေးတို့အတွက် ဘေးအန္တရာယ်များရှိနေသော် လည်းအစိုးရတွင် ၎င်းကိုစီမံကွပ်ကဲထိန်းချုပ်ရန်စွမ်းရည် ပြည့်ပြည့်ဝဝမရှိပေ။ ကမ္ဘာ့စားနပ်ရိက္ခာအဖွဲ့၏ထုတ်ပြန်ချက် အရရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍဥပဒေများတွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအား ထည့်သွင်းထားခြင်း မရှိပေ။⁶² ၎င်းအပြင် ပြည်သူ့ကဏ္ဍနှင့် ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍရှိသူများသည် ၎င်းအရင်းအမြစ်များ၏ အရေးပါမှုနှင့် ဘေးဖြစ်စေမှု ကို သိရှိမှုနည်းသည်။ဥပမာ-ပင်လယ်ပြင်ကကြွယ်ရေးနေရာများတွင်ပင် အရေးယူဆောင်ရွက်မှုများရှိမနေပေ။ မြန်မာနိုင်ငံအနေ ဖြင့်ကဏ္ဍချဲ့ထွင်မှုအတွက် ၎င်းအရင်းအမြစ်များအား အကာအကွယ်ပေးနိုင်သည့် မူဝါဒရေးရာမူဘောင်တစ်ရပ်အား ရေးဆွဲရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းမူဘောင်တွင် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်သက်ရောက်မှု လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များပါဝင်ရမည်ဖြစ်ပြီး အရေးယူဆောင်ရွက်မှုစောင့်ကြည့်လေ့လာမှုအစီအမံများအား ထိထိရောက်ရောက် ဖော်ဆောင်ထားရမည်ဖြစ်သည်။

တိရစ္ဆာန်အရင်းအမြစ်များအဖြစ် ရေရှည်ငါးဖမ်းဆီးရရှိနိုင်မှုစွမ်းရည်သည် ငါးကောင်ရေနှုန်းကို အောင်မြင်စွာစီမံခန့်ခွဲနိုင်မှု အပေါ်တွင်မူတည်သည်။ နိုင်ငံတော်အနေဖြင့် ဒေသတွင်းငါးကောင်ရေနှင့် မျိုးကွဲများတည်ရှိနေမှုကို ပိုမိုသိရှိနားလည်ရန် အတွက်ခြေတစ်လှမ်းတိုးလုပ်ဆောင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းနောက် MSY နှင့်အညီ ထိရောက်သောခွဲတမ်းစနစ်တစ်ခုကိုတည် ထောင်ရမည်ဖြစ်သည်။၎င်းစီမံခန့်ခွဲမှုသည် ကျန်ရှိသောဂေဟစနစ်အပေါ်တွင် ငါးကောင်ရေနှုန်းအပြောင်းအလဲသက်ရောက်မှု မည်သို့ရှိသည်ကို တိတိကျကျစိစစ်ရန်အတွက် မျိုးပွားမှုနှုန်းနှင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်စေဘဲ အများဆုံးပေါက်ဖွားနိုင်မှုနှုန်း နှစ်ရပ်စလုံးကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည်ဖြစ်သည်။

အလားတူပင်လယ်ပြင်ငါးဖမ်းမှုတွင်လည်းလုပ်ငန်းများအနေဖြင့် ပတ်ဝန်းကျင်ထိခိုက်မှုသက်သာစေရန် အညစ်အကြေးစီမံ ခန့်ခွဲမှုနှင့်ရေသန့်စင်အောင်ပြုပြင်မှုစွမ်းရည်များအား အဆင့်မြှင့်တင်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဖြစ်နိုင်ချေရှိသောနည်းလမ်းများတွင် ရေပြုပြင်သန့်စင်မှုနည်းပညာများအားမြှင့်တင်ခြင်း၊ သဘာဝရေပြုပြင်သန့်စင်မှုနည်းလမ်းများအား မိတ်ဆက်ပေးခြင်း၊ ရေနှင့်

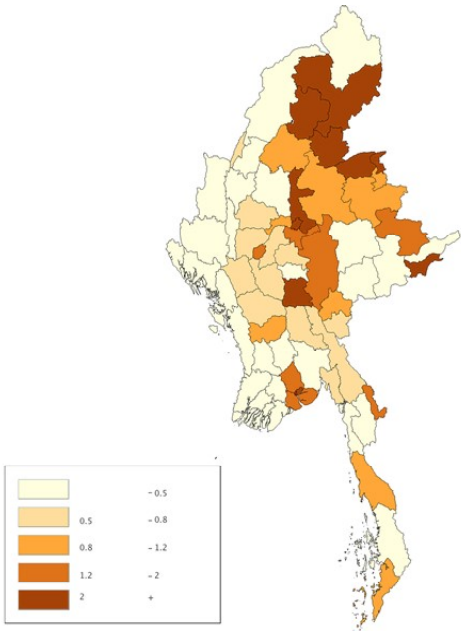
⁶²FAO Fisheries and Aquaculture Department (2014).National aquaculture legislation overview – Myanmar.Available from http://www.fao.org/fishery/legalframework/nalo_myanmar/en.

အညစ်အကြေးပြန်လည်သန့်စင်မှုများအားချဲ့ထွင်ခြင်းစသည်တို့ပါဝင်သည်။ ဤနည်းလမ်းများအားဖြင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိခိုက်မှုအား တတ်နိုင်သမျှလျှော့ချနိုင်ပြီး အရင်းအမြစ်များ ရေရှည်တည်တံ့ခိုင်မြဲမှုအတွက် အာမခံချက်ရှိမည်ဖြစ်သည်။

ပဓာနကျသောဝန်ဆောင်မှုများအား လက်လှမ်းမှီနိုင်မှုနည်းခြင်းသည်ကျေးလက်နေ ရေလုပ်ငန်းလုပ်ဆောင်နေသူများ၏ လူမှု စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက် အဟန့်အတားများစွာဖြစ်စေခြင်း လျှပ်စစ်ဓာတ်အား၊ ဆက်သွယ်ရေး၊ ပို့ဆောင်ရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးကဲ့သို့သော အဓိကကျသောဝန်ဆောင်မှုများရရှိမှုနှင့် ၎င်းတို့၏အရည်အသွေးသည် ပင်မမြို့ပြနေရာပြင်ပဒေသများ နှင့်စက်မှုဖွံ့ဖြိုးသောနေရာများတွင် အကန့်အသတ်ဖြင့်သာရှိသည်။ ၎င်းအပြင်လူတစ်ဦးချင်းစီ၏ GDP သည် ဒေသတစ်ခုနှင့် တစ်ခုအကြားများစွာကွာခြားမှုရှိပြီး အချို့ကျေးလက်ဒေသများတွင်ရှိနေစဉ်ပိုင်ဆိုင်မှုသည် မြို့ပြအချက်အချာများ၏ ထက် ဝက်ခန့်သာရှိသည်။⁶³ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍသည်ကျေးလက်နေဒေသရှိလုပ်သားများကိုသာ မှီခိုနေရခြင်းကြောင့် လုံလောက်သော ဝန်ဆောင်မှုများကို လက်လှမ်းမှီစေရန် အထူးအရေးကြီးသည်။

ကျေးလက်နှင့်စိုက်ပျိုးရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုကိုအားပေးသော ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုဗျူဟာသည် မြန်မာ့စီးပွားရေးနှင့် လူမှုရေးပြန်လည်တည်ဆောက်မှုမူဘောင် (Myanmar's Framework for Economic and Social Reforms)နှင့် လိုက်လျောညီထွေဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ၎င်းမူဘောင်သည်ပုဂ္ဂလိကကဏ္ဍနှင့်စားနပ်ရိက္ခာဖူလုံမှုကို ဖြည့်ဆည်းပေးရန် ရည်ရွယ် ထားသည်။

ပုံ ၁၅ ခရိုင်အလိုက် ခန့်မှန်းထားသော လူတစ်ဦးချင်းစီ GDP (၂၀၀၉)

အရင်းအမြစ်: IDE-JETRO (2012). Myanmar economy viewed at night. *Policy Review Series on Myanmar Economy*, No.05, August.

⁶³IDE-JETRO (2012). Myanmar economy viewed at night. *Policy Review Series on Myanmar Economy*, No.05, August.

မည်သည့်နေရာသို့သွားလိုပါသလဲ

မျှော်မှန်းချက်

ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍအတွက် ပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးနှင့် ကဏ္ဍဆိုင်ရာလမ်းညွှန်မှုများပေးနိုင်ရန် အောက်ပါ မျှော်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ကိုချမှတ်ထားပြီးဖြစ်သည်။

“မြန်မာနိုင်ငံလူမှုစီးပွားရေးစဉ်ဆက်မပြတ်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်စေရန်အတွက် အရည်အသွေးမီတန်ဖိုးမြှင့် ရေထွက်ကုန်ပစ္စည်းများ ထုတ်လုပ်တင်ပို့နိုင်သည့် ကဏ္ဍစုံနှင့် ဆက်နွယ်ပေါင်းစည်းပြီးတာဝန်ယူမှုရှိသောရေထွက် လုပ်ငန်းကဏ္ဍ” Value chain တစ်ခုလုံးနှင့်အညီ ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍတွင်းရှိ အခွင့်အလမ်းများမှာ ကြီးမားတိုးတက်လာသည်။ Value chainအတွင်းရှိ အချို့သောချိတ်ဆက်မှုများသည် ကဏ္ဍတွင်းလိုအပ်သည့် စွမ်းဆောင်မှုကို တိုးတက်လာစေသော်လည်း အချို့သောအခွင့်အလမ်းများမှာမူ ဖွဲ့စည်းပုံမခံနိုင်သောအခြေအနေအထားတွင် တည်ရှိနေဆဲဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍတွင်း Value chainကို တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်မှုသည်ဈေးကွက်ထိုးဖောက်မှု(တင်ပို့ကုန်နှင့်လက်ရှိဈေးကွက်များကိုတိုးတက်စေခြင်း)၊ ထုတ်ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု(လက်ရှိဈေးကွက်တွင်တင်ပို့ကုန်နှင့်ထုတ်ကုန်အသစ်များတိုးပွားလာခြင်း)၊ ဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှု (ဈေးကွက်အသစ်များအတွင်းလက်ရှိထုတ်ကုန်များတင်ပို့နှုန်းများလာခြင်း)နှင့် အလုံးစုံပြောင်းလဲထုတ်လုပ်ခြင်း (ထုတ်ကုန်အသစ်များကိုဈေးကွက်အသစ်များသို့တင်ပို့ရောင်းချခြင်း)စသည်တို့ကိုတိုးတက်ရရှိစေသည်။ ကဏ္ဍတွင်းဈေးကွက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုသည် ကဏ္ဍ၏ မျှော်မှန်းချက်ပန်းတိုင်ဖြစ်သည့်လူမှုစီးပွားတိုးတက်အောင်မြင်ရယူနိုင်ရန် ပဓာနကျသောအချက်ဖြစ်သည်။ရေလုပ်ငန်းကဏ္ဍမျှော်မှန်းချက်ပန်းတိုင်အတွက်အသေးစိတ်အချက်များကို အောက်တွင် ထပ်မံဆွေးနွေးတင်ပြထားပါသည်-

ဈေးကွက်ရွေးချယ်သတ်မှတ်ခြင်း

ကမ္ဘာ့လူဦးရေတိုးပွားလာသည်နှင့်အမျှ လာမည့်ဆယ်စုနှစ်များတွင် ငါးနှင့်ပင်လယ်ထွက်ကုန်များ ဝယ်လိုအားများထူးခြားစွာ တိုးမြင့်လာရန်မျှော်လင့်ထားသည်။လူမှုဆိုင်ရာနောက်ခံအချက်အလက်ပြောင်းလဲခြင်း(တရုတ်နိုင်ငံတွင် အလယ်အလတ်တန်းစားများ များပြားလာခြင်းနှင့်ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်းနိုင်ငံတွင်ရွှေ့ပြောင်းအခြေချသူများမှ ရိုးရာငါးမျိုးစိတ်များကို တိုးတက်ရှာဖွေကြခြင်း)တို့သည်စားသုံးမှုပုံစံများအားပြောင်းလဲစေပြီး မြန်မာနိုင်ငံမှတင်ပို့သူများအတွက်လက်ရှိဈေးကွက်နှင့် ဈေးကွက်သစ်များ၏အခွင့်အလမ်းအသစ်များကို ထင်ဟပ်ဖော်ပြသည်။တပြိုင်နက်တည်းမှာ ပင်ငါးအလွန်အကျွံဖမ်းဆီးမှုကြောင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင်အပေါ် သက်ရောက်မှုများပြားလာခြင်းသည်ပိုမိုထင်ရှားလာပြီး ပင်လယ်သမုဒ္ဒရာအရင်းအမြစ်များကို ရေရှည်ထိန်းသိမ်းစီမံခန့်ခွဲနိုင်ရန်အတွက်စံနှုန်းများဖြင့်သတ်မှတ်ဆောင်ရွက်လျက် ရှိသောပင်လယ်ရပ်ခြားထိန်းသိမ်း စီမံခန့်ခွဲမှုကော်မတီ(MSC)၏နည်းလမ်းသတ်မှတ်ချက်များအတိုင်း ငါးပုဇွန်မွေးမြူမှုသည်အကျိုးရှိကြောင်းစားသုံးသူများစွာကလက်ခံလာကြသည်။ မြန်မာ့ရေလုပ်ငန်းသည် ထူးခြားသည့်နှုန်းထားများဖြင့် တိုးတက်လျက်ရှိပြီးဖြစ်သော်လည်း ရေရှည်တည်တံ့ပြီး အရည်အသွေးရှိသည့်ငါးနှင့်အခွံမာသတ္တဝါထုတ်ကုန်များထုတ်လုပ်ခြင်းဖြင့် ထင်ပေါ်လာရန်အတွက်ရေရှည်နည်းဗျူဟာကျကျ ရင်းနှီးမြုပ်နှံဆောင်ရွက်မှုအပေါ်တွင် မူတည်လျက်ရှိသည်။

မတူကွဲပြားမှုများနှင့် အကျိုးအမြတ်ရရှိနိုင်မှုများ တိုးမြှင့်ရန်အတွက် ထုတ်ကုန်အသစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတွင် ရင်းနှီးမြုပ်နှံပြီးအခွင့်အလမ်းအသစ်များဖန်တီးခြင်းနှင့်ထုတ်လုပ်မှုအဆင့်မြှင့်ခြင်း/စီမံပြောင်းလဲထုတ်လုပ်မှုစွမ်းဆောင်ရည်မြှင့်တင်ခြင်းတို့

ဖြင့်ရရှိနိုင်သည်။ မြန်မာ့ပြည်တွင်းရှိကြီးမားသောလူဦးရေနှင့် အဓိကဈေးကွက်များနှင့်နီးကပ်မှုတို့သည် တန်ဖိုးမြှင့်ထုတ်ကုန်များတိုးချဲ့ထုတ်လုပ်ရန်အတွက် အကောင်းဆုံးအနေအထားတွင်ရှိသည်။ သို့သော်လည်း ပိုမိုတန်ဖိုးမြှင့်သောဈေးကွက်များအတွင်းသို့ဝင်ရောက်ရန်အတွက် မြန်မာနိုင်ငံရှိအဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ၊ ဘဏ္ဍာရေးဆိုင်ရာနှင့် နည်းပညာဆိုင်ရာ စွမ်းဆောင်ရည်များမြှင့်တင်ရန်လိုအပ်ပေမည်။ အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာကန့်သတ်ချက်မူဘောင်များကိုတိုးချဲ့ခြင်းအပြင် ထုတ်လုပ်မှုနည်းစနစ်များ/စွမ်းဆောင်ရည်များတိုးမြှင့်ရန်အတွက်၊ တင်ပို့သူများသည် ကမ္ဘာ့ဈေးကွက်အတွင်း ပြိုင်ဆိုင်မှုကို အားကောင်းလာစေမည့် ဈေးကွက်သုတေသနများနှင့် စီးပွားရေးဆိုင်ရာဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများကိုလည်း မှီတည်နေရမည် ဖြစ်သည်။

ပိုမိုတန်ဖိုးမြှင့်သောဈေးကွက်များအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ရန်အတွက် အရင်းအမြစ်များနှင့်ကျွမ်းကျင်မှုများကို တိုးတက်ဖော်ဆောင်လျက်ရှိသော တင်ပို့သူများအနေဖြင့်ရေလုပ်ငန်းကို လည်းအဆုံးစွန်အားကောင်းလာစေပြီး စီးပွားရေးကဏ္ဍတွင်းရှိ အခြားသောကဏ္ဍများအတွက်လည်း အခွင့်အလမ်းအသစ်များ ပေါ်ပေါက်လာမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် အေးခဲထားသည့်ငါးများ/ရေခဲရိုက်ငါးများတင်ပို့သည့်လုပ်ငန်းကို တိုးမြှင့်လာခြင်းဖြင့်အခြားသောအေးခဲ၍တင်ပို့ရသည့် ကုန်ပစ္စည်းများအားလည်းသဏ္ဍန်တူတိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်လာနိုင်ပေမည်။ ထိုနည်းတူစွာနိုင်ငံရပ်ခြားမှ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့်အညီ အစားအသောက်ဆိုင်ရာဘေးကင်းလုံခြုံမှုများဆောင်ရွက်ရန်ကျွမ်းကျင်မှု/နည်းပညာများ တည်ဆောက်ခြင်း သည်လည်းစိုက်ပျိုးရေးနှင့်အစားအသောက်ဆိုင်ရာကဏ္ဍတစ်ခုလုံးကိုပါ တိုးတက်လာစေသည်။ အလုံးစုံအားဖြင့်တင်ပို့ကုန်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် ရေးဆိုင်ရာများအားကောင်းလာစေရန်တို့ရှိကြီးပမ်းအားထုတ်မှုများသည် ရေလုပ်ငန်း၏စွမ်းဆောင်ရည်တွင် အရေးပါသည့် တိုးတက်မှုများကိုပါ ဖွံ့ဖြိုးလာစေမည်ဖြစ်ပြီး မြန်မာ့စီးပွားရေးမှ အခြားသောကဏ္ဍများ၏ ခေတ်မှီတိုးတက်ခြင်းကိုပါ ဖြစ်ပေါ်လာစေမည်ဖြစ်သည်။ ရေတို၊ ရေလတ်နှင့် ရေရှည်တွင် ရရှိလာနိုင်မည့် နိုင်ငံအထူးပြုဈေးကွက်အခွင့်အလမ်းများကို အောက်တွင်ဖော်ပြထားသည်။

ဇယား (၂၀) ငါးနှင့်ရေနေအခွံမာသတ္တဝါများ - ရေတိုကာလ (၁-၃ နှစ်)

ဦးတည်ဈေးကွက်	ထုတ်ကုန်	တင်ပို့ရာလမ်းကြောင်း	၂၀၁၂ခုနှစ်ဈေးကွက်သို့ တင်ပို့ခြင်း (US\$ ထောင်ပေါင်း)	တင်ပို့မှုကြီးထွားလာသည့် တန်ဖိုး (%) (၂၀၀၈-၂၀၁၂)	၂၀၁၃-၂၀၁၈ ခန့်မှန်း GDP တိုးတက်မှု (% ပြောင်းလဲခြင်း)
ယူနိုက်တက်ကင်းဒမ်း	အေးခဲထားသည့်ငါး၊အကောင်လိုက် (HS 0303)	ပွဲစားများ	၁၄၇၇၅	၃	၁၀.၉၄
တရုတ်	အေးခဲထားသည့်ငါး၊အကောင်လိုက် (HS 0303)	ပွဲစားများ	၈၃၃၃	-၂၀	၇.၁၄
	ရေနေအခွံမာ(ပုဇွန်ဆိတ်၊ပုဇွန်၊ဂဏန်း) (HS 0306)	ပွဲစားများ	၄၅၀၈၁	၃၉	

	စီမံပြုပြင်ထားသည့် ရေနေအခွံမာများ (HS 1605)	ပွဲစားများ	--	--	
သြစတေးလျ	ရေနေအခွံမာ(ပုဇွန်ဆိတ်၊ပုဇွန်၊ ဂဏန်း) (HS 0306)	ပွဲစားများ	၃၆၂၉	၁၄	၂. ၈၆
	စီမံပြုပြင်ထားသည့်ရေနေအခွံမာများ (HS 1605)	ပွဲစားများ	၉၃၈	၃	
မလေးရှား	ရေနေအခွံမာ(ပုဇွန်ဆိတ်၊ပုဇွန်၊ ဂဏန်း) (HS 0306)	ပွဲစားများ	၁၆၄၀၆	၀	၅. ၀၇
	စီမံပြုပြင်ထားသည့်ရေနေအခွံမာများ (HS 1605)	ပွဲစားများ	၂၆	--	
ယူအေအီး	အေးခဲထားသည့်ငါး၊အကောင်လိုက် (HS 0303)	ပွဲစားများ	--	--	၃. ၆၉
အမေရိကန် ပြည်ထောင်စု	အေးခဲထားသည့်ငါး၊အကောင်လိုက် (HS 0303)	ပွဲစားများ	--	--	၂. ၉၀
	ရေနေအခွံမာ(ပုဇွန်ဆိတ်၊ပုဇွန်၊ ဂဏန်း) (HS 0306)	ပွဲစားများ	--	--	
	စီမံပြုပြင်ထားသည့်ရေနေအခွံမာများ (HS 1605)	ပွဲစားများ	--	--	
နယ်သာလန်	အေးခဲထားသည့်ငါး၊အကောင်လိုက် (HS 0303)	ပွဲစားများ	--	--	၁. ၁၃